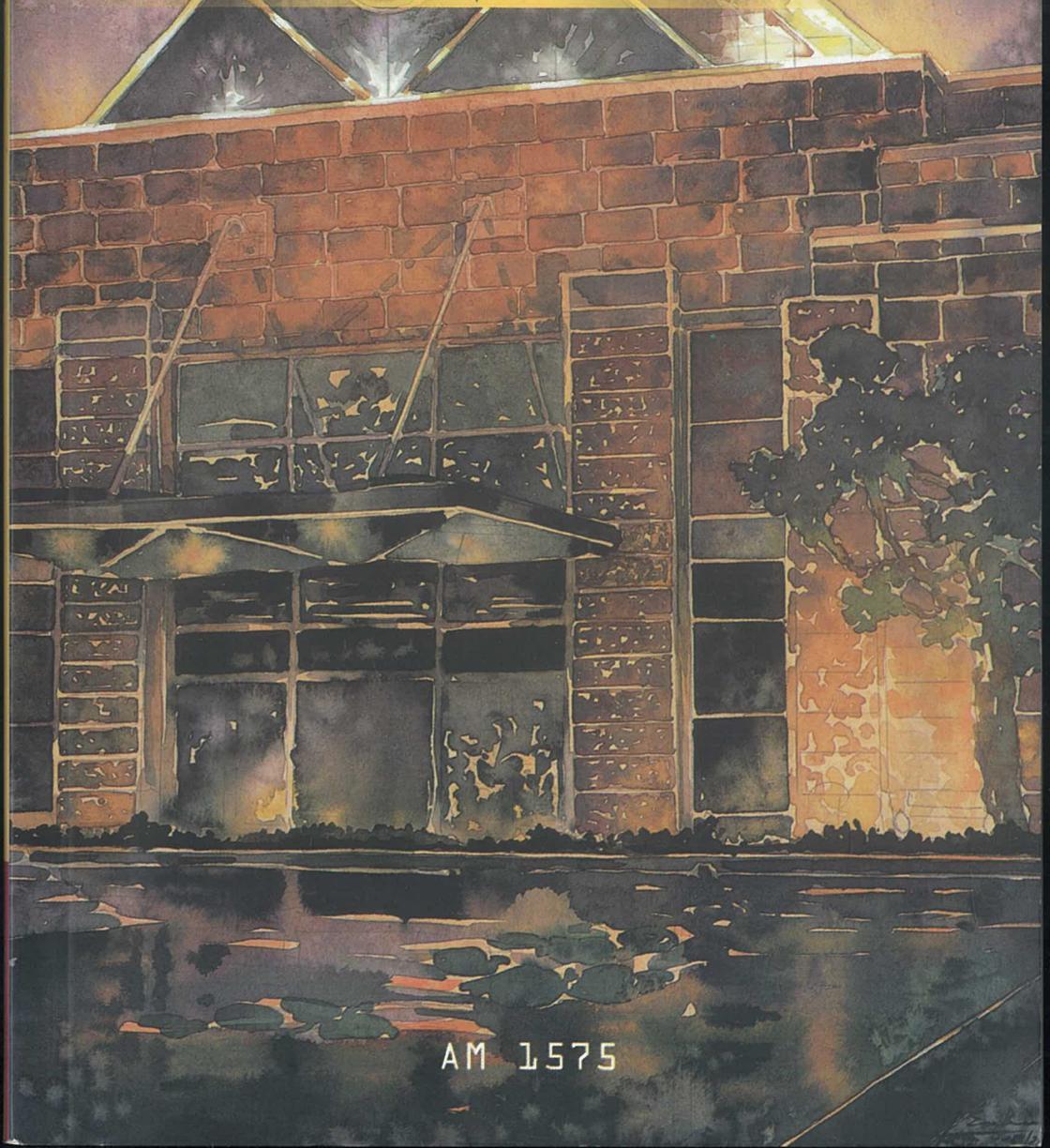

วิทยุ

สราภรณ์

ปีที่ 2 ฉบับที่ 7 เมษายน - มิถุนายน 2543

ISSN 1513-105X

AM 1575

อาศิรวาท

เนื่องในมหามงคลสมัย 50 พรรษา พระราชพิธีอภิเษกสมรส

สุริยันต์จันทร์รา ดุจราชาคู่ราชินี
ไทยสุขทุกนาที ด้วยบารมีสองพระองค์

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้าคณะผู้จัดทำหนังสือวิทยุสราญรมย์

ปก กระทรวงการต่างประเทศ
โดย สมบูรณ์ พวงดอกไม้

หนังสือ “วิทยุสารานุกรมย์” ISSN 1513-105X

ปีที่ 2 ฉบับที่ 7 : เมษายน - มิถุนายน 2543

ที่ ป ร ิ ก ษ า

ดอน ปรมัตถ์วินัย

สุพัฒน์ จิตรานุกเคราะห์

อุ้ม เมลานนท์

ผู้ อ ำ น ว ย ก า ร

พิษณุ จันทร์วิทัน

บ ร ร ณา ธิ ก า ร

ประภัสสร เสวิกุล

ค ณ ะ ผู้ จ ัด ท ำ

สุวรรณา พองสมุทร

กิตติศักดิ์ กล่อมจิตต์

บุญเกษม เสริมวัฒนากุล

ททัยกานต์ ยะมาลี

สมภพ เสริมสวัสดิ์ศรี

นุชจรรย์ คล่องสั่งสอน

กนเกศ แฉ่งน้อย

วนิดา อุดมทิพย์

กมลวัน สกนธรัตน์

ร ู ป เ ล ่ม : 2 Dots

พื ม พ์ ที่

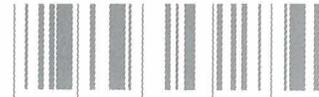
บริษัท ที.พี. พรินท์ จำกัด โทร. 433-0026-27

หนังสือ “วิทยุสารานุกรมย์” รายสามเดือน

จัดทำโดย สถานีวิทยุสารานุกรมย์ กองวิทยุกระจายเสียง

กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

ถนนศรีอยุธยา เขตพญาไท กทม.10400 โทร. 643-5094

ส ำ ร ับ ญ

ถ้อยแถลง

6

พระบรมราชาโชวาท

50 ปี พระปฐมบรมราชโองการ

9

พระบารมีปกเกล้าฯ

พระราชดำริเกี่ยวกับงานชลประทาน

10

คติธรรม

พุทธทาสภิกขุ

8

คำปราศรัย

ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

15

ภาพชุด

ชาติที่กระทรวงการต่างประเทศ ~ Andre Lurde

20

สิ่งแวดล้อม

เชื่อมกับสิ่งแวดล้อม/

ผลกระทบที่ต้องพิจารณา ~ ปราโมทย์ ไม้กลัด

27

สิ่งแวดล้อม

มลพิษโอเสียในรถยนต์ (89)

สัมภาษณ์

ชูวงศ์ ฉายะจินดา ~ ประภัสสร เสวิกุล (73)

ประชาคม ลุนาชัย ~ ประภัสสร เสวิกุล (123)

ออก.ศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์ ~ พิษณุ จันทร์วิทัน (157)

ปกิณกะ

ประเพณีเดือนมีนาฯ ของโรมานิเย ~ เบ็ญจจากา ทับทอง (173)

พิสดารร้อยแปดวงการ ~ อุดร จารุรัตน์ (193)

ศิลปวัฒนธรรม

ทวาทศมาส ~ สุวรรณฯ พงสมุท (101)

เกษตร

การเพาะเห็ดหอมสด (41)

ตะไคร้หอม กำจัดยุงและแมลง (63)

กฎแห่งกรรม

สิ่งลึกลับและมหัศจรรย์ ~ ท.เลียงพิบูลย์ (179)

อาหารการกิน

ข้าวแช่รามัญ ~ วิไล เอมทรัพย์ (189)

ทัศนะ

สตรีเหล็ก ~ กิตติศักดิ์ กล่อมจิตต์ (57)

สุขภาพ

อาหารสำหรับผู้ป่วยโรคเบาหวาน ~ รศ.ดร.วลัย อินทร์ทรัพย์ (47)

ผักและน้ำผักรักษาโรค ~ วนิดา อุดมทิพย์ (65)

บทกวี

เรือชีวิต ~ ละอองฝน (40)

จับเมือง ~ โกศล กลมกล่อม (197)

วิทยาการ

เรื่องของปริมาณ (143)

บริหาร

การบริหารความขัดแย้ง ~ อธิยุทธ หล่อเลิศรัตน์ (95)

ท้ายเล่ม

..... (200)

เดือนเมษายนนี้ สถานีวิทยุสุราษฎร์มีอายุครบสองปีเต็ม 24 เดือน เป็นเวลาที่ไม่นานเลย ถ้าเปรียบกับช่วงชีวิตของคน

กระทรวงต่างประเทศของท่านมีพัฒนาการต่างๆ อย่างมากมาย ทั้งในด้านการปฏิบัติการกิจแห่งชาติด้านการต่างประเทศ การคุ้มครองดูแลผลประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศและการให้บริการประชาชนอย่างรวดเร็ว และทรงประสิทธิภาพ

การปฏิรูประบบราชการในต่างประเทศ เพื่อทำงานให้คุ้มค่าเงินภาษีของท่านภายใต้รูปแบบของ ทีม ไทยแลนด์ ได้เริ่มขึ้นแล้วอย่างเป็นรูปธรรม

การจัดการเลือกตั้งในต่างประเทศที่ผ่านมาเมื่อเดือน มีนาคม และการคุ้มครองดูแลพี่น้องคนไทยในต่างประเทศ อย่างทันเหตุการณ์ซึ่งท่านคงทราบจากสื่อมวลชนอย่างสม่ำเสมอ

อีกไม่นานกรมการกงสุลของเราจะเร่งเวลาการทำหนังสือเดินทางให้รวดเร็วขึ้นกว่าเดิมและลดขั้นตอนการเอกสารต่างๆ ด้วยการเชื่อมโยงข้อมูลกับศูนย์ข้อมูลของกระทรวงมหาดไทย

ทั้งหมดนี้ก็เพื่ออำนวยความสะดวก และรับใช้ประชาชนคนไทยอย่างเต็มกำลังความสามารถ

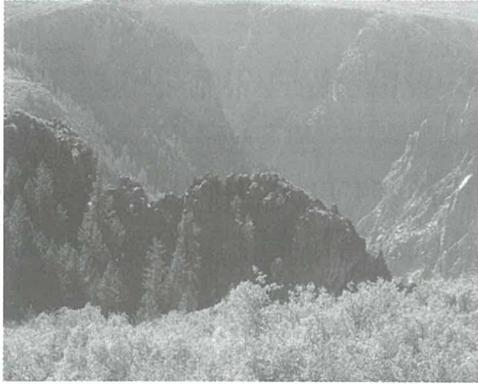
สถานีวิทยุสุราษฎร์ซึ่งเป็นสถานีวิทยุของกระทรวงต่างประเทศมีการปรับปรุงตัวเองอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้เป็นวิทยุของประชาชนอย่างแท้จริง

ในอนาคตอันไม่ไกลนี้ เราจะมีการปรับปรุงคุณภาพการกระจายเสียงและปรับเวลาการออกอากาศ เพื่อให้สามารถรับใช้ท่านผู้ฟังของเราได้อย่างเต็มกำลัง โปรดอดใจรอข่าวดีในเร็วๆ นี้

ขอขอบพระคุณผู้ฟังทุกท่านที่ติดตามรับฟังและให้กำลังใจมายังสถานีของเราอย่างมากมาย

หนังสือฉบับนี้เป็นฉบับที่ 7 แล้ว แน่นด้วยสาระและสิ่งที่น่าสนใจต่างๆ เช่นเคย ถือเป็นอีกหนึ่งนันทนาการจากกระทรวงต่างประเทศแก่พี่น้องประชาชน และแทนคำขอบคุณจากสถานีวิทยุสุราษฎร์ถึงท่านผู้ฟังของเรา

พิชญ จันทรวิทัน

“ ถึงยามได้ได้ให้ดีไม่มีทุกข์
ถึงยามเป็นเป็นให้ถูกตามวิถี
ถึงคราวตายตายอย่างเป็นเห็นสุดดี
ได้อย่างนี้ ไม่มีทุกข์ ทุกเวลา.....”

พุ ท ธ ท า ส ภ ิก ขุ

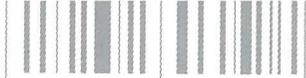

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม
เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

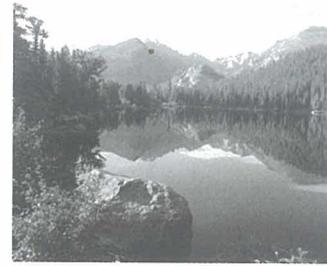
(พระปฐมบรมราชโองการ พระราชทานในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก
ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ พระบรมมหาราชวัง ๕ พฤษภาคม ๒๔๗๓)

พระบารมีปกเกล้า

พระบารมีปกเกล้าฯ

พระราชดำริ เกี่ยวกับงานชลประทาน

เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2534 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรกิจกรรมต่างๆ และบริเวณ จะสร้างฝายทดน้ำแม่ปาย ในเขตศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลผาป่อง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับงานชลประทานดังนี้

1. ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างฝายทดน้ำปิดกั้น แม่น้ำปาย ที่บริเวณเหนือศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อจัดหาน้ำให้กับอ่างเก็บน้ำ 4 แห่ง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำจองจาย อ่างเก็บน้ำอัสตง อ่างเก็บน้ำสายแล และอ่างเก็บน้ำไกล่รุ่ง ซึ่ง ในปัจจุบันได้รับน้ำมาเสริมจากอ่างเก็บน้ำม่อนตะแลงที่อยู่ทางด้าน ทิศตะวันออกของแม่น้ำปายแทน แล้วจะได้นำน้ำจากอ่างเก็บน้ำม่อน ตะแลงไปช่วยพื้นที่เพาะปลูกบริเวณบ้านห้วยเตือ และใช้ที่ศูนย์

ศิลปะชีพห้วยเตือ ตำบลผาบ่อง อำเภอแม่ฮ่องสอนต่อไป โดยฝ่าย
ทตน้ำแม่น้ำปายสมควรดำเนินการดังนี้

- ติดตั้งเครื่องสูบน้ำกั้นน้ำที่ด้านท้ายฝายสูบน้ำขึ้นเขา
บริเวณฝั่งขวาน้ำแม่ปายเหนืออ่างเก็บน้ำทั้งสี่ เพื่อส่งน้ำไปใช้ปลูกป่า
ที่ต้นน้ำลำธารบริเวณเหนืออ่างเก็บน้ำดังกล่าว และน้ำส่วนหนึ่งที่สูบ
ขึ้นไปจะไหลลงมาเก็บไว้ในอ่างเก็บน้ำตามที่ต้องการได้ด้วย ส่วนพื้นที่
สูงด้านฝั่งซ้ายของแม่น้ำปาย ซึ่งจะสร้างสวนสาธารณะ จังหวัด
แม่ฮ่องสอน ก็สามารถสูบน้ำขึ้นไปยังบริเวณที่สูง เพื่อรดต้นไม้ที่จะ
ปลูกในเขตสาธารณะต่อไปได้

นอกจากนั้นพื้นที่เพาะปลูกในเขตศูนย์ศึกษาการพัฒนาลุ่มน้ำ
ปายบางส่วน ยังจะได้รับน้ำจากฝายทตน้ำด้วยระบบส่งน้ำแบบ gravity
ตลอดทั้งปี รวมทั้งพื้นที่เพาะปลูกของราษฎรทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำปาย
บริเวณใกล้กับฝาย ที่บ้านสบป่องก็จะมีน้ำใช้ในการเพาะปลูกได้ตลอด
ทั้งปีอีกด้วยเช่นกัน

- เนื่องจากปริมาณน้ำไหลในแม่น้ำปายมีมาก แม้แต่ในฤดูแล้ง
จึงควรพิจารณาติดตั้งเครื่องกั้นน้ำสำหรับผลิตไฟฟ้าจากพลังงานด้วย
ซึ่งไฟฟ้าที่ผลิตได้สามารถนำไปใช้ในการสูบน้ำจากด้านหน้าฝายขึ้นไป
ยังบริเวณที่สูงต่อไป

2. ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำที่ห้วย
แก่นฟ้า ห้วยปู้หลวง ห้วยไม้ฆางหนาม และห้วยสาขาของน้ำแม่จำ
ตามความเหมาะสม เพื่อหาน้ำช่วยเหลือราษฎรหมู่บ้านแก่นฟ้า บ้าน
ป่าลานและหมู่บ้านใกล้เคียงในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัด
แม่ฮ่องสอน ให้มีน้ำใช้เพื่อการเพาะปลูกตลอดปี ตามที่ผู้ว่าราชการ

จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้กราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทาน

3. ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำที่สาขา
ของห้วยนาจะจงจำนวน 2 แห่ง เพื่อนำน้ำที่เป็นแหล่งเก็บน้ำที่จะ
ผันจากฝายห้วยแม่สะกิดลงมาเก็บไว้ สำหรับช่วยเหลือพื้นที่เพาะ
ปลูกบ้านห้วยเตือ และใช้ศูนย์ศิลปะชีพห้วยเตือ ตำบลผาบ่อง อำเภอ
เมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอนต่อไป

เนื่องในวโรกาส

วันคล้ายวันสถาปนากระทรวงการต่างประเทศครบ 125 ปี

14 เมษายน 2543

คำปราศรัย

ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

เนื่องในวโรกาส

วันคล้ายวันสถาปนากระทรวงการต่างประเทศครบ 125 ปี

14 เมษายน 2543

พี่น้องประชาชนชาวไทยที่รักทุกท่าน

วันที่ 14 เมษายน พ.ศ. 2543 เป็นวันคล้ายวันสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ ครบ 125 ปี

ในปัจจุบันหรือที่เรียกกันว่าเป็นยุคโลกาภิวัตน์นั้น กระทรวงการต่างประเทศ ได้มีการปรับแนวการดำเนินนโยบายต่างประเทศให้เป็นนโยบายเชิงรุก ทันกับกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก มีความเป็นอิสระ โดยยึดประโยชน์ของพี่น้องชาวไทยเป็นสำคัญ

เมื่อปีที่แล้วเราได้ดำเนินการที่ถือเป็นการทูตในเชิงรุกหลายประการซึ่งประสบความสำเร็จที่สำคัญคือ การรณรงค์หาเสียงให้ผู้สมัครของไทย คือ ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ศุภชัย พานิชภักดิ์ สำหรับตำแหน่งผู้อำนวยการใหญ่

องค์การการค้าโลก และยังได้เป็นเจ้าของภาพจัดการประชุมองค์การองค์ัด หรือที่ประชุมองค์การสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและพัฒนาครั้งที่ 10 ที่กรุงเทพฯ ซึ่งได้ช่วยส่งเสริมบทบาทของไทยในเวทีระหว่างประเทศ ทั้งนี้ ผลจากการประชุมได้มีการรับรองปฏิญญากรุงเทพ และแผนปฏิบัติการกรุงเทพ ซึ่งได้เน้นให้เกิดความเป็นธรรมมากขึ้นในด้านการค้า และการพัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย ซึ่งมีขีดความสามารถไม่เท่าเทียมกันในการเผชิญกับกระแสโลกาภิวัตน์

ในแง่ความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน มีความคืบหน้าในหลายด้าน มีการแลกเปลี่ยนการเยือน และจัดตั้งกลไกสำคัญ ๆ เพื่อแก้ไขปัญหอย่างเป็นระบบในระยะยาว ได้แก่ ปัญหาการปักปันเส้นเขตแดน ปัญหาผู้หนีภัยจากการสู้รบ ปัญหาประมง และปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย เป็นต้น ทั้งนี้ เราไม่ได้มุ่งเพียงเฉพาะการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า แต่ให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านและการดำเนินนโยบายเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันในระยะยาวและในภาพกว้าง โดยมุ่งวางรากฐานความสัมพันธ์ในลักษณะ “หุ้นส่วนของความมั่นคงและการพัฒนาร่วมกัน” เน้นการพัฒนาความสัมพันธ์ที่อยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียม และผลประโยชน์ร่วมกัน ทั้งในกรอบทวิภาคีและเวทีอาเซียน

เรายังได้มีบทบาทนำในการส่งเสริมความแข็งแกร่งของภูมิภาค การส่งเสริมให้สมาชิกอาเซียนหารือกันอย่างเปิดกว้างและจริงจังต่อกันในประเด็นปัญหาต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อกันและกัน การผลักดันการรวมตัวความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาการขนส่งคมนาคมที่เชื่อมโยงถึงกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้สอดคล้องกับผลประโยชน์

ของไทยและของประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ เนื่องจากเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของความร่วมมือระหว่างกัน และเพิ่มบทบาทอำนาจต่อรองให้กับสมาชิกอาเซียน

เพื่อเป็นการเสริมสร้างภาพพจน์ที่ดีของประเทศชาติและประชาชนชาวไทย กระทรวงการต่างประเทศได้ริเริ่มกิจกรรมด้านการแลกเปลี่ยนด้านศิลปและวัฒนธรรม เช่น การอัญเชิญผ้าพระกฐินพระราชทานไปยังวัดที่สำคัญ ๆ ในประเทศเพื่อนบ้าน การอำนวยความสะดวกต่อผู้แสวงบุญฮัจย์ และโครงการยุทธศาสตร์ความร่วมมือกับสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ และสถานเอกอัครราชทูตต่างประเทศในประเทศไทย รวมทั้งสถานทูตเอกอัครราชทูตไทยในต่างประเทศร่วมกันอุปถัมภ์ เพื่อพิจารณาจริยธรรมและคุณภาพของเยาวชนไทย โดยดำเนินการร่วมกันในทุกจังหวัดทั่วประเทศ

นอกจากนี้ ยังได้ขยายกรอบการดำเนินนโยบายต่างประเทศให้ครอบคลุมถึงประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง โดยได้ผลักดันให้มีความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างรองรับทางสังคม เพื่อลดผลกระทบของวิกฤตการณ์เศรษฐกิจในระยะสั้นต่อผู้ยากไร้ผู้ด้อยโอกาส และพัฒนาสมรรถภาพและศักยภาพของแรงงานไทยในระยะยาว รวมทั้งขยายความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อแก้ไขประเด็นปัญหาข้ามชาติต่าง ๆ ที่กระทบต่อความกินดีอยู่ดีและสวัสดิภาพของประชาชนชาวไทย อาทิเช่น การทำลายทุ่นระเบิดสังหารบุคคล ปัญหาการโยกย้ายถิ่นฐานโดยผิดกฎหมาย ปัญหาการค้าสตรีและเด็ก ปัญหายาเสพติด และปัญหาองค์กรอาชญากรรมจัดตั้งระหว่างประเทศ เป็นต้น

พี่น้องประชาชนชาวไทยที่รักทุกท่าน

ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของโลก เราได้แสดงบทบาทในฐานะสมาชิกที่มีความรับผิดชอบต่อประชาคมระหว่างประเทศ เข้าร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพร่วมกับองค์การสหประชาชาติของไทยในหลายเหตุการณ์ และล่าสุดที่ติมอร์ตะวันออก ย่อมเป็นตัวอย่างที่ชัดเจน

ภารกิจที่สำคัญอีกด้านหนึ่งของกระทรวงการต่างประเทศ คือ บทบาทในการคุ้มครองและบริการประชาชน อาทิเช่น การออกหนังสือเดินทาง งานสัญชาติและนิติกรณ์ งานคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ ตลอดจนการจัดการเลือกตั้งให้แก่พี่น้องประชาชนชาวไทยที่พำนักอยู่ในต่างประเทศ

ในด้านการให้ความคุ้มครองและดูแลคนไทยในต่างประเทศนั้น ในระยะเวลา 1 ปี ที่ผ่านมากกระทรวงการต่างประเทศได้ให้ความช่วยเหลือคนไทยในต่างประเทศในลักษณะต่าง ๆ มากกว่า 5,000 ราย ซึ่งผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือดังกล่าว สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่มหลัก คือ กลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มผู้ประกอบอาชีพประมง กลุ่มที่ถูกหลอกลวง และกลุ่มคนไทยที่ประสบความเดือดร้อนอื่น ๆ ทั่วไป

ในยุคโลกาภิวัตน์ การดำเนินนโยบายต่างประเทศให้บรรลุสำเร็จนั้น มิได้ขึ้นอยู่กับกระทรวงการต่างประเทศเพียงแห่งเดียว แต่เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ต้องอาศัยความร่วมมือและการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานต่างๆ ต้องมีการดำเนินการอย่างมีเอกภาพในทิศทางเดียวกัน เกี่ยวกับเรื่องนี้ กระทรวงการต่างประเทศ

จึงได้มีบทบาทนำในการวางแผนปรับปรุงและปฏิรูปโครงสร้างระบบราชการของไทยในต่างประเทศ เพื่อให้ได้มาซึ่งระบบงานที่มีเอกภาพมีประสิทธิภาพทั้งในประเทศและในต่างประเทศเชื่อมโยงกัน ทุกหน่วยงานทำงานร่วมกันเป็น Team Thailand หรือ ทีมประเทศไทย

ในวาระที่กระทรวงการต่างประเทศมีอายุ 125 ปี ในวันนี้ ผมและข้าราชการของกระทรวงการต่างประเทศทั้งหลาย ขอขอบคุณพี่น้องประชาชน หน่วยราชการและภาคเอกชนทุกองค์กรทุกหน่วยงานที่สนับสนุนงานของกระทรวงการต่างประเทศมาด้วยดี และขอส่งความปรารถนาดีมายังพี่น้องชาวไทยทุกท่าน กระทรวงการต่างประเทศจะได้มุ่งมั่นทำงานต่อไปอย่างเต็มสติปัญญาความสามารถ เพื่อผดุงรักษาและส่งเสริมผลประโยชน์แห่งชาติในทุกๆ ด้าน ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในโลก

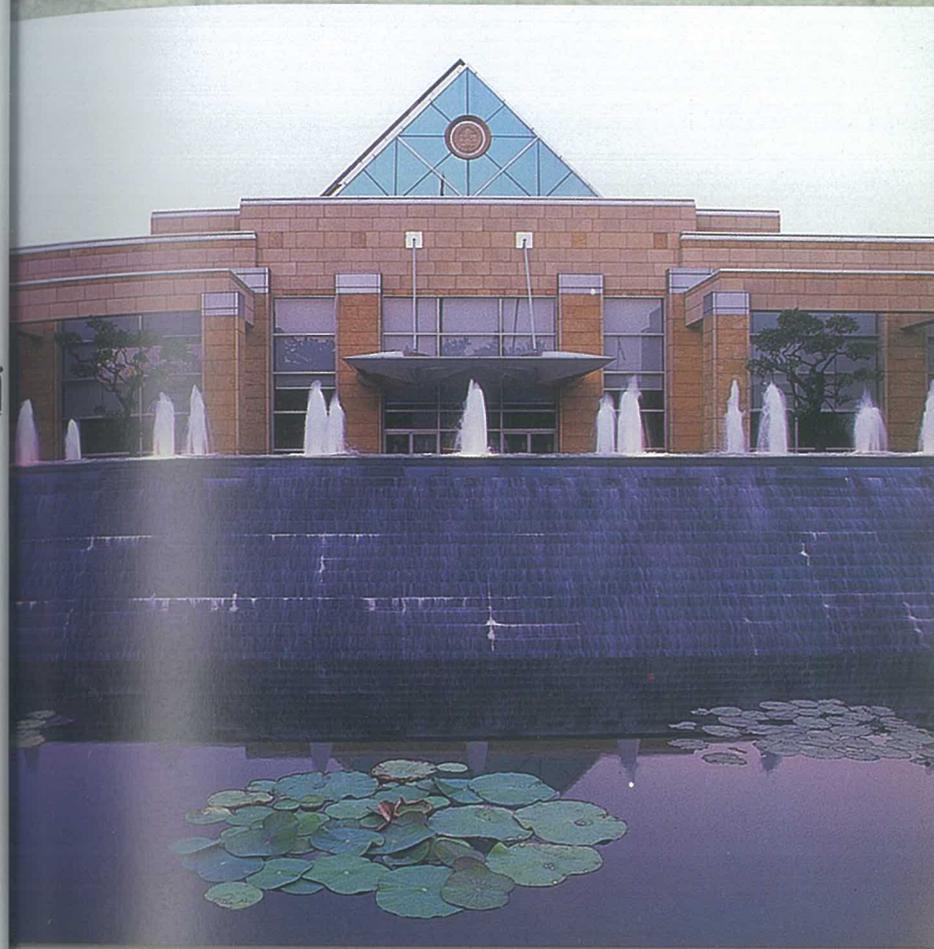
สวัสดิ์

ราตรีที่กระทรวงการต่างประเทศ

ภาพโดย

Andre Lurde

ภาพชุด

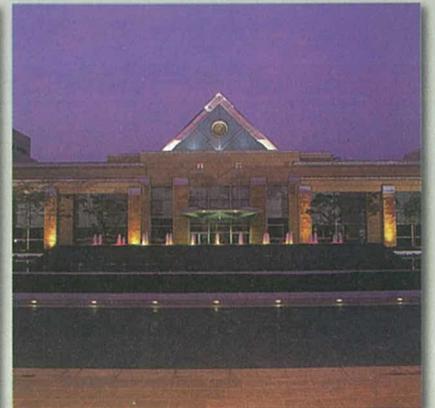
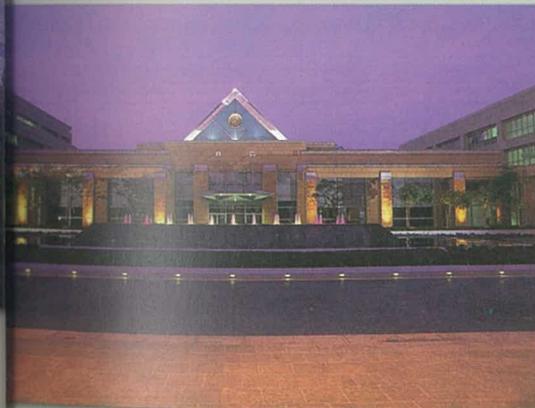
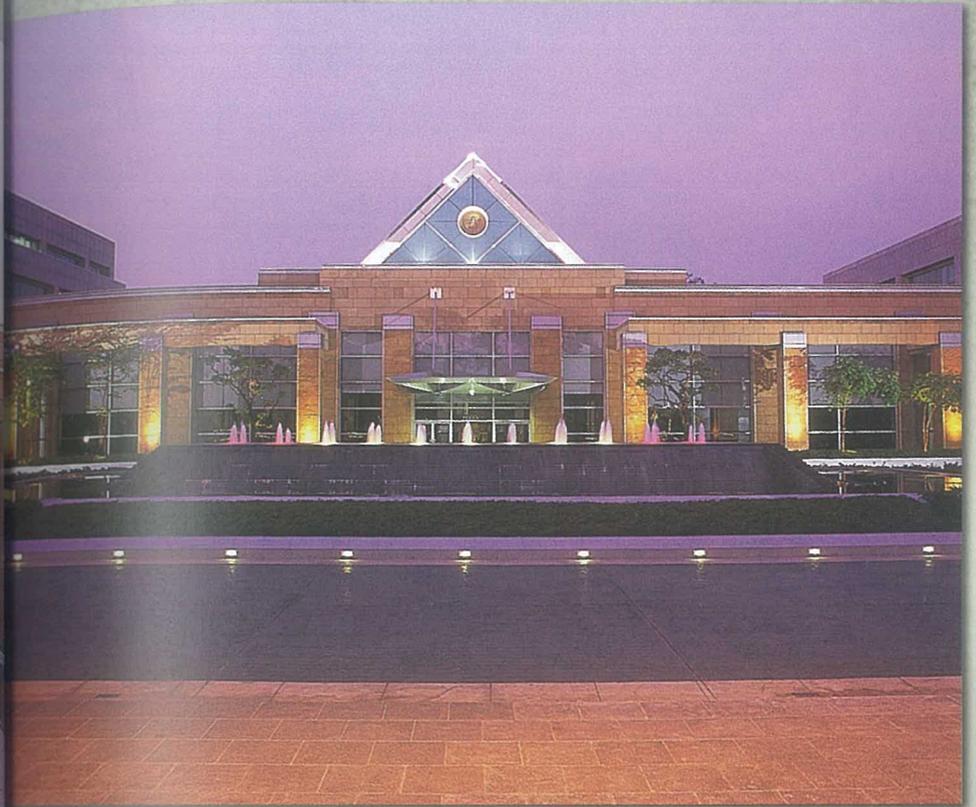
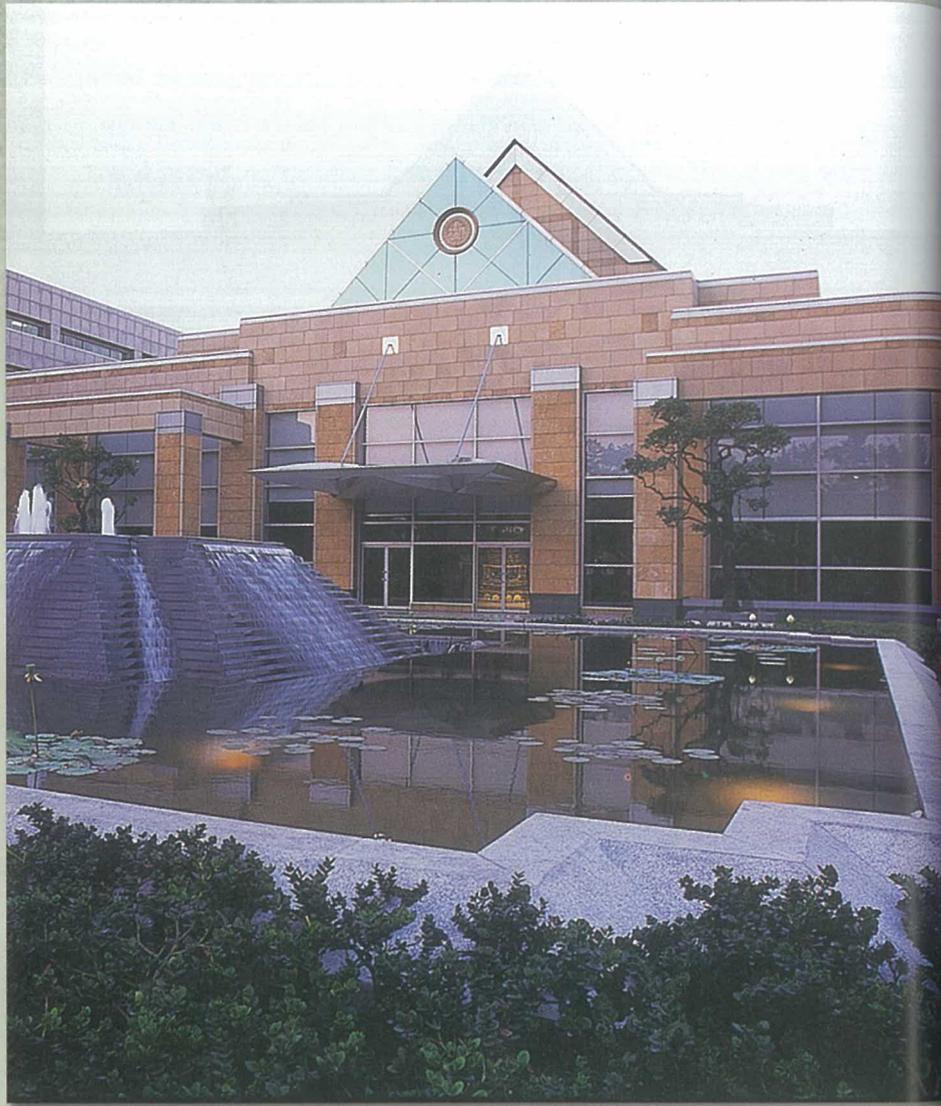
ราตรีที่กระทรวงการต่างประเทศ

อาคารใหม่ของกระทรวงการต่างประเทศที่ถนนศรีอยุธยา

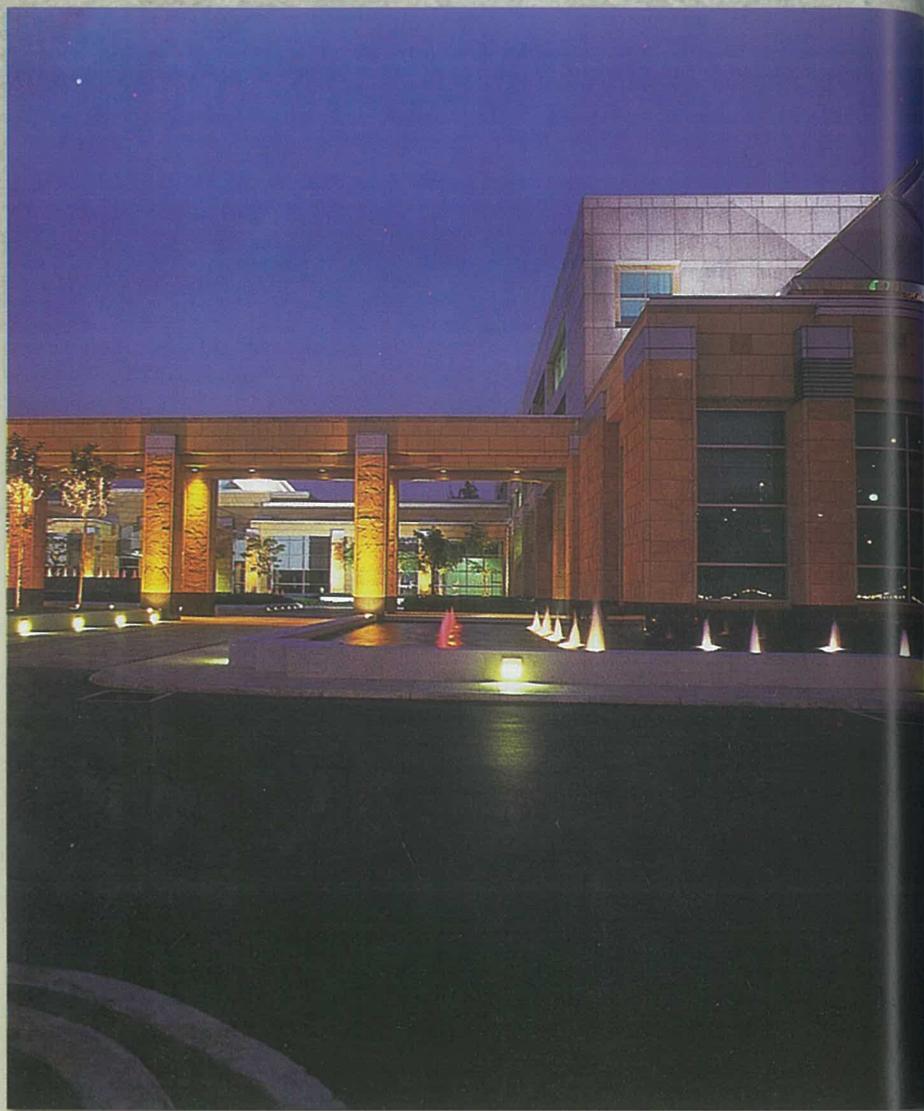
ยังมีมุมมองและแง่มุมให้พินิจอีกมากมาย

และในครั้งนั้นนอกจากภาพปกสีน้ำผึ้งมือ สมบูรณ์ พวงดอกไม้ อันวิจิตรแล้ว
เรายังมีภาพชุด “ราตรีที่กระทรวงต่างประเทศ” จากฝีมือของช่างภาพระดับโลก

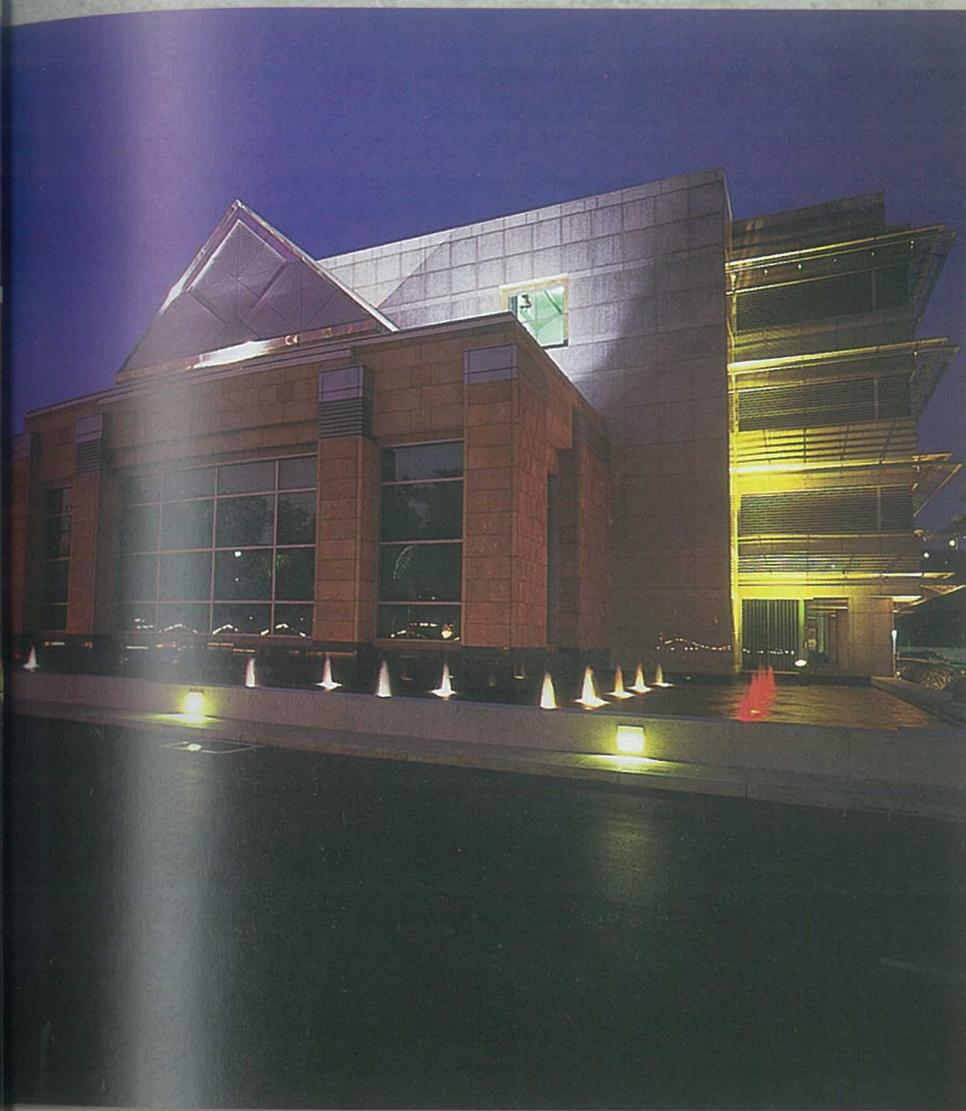
Andre Lurde มากำหนดผู้อ่านด้วย

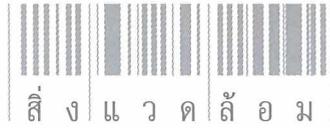
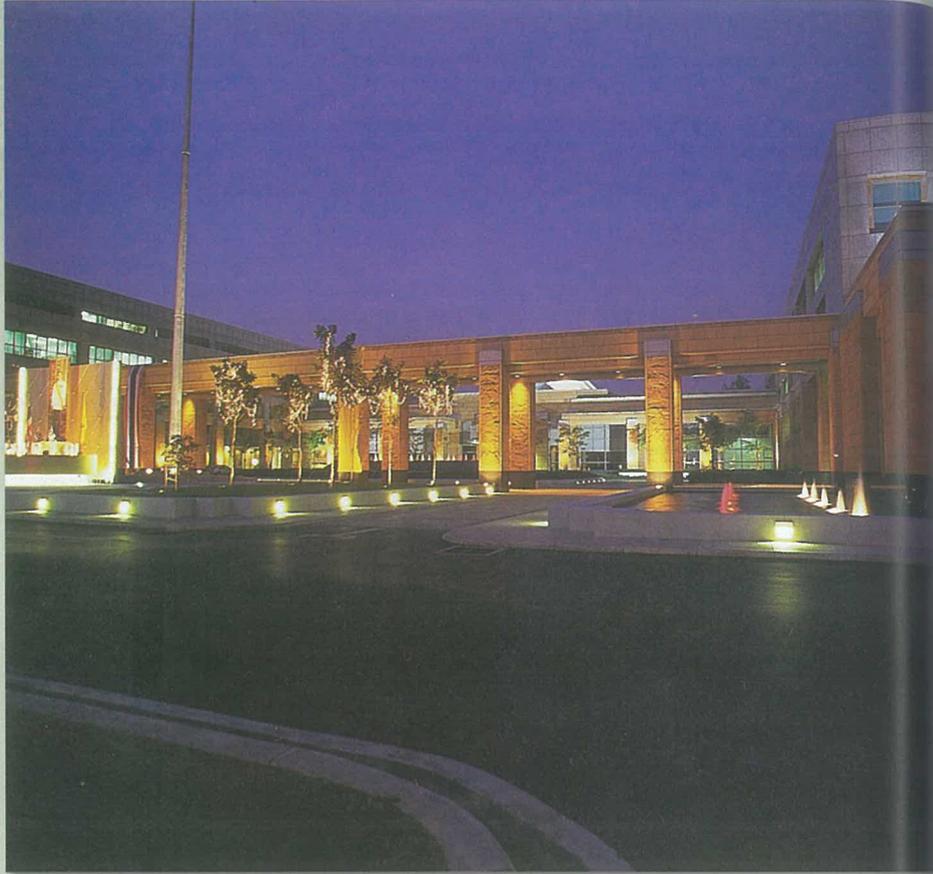

ภาพชุด

ภาพชุด

เขื่อน กับ สิ่งแวดล้อม

ผลกระทบที่ต้องพิจารณา

ปราโมทย์ ไม้กลัด

เขื่อนคืออะไร

สำหรับงานพัฒนาแหล่งน้ำ เขื่อนคือสิ่งก่อสร้างที่สร้างปิดกั้นลำน้ำธรรมชาติ เช่น ห้วย ลำธาร หรือแม่น้ำ ฯลฯ เพื่อ

~ ทดน้ำที่ไหลมาในลำน้ำให้มีระดับสูงขึ้น จนสามารถส่งเข้าคลองส่งน้ำไปให้พื้นที่เพาะปลูกในเขตโครงการได้อย่างทั่วถึง ทำให้พื้นที่เพาะปลูกมีน้ำ ช่วยเสริมให้พืชที่ปลูกเจริญงอกงาม เมื่อฝนไม่ตกหรือตอนช่วงฤดูแล้ง

~ เก็บกักน้ำที่ไหลมามากในฤดูฝนไว้ทางด้านเหนือเขื่อน ซึ่งเรียกว่า “อ่างเก็บน้ำ” น้ำที่เก็บไว้นี้จะส่งออกมาทางท่อส่งน้ำที่ตัวเขื่อนได้ทุกเวลาที่ต้องการ เพื่อส่งไปตามคลองส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกในเขตโครงการ หรือปล่อยน้ำไปหมุนเครื่องกังหันน้ำผลิตไฟฟ้า ตลอดจนส่งไปใช้ด้านอื่นๆ อีก

เขื่อนที่สร้างเพื่อจัดหาน้ำสำหรับการเพาะปลูกเป็นหลักนี้ คือ เขื่อนเพื่อการชลประทาน

ทำไมกิจการชลประทานจึงต้องมีการสร้างเขื่อน

การชลประทานมีความสำคัญและจำเป็นกับการประกอบอาชีพ กสิกรรมของเกษตรกรในแต่ละภูมิภาคอย่างไรบ้าง

การเพาะปลูกพืช เช่น การทำนาที่ชาวนาชาวไร่ส่วนใหญ่ของประเทศทำกัน ต้องอาศัยเฉพาะน้ำฝนเป็นหลัก เนื่องจากไม่มีกิจการชลประทานเข้าไปช่วยเหลือ พืชที่ปลูกในพื้นที่ดังกล่าวอาจไม่ได้รับน้ำเพียงพออย่างสม่ำเสมอตามที่พืชต้องการ กล่าวคือ ปีใดมีฝนตกเฉลี่ยดีตลอดฤดูกาลเพาะปลูก ก็จะทำให้การเพาะปลูกพืชปีนั้นได้ผลดี แต่ถ้าหากปีใดมีฝนตกน้อย หรือไม่มีฝนตกในเวลาที่พืชต้องการ ก็จะทำให้การเพาะปลูกในปีนั้นได้รับความเสียหาย หรือไม่ได้รับผลดีเท่าที่ควร ซึ่งมักพบอยู่ทั่วไปทุกปีในทุกภาคของประเทศ จึงเป็นเหตุให้เกษตรกรในประเทศจำนวนมากที่ไม่อยู่ในเขตโครงการชลประทานต้องได้รับความเดือดร้อนอยู่เป็นประจำ หรืออาจปล่อยพื้นที่เพาะปลูกให้รกร้างเป็นจำนวนมาก เช่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะขาดน้ำสำหรับทำนาทำไร่ในฤดูกาลเพาะปลูกและในฤดูแล้ง

การชลประทานจึงมีประโยชน์ต่อการเพาะปลูกพืช พื้นที่เพาะปลูกแห่งใดมีการชลประทานดี ย่อมมีน้ำให้พืชที่ปลูกทั้งในเวลาที่ไม่ฝนตก หรือเวลาที่พืชต้องการน้ำได้เสมอ โดยไม่ต้องพึ่งฝนธรรมชาติเพียงอย่างเดียว ทำให้พืชที่ปลูกเจริญงอกงามดี

ด้วยเหตุนี้ การชลประทานจึงมีประโยชน์ต่อเกษตรกรใน

เขตโครงการชลประทานอย่างมาก เป็นหลักประกันไม่ให้เกิดการขาดแคลนน้ำระหว่างฤดูกาลเพาะปลูก และไม่ต้องเพาะปลูกโดยอาศัยธรรมชาติเป็นหลักแต่เพียงอย่างเดียวอีกต่อไป

จึงสมควรเร่งพัฒนากิจการชลประทาน ให้ท้องที่ซึ่งสภาพภูมิประเทศ สภาพแหล่งน้ำ สังคม และสิ่งแวดล้อม มีศักยภาพเอื้ออำนวยให้การพัฒนาได้อย่างเหมาะสมโดยเร่งด่วนในทุกท้องที่เป็นเหตุให้มีความจำเป็นต้องสร้างเขื่อน

เนื่องจากในการทำกิจการที่เกิดประโยชน์กับพื้นที่จำนวนมาก ลักษณะงานด้านวิศวกรรมของกิจการชลประทาน หรือโครงการชลประทานที่ทำ มีหลักที่จะต้องดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

~ จะต้องทดน้ำ หรือทำให้น้ำจากแหล่งน้ำมีระดับสูงพอเหมาะแล้วจึงนำหรือส่งน้ำนั้นต่อไปยังพื้นที่เพาะปลูกที่ต้องการ ด้วยสิ่งก่อสร้างที่สร้างปิดขวางลำน้ำเพื่อทดน้ำ ซึ่งเรียกว่า เขื่อนทดน้ำ หรือ

~ ในบางท้องที่วิธีการทดน้ำทำไม่ได้ผล เนื่องจากในฤดูแล้งหรือเมื่อฝนไม่ตก ไม่มีน้ำไหลมาในลำน้ำหรือไหลมาน้อยไม่เพียงพอ กับความต้องการ ก็จะต้องมีวิธีการเก็บกักน้ำที่มีมากในฤดูฝน เก็บไว้ใช้เมื่อถึงคราวจำเป็น โดยการสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำปิดกั้นทางน้ำระหว่างหุบเขาหรือระหว่างเนินสูง เก็บน้ำไว้เป็นแหล่งน้ำถาวรสำหรับใช้งาน แหล่งเก็บกักน้ำนี้เรียกว่า “อ่างเก็บน้ำ” ซึ่งการจัดทำอ่างเก็บน้ำจะต้องให้มีปริมาณน้ำมากพอ กับความต้องการในฤดูกาลเพาะปลูก จึงมีน้ำสำหรับพื้นที่ในเขตโครงการที่กำหนดใช้ในฤดูฝนและฤดูแล้งเสมอ

จึงเห็นได้ว่ามีความจำเป็นต้องสร้างเขื่อนประเภทใดประเภทหนึ่ง

ให้เหมาะสมกับสภาพแหล่งน้ำธรรมชาติและสภาพภูมิประเทศ หากไม่มีการสร้างเขื่อนแล้วกิจกรรมชลประทานประเภทที่เกิดประโยชน์กับพื้นที่เพาะปลูกจำนวนมากจะไม่สามารถดำเนินการได้

ผลงานสร้างเขื่อนเพื่อการชลประทานและผลประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับ

จนถึงปัจจุบันเขื่อนที่ให้ประโยชน์ด้านการชลประทาน (ก่อสร้างโดยกรมชลประทาน และได้นำจากอ่างเก็บน้ำที่สร้างโดย กฟผ. ด้วย) ซึ่งก่อสร้างเสร็จแล้วมีจำนวนโดยสรุป ดังนี้

1. เขื่อนทดน้ำ มี

- 1) เขื่อนระบายน้ำ จำนวน 15 เขื่อน (ขนาดใหญ่และขนาดกลาง)
- 2) ฝาย จำนวน 2,280 ฝาย (รวมฝายขนาดเล็ก ใช้เวลาก่อสร้างไม่เกิน 1 ปี จำนวน 2,060 ฝาย ด้วย)

2. เขื่อนเก็บกักน้ำ มี

2.1 เขื่อนเก็บกักน้ำขนาดใหญ่ ความจุอ่างเก็บน้ำ 100 ล้านลูกบาศก์เมตรขึ้นไป

- 1) เขื่อนคอนกรีต
 - ~ เขื่อนคอนกรีตรูปโค้ง จำนวน 1 เขื่อน
 - ~ เขื่อนคอนกรีตแบบรับแรงดันน้ำด้วยน้ำหนัก จำนวน 1 เขื่อน
- 2) เขื่อนดินถมบดอัดแน่น จำนวน 14 เขื่อน (อยู่ในความดูแลของ กฟผ. 1 เขื่อน เนื่องจากมีการผลิต

ไฟฟ้าพลังน้ำจำนวนมาก)

3) เขื่อนหินถม จำนวน 8 เขื่อน (ทั้งหมดสร้างโดย กฟผ. เป็นเขื่อนเอนกประสงค์ มีประโยชน์หลักเพื่อการผลิตไฟฟ้า)

2.2 เขื่อนเก็บกักน้ำขนาดกลาง ความจุอ่างเก็บน้ำน้อยกว่า 100 ล้านลูกบาศก์เมตร ใช้เวลาสร้าง 2 ปีขึ้นไป จำนวน 290 เขื่อน ทั้งหมดเป็นเขื่อนดินถมบดอัดแน่น

2.3 เขื่อนเก็บกักน้ำขนาดเล็ก ใช้เวลาก่อสร้างประมาณ 1 ปี ใช้งบประมาณโครงการละไม่เกิน 10 ล้านบาท มีประมาณ 2,600 เขื่อน ทั้งหมดเป็นเขื่อนดินถมบดอัดแน่น

สำหรับประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับจากเขื่อนเพื่อการชลประทานมีโดยสรุปดังนี้

- 1) พื้นที่เพาะปลูกได้รับประโยชน์จากการก่อสร้างเขื่อนทางด้านชลประทานรวมทั้งประเทศ ประมาณ 21 ล้านไร่
- 2) พื้นที่ได้รับประโยชน์รวมทั้งประเทศดังกล่าวข้างต้น ประมาณ 50% หรือราว 10 ล้านไร่ เป็นพื้นที่เพาะปลูกซึ่งได้รับน้ำจากอ่างเก็บน้ำสนับสนุน (รวมอ่างเก็บน้ำที่สร้างโดย กฟผ. ด้วย)

ถ้าหากพิจารณาถึงความต้องการด้านการชลประทานที่รัฐบาลจะต้องดำเนินการต่อไปแล้ว โครงการชลประทานเป็นความต้องการอย่างยิ่งของเกษตรกรในทุกท้องที่ ดังข้อมูลที่แสดงเพื่อพิจารณาเปรียบเทียบดังนี้

~ ประเทศไทยมีพื้นที่ทำการเกษตรทั่วประเทศ ประมาณ 150 ล้านไร่

~ นับตั้งแต่ก่อตั้งกรมชลประทานมาจนถึงปัจจุบัน นานกว่า 80 ปี ได้มีการพัฒนางานด้านนี้อย่างต่อเนื่องมาตลอด สามารถสร้างโครงการชลประทานครอบคลุมพื้นที่ได้เพียง 21 ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ 13 ของพื้นที่เพาะปลูกทั่วประเทศเท่านั้น

~ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปัจจุบันมีพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ 60 ล้านไร่ แต่มีพื้นที่ซึ่งโครงการชลประทานสามารถช่วยเหลือได้มีเพียง 2.5 ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ 4.2 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดในภาคนี้เท่านั้น

การสร้างเขื่อนกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการแก้ไข

การสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เฉพาะเขื่อนเก็บกักน้ำขนาดใหญ่ซึ่งมีพื้นที่ถูกน้ำท่วมและมีขนาดความจุอ่างเก็บน้ำมาก ที่สำคัญได้แก่

1) น้ำท่วมพื้นที่ป่าไม้ ทำลายทรัพยากรป่าไม้ รวมทั้งแหล่งที่อยู่อาศัยและแหล่งหากินของสัตว์ป่า (กรณีบริเวณอ่างเก็บน้ำเป็นป่าดิบและเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า)

หลังจากนั้น พื้นที่ป่าตามบริเวณขอบอ่างเก็บน้ำมักถูกราษฎรบุกรุกถากถางเป็นที่ทำกิน และถือครองเป็นกรรมสิทธิ์ต่อไปโดยไม่ชอบธรรม

2) พื้นที่เพาะปลูกและบ้านเรือนราษฎรถูกน้ำท่วม เป็นปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจะต้องจัดหาที่ตั้งถิ่นฐานใหม่ พร้อมทั้งจ่ายเงินชดเชยค่าทรัพย์สินให้ราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อน

~ ปัญหาสภาพพื้นที่ตั้งถิ่นฐานใหม่ไม่ดีเท่าที่ราษฎร

เคยอยู่

~ มีปัญหาขัดแย้งกับผู้อยู่เดิม

~ ราษฎรได้รับค่าชดเชยจากทางราชการต่ำ บางกรณีไม่ได้รับค่าชดเชยเนื่องจากขาดเอกสารสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน

3) น้ำในอ่างฯ เน่า เนื่องมาจากการนำไม้ออกจากอ่างฯ ไม่หมด และปัญหาด้านสาธารณสุข เช่น เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุง

4) ผลกระทบกับทรัพยากรแร่และโบราณคดี (หากมี) และอื่นๆ การแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สามารถกระทำได้ในการดำเนินงานโครงการเขื่อนเก็บกักน้ำขนาดใหญ่ (ที่มีความจุอ่างเก็บน้ำตั้งแต่ 100 ล้านลูกบาศก์เมตรขึ้นไป หรือมีพื้นที่ผิวอ่างเก็บน้ำที่ระดับน้ำเก็บกักตั้งแต่ 15 ตารางกิโลเมตรขึ้นไป หรือสามารถส่งน้ำไปยังพื้นที่ชลประทานได้ตั้งแต่ 80,000 ไร่ขึ้นไป) โดยจะมีการศึกษาและจัดทำรายงานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (ทั้งนี้ตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการพลังงาน เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2524) รายงานดังกล่าวจะต้องเสนอมาตรการหรือแผนแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เป็นไปได้ทางปฏิบัติ รวมทั้งแผนการติดตามตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมไว้ด้วย

เพื่อผลการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในทุกด้านปรากฏอย่างชัดเจน ว่าสภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณอ่างเก็บน้ำเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องรักษาอย่างที่สุด หรือสภาพแวดล้อมข้างเคียงเมื่อสร้างเขื่อนแล้วจะต้องได้รับความเสียหายเสื่อมโทรมมาก เมื่อเทียบกับมูลค่าทางเศรษฐกิจที่คาดว่าจะได้รับจากการสร้างเขื่อน ไม่คุ้มกัน

โครงการเขื่อนเก็บกักน้ำดังกล่าวก็สามารถเสนอให้ยกเลิกโครงการได้ แต่ถ้าพิจารณาเปรียบเทียบแล้วประโยชน์ที่ราษฎรได้รับมีมาก โดยสิ่งแวดล้อมบริเวณอ่างเก็บน้ำที่ได้รับผลกระทบมีไม่มาก สามารถแก้ไขชดเชยได้ โครงการเขื่อนเก็บกักน้ำแห่งนั้นๆ จึงจะเสนอคณะรัฐมนตรีขอเสนอเปิดโครงการ และการแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมก็จะมี การดำเนินงานตามที่ระบุไว้ในผลการศึกษาต่อไป

ปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่างๆ หากมีการวางแผนป้องกัน และแก้ไขอย่างละเอียดรอบคอบก็จะสามารถทำให้บรรเทาเบาบางลง หรือแก้ไขได้ เช่น เรื่องป่าไม้ ป่าที่ถูกน้ำท่วมต้องสูญเสียไปอย่างแน่นอน แต่ป่าโดยรอบอ่างเก็บน้ำ อยู่ในวิสัยที่สามารถป้องกันได้ เป็นต้นว่า เปลี่ยนสภาพป่าบริเวณรอบอ่างเก็บน้ำจากป่าสงวนแห่งชาติ ให้เป็น อุทยานแห่งชาติ หรืออนุรักษ์เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พร้อมกับ จัดตั้งเพิ่มหน่วยพิทักษ์และป้องกันรักษาป่าให้เพียงพอ เป็นต้น

กรณีการสร้างเขื่อนซึ่งมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่กล่าวถึงกัน มากเห็นจะได้แก่การที่จะสร้างเขื่อนแก่งกรุง และจะศึกษาเรื่องเขื่อน เหวนรก บทความนี้จึงขอเสนอความเห็นเกี่ยวกับเขื่อนทั้งสองแห่งกับ ผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งเมื่อมีการพิจารณากันอย่างจริงจังตาม หลักวิชาการแล้วผลจะเป็นอย่างไร

ความเห็นเกี่ยวกับการสร้างเขื่อนแก่งกรุง

คณะรัฐมนตรีมอบให้กรมชลประทานสำรวจและศึกษาพื้นที่ที่ จะได้รับประโยชน์อันเนื่องมาจากการชลประทานว่าจะสอดคล้องเป็น ไปได้ตามรายงานความเหมาะสมของ กฟผ.หรือไม่ (มติ ครม. เมื่อ 31

กรกฎาคม 2533)

เกี่ยวกับเรื่องนี้ กรมชลประทานได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปทำการ สสำรวจภูมิประเทศเพิ่มเติม นอกจากนั้นยังได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปสำรวจ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนที่อยู่ในโครงการ สภาพ การใช้ที่ดิน รวมทั้งตรวจสอบสภาพของธรณีวิทยาบริเวณที่จะทำการ สร้างเขื่อนทดน้ำ เพื่อประกอบการนำมาศึกษาอย่างละเอียดต่อไป

จากผลการสำรวจที่ได้รับทราบมาจนถึงขณะนี้ พบว่า พื้นที่ โครงการชลประทานแก่งกรุงจะเป็นไปตามที่ได้เคยเสนอไว้ในรายงาน เดิม และนอกจากนั้นจะพยายามช่วยเหลือราษฎรที่อาศัยอยู่บริเวณ ท้ายเขื่อนแก่งกรุงจนถึงบริเวณเขื่อนทดน้ำที่บ้านน้ำหัก (เขื่อนเพื่อการ ชลประทาน) และบริเวณด้านฝั่งขวาของเขื่อนทดน้ำบ้านน้ำหัก ให้ได้ รับประโยชน์จากโครงการนี้อีกด้วย ซึ่งจะคลุมพื้นที่เพิ่มกว่าเดิมอีก ประมาณหนึ่งหมื่นไร่ รายละเอียดของขอบเขตโครงการที่แน่นอนจะ แล้วเสร็จภายในปี 2534

โดยสรุป จากการสำรวจเพิ่มเติมครั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า การ ก่อสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำขนาดใหญ่บนแม่น้ำคลองยันหรือเขื่อนแก่ง กรุงโดย กฟผ. และการก่อสร้างเขื่อนทดน้ำโดยกรมชลประทานทาง ตอนล่างจะสามารถส่งน้ำให้แก่พื้นที่ทำการเกษตรได้มากกว่า 2 แสนไร่ ตามที่ได้เคยรายงานไว้แล้ว

สำหรับความเห็นเกี่ยวกับการสร้างเขื่อนแก่งกรุงที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ คงได้แก่ ปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ป่าซึ่งยังเป็น ป่าดงดิบประมาณ 37 ตารางกิโลเมตร หรือยาว 23,125 ไร่ ส่วนด้าน อื่นๆ ทางหน่วยงานผู้สร้างเขื่อนร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องย่อมมี

มาตรการแก้ไขป้องกันอย่างรัดกุม มิให้ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมบังเกิดไปในทางเลวร้ายเหมือนเขื่อนอื่นที่มีการกล่าวถึง ทั้งนี้เนื่องจากได้รับบทเรียนมามากแล้วนั่นเอง

ที่สำคัญต้องมีการพิจารณาว่าป่าที่เราต้องสูญเสียอย่างแน่นอนเนื่องจากถูกน้ำท่วมนั้น ทำให้พื้นที่ป่ากลายเป็นพื้นที่แหล่งน้ำแทน ซึ่งในแง่ของนิเวศน์วิทยาไม่ใช่เป็นสิ่งเลวร้าย พิจารณาแล้วน่าจะมีความคุ้มค่าสมมูลกันได้หรือดีกว่า เนื่องจากอ่างเก็บน้ำมิได้เป็นการทำลายแหล่งต้นน้ำลำธารเหมือนอย่างที่พูดกัน เมื่อมีน้ำพื้นที่บริเวณนั้นจะชุ่มชื้นไปทั่วทำให้ต้นน้ำลำธารและระบบนิเวศน์กลับดีขึ้นเสียอีก ผิดกับพื้นที่ป่าหากถูกบุกเบิก (จำนวน 23,125 ไร่) เป็นพื้นที่ทำไร่ระบบนิเวศน์บริเวณนั้นจะได้รับผลกระทบ เพราะเป็นการทำลายระบบนิเวศน์ ให้เลวร้ายอย่างชัดเจน จึงมีความเห็นว่าหากความเสียหายด้านเศรษฐกิจ ที่ป่าไม้ต้องถูกทำลายกับการสูญเสียพื้นที่ป่าไปส่วนหนึ่ง เมื่อเทียบกับประโยชน์ของราษฎรและเกษตรกรโดยส่วนรวมจะได้รับแล้ว การก่อสร้างเขื่อนสามารถอำนวยประโยชน์ให้มากกว่า ก็สมควรพิจารณาก่อสร้างเขื่อนแห่งนี้ต่อไป

ความเห็นเกี่ยวกับการสร้างเขื่อนคลองสมอปูน (เขื่อนทวนรก)

เขื่อนคลองสมอปูน หรือที่เรียกกันว่า เขื่อนทวนรก บริเวณที่คิดจะก่อสร้างกันอยู่เหนือน้ำตกทวนรกขึ้นไปประมาณ 800 เมตร ตามประวัติความเป็นมาเริ่มเมื่อปี 2514 เคยมีการศึกษาเบื้องต้นไว้ว่าจะสร้างเพื่อการผลิตไฟฟ้า แต่ต้องระงับไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ เนื่องจากบริเวณอ่างเก็บน้ำทั้งหมดอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ต่อมาราษฎรและหน่วยงานหลายแห่งได้มีหนังสือถึงกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และรัฐบาลขอให้พิจารณาโครงการนี้เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนและพื้นที่เพาะปลูก ซึ่งได้รับความเสียหายอย่างหนักราว 4-5 ปีต่อครั้ง อีกทั้งเพื่อเก็บน้ำจำนวนมากไว้ใช้เพาะปลูกในเขตโครงการจำนวนหลายแสนไร่ให้มีน้ำใช้เพาะปลูกอย่างไม่ขาดแคลน และครั้งสุดท้ายมีการร้องเรียนให้สร้างหลังจากเกิดอุทกภัยน้ำท่วมครั้งใหญ่เมื่อเดือนตุลาคม 2533

กรมชลประทานจึงได้จัดทำรายงานเบื้องต้นโครงการอ่างเก็บน้ำคลองสมอปูน ซึ่งเป็นการศึกษาเฉพาะด้านวิศวกรรมอย่างกว้าง ๆ โดยมีได้ศึกษาด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะโครงการโดยสรุปดังนี้

- ~ ที่ตั้งเขื่อนอยู่เหนือน้ำตกทวนรกขึ้นไปประมาณ 800 เมตร
- ~ เขื่อนสูงประมาณ 55 เมตร ยาวประมาณ 250 เมตร
- ~ ความจุอ่างเก็บน้ำที่ระดับน้ำเก็บกักประมาณ 220 ล้านลูกบาศก์เมตร
- ~ พื้นที่น้ำท่วมที่ระดับน้ำเก็บกัก 11,700 ไร่
- ~ ช่วยพื้นที่เพาะปลูกในเขตโครงการได้ 200,000 ไร่

กรมชลประทานได้พิจารณาแล้วเห็นว่าควรมีการศึกษาในรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงทำหนังสือเสนอกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เมื่อต้นเดือนมกราคม 2533 ขอให้นำเสนอคณะรัฐมนตรี ขออนุมัติทำการศึกษาความเหมาะสมและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สำหรับเสนอรัฐบาล เพื่อประกอบการตัดสินใจจะพัฒนาโครงการนี้ต่อไปตามที่ราษฎรจังหวัดนครนายกร้องเรียน หรือให้หยุดการพัฒนาอย่างถาวร ฯพณฯ รมว.กษ. ในขณะนั้นมีบัญชาให้ชะลอเรื่องไว้ก่อน

เกี่ยวกับเรื่องเขื่อนเก็บกักน้ำคลองสมอปูน หรือเขื่อนแหวนรก ที่มีการถกเถียงกันว่าควรสร้างหรือไม่ควรสร้าง และได้มีการรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่ หลังจากเกิดอุทกภัยที่จังหวัดนครนายกเมื่อเร็วๆ นี้ มีความเห็นว่าเรื่องนี้ยังไม่มีใครหรือหน่วยงานใดรู้จริง เพราะยังไม่มี การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ และยังไม่มีการศึกษาถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ อย่างละเอียดกันเลย จึงไม่มีข้อมูล หรือผลการศึกษา มาพิจารณาซึ่งนำหนักถึงผลดีและผลเสียที่จะ เกิดขึ้นกับส่วนรวมได้ ดังนั้น กระแสการโต้เถียงที่ผ่านมาจึงเป็น การเอาความรู้สึกของแต่ละฝ่าย มาเป็นเหตุผล เช่น เมื่อเกิดน้ำท่วมใหญ่ขึ้นมา ก็รู้สึกว่าการสร้างเขื่อน กรมป่าไม้หรือองค์กรเกี่ยวกับการ อนุรักษ์ป่าหรือสิ่งแวดล้อมก็ไม่เคยมีการศึกษาเรื่องนี้เพราะไม่มีหน้าที่ ส่วนกรมชลประทานก็ยังคงไม่ได้เข้าไปสำรวจพื้นที่บริเวณที่จะสร้าง เขื่อนหรือบริเวณจะเป็นอย่างไรบ้าง เพราะการเข้าไปสำรวจในเขต อุทยานแห่งชาติต้องขออนุญาตต่อกรมป่าไม้ก่อนเข้าไปดำเนินการ

ด้วยเหตุนี้ เรื่องของเขื่อนเก็บกักน้ำคลองสมอปูนจึงควรใช้ ความรอบคอบในการศึกษาทุกแง่ทุกมุม โดยการศึกษาเหล่านั้นต้อง ประกอบด้วยผู้มีความรู้ในสาขาต่างๆ ที่สมดุลกัน ไม่ใช่เน้นฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่ง และควรนำหลักวิชาการมาใช้ตัดสิน จะเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการหาข้อยุติ ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จะเป็นตัวชี้ว่าควรดำเนินการ ใดๆต่อไปหรือไม่ โดยเสนอคณะรัฐมนตรีเป็นผู้ตัดสินปัญหาข้อ ขัดแย้งนี้

แผนการก่อสร้างเขื่อนเพื่อการชลประทานในอนาคต

เนื่องด้วยเกษตรกรทุกภาคของประเทศมีความต้องการน้ำ ชลประทานอยู่ทั่วไป แต่งานหาน้ำช่วยการเพาะปลูกที่กรม ชลประทานทำมาตลอดเวลากว่า 80 ปีแล้ว สามารถพัฒนาสร้างงาน ชลประทานช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกทั้งประเทศได้เพียง 21 ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ 13 ของพื้นที่ทำการเกษตรของประเทศทั้งหมด เท่านั้น และโดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นภูมิภาคที่มี การขาดแคลนน้ำมากที่สุด สามารถพัฒนาช่วยเหลือได้พื้นที่ ชลประทานเพียงร้อยละ 4.2 ของพื้นที่เพาะปลูกที่มีอยู่ในภาคนี้ทั้งหมด และภาคอื่นนอกเหนือจากภาคกลาง ก็มีความต้องการน้ำชลประทาน อยู่แทบทุกพื้นที่

ด้วยเหตุนี้ ในท้องที่ใดหากสภาพภูมิประเทศ สภาพแหล่งน้ำ ลังคม และสิ่งแวดล้อม เอื้ออำนวยให้ทำการพัฒนางานชลประทานได้ กรมชลประทานจะต้องรีบดำเนินการก่อสร้างโครงการชลประทาน เหล่านั้นต่อไปอย่างเร่งด่วน ซึ่งก็หมายถึง แผนการก่อสร้างเขื่อน เพื่อการชลประทานในอนาคต ซึ่งเป็นสิ่งก่อสร้างสำคัญของ โครงการชลประทานที่จะต้องสร้างเพื่อจัดหาน้ำไว้เป็นแหล่งน้ำ ต้นทุนจะต้องมีการอนุมัติให้ดำเนินการควบคุมไป แต่ให้มีการศึกษา และพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมอย่างละเอียด แล้ว เปรียบเทียบถึงผลดีและผลเสียก่อนอนุมัติให้ทำการก่อสร้างเสมอ

บทกวี

เรือชีวิต

“ละอองฝน”

จาก

“ลูกกวาดและน้ำตาล”

2527

เรือเอ๋ยเรือชีวิต.....

ลอยหลงทิศแคว้งคว้างกลางเกลียวคลื่น

หวังพึ่งพึ่งสิ่งใดไม่ยั่งยืน

ทุกวันคืนรอรับการอัปปาง

เส้นทางสายพรหมลิขิตอันพิศหวัง

ไกลพากฝั่งที่จะจอดทอดเรือนร้าง

ทั้งคลื่นกรรมกระหน่ำรุกมาทุกทาง

มันอ้างว้างหงอยเหงาเศร้าเหลือทน

จุดหมายอยู่แห่งใดยังไม่รู้

ทุกอย่างดูสลับและสับสน

บรรยากาศเย็นซัดและมีดมน

เปล่าเปลี่ยวจนน้ำตาหลังลงพร่าง

กลัวกว่ากลัวเกินไหวคว้าวานาคต

เมื่อมันหมดสิ่งที่ฝันพลันสลาย

คอยแต่วันหัวใจแหลกแตกทำลาย

กลางแพ่พายับวันมันเป็นจริง

เธอเป็นเหมือนหางเสือเรือชีวิต

เป็นเข็มทิศเป็นความสุขเป็นทุกสิ่ง

เป็นเสมือนหลักชัยให้พักพิง

เป็นเกินยิ่งจุดหมายในปลายทาง

ฉันจะอยู่อย่างไรเมื่อไรขวัญ

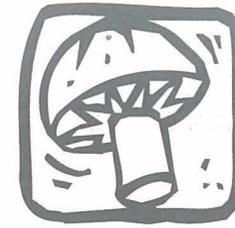
คงนับวันสิ้นสุขหมดทุกอย่าง

อนิจจา...เรื่อน้อยลอยแคว้งคว้าง

จะอัปปางลงเมื่อไหร่...ยังไม่รู้

๔ ๖ ๗ ๘ ๙

การเพาะเห็ดหอมสด

เห็ดหอมเป็นเห็ดเศรษฐกิจที่มีความสำคัญ เป็นอันดับ 3 ของโลก และนับวันจะแพร่หลายและได้รับความนิยมมากขึ้น เนื่องจาก

เห็ดหอมมีคุณค่าทางโภชนาการสูง มีสรรพคุณทางยา เช่น ต่อต้านเซลล์มะเร็ง ละลายไขมันอุดตันในเส้นเลือด บรรเทาอาการของโรคความดันโลหิตสูง ที่สำคัญคือ มีกลิ่นหอมและปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง

ประเทศไทยมีการนำเข้าเห็ดหอมแห้งจากต่างประเทศปีละหลายล้านบาท ทั้งสั่งเข้าโดยตรง ลักลอบนำเข้าตามชายแดน หรือซื้อเป็นของฝากจากต่างประเทศ เนื่องจากเห็ดหอมในประเทศมีราคาแพง โดยเห็ดสดกิโลกรัมละ 150-200 บาท เห็ดหอมแห้งราคา กิโลกรัมละ 1,000-3,000 บาท ทำให้ประเทศไทยต้องเสียดุลการค้ากว่า 700 ล้านบาทต่อปี

ปราโมทย์ ไทยทัตกุล และพี่น้องตระกูล “ไทยทัตกุล” แห่งศูนย์รวมสวนเห็ดบ้านอรุณฉีก อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ได้ประสบความสำเร็จในการเพาะเห็ดสดออกจำหน่าย และยินดีที่จะเผยแพร่วิธีเพาะเห็ดหอมสด ดังมีรายละเอียดดังนี้คือ

วัสดุและอุปกรณ์

ซีลี้อย	1	กิโลกรัม
รำละเอียด	75	กรัม
ยิปซัม	20	กรัม
ปูนขาว	10	กรัม
ดีเกลือ	20	กรัม
น้ำตาลทราย	1	กิโลกรัม
หม้อนึ่งความดัน	1	ชุด
ถุงพลาสติกขนาด	6.5 x 13 นิ้ว	

แผ่นพลาสติก
เชื้อเห็ดหอม

วิธีทำ

1. นำซีลี้อยไม่ยงพารา รำละเอียด ยิปซัม ปูนขาว ดีเกลือ น้ำตาลทราย มาคลุกเคล้าผสมกันโดยใช้น้ำเป็นตัวประสาน ใช้น้ำประมาณ 80% แต่ให้ดูสภาพซีลี้อยก่อนว่ามีความชื้นมากแค่ไหน

2. เมื่อผสมเสร็จแล้วให้กำซีลี้อยขึ้นมา 1 กำมือ บีบให้แน่น แล้วปล่อยมือ หากซีลี้อยค่อยๆ คลายตัวออกถือว่าซีลี้อยนั้นมีความชื้นพอดี หากว่ากำแล้วปล่อย และซีลี้อยแตกออกเลยถือว่าใช้ไม่ได้ ต้องผสมน้ำลงไปอีก การผสมนี้ให้ค่อนข้างเปียกจะดีกว่าแห้ง

เพราะถ้าแห้งไปนั้นจะมีความเสี่ยงเรื่องเชื้อไม่เดินสูง แต่ห้ามและ

3. จากนั้นบรรจุถุงสำหรับทำเห็ดขนาด 6.5 x 13 นิ้ว แล้วใส่คอปากขวด

4. นำไปนึ่ง ใช้อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส โดยใช้หม้อนึ่งความดัน ใช้เวลา 3-4 ชั่วโมง

5. นำถุงเพาะออกมาผึ่งให้เย็นแล้วจึงหยอดเชื้อ เชื้อเห็ดหอมราคาขวดละ 10 บาท สามารถใส่ได้ 10 ถุง

6. จากนั้นนำถุงเพาะเก็บไว้ในโรงบ่มประมาณ 60 วัน ใช้ความชื้นสัมพัทธ์ 60-65 % และฉีดยาฆ่าแมลงทุก 7 วัน

7. เมื่อเชื้อเห็ดรัดตัวมากขึ้นจนก่อนปูดซ้ายขวา ให้นำถุงเพาะออกจากโรงบ่ม แล้วตัดพลาสติกที่ห่อก่อนออกให้เหลือติดก่อนประมาณ 1 นิ้ว นำมาวางบนพื้นเป็นแถว

8. จากนั้นนำพลาสติกมาคลุมกองเห็ดหอมไว้ แล้วรดน้ำข้างบนทุกวัน แต่ไม่ให้ก้อนเชื้อถูกน้ำ เป็นเวลา 1 เดือน หรือดูว่าก้อนเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลทั้งหมด หากอากาศเย็นมากก็เปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเร็วมาก

9. เมื่อก่อนเชื้อเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลทั้งหมด ให้เปิดพลาสติกออกแล้วรดน้ำเช้า กลางวัน เย็น วัดความชื้นสัมพัทธ์ที่ 60-65 % ถ้าหากว่ารดน้ำในระหว่างที่ก้อนเชื้อเป็นสีขาวจะทำให้เกิดราเขียว

ประมาณเดือนเมษายนเห็ดหอมก็สามารถออกดอกได้ แต่เห็ดที่ได้นั้นก้านจะยาว และตัวดอกจะบาง หากหน้าหนาวก้านสั้นแต่ดอกหนา เห็ดหอมจะออกงามดีในอุณหภูมิระหว่าง 20-25 องศาเซลเซียส

ช่วงปกติที่ผลิตเห็ดหอมในฤดูคือ เริ่มหยอดเชื้อเดือน

กรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม ทิ้งไว้ในโรงบ่ม 60 วัน ก็จะเป็นฤดูหนาวพอดี ซึ่งช่วงนี้เห็ดหอมจะออกดอกให้ผลผลิตมากที่สุด แต่หากต้องการผลิตเห็ดหอมนอกฤดู ก็ให้หยุดเชื้อเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายน เห็ดหอมก็จะเริ่มออกดอกในเดือนมีนาคม-เมษายน ซึ่งช่วงนั้นแม้ว่าให้ผลผลิตน้อยแต่ได้ราคาดี

ก้อนเชื้อ 1 ก้อน จะได้น้ำหนักเห็ด 200 กรัม หากเป็นทางภาคเหนือจะได้ถึง 400 กรัม แต่ในประเทศจีนนั้น ก้อนเชื้อน้ำหนัก 1 กิโลกรัม จะได้เห็ดน้ำหนัก 1 กิโลกรัมเช่นกัน เห็ดนอกฤดูขายที่ตลาดและซูเปอร์มาร์เก็ต มีราคาสูงถึงกิโลกรัมละ 300 บาท

การสร้างโรงเรือนและโรงบ่มนั้นใช้หลังคามุงจาก ไม่มีฝ้าข้าง ไม่มีชั้นวางในโรงเรือน โรงบ่มหลังคาจากใช้เงินประมาณ 3,000-5,000 บาท ส่วนโรงเรือนประมาณ 2,000-3,000 บาท ต้นทุนในการสร้างโรงเรือน โรงบ่ม หนึ่งความดันประมาณ 10,000 บาท ก้อนเชื้อประมาณ 5 บาทต่อ 1 ก้อน เพาะเห็ด 5,000 ก้อน ต้นทุนเท่ากับ 25,000 บาท ก้อนเชื้อ 1 ก้อน จะได้เห็ด 200 กรัม คิดราคากิโลกรัมละ 100 บาท ได้เงินก้อนละ 20 บาท 5,000 ก้อน เป็นเงิน 100,000 บาท

หากว่าอุณหภูมิสูงเกินไปผลผลิตอาจจะไม่ถึง 200 กรัม และรายได้อาจจะต่ำกว่าที่คำนวณไว้ และยังขึ้นอยู่กับปริมาณของเห็ดที่ออกสู่ท้องตลาดด้วย

ศูนย์รวมสวนเห็ดบ้านอรุณฤกษ์เปิดบริการให้ผู้ที่มีความสนใจเพาะเห็ด และผู้ที่ต้องการศึกษาหาความรู้ในด้านเพาะเห็ดเข้าชมฟาร์มได้ในทุกวันเสาร์ คิดอัตราค่าบริการท่านละ 100 บาท จะได้รับเอกสารการเพาะเห็ด 1 ชุด อาหารว่าง 1 ชุด ก้อนเชื้อเห็ด 5 ก้อน

ผู้ที่สนใจสามารถติดต่อได้ที่ศูนย์รวมสวนเห็ดบ้านอรุณฤกษ์ 3 หมู่ 8 ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73220 โทร.441-9263 , 889-8740-47

กรมส่งเสริมการเกษตรร่วมมือกับกรมวิชาการเกษตร จะเข้าไปแนะนำข้อผิดพลาดให้กับฟาร์มเห็ดที่มีปัญหาในการผลิตเชื้อเห็ดหอม หรือผลิตเชื้อเห็ดหอมที่ไม่ได้คุณภาพ ขอให้แจ้งความประสงค์มาที่กลุ่มงานพืชผัก กองส่งเสริมพืชสวน กรมส่งเสริมการเกษตร โทร.561-4878 หรือ 579-3863

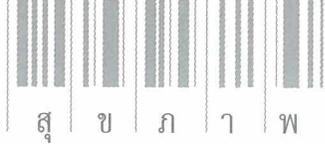
๖๖

...รายการของสถานีวิทยุสุราธรรมย์
ผมชอบฟัง เพราะผู้จัดรายการใช้ภาษาแบบเป็น
กันเอง ฟังเข้าใจง่าย ได้สาระ ความรู้ และความ
เพลิดเพลินไปในเวลาเดียวกัน ทำให้เข้าในการ
ทำงานของกระทรวงการต่างประเทศมากขึ้น ว่า
กระทรวงฯ มีหน้าที่ทำอะไรบ้าง ต้องขอขอบคุณ
ทางกระทรวงฯ ที่ได้จัดให้มีรายการดีๆ บริการ
กับประชาชน...

(กอบชัย อุณหุไร ด.นครปฐม อ.เมือง จ.นครปฐม)

เดือนธันวาคม 20 มกราคม 2000

๙๙

อาหาร สำหรับผู้ป่วยโรคเบาหวาน

รศ. วลัย อินทรมพรรยั

การควบคุมอาหารสำคัญอย่างไร

การควบคุมอาหารมีความสำคัญมากในการรักษาโรคเบาหวาน การควบคุมอาหารที่ถูกต้องและเหมาะสมจะช่วยให้ระดับน้ำตาลในเลือดไม่สูง และช่วยลดอาการแทรกซ้อนต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากโรคเบาหวาน การรักษาโรคเบาหวานให้ได้ผล จำเป็นต้องควบคุมอาหารอย่างสม่ำเสมอ แม้ผู้ป่วยจะได้รับการรักษาด้วยการกินยาหรือฉีดอินซูลินแล้วก็ตาม ก็จำเป็นต้องควบคุมอาหารร่วมด้วย

ทำไมผู้ป่วยโรคเบาหวานจึงต้องควบคุมอาหาร

การที่ผู้ป่วยโรคเบาหวานจำเป็นต้องควบคุมอาหารก็เพื่อ

1. ให้ผู้ป่วยสามารถรักษาระดับน้ำตาลในเลือดให้ใกล้เคียงกับระดับปกติ

2. ควบคุมน้ำหนักของผู้ป่วยให้อยู่ในเกณฑ์ที่ควรเป็น (Desirable weight)

3. ป้องกันอาการหมดสติ เนื่องจากภาวะเป็นกรดในเลือดสูง อันเป็นผลจากการที่ผู้ป่วยมีระดับน้ำตาลในเลือดสูง

4. ป้องกันอาการหมดสติ อันเนื่องจากผู้ป่วยมีระดับน้ำตาลในเลือดต่ำ

5. ลดอาการแทรกซ้อนอื่นๆ ที่เกิดจากโรคเบาหวาน

6. ให้ผู้ป่วยได้รับสารอาหารที่เป็นประโยชน์ตามที่ร่างกายต้องการ

7. ช่วยให้ผู้ป่วยมีสุขภาพแข็งแรง สามารถดำรงชีวิตและทำงานต่างๆ ได้เช่นเดียวกับคนปกติ

ผู้ป่วยโรคเบาหวานควรควบคุมอาหารอย่างไร

ผู้ป่วยโรคเบาหวานมักเข้าใจว่า การควบคุมอาหารนั้นต้องงดข้าว หรือกินข้าวให้น้อยที่สุด และกินเนื้อสัตว์ ผลไม้ได้โดยไม่จำกัด ซึ่งความเข้าใจดังกล่าวนี้ยังไม่ถูกต้อง และอาจมีผลให้อาการของโรคเบาหวานรุนแรงขึ้นได้

การควบคุมอาหารโรคเบาหวานที่ถูกต้องนั้น จะควบคุมอาหารที่ผู้ป่วยได้รับให้เหมาะสมกับแรงงานที่ผู้ป่วยใช้ไปในการทำกิจกรรมต่างๆ น้ำหนักและภาวะของผู้ป่วยแต่ละบุคคล ดังนั้น จึงต้องควบคุมปริมาณอาหารที่ให้พลังงานทุกอย่างที่ผู้ป่วยกิน มิใช่จำกัดหรือควบคุมเฉพาะข้าวและน้ำตาลเท่านั้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะทั้งเนื้อสัตว์และไขมันเป็นอาหารที่ให้พลังงาน และเนื้อสัตว์มีไขมันอยู่ด้วย เมื่อได้รับมากๆ

พลังงานที่ได้รับจะมากกว่าที่ร่างกายต้องการใช้ ทำให้อ้วนและเกิดภาวะแทรกซ้อนอื่นๆ ตามมาได้

ดังนั้น ผู้ป่วยจึงควรกินข้าว เนื้อสัตว์ ไขมัน ผลไม้ ในปริมาณที่กำหนด เพื่อให้ได้สารอาหารและพลังงานเหมาะสมกับความต้องการของร่างกาย ผู้ป่วยควรงดน้ำตาลและอาหารที่มีน้ำตาลทุกชนิด เพราะน้ำตาลให้พลังงาน และทำให้ระดับน้ำตาลในเลือดสูงได้รวดเร็ว

ผู้ป่วยโรคเบาหวานจะกินอาหารได้เท่าไร

การที่จะทราบว่าผู้ป่วยโรคเบาหวานกินอาหารได้เท่าไรนั้น แพทย์จะเป็นผู้กำหนด โดยคำนวณจากกิจกรรมที่ผู้ป่วยทำและน้ำหนักตัวของผู้ป่วย

ผู้ป่วยที่มีน้ำหนักปกติ ทำงานและมีกิจกรรมที่ใช้แรงงานมาก ก็กินอาหารได้มาก

ถ้าผู้ป่วยทำงานเบาหรือมีกิจกรรมที่ใช้แรงงานน้อย ก็กินอาหารได้น้อย เช่น

1. **ผู้ป่วยที่ทำงานใช้แรงงานมาก** เช่น ทำไร่ ทำนา ทำสวน งานกรรมกร หรือออกกำลังกายมาก ผู้ป่วยจำเป็นต้องได้รับอาหารให้มากพอกับแรงงานที่ใช้ไป ผู้ป่วยชายจะต้องการพลังงานประมาณ วันละ 2,500 แคลอรี* ถ้าเป็นหญิงและทำงานหนักเช่นเดียวกัน ก็ต้องการพลังงาน 2,000 แคลอรี แบ่งเป็น 3 มื้อ แต่ละมื้อ ผู้ป่วยควรได้รับอาหารดังนี้

* แคลอรี เป็นหน่วยงานที่ใช้วัดพลังงานในร่างกาย เมื่อเราทำงาน ร่างกายจะต้องการพลังงานจากอาหารเพื่อใช้ในการทำงานต่างๆ หน่วยที่ใช้วัดพลังงานในอาหารจึงใช้เป็นแคลอรีด้วย

ข้าวสุก	5	ทัพพี (ไม่พูน) ต่อมือ
เนื้อสัตว์หรือเต้าหู้	5	ช้อนกินข้าวต่อมือ
ไขมันในอาหาร	2 - 3	ช้อนชาต่อมือ
ผัก	มากเท่าที่ต้องการ	
ผลไม้ เช่น ส้มเขียวหวาน	2 ผล ต่อมือ	
อาหารว่างบ่อย อาจเป็น นมจืด ขนมปังกรอบกลม 3 - 4 แผ่น หรือผลไม้ก็ได้		

2. ผู้ป่วยที่ทำงานใช้แรงงานปานกลาง

เช่น ออกกำลังกายพอควร เดินระยะไกล ภูเรือ นซักผ้า รีดผ้า (หลายๆ) ทำสวนในบ้าน รดน้ำต้นไม้ ชายจะต้องการประมาณ 2,200 แคลอรี หญิงจะต้องการ 2,000 แคลอรี แบ่งเป็น 3 มื้อ ดังนี้

นมจืด	1	กล่อง ต่อวัน
ข้าวสุก	4	ทัพพี ขนาดกลางต่อมือ
เนื้อสัตว์ไม่ติดมัน	4 - 5	ช้อนกินข้าว
น้ำมันในอาหาร	2 - 3	ช้อนชา
ผักตามต้องการ		
ผลไม้ เช่น ส้ม	1 - 2	ผล

3. ผู้ป่วยที่ใช้แรงงานน้อย

เช่น ผู้ที่ทำงานในสำนักงาน งานบ้านที่ไม่มากนักและไม่ใคร่ออกกำลังกาย ชายควรได้รับประมาณวันละ 1,800 แคลอรี หญิงประมาณ 1,500 แคลอรี แบ่งเป็น 3 มื้อ

นมจืด	1	กล่อง ต่อวัน
ข้าวสุก	3 - 3 1/2	ทัพพี ต่อวัน
เนื้อสัตว์ไม่ติดมัน	4	ช้อนกินข้าว
น้ำมันในอาหาร	2	ช้อนชา
ผักตามต้องการ		
ผลไม้ เช่น ส้ม	1	ผล

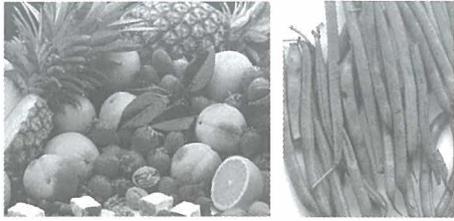
4. ผู้ป่วยที่อ้วน

แพทย์แนะนำให้ลดน้ำหนัก ควรได้รับพลังงานวันละ 1,000 - 1,500 แคลอรี แบ่งเป็น 3 มื้อ

ข้าวสุก	2 - 3	ทัพพีไม่พูนต่อมือ (ตักครั้งเดียวไม่เติมอีก)
เนื้อไม่ติดมัน	4	ช้อนกินข้าวต่อมือ
น้ำมันที่ใช้ในอาหาร	1	ช้อนชา ต่อมือ
ผักดิบ ผักสุกมากๆ	ทุกมื้อ	
ผลไม้ เช่น ส้ม	1	ผล

หมายเหตุ ถ้าตีมนม ควรเป็นนมพร่องมันเนย หรือไม่มีไขมัน วันละ 1 กล่อง
อาหาร ควรเป็นวิธีหนึ่ง ต้มจืด แกงไม่ใส่กะทิ หรือ ผัดน้ำมันน้อย แทนการทอด

ผู้ป่วยควรปฏิบัติตัวอย่างใดในการควบคุมอาหาร

1. กินอาหารให้ครบ 5 หมู่ คือ ประกอบด้วยเนื้อสัตว์ ข้าว หรือแป้งชนิดอื่น ผัก ผลไม้ ไขมัน ตามจำนวนที่กำหนดทุกวัน
2. กินข้าวซ้อมมือ หรือข้าวที่ขัดสีแต่น้อยเป็นประจำ ตามจำนวนที่กำหนด โดยใช้หุงผสมกับข้าวขาว
3. กินผักให้มากขึ้น โดยเฉพาะผักประเภทใบ และถั่วสด เช่น ผักคะน้า ผักบุ้ง ถั่วแขก ถั่วฝักยาว ฯลฯ
4. ตักข้าวตามจำนวนกำหนดแล้วไม่เติมอีก ถ้าไม่อิ่มให้กินผักเพิ่มเติม
5. หลีกเลี่ยงผลไม้ที่มีรสหวานจัด เช่น ทูเรียน ขนุน น้อยหน่า ลำไย ละคร ฯลฯ
6. กินผลไม้ที่หวานน้อย เช่น ลิ้ม มะละกอ พุทรา ฝรั่ง ตามจำนวนที่กำหนด
7. งดน้ำตาลและอาหารที่ใส่น้ำตาลทุกชนิด
8. หลีกเลี่ยงการกินเครื่องในสัตว์ต่างๆ

9. หลีกเลี่ยงการกินไขมันสัตว์ น้ำมันหมู เนย มันหมู มันไก่ เนื้อติดมัน หมูสามชั้น ครีม และน้ำมันพืชจำพวก กะทิ น้ำมันมะพร้าว น้ำมันปาล์ม

10. ใช้น้ำมันพืชที่มีส่วนผสมของน้ำมันถั่วเหลือง น้ำมันรำ น้ำมันฝ้าย น้ำมันข้าวโพดให้มากขึ้น โดยใช้ในการประกอบอาหารเป็นประจำ

11. ใช้เต้าหู้ ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ถั่วดำ ถั่วแดง ในการประกอบอาหารให้มากขึ้น เช่น เต็มในผัด หรือแกง

12. หลีกเลี่ยงอาหารทอดที่มีน้ำมันมาก เช่น ปาท่องโก๋ แห้วกั้น ข้าวเกรียบทอด ข้าวตังทอด มันทอด ฯลฯ

13. กินอาหารให้ตรงเวลาและไม่งดอาหารมื้อหนึ่งมื้อใด โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับการรักษาด้วยการฉีดอินซูลิน เพราะอาจมีผลให้น้ำตาลในเลือดต่ำจนหมดสติได้

14. กินยา ฉีดยา และควบคุมอาหารตามแพทย์สั่งอย่างสม่ำเสมอ

15. ออกกำลังกายให้สม่ำเสมอและเพียงพอทุกวัน

66

...สืบเนื่องมาจากทางศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง บ้านห้วยหมากหนึ่ง ได้ขอความอนุเคราะห์ทางรายการของคุณในเรื่องการขอรับบริจาคเครื่องกันหนาว เพื่อนำไปแจกจ่ายแก่นักเรียนและชาวบ้าน ซึ่งประสบกับสภาวะอากาศหนาวนั้น บัดนี้ทางศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง บ้านห้วยหมากหนึ่งได้รับสิ่งของซึ่งเป็นผ้าห่มและผ้านวมเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ขอขอบคุณทีมงานวิทยุสุราษฎร์เป็นอย่างสูง...

(กัญญา วงศ์ศิลป์ ต.แม่สะเรียง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน)

99

ก็ไม่เห็นจะพิสดารตรงไหน ถ้าไม่รู้ว่า ผู้เล่นในทีม 5 ใน 6 คน เป็น “กระเทย”

เหตุการณ์ในครั้งนั้นได้สร้างความแปลกใหม่ให้กับวงการนักกอล์ฟบ้านเรา ซึ่งเทใจเชียร์นักกอล์ฟจากลำปางทีมนี้อย่างล้นหลาม และในหนังสือก็ได้เพิ่มเติมสีสันเข้าไปในส่วนนี้ไม่น้อย

การดำเนินเรื่องก็เหมือนเป็นสูตรสำเร็จที่ว่า ต้องมีการปูพื้นที่มาของแต่ละคน เมื่อมาอยู่ร่วมกัน แน่นนอนต้องมีทั้งสุขทั้งทุกข์ รวมไปถึงปมขัดแย้งระหว่างกระเทยกับคนที่ไม่ใช่ หนังสือได้เน้นส่วนนี้ได้อย่างเห็นได้ชัดประหนึ่งสีขาวยกับสีดำที่เดี่ยว อย่างไรก็ตามก็แล้วแต่ หนังสือเรื่องนี้ดูได้เพลิน และสนุก และจบแบบแฮปปี้เอ็นดิ้ง

จุ๋ม บัณฑิต (หนุ่ม/สาว?) เกียรตินิยม ใช้เวลาระหว่างรอไปทำงานธนาคารที่กรุงเทพฯ ชายข่าวเกรียบปากหม้อที่ตลาด จุ๋มมีจุดอ่อนตรงที่เห็นผู้ชายหล่อไม่ได้ จุ๋มเป็นกระเทยอารมณ์ดี ที่สำคัญจุ๋มพ่อแม่ที่เข้าใจยอมรับในสิ่งที่ลูกเป็น ซึ่งตรงข้ามกับวิทย์ วิทย์เป็นลูกชายพ่อค้าร้านจิวเวอรี่ ทั้งพ่อและแม่ของวิทย์ไม่เคยระแคะระคายสักนิดว่าลูกของตัวเอง เบี่ยงเบน ถึงขนาดหาสาวมาแต่งงาน แต่กระเทยก็คือกระเทย วิทย์หาทางออกให้กับชีวิตตัวเองได้อย่างเด็ดเดี่ยว หลังจากที่วิทย์หวนกลับไปช่วยเพื่อนร่วมทีมที่กำลังจะเสียท่าคู่แข่งจนประสบชัยชนะทั้งที่พอบังคับให้ในวันแข่งขันรอบชิงชนะเลิศแล้ว วิทย์ก็ไม่กลับไปบ้านอีกเลย

ความฝันที่จะเป็นนักกอล์ฟบอลทีมชาติถูกกีดกันด้วยความเป็นกระเทย มลตัดใจที่จะเลิกเล่นวอลเลย์บอล แต่ใบประกาศเรียกคัดตัวนักกอล์ฟของจังหวัดทำให้มลลังเล ยังมีเสียงเชียร์จากเพื่อนรักอย่างจุ๋มแล้ว มลกลับมาเล่นวอลเลย์บอลอีกครั้ง แม้จะเขม่นกับชัย

ซึ่งเป็นผู้ชายแท้คนเดียวในทีม

ทีมสตรีเหล็กเริ่มขึ้นจากการที่นักกีฬาหลงตัวเองอย่างเมืองแมนยกทีมลาออกด้วยเหตุผลว่า กลียดกระเทย คำพูดว่า “ประเทศชาติไม่เจริญก็เพราะพวกกระเทย...พวกนี้” ดูถูกกระเทยอย่างแรง ผมเห็นเป็นอื่น เพราะเด็กหัวเท่ากำปั้นก็รู้ว่าประเทศเราไม่เจริญเพราะใคร

เมื่อทีมขาดผู้เล่น จุ๋มจึงรับอาสาไปตามเพื่อนที่เคยเล่นวอลเลย์บอลด้วยกันมาเข้าทีม แน่นนอน แต่ละคนมีลักษณะเด่นไม่เหมือนใคร ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็น โทนี่ ทหาร (กระเทย) เกณฑ์ผู้พิชัยการทะเล็บ สัจจจ้าน พอๆ กับการทำลายลูกวอลเลย์บอลด้วยพลังตบ เปีย นักแสดงคาบารัดที่สวยกว่าผู้หญิงจริงแต่ไม่วายต้องเสียชายคนรักให้กับผู้หญิงแท้ๆ

ตัวละครที่มีบทบาทมากที่สุดคงไม่พ้นครูบี ซึ่งเป็นผู้จัดการทีมจังหวัดลำปาง ครูบีไม่สนใจว่าลูกทีมของตัวเองจะเป็นอย่างไร รู้แต่ว่าทุกคนมีฝันที่ต้องไล่ตาม ทุกคนมีศักดิ์ศรีในความเป็นคนไม่น้อยกว่าใครทั้งนั้น

ถามว่า ทำไมหนังสือถึงประสบความสำเร็จอย่างที่หลายคนคาดไม่ถึง เพราะเพียงแค่เข้าฉายไม่ถึงสองสัปดาห์ก็สร้างรายได้หย่อน 70 ล้านบาทไปไม่มาก (พูดถึงตรงนี้ สรรพากรอาจกำลังยิ้มแฉ่ง) หากจะลองพินิจพิเคราะห์อย่างนักวิเคราะห์ที่ไร้สำนึกดูแล้ว ก็อาจสรุปได้ว่า ความสำเร็จของหนังสือนี้เกิดจากปัจจัยสองสามประการ

อันดับแรก ผมเชื่อว่า การที่เนื้อเรื่องอิงเรื่องจริงทำให้เกิดความน่าเชื่อถือได้พอสมควร ตัวละครทุกตัวมีตัวตนจริง และยังเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระดับชาติ ระยะเวลาที่เพิ่งจะผ่านไปไม่นาน

คนส่วนมากยังพอนึกถึงได้อย่างกลางๆ ที่สำคัญ คน (ไทย) มีแนวโน้มสนใจเรื่องรอบตัว (เรื่องชาวบ้าน) อยากรู้อยากเห็น อยากร่วมส่วนร่วม เหตุผลถัดมา คือ เป็นเรื่องเกี่ยวกับกระเทย ในสังคมไทยนั้น ในสายตาคนทั่วไปเห็นว่า กระเทยมีเครื่องหมายการค้าด้านหนึ่งอยู่ในตัวว่า เป็นพวกตลก เป็นพวกแปลกๆ เพราะฉะนั้น ก็ไม่ใช่เรื่องแปลกที่จะดูหนังเรื่องนี้ไปพร้อมกันเสียงหัวเราะเกือบจะตลอดเรื่อง ไม่เว้นแม้แต่ฉากที่ผู้สร้างไม่ได้ตั้งใจให้ตลก คนดูก็ขำได้ อารมณ์ดีกันจริงๆ นะคนไทย ที่ผมพูดประเด็นนี้ ก็เพราะ ผมเห็นว่า ภาพของหนังเรื่องนี้คือหนังเบาสมอง แต่ผมกลับรู้สึกว่า ผู้สร้างพยายามสอดแทรกแง่คิดหรือมุมมองบางอย่างให้สังคมได้รู้ได้คิดตามบ้าง ยกตัวอย่างเช่น ตอนที่กระเทยร่างยักษ์ที่ชื่อโหน่งทรุดตัวลงอย่างแรงแล้วร้องไห้ จุง ตัวละครอีกตัวก็เดินเข้าไปถามว่า เป็นอะไร แต่ก็รู้กันอยู่ว่า ภาษาพูดของกระเทยอาจมีคำสร้อยเติมเข้าไปด้วย เช่น อีควายยักษ์ โหน่งร้องไห้แล้วตอบว่า แกอย่าทิ้งฉันไปไหนอีกนะ หรืออะไรทำนองนี้ เชื่อไหมว่า คนดูทั้งโรง (ในรอบที่ผมไปดู) พวกกันหัวเราะ ผมเพิ่งรู้ว่า กระเทยร้องไห้ก็เป็นเรื่องที่น่าขันได้ คือ ก่อนหน้านี้ ทั้งทีมมีเรื่องกับนักแสดงในร้านเหล้า และจุงหนีไป และตามตำรวจที่รู้จักกันมาช่วยให้ทุกคนพ้นห้องขังตอนหลัง จุงพยายามปลอบเพื่อนด้วยเหตุผลต่างๆ ที่ผมชอบใจก็คือ “ความช่วยมันไม่ลึงกระเทยนานๆ หรือก” เอ... แล้วมันชอบลึงใครนานๆ นะ

ยังมีมุมมองเกี่ยวกับกระเทยที่ผู้สร้างพยายามสอดแทรกอีกหลายตอน เช่น ตอนที่มิงงานวันเกิดของครูบี เปียเป็นผู้นำในการกล่าวอวยพรวันเกิดของครู มีคำพูดที่ผมประทับใจ คือ “พวกเราเป็นลูก

กำพร้าวของสังคม...” ใช่เลย สังคมไทยทุกวันนี้มีลูกกำพร้าวเยอะมากไม่ว่า จะเป็น คนพิการ คนจน ชาวไร่ชาวนา ตาสีตาสา และล่าสุด คือ กระเทย

จริงแล้วสังคมไทยทั้งหมดต่างหากที่พิการ สังคมไทยทุกวันนี้กำลังป่วยอย่างหนัก ยาเสพติดเอ๋ย การพนันเอ๋ย ภัยรุมหลวงทางเอ๋ย ทุจริตการฉ้อฉลเอ๋ย นี่ยังไม่ได้พูดถึงนักการเมืองเลยนะ และผมก็จะไม่พูดถึงอย่างเด็ดขาด

เมื่อก่อนเวลาใครเป็นกระเทย เราก็จะโทษสังคม สิ่งแวดล้อม โทษพ่อโทษแม่ แต่ขณะนี้ นักวิจัยทางตะวันตกพบหลักฐานว่า การเป็นกระเทยเกิดจากฮอร์โมนภายในร่างกายเป็นตัวกำหนด เพราะฉะนั้น โลกในคริสต์ศตวรรษหน้าคงจะยอมรับอย่างเป็นทางการได้ว่า มนุษย์มีมากกว่าสองเพศอย่างในปัจจุบัน

เหตุผลสุดท้าย น่าจะเกิดจาก การวางแผนโฆษณาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน เป็นที่สังเกตว่าหนังทุกเรื่องของบริษัทนี้จะสามารถทำรายได้ในระดับที่เรียกว่าสูง โดยเฉพาะ “นางนาก” ที่เก็บเงินได้กว่า 150 ล้านบาท แน่นนอน จำนวนคนไปดู ยิ่งมากก็ยิ่งได้เงินมาก แต่จะทำอย่างไรที่จะสร้างความอยากรู้อยากดูในหมู่คนให้ได้มากๆ

ก็ต้องโฆษณาไง ไม่ใช่แค่ลงโฆษณาทางหนังสือพิมพ์ หรือวิ่งรถทั่วตลาดอย่างนั้นหรอกนะ เดียวนี้เขามีอินเตอร์เน็ต มีรายการวิทยุ รายการทีวีที่ขอกันได้ ลองสังเกตกันดูสิว่า ก่อนหนังเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จะเข้าฉาย จะมีการปูพื้นโฆษณาในด้านต่างๆ ถ้าเป็นทางวิทยุ ก็จะไปเปิดเพลงของหนัง เล่นเกมส์ ตอบคำถาม ถ้าเป็นทีวี ก็จะไปเชิญนักแสดง (ผมจะไม่ใช้คำว่า “ดาราร” เพราะพวกนี้ไม่ได้เป็นดาราร) หรือผู้กำกับ

ภาพยนตร์มาออกรายการเกมโชว์ หรือไม่กี่พูดคุยในรายการที่เรียกว่า
ทอล์คโชว์ หรือวาไรตี้โชว์ ทั้งหมดนี้เปรียบได้กับการเกริ่น บอกเล่า
เก้าสิบให้คนที่ได้ดูได้ฟัง

เคยได้ยินแบบไม่ปะติดปะต่อว่า โฆษณาที่ตินั้นต้องทำให้คน
ยอมเสียเงินซื้อของที่ไม่จำเป็น หรืออะไรทำนองนี้ เพราะฉะนั้น การ
โฆษณา ไม่ว่าจะแฝงในรูปใดย่อมส่งผลอย่างยิ่งที่ทำให้คนมีความรู้สึก
คันยิบๆ ถ้าไม่ได้ไปดูหนัง

ใครจะรู้ไหมว่า ทุกวันนี้เราอยู่ในโลกของการโฆษณา โฆษณา
มันทุกอย่าง ขนาดงานที่ต้องทำกันตามหน้าที่ยังเอามาโฆษณาได้เลย
ก็ที่เขาเรียกว่า แกลงผลงานนั้นแหละ การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาที่
ผ่านไป เขา (กกต.) ห้ามโฆษณาหาเสียง ก็ยังมีคดีความกันอยู่มากมาย

มีตัวอย่างเดียว คือ วิทยูสราณรมย์ไม่มีการโฆษณา มีแต่เนื้อหา
เข้มข้นที่เลือกสรรมาฝากท่านผู้ฟังทุกๆ ท่าน พูดเรื่องสตรีเหล็กอยู่ดีๆ
มานั่งโฆษณาตัวเองซะแล้ว แฮะๆ ไม่ได้ตั้งใจนะครับ

ตะไคร้หอม

กำจัดยุงและแมลง

ตะไคร้หอมที่รู้จักกันทั่วไป หรือในภาคเหนือเรียกกันว่า จะไค
มะชูด หรือตะไคร้มะชูด และที่นครศรีธรรมราช เรียกว่า ตะไคร้แดง
เป็นพันธุ์ไม้ล้มลุก ลำต้นจะตั้งตรง แต่จะแตกออกมาเป็นกอ ที่โคนจะ
เป็นกาบชั้นๆ เหมือนกับตะไคร้บ้าน แต่ละต้นจะมีสีแดง ใบยาว แฉก
กว้าง 5-20 มิลลิเมตร ใบจะมีกลิ่นหอม ออกดอกเป็นช่อฝอย มีช่อ
ดอกขนาดใหญ่ ยาวประมาณ 2 ฟุต คล้ายกับดอกอ้อ ช่อดอกจะแยก
ออกเป็นแขนง แต่ละแขนงจะมีช่อย่อย 4-5 ช่อ

ในหัวตะไคร้หอมจะมีสารพวก Verbena oil, lemon oil และ
Indian molissa oil ซึ่งมีฤทธิ์ในการไล่แมลง ยุง และแมลงสาบ
หนอนกัดกินเสื้อผ้าได้เป็นอย่างดี มีสารที่ให้กลิ่นเมนทอล จึงนำมา
ผสมในยาทากันยุงและเป็นยารักษาโรคหมัดสุนัข มีฤทธิ์ต่อต้านเชื้อ
ราด้วย รวมไปถึงการกำจัดศัตรูพืชในแปลงผักได้อีกด้วย ซึ่งได้แก่

หนอนกระทุ้งและหนอนโยผัก ดั่งถั่วเขียว

การใช้ประโยชน์

สูตรสำหรับกำจัดแมลงศัตรูพืช

1. นำต้นตะไคร้หอมแห้ง โดยใช้ทั้งเหง้าและใบ หั่นให้เป็นชิ้นเล็กๆ แล้วบดหรือโขลกให้ละเอียด ประมาณ 400 กรัม ผสมในน้ำ 8 ลิตร ทิ้งไว้ 24 ชั่วโมง ใช้ผ้าขาวบางกรองเอาแต่น้ำ ก่อนจะนำไปใช้ให้ผสมสารจับใบ เช่น แพนท ซันไลต์ หรือแชมพู ในอัตราส่วน 1 ช้อนโต๊ะ ใช้ฉีดพ่นแปลงปลูกผัก เช่น ผักกาดขาว ทุกๆ 7 วัน จะไล่แมลงพวกหนอนกระทุ้งผักได้ดี

2. ใช้ผงตะไคร้หอมคลุกเมล็ดถั่วเขียว โดยใช้ผงตะไคร้หอม 10-50 กรัม ต่อถั่วเขียว 100 กรัม จะป้องกันด้วงถั่วเขียวไม่ให้มาทำลายถั่วเขียว

สูตรสำหรับกำจัดแมลงและยุง

บดหรือตำตะไคร้หอมแห้งให้ละเอียด หรือทุบตะไคร้หอม 4-5 ต้น แล้วนำไปวางไว้ตามขอบมุมห้อง หรือตามตู้เสื้อผ้า เพียงเท่านั้นแมลงกินผ้า ยุง และแมลงสาบก็จะหนีไปเอง โดยที่เราไม่ต้องใช้ยาฆ่าแมลงให้เสียสุขภาพเลย

แหล่งข้อมูล - วารสารเกษตรกรรมธรรมชาติ ฉบับเดือนธันวาคม 2542

ประโยชน์จากผัก และน้ำผักรักษาโรค

วนิดา อุดมทิพย์ : รายการสุขภาพรับอรุณ

ถ้าพูดถึง “ผัก” บางคนก็ชอบมากจนเรียกได้ว่า ในแต่ละมื้ออาหารจะต้องมีผักเคียงข้างตลอด แต่บางคนก็ไม่ชอบเอาเสียเลย คอยแต่จะเขี่ยทิ้งและบอกว่าขม ไม่อร่อย ในความจริงหารู้ไม่ว่าผักนั้น ยิ่งกินมากเท่าไรสุขภาพก็ยิ่งแข็งแรงมากขึ้นเท่านั้น แต่จะต้องรู้จักเลือกให้ถูกต้องว่าผักใดให้สารอาหารอะไร ก็จะต้องเพิ่มความคุ้มค่าในการกินมากขึ้นเท่านั้น

แต่ในปัจจุบันหลายๆ คนที่ไม่ชอบกินผักก็เริ่มที่จะตื่นตัวหันมา กินผักกันมากขึ้น นั่นก็เนื่องจากได้รับรู้ว่าผักมีคุณประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ มีทั้งเกลือแร่และวิตามินต่างๆ มากมาย อีกทั้งยังมีกากใย ที่ช่วยในการระบาย

ในประเทศไทยมีผักให้เลือกกินมากมาย และผักที่ได้รับการสำรวจว่าเป็นผักในดวงใจของคนไทยมี 12 ชนิด ที่มีประโยชน์ในแง่

ของการบำบัดรักษาโรคภัยไข้เจ็บ ดังนี้ .-

1. ผักคะน้า เป็นผักที่มีสารอาหารหลายอย่างสูงมาก โดยเฉพาะยอดคะน้าที่สดฉ่ำไปด้วยวิตามินซีและเกลือแร่จำนวนมาก เพราะวิตามินซีในผักคะน้าช่วยเสริมสร้างเนื้อเยื่อให้ชุ่มชื้น และทำให้ระบบภูมิคุ้มกันโรคแข็งแรงมากขึ้น อีกทั้งยังมีสารเบต้าแคโรทีนสูง ซึ่งเป็นสารที่สามารถเปลี่ยนเป็นวิตามินเอ ช่วยต่อต้านอนุมูลอิสระ ยับยั้งและป้องกันโรคมะเร็งได้

2. ผักบุง หรือผักตาหวาน คนโบราณรู้จักมานานแล้วว่าเมื่อกินผักบุงมากๆ จะทำให้ตาหวาน ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า ผักบุงมีสารเบต้าแคโรทีนสูงมาก และสามารถเปลี่ยนเป็นวิตามินเอที่ช่วยบำรุงสายตา ทำให้ดวงตามีน้ำหล่อเลี้ยง ตาเป็นประกาย ไม่แสบ ไม่แห้ง

มีการทดลองทางเภสัชวิทยาแล้วพบว่า ในผักบุงมีสารชนิดหนึ่งที่มีโครงสร้างคล้ายอินซูลินที่สามารถลดน้ำตาลในกระแสเลือด สำหรับคนที่เป็นโรคเบาหวานได้ และผักบุงเป็นผักที่มีฤทธิ์เย็น จึงช่วยบรรเทาอาการร้อนในโดยเอาน้ำผักบุงผสมเกลือ อมไว้ในปาก 2 นาที แล้วบ้วนทิ้ง ทำวันละ 2 ครั้งจะเห็นผล

ที่อินโดนีเซีย การรักษาคนไข้ที่มีอาการปวดหัว นอนไม่หลับ คิดมาก เขาจะแนะนำให้กินผักบุงเป็นประจำ จะช่วยบรรเทาอาการเหล่านี้ได้ วิธีนี้คงจะเหมาะกับคนสมัยนี้เป็นอย่างมาก

3. ถั่วฝักยาว เป็นผักที่มีวิตามินซีสูง ช่วยในการดูดซึมธาตุเหล็กได้ดี ในแต่ละส่วนของถั่วฝักยาวมีคุณสมบัติต่างกันดังนี้

~ **เมล็ด** รสชุ่ม เย็น บำรุงม้ามและไต แก้กิด อาเจียน กระหายน้ำ ตกขาว ปัสสาวะกะปริบกะปรอย โดยใช้เมล็ด

แห้งหรือสด 30-60 กรัม ต้มน้ำกิน หรือ กินสด

~ **เปลือก** ระวังปวด แก้วม ปวดเอว และแผลที่เต้านม โดยใช้เปลือกฝักสด 10-150 กรัม ต้มน้ำกิน หรือกินสด

~ **ใบ** แก้กษามะเร็งใน ปัสสาวะมีหนอง โดยใช้ใบสด 60-100 กรัม ต้มน้ำกิน

~ **ราก** บำรุงม้าม ทำให้เจริญอาหาร แก้กษามะเร็งใน มีหนองไหล บิดถ่ายเป็นเลือด หากใช้เป็นยาภายนอก ใช้วิธีตำพอกแก้ฝี เฝ้าเป็นเถ้าผสมน้ำทาแผล ช่วยให้เนื้อเจริญเร็วขึ้น

ถ้าหากเกิดอาการท้องอืดเนื่องจากกินมากเกินไป ใช้ฝักสดเคี้ยวกิน หรือตำคั้นเอาน้ำกินก็ได้สตรีที่มีตกขาวมาก ใช้เมล็ดและผักบุงตุ๋นกับเนื้อไก่กิน หรือใช้รากสด 250 กรัม ผักบุง 250 กรัม ตุ๋นกับเนื้อวัวหรือไก่กิน ถ้าจะบำรุงไต ก็ใช้เมล็ดหรือฝักสดต้มน้ำผสมเกลือกินทุกวัน

ข้อควรระวัง ! คนท้องผูกไม่ควรกินเมล็ดถั่วฝักยาว

4. กะหล่ำปลี มีถิ่นกำเนิดในทวีปยุโรป ย้อนไป 600 ปีก่อนคริสตกาล กรีกเป็นชนชาติแรกที่ปลูกกะหล่ำปลี

ในกะหล่ำปลีมีวิตามินซีสูงสามารถรักษาโรคมะเร็งได้หลายชนิด มีสารกลูตามีนช่วยกระตุ้นให้กระเพาะสร้างเยื่อผนังกระเพาะได้เร็ว แผลในกระเพาะอาหารและลำไส้จะหายเร็วขึ้น คนที่เป็นโรคนี้ควรกินกะหล่ำปลีเป็นประจำ เพราะนอกจากจะรักษาแล้วยังจะช่วยป้องกันมะเร็งลำไส้ได้อีกด้วย

ข้อควรระวัง ! กะหล่ำปลีมีสารไกลโคโรเจน ที่จะไปขัดขวางการทำงานของต่อมไทรอยด์ ทำให้น้ำไอโอดีนในเลือดไปใช้ได้น้อย

ร่างกายจะเกิดภาวะขาดไอโอดีน แต่ถ้ากะหล่ำปลีสุกแล้วสารนี้ก็จะหายไป และก่อนกินกะหล่ำปลี ควรล้างด้วยน้ำเกลือหรือน้ำส้มสายชูผสมน้ำล้าง เพื่อให้สารเคมีที่ใช้ในการปลูกหลุดหมดไป

5. แดงกวา ใช้ประโยชน์ทางยาได้หลายส่วน ตั้งแต่ ผล ใบ เถา และราก คุณสมบัติของแต่ละส่วนก็ต่างกันดังนี้

~ **ผล** รสขม เย็น ขับปัสสาวะ แก้ไข้ กระจายน้ำคอกเจ็บ ตาแดง ไพลวก และผดผื่นคัน ใช้ผลขนาดพอสมควร กินสดหรือต้มกิน

~ **ใบ** รสขม เย็น มีพิษเล็กน้อย แก้ท้องเสีย บิด ใช้ใบสดขนาดพอควร ต้มหรือคั้นเอาน้ำกิน

~ **เถา** รสขม เย็น มีพิษเล็กน้อย ขับปัสสาวะ แก้บิดหนองใน โรคผิวหนังเป็นฝีเล็กๆ มีหนอง และลดความดันเลือด ใช้เถาสด 30-60 กรัม ตมน้ำกิน

~ **ราก** รสขม ขม เย็น แก้ท้องเสีย บิด ตำพอกแก้บวมอักเสบ

หากคนในบ้านเป็นบิด ให้กินผลแดงกวาดิบร่วมกับน้ำผึ้ง โดยกินเรื่อยๆ ให้ได้ประมาณ 10 กว่าผล หรือถ้ามีอาการเจ็บคอก ก็ใช้ผลแดงกวา 1 ผล คำนเอาเมล็ดออก ใส่ดินประสิวให้เต็ม แล้วนำไปตากแห้งในที่ร่ม จึงค่อยบดเป็นผง ใช้เป่าคอครั้งละน้อย ๆ

ข้อควรระวัง ! ถ้ามีเสมหะมาก เนื่องจากร่างกายอ่อนแอไม่ควรกิน หรือถ้าเป็นแผลที่กระเพาะอาหารไม่ควรกิน เพราะจะทำให้ปวดท้องและท้องเสียได้ง่าย

6. ผักกาดขาว แพทย์พื้นบ้านของไทยรู้ซึ่งในคุณค่าของผัก

ชนิดนี้ดี ว่ามีสรรพคุณหลายด้าน เป็นผักที่มีรสหวาน ไม่ร้อนไม่เย็น ช่วยระบาย ลดอาการอึดอัดบริเวณหน้าอก แก้อุทิสสุรา ขับปัสสาวะ แก้ไอ ผักกาดขาวมีเส้นใยมาก ช่วยกระตุ้นการเคลื่อนไหวของลำไส้ ช่วยในการย่อยอาหาร ป้องกันอุจจาระแข็ง และที่สำคัญเป็นผักที่มีสารโฟเลท ซึ่งเป็นสารธรรมชาติที่มีบทบาทในการควบคุมความปกติของทารกในครรภ์ระยะ 3 เดือน หากมารดาได้รับสารโฟเลทน้อย จะทำให้การสร้างระบบประสาทและดีเอ็นเอของทารกผิดปกติ นอกจากนี้ ยังช่วยในกระบวนการทำงานของกระบวนการสังเคราะห์สารพันธุกรรมให้เป็นไปอย่างราบรื่น และทำให้เม็ดเลือดแดงแข็งแรงมีคุณภาพ

7. ผักกวางตุ้ง เป็นผักที่มีสารเบต้าแคโรทีนสูง เป็นสารที่จะเปลี่ยนเป็นวิตามิน ที่ร่างกายสามารถนำไปช่วยบำรุงสุขภาพตาและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้ร่างกายได้ และเป็นผักที่มีไขมันต่ำและเป็นไขมันไม่อิ่มตัว กินเท่าไรก็ไม่อ้วน แต่น่าเสียดายวิตามินซีที่มีอยู่มากมายเกินหน้าผักสีเขียวชนิดอื่นๆ แต่ก็มีวิธีแก้โดยการลดเวลาให้ความร้อนให้น้อยที่สุดไม่เกิน 2 นาที

ข้อควรระวัง ! เมื่อนำไปต้มหรือลวกจะเกิดสารไฮโอไซยานेट ซึ่งสารตัวนี้เมื่อเข้าสู่ร่างกายจะก่อให้เกิดอาการอึดอัด ท้องเสีย ความดันต่ำ กล้ามเนื้อเพื่อย ดังนั้น เวลาต้มหรือลวกไม่ควรจะปิดฝาหม้อ เพราะจะทำให้สารนี้ยังคงอยู่ภายในหม้อ และอาจจะเป็นอันตรายได้ เมื่อนำไปกิน

8. ต้นหอม ถึงแม้ว่าจะเป็นผักประเภทกินเล็กกินน้อย ใช้แค่

แต่งสีแต่งกลิ่น แต่ถ้ากินให้มากขึ้น กินให้บ่อย ก็มีอะไรดีๆ ให้กับเรา เหมือนกัน กลิ่นฉุนๆ ของต้นหอมมีสารพวกกำมะถันทำให้แสบตา แสบจมูก แต่ถ้านำไปตำผสมกับเหล้าโรงหรือเหล้าขาว พอกตรงที่ถูกลมลงกัตุยก็หายปวดได้ชะงัดเหมือนกัน หรือถ้าเป็นหวัด หายใจไม่ค่อยออก ลองทุบหัวหอมดม แล้วจะรู้สึกโล่งจมูกทีเดียว

สารพลาโวนอยด์ในต้นหอมเป็นสารชนิดเดียวกันกับในองุ่นแดง ที่นำไปผลิตเป็นไวน์ขวดละเป็นหมื่นเป็นแสน โดยเชื่อกันว่าสารนี้สามารถป้องกันและรักษาโรคมะเร็งได้ ดังนั้น ถ้าเรากินต้นหอมเป็นประจำก็สามารถยับยั้งการเกิดโรคมะเร็งได้เหมือนกัน ที่สำคัญราคาไม่แพงเท่าไวน์หนึ่งขวด

9. ผักชี ส่วนมากนิยมนำไปใช้แต่งอาหารให้สวยงามน่ารับประทาน จนได้ยินกันบ่อยๆ ว่า “ผักชีโรยหน้า” ถึงแม้ว่าผักชีจะถูกนำไปเปรียบเทียบเหมือนไร้ค่า แต่ความจริง คุณสมบัติที่มีค่าในตัวของมันน่ายกย่องเป็นอย่างมาก ดังนี้

~ **ทั้งต้น** รสเผ็ด เย็น ขับเหงื่อ และฝิ่นหัดออกมากขึ้น ขับลม ทำให้เจริญอาหาร แก้หัดที่ฝิ่นออกไม่หมด ท้องอืดเพือ อาหารคั่งค้าง ดับกลิ่นคาวปลาและเนื้อ และช่วยละลายเสมหะ โดยใช้ต้นแห้ง 10-15 กรัม (ถ้าต้นสดใช้ 60-150 กรัม) ต้มน้ำกินหรือคั้นเอาน้ำกิน

~ **เมล็ดผักชี** รสเผ็ด เย็น ไม่มีพิษ แก้หัด ทำให้ฝิ่นออกเร็ว และหายเร็วขึ้น บำรุงกระเพาะอาหารทำให้เจริญอาหาร แก้เบื่ออาหาร บิด ริดสีดวงทวาร ดับกลิ่นคาวปลาและเนื้อ โดยใช้ผลแห้ง 6-12 กรัม ต้มน้ำหรือบดเป็นผงกิน

สูตรยาพิเศษ ใครเป็นริดสีดวงทวารและมีเลือดออก ใช้เมล็ด

คั่วบดพอแตก ผสมเหล้ากินวันละ 3-5 ครั้ง หรือใช้ต้นสด 120 กรัม ใส่นม 2 แก้ว ต้มผสมน้ำตาลกิน หรือถ้าใครปวดฟัน ปากเจ็บ คอเจ็บ ใช้เมล็ดใส่น้ำ 5 ส่วน ต้มให้เหลือ 1 ส่วน เอาน้ำบ้วนปาก

ข้อควรระวัง ! ถ้ากินมากๆ ทำให้ตาตาย สีม่วง่าย ทำให้กลิ่นตัวแรงขึ้นได้

10. หัวผักกาด (หัวไชเท้า) สรรพคุณทางยาของหัวไชเท้ามีมากมายหลายอย่างดังนี้

~ อาหารไม่ย่อย ท้องเฟือเรอเปรี้ยว ใช้รากหรือใบสดเคี้ยวกิน เล็กน้อย

~ คลื่นไส้อาเจียน ใช้รากสดตำละเอียดตัมกับน้ำผึ้ง เคี้ยวกิน

~ เสียงแหบแห้ง ใช้รากสดคั้นเอาน้ำผึ้งผสมน้ำขิงกิน

~ เลือดกำเดาออกไม่หยุด ใช้รากสดคั้นเอาน้ำผสมเหล้า เล็กน้อยกิน หรือเอาน้ำคั้นผสมเหล้าตัมให้เดือดสุดดมไอ

~ ท้องผูกเนื่องจากการบีบตัวของลำไส้ผิดปกติ ใช้รากสด 500 กรัม หั่นเป็นแผ่น ใส่ น้ำ 1 ลิตร ต้มให้เหลือน้ำ 100 มิลลิลิตร กินครั้ง เดียวหมด วันละ 1 ครั้ง

~ เป็นนิ่ว ปัสสาวะไม่ออก ใช้รากสดขนาดใหญ่ หั่นเป็นแผ่น ขนาด 1 นิ้ว จำนวน 4-5 แผ่น แช่น้ำผึ้งไว้แล้วนำไปตัมด้วยไฟอ่อนๆ เคียวให้แห้ง ใส่ น้ำผึ้งอีก 30-60 กรัม เคียวให้สุกทิ้งไว้ให้เย็นกินร่วมกับน้ำเกลือ

11. แครอท มีสารเบต้าแคโรทีนสูงมาก ใครที่สูบบุหรี่หรือทาน แครอทเป็นประจำจะช่วยป้องกันและลดอัตราเสี่ยงในการเป็นมะเร็งปอด และช่วยฟอกปอดให้สะอาดอีกด้วย หรือทุบให้แหลกคั้นเอาน้ำผสมกับ

น้ำมะนาวทาตามผิวหนังเพื่อบำรุงผิวลบรอยเหี่ยวย่นบนใบหน้า

12. ชื่นฉาย เป็นผักที่มีคุณประโยชน์อย่างสูง มีสารเบต้าแคโรทีนช่วยในการป้องกันการเกิดโรคมะเร็งและโรคหัวใจขาดเลือด เพิ่มภูมิคุ้มกันโรค ช่วยลดจำนวนอสุจิในเพศชายเป็นการคุมกำเนิดได้อีกวิธี

ในชื่นฉ่ายมีสารพิเศษชนิดหนึ่งที่ช่วยทำให้หลอดเลือดขยายตัว ช่วยลดความดัน ช่วยขับปัสสาวะ ช่วยให้เจริญอาหาร ขับระดู กระตุ้นความรู้สึกทางเพศ รักษาโรคเก๊าท์

ผักแต่ละชนิดมีคุณค่าในตัวเอง ก็เหมือนกันกับหนังสือดี ถ้าไม่เปิดอ่านก็ไม่มีอะไรเกิดขึ้น หากได้อ่านก็ารู้คุณค่าของหนังสือนั้น การได้รู้คุณค่าของผักแต่ละชนิด ก้าวแรกสู่สุขภาพที่ดี ก้าวสองคือลงมือกิน แล้วร่างกายที่แข็งแรงจะเป็นเรือนของจิตใจที่แจ่มใสในเร็ววัน

อ้างอิง

วารสารเกษตรกรรมธรรมชาติ ฉบับที่2/2543 สยช. , มหัศจรรย์ผัก 108 สถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดลและมูลนิธิโตโยต้า , ผัก ดอก ต้น ใบ ใช้เป็นยา ธิติลักษณ์ วงศ์ชนะ.

สัมภาษณ์

ชูวงศ์ ฉายะจินดา

สัมภาษณ์

สัมภาษณ์

ชวงค์ ฉายะจินดา

ชวงค์ ฉายะจินดา

จาก “ตำรับรัก” ถึง “เกษรหน้ายแมลง”

ประภัสสร เสวิกุล

ถ้าหากจะพูดถึงนักเขียนที่มีชื่อเสียงอยู่ในวงการวรรณกรรมไทยและทำงานมาเป็นเวลานานหลายสิบปี ก็คงจะมี **พี่ชวงค์ ฉายะจินดา** อยู่ด้วย ปัจจุบันพี่ชวงค์อยู่ที่ออสเตรเลียกับครอบครัว เพื่อญี่พี่ชวงค์ได้เดินทางมากรุงเทพฯ ผมจึงมีโอกาสสนทนาด้วย

ชวงค์ สวัสดีค่ะ พอดีใจมากที่วันนี้ได้มีโอกาสมาคุยกับท่านผู้ฟัง ฟังความคิดเห็น และความรู้สึกที่จากเมืองไทยไป

ชั้นแรกผมคงต้องลำดับความตั้งแต่ต้นก่อนนะครั้น เพื่อย้อนเวลาให้ท่านผู้ฟังรุ่นใหม่ที่ยังไม่รู้จักพี่ชวงค์ดีพอ ได้ทราบถึงความเป็นมาของนามนี้ โดยขอเริ่มคำถามแรกว่า พี่ชวงค์เริ่มการเขียนหนังสือเมื่อไหร่ครั้น

ชวงค์ เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2500 ตอนนั้นเรียนจบ

มาประมาณ 5 ปี จึงได้มาเริ่มสอนหนังสือที่โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ ซึ่งระยะนั้นนิตยสารชื่อ ศรีสัปดาห์ ท่านให้โอกาสนักเขียนรุ่นใหม่ ซึ่งพี่ชอบอ่านมาก เพราะว่าเป็นเรื่องรักหวานแหววสำหรับเด็กๆ รุ่นๆ ซึ่งตอนนั้นเราก็เกินวัยรุ่นแล้ว เราเป็นผู้หญิงระดับแม่บ้าน หรือนักวิชาการเล็กๆ ไม่ใช่คนมีการศึกษาสูงมากนัก ก็ชอบ ผู้ใหญ่ก็มักจะอ่านเรื่องที่เป็นผู้ใหญ่ไป คนที่มีการศึกษาพอสมควรหรือมีการศึกษาปริญญาขั้นต้นๆ ก็ชอบ เมื่อพี่อ่านแล้วก็ชอบ พอบรรณาธิการท่านประกาศว่ายินดีที่จะสนับสนุนนักเขียนใหม่ พี่ก็เลยลองเขียน โดยประมาณว่าปี พ.ศ. 2500

ขอประทานโทษครับ ตอนนั้นอายุประมาณเท่าไรครับ

ชวงค์ อายุประมาณใกล้ๆ 30 เห็นจะได้ค่ะ
เรื่องแรกที่เขียนเป็นเรื่องสั้นหรือนวนิยายครับ

ชวงค์ เป็นเรื่องสั้น เขียนอยู่ประมาณ 10 กว่าเรื่อง ทุกเรื่องได้ลง เพราะว่าตอนที่พี่เขียนนั้นเป็นผู้ใหญ่แล้ว และเรียนจบปริญญาแล้ว มีวุฒิภาวะพอที่จะเขียนเรื่องที่มีเหตุผล ก็เลยมีโอกาสได้ลงตั้งแต่รุ่นแรก พอจบประมาณ 10 กว่าเรื่อง บรรณาธิการก็บอกว่าให้ลองเขียนเรื่องยาวดูซิ เรื่องยาวเรื่องแรกคือ “ตำรับรัก” ค่ะ ซึ่งตอนหลังก็ได้เป็นละคร

พี่ชวงค์ ใช้นามปากกาหรือว่าใช้ชื่อจริงครับในตอนเขียน

ชวงค์ เริ่มต้นใช้นามปากกา “เทอดพงศ์” ค่ะ ใช้มา ระยะเดียวเฉพาะเรื่องสั้นเท่านั้น พอมาเขียนเรื่องยาวเรื่องแรกก็ยังใช้ “เทอดพงศ์” อยู่ระยะหนึ่งเหมือนกัน แต่พอมีข่าวว่ามีนามปากกานี้ซ้ำขึ้นมา บรรณาธิการก็เลยบอกว่าใช้ชื่อจริงเถอะ เพราะชื่อจริงก็ดู

เรียบๆ ดี ก็เปลี่ยนใช้ชื่อจริงในเรื่องแรกนั้นแหละก็คือ “ตำรับรัก” ค่ะ
ทั้งหมดเขียนมาก็เรื่องครับ

ชวงค์ ตั้งแต่ต้นจนถึงทุกวันนี้มีประมาณ 64 เรื่อง รวมเรื่องใหม่ คือเรื่อง เกษรหน้ายแมลง ก็เป็น 65 เรื่อง
ในระยะเวลา 40 กว่าปี

ชวงค์ ค่ะ แต่เราได้หยุดไป 20 ปี
ทำไมพี่ถึงหยุดไปครับ

ชวงค์ คือ ตอนนั้นเดินทางไปอยู่ต่างประเทศ ก็บังเอิญพบผู้ชายชาวออสเตรเลียก็แต่งงานกับเขา เลยต้องเดินทางไปอยู่ออสเตรเลียกับสามี ปรากฏว่างานบ้านต้องทำทั้งหมด รวมทั้งงานสวนด้วย ก็เลยทำให้ไม่มีโอกาสกลับมาเขียนนิยาย พี่ก็ใช้เวลาทำบ้าน ทำสวนเรื่อยมา การทำสวนถ้าเราตั้งใจทำจริงๆ ต้นไม้จะเติบโตดี เราก็หัดแยกแขนง ตัด ต่อ ตอนกิ่ง ปรากฏว่าเกิดงามดี พอไปเที่ยวตลาดนัดเห็นเขาเอามาขายก็เกิดจะเอาไปขายบ้าง ในที่สุดก็มาเริ่มต้นมีอาชีพขายต้นไม้ตั้งแต่นั้นมา ประมาณ 5-6 ปีหลังจากที่ไปอยู่ออสเตรเลีย

ขายดีไหมครับ

ชวงค์ ขายดีมากค่ะ เพราะเหตุว่าเราไม่ได้เอากำไรมาก แต่ทำเพื่อให้เพื่อนบ้านในหมู่บ้านเดียวกันได้มีต้นไม้

ย้อนหลังไป 25 - 26 ปีที่แล้ว ผมทำหนังสืออยู่เล่มหนึ่ง ชื่อ ขวัญดาว และเคยไปขอเรื่องจากพี่ชวงค์ ก็จำได้ว่าบ้านพี่ปลูกล้วย สวนครัวไว้หน้าบ้าน

ชวงค์ จริงค่ะ ปลูกต้นไม้มาก ทั้งไม้ดอกและสวนครัว

ชอบมาแต่ไหนแต่ไรแล้วแต่อยู่ที่ไหนที่โน้นติดกันอยู่ที่นี่เราใช้คนสวนทำ
เราก็ขึ้นนิ้วตลอดเรียกว่าทำสวนแบบขึ้นนิ้ว อยู่ที่ไหนต้องทำเองหมด แม้
กระทั่งนำดินใส่ต้นไม้ก็ต้องทำเองหมดไม่มีการจ้างเลย สามีกี่ช่วยด้วย
ชีวิตของแม่บ้านในต่างประเทศนี่เป็นสิ่งที่น่าสนใจนะครับ
แต่เราคงจะคุยกันในโอกาสต่อไป ตอนนี้เราจะคุยกันเรื่องนักเขียนต่อ
พี่ชวรงค์ตั้งแต่เริ่มเขียนมานี้มีแนวว่าจะเขียนแนวไหนใหม่ครับ ตั้งใจ
ไว้บ้างหรือเปล่า

ชวรงค์ ตั้งใจคะ เพราะว่าตอนนั้นศรีสัปดาห์นิยม
เรื่องบันเทิงบริสุทธิเพื่อความเพลิดเพลินเท่านั้น ในสมัยก่อนกับสมัยนี้
ติดกันอยู่ตรงจุดนี้ สมัยก่อนนักเขียนพยายามแต่งนิยายเพื่อให้คน
อ่านติดตามความรักโลดโผนเท่านั้น แต่ปัจจุบันนี้ไม่ได้แล้ว ถ้าเราแต่ง
แค่นั้นเรื่องก็เรียกว่าไม่พัฒนา ปัจจุบันนี้เราต้องแทรกสอดความคิดที่
จะจรรโลงสร้างสรรค์เพื่อให้ยกระดับจิตใจของผู้อ่าน ซึ่งผิดจากแต่
ก่อนเพื่อความเพลิดเพลินอย่างเดียว

หมายความว่านักเขียนต้องมีภาระเพิ่มขึ้น

ชวรงค์ คะเพิ่มขึ้น ภาระที่เพิ่มขึ้นก็เพื่อให้สิ่งดีๆ กับ
ผู้อ่าน อย่างเช่นเอาง่ายๆ นะคะ คนอ่านชอบอ่านเรื่องรักๆ ใครๆ ริษยา
หึงหวง ซึ่งมันโลดโผนดี แต่ว่าเราแต่งอย่างนั้นเรื่อยๆ ไปตลอดชีวิต
ความคิดจิตใจของคนก็จะไม่มีสิ่งสร้างสรรค์อยู่ในสมอง อย่างน้อย
ถ้าเราแทรกสอดศีลธรรมจรรยา ความคิดที่จะสนับสนุนให้มีค่านิยม
ที่ผิดจากเดิม ค่านิยมเดิมของเราเท่าที่ทราบยังล้าสมัยอยู่เปรียบเทียบกับ
อารยประเทศเขาไม่ได้ แม้ว่าเราจะเข้าอารยประเทศแล้วแต่ยังไม่
มากพอจะเป็นที่ภาคภูมิใจ ในกรณีที่ความคิดของเรายังล้าสมัยเล็กๆ

อย่างเช่น เรายังคิดว่าผู้หญิงเป็นควาย ผู้ชายเป็นคนอยู่ ผู้ชายยังมี
การกดขี่ทางเพศอยู่ ผู้ชายมีสิทธิที่จะมีภรรยาหลายคน แสดงว่าเก่งกาจ
เป็นชายจริง มีเพื่อนฝูงยกย่องว่าเก่ง แต่ถ้าผู้หญิงจะมีใครมาชอบหรือ
ติดพัน หรือเราจะเปรี้ยวสักนิดก็มักจะถูกตำหนิ แต่ถ้าผู้ชายมีภรรยา
หลายคนไม่มีใครตำหนิ เพราะว่าอะไร เพราะหลายคนยอมรับว่าเป็น
เรื่องธรรมดาของผู้ชาย แต่ถ้าผู้หญิงจะมีคนรักสักคนไว้เพื่อเลือกกว่า
ใครจะดีกว่า กลายเป็นว่าผู้หญิงเจ้าชู้ไป อะไรทำนองนี้คะ อันนี้คือค่า
นิยมที่ยังผิดๆ ไปจากอารยประเทศ และอีกหลายเรื่อง อย่างเช่นเรา
แบ่งกลุ่มคนไทยเราออกเป็น 2 ประเภท หรือ 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายคนรวย
กับฝ่ายคนจน เท่าที่เราเห็นนะคะ ถ้าใครรวยส่วนมากมักได้รับความ
ยกย่องหรือยกมือไหว้ได้ แต่ถ้าเขาจนกว่าเรานี้รู้สึกไหว้ไม่ค่อยเต็มที่
ทำไมเราจึงต้องไปยกสิ่งเหล่านี้มาเป็นคุณค่าของชีวิต อันนี้คือสิ่งที่
นักเขียนรุ่นใหม่พยายามเปลี่ยนแปลงไม่ใช่เฉพาะที่คนเดียวนะคะ พี่
สังเกตนักเขียนรุ่นใหม่หลายๆ คน พยายามเปลี่ยนแปลงค่านิยมอันนี้
ควรจะแบ่งคนเป็นคนดีกับคนชั่วมากกว่าคนรวยกับคนจน และสิ่งนี้ถ้า
นักเขียนทุกคนพยายามสนับสนุนความคิดนี้ คนทั้งประเทศก็จะค่อยๆ
ขยับ แต่ยากคะ สิ่งนี้ได้ฝังมาแต่บรรพบุรุษหลายๆ ชั่วคนมาแล้ว
สังเกตง่ายๆ อย่างผู้ใหญ่ในบ้านจะให้คิดพรลูกหลานที่มาราบขอพร
ก็จะพูดทำนองว่า ขอให้มันมีศรีสุข เจริญสุข ขอให้เจ้าคนนายคน
ขอให้ร่ำรวย อะไรทำนองนี้ ไม่มีคะที่บอกว่า หนูนี้โตขึ้นขอให้เป็นคนดี
นะ ขอให้ทำคุณทำประโยชน์ให้เพื่อนฝูง ประเทศชาติ เผ่าพันธุ์ของ
เราไม่มีที่จะพูดอย่างนั้น ไม่มีเลยไม่เคยเห็น พูดแต่ทำนองว่าขอให้ถือ
ไม้เท้ายอดทองกระบองยอดเพชร คือให้ไปในแง่ร่ำรวย จึงอยากจะทำให้

เปลี่ยนค่านิยมเป็นว่าไม่ร่ำรวยก็มีความสุขได้ เรามีความสุขในแง่ที่ว่า เราภูมิใจที่เกิดมาเป็นคนดีเกิดมาสมกับชาติหนึ่งที่เกิดมาและได้ทำคุณประโยชน์ให้กับเพื่อนมนุษย์ ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมควรที่จะภูมิใจที่เราเกิดมา ไม่ใช่ว่าความสำเร็จของมนุษย์อยู่ที่ความร่ำรวย นี่คือนิยมที่เปลี่ยนแปลงไปในรุ่นใหม่

ในส่วนของสังคมไทยถือว่ามี การเปลี่ยนแปลงหรือยังครับ

ชวรงค์ กำลังพยายามนะคะ เท่าที่สังเกตเวลานี้ที่พยายามเปลี่ยนแปลงเนื่องมาจากเศรษฐกิจ ประชาชนคนไทยที่เคยลิ้มตัวมานาน อย่างเมื่อก่อนเคยมีชีวิตที่สมบูรณ์พูนสุข เศรษฐกิจดี เรานิยมใช้ของแพงๆ ที่มีชื่อเสียง มียี่ห้อและมาจากต่างประเทศ ยิ่งแพงเท่าไรยิ่งดี เฟอร์นิเจอร์ในร่างกายนับตั้งแต่หน้าพิภาก็ต้องมียี่ห้อต่างๆ จึงจะคบได้ว่าเขาดี รู้สึกคนไทยเริ่มรู้สึกตัวว่าเราได้ช่วยกันทำร้ายประเทศของเราเอง คนไทยเริ่มเปลี่ยนค่านิยมแล้ว สังเกตจากคนรวยๆ หลากๆ คน จะเห็นว่าเริ่มหันกลับมาใช้ผ้าไทยกันมากขึ้น นับเป็นความภูมิใจของคนไทย ที่อยู่ต่างประเทศเห็นคนไทยแต่งตัวด้วยผ้าไทยก็รู้สึกดีใจและภูมิใจมาก ยกตัวอย่างในเรื่อง “เกษรหน้าแม่หลง” ของพี่นี่นะคะ ถ้าชื่อของต้องของไทยที่ส่งไปต่างประเทศ อาจจะแพงกว่านิดหน่อย คุณภาพอาจจะต่างกันนิดหน่อย ก็ต้องช่วยกันไปก่อน วันหนึ่งก็จะดีไปเอง

ในจำนวนนวนิยาย 65 เรื่องที่พี่เขียนมานี้ ชอบเรื่องไหนมากที่สุดครับ

ชวรงค์ ที่จริงนะเราก็ต้องชอบเรื่องที่ทำให้ดัง ทำให้เรามีชื่อเสียงนะคะ แต่ถ้าจะพูดถึงรักแล้ว รักทุกเรื่อง เพราะเราเขียน

ด้วยความตั้งใจทุกเรื่อง อย่างเรื่อง “จำเลยรัก” นี่ทำให้มีชื่อเสียงที่สุด แต่หาได้รักมากไม่ เพราะอะไร เพราะเนื้อเรื่องก็ชิงรักหักสวาทธรรมดาๆ ไม่ได้สั่งสอนลึกซึ้งอะไรเลย แต่คนไทยเราจะชอบแบบมีอาการเคลื่อนไหวทางอาภักปกริยามากๆ นิยายประเภทจิตวิทยาแบบอ่านไปไม่มีคำพูด และบรรยายความรู้สึกนี่ยากที่จะจับใจของประชาชน นอกจากจะเป็นผู้มีการศึกษาสูง นิยายที่พี่เห็นในนิตยสารเช่น สกุลไทย ที่เขียนอยู่ในปัจจุบัน มักจะเป็นเรื่องที่มีข้อมูล มีลีลาที่ค่อนข้างจะผู้มีการศึกษาสูงสนใจมาก แต่ผู้มีการศึกษาปานกลาง หรือเด็กวัยรุ่นซึ่งอ่านแล้วจะเข้าใจยาก หรืออ่านแล้วรู้สึกว่าไม่ตื่นเต้น อ่านแล้วรู้สึกเป็นผู้ใหญ่ไป พอพี่เห็นอย่างนี้เวลาพี่เขียนพี่ก็จะพยายามเขียนให้ไปทางเบาสมอง และพยายามสร้างสรรค์จิตใจเท่าที่จะทำได้ ในฐานะที่เคยเป็นครูมา รู้ว่าเด็กพยายามจะมุ่งไปทางไหน เราจะไม่ตื๊นนะ เราก็คใช้ตัวละครช่วยนำ

เรื่องของพี่ชวรงค์ได้รับการสร้างเป็นละครหลายเรื่อง ซึ่งอาจเป็นช่วงที่พี่อยู่ต่างประเทศนี้ พี่ได้ติดตามผลงานและดูผลงานของตัวเองไหมครับ

ชวรงค์ ได้ชมผลงานตัวเองทุกเรื่อง แต่ว่าบางเรื่องก็ผิดหวังบ้างที่ว่าเขาก็ไปเติมต่อ ธรรมดาแล้วเวลาเราขายเรื่องเราจะยินดีให้ผู้จัดทำเปลี่ยนแปลงได้บ้างเพื่อความเหมาะสมจากนิยายเป็นละคร แต่บางทีเธอไปเปลี่ยนแปลงชนิดที่ทำให้เรื่อง “เวอร์” เหลือเชื่อเกินไป อันนี้เป็นข้อที่พี่อยากขอโอกาสพูดนิดหนึ่ง ที่ท่านผู้ใหญ่หลายท่านไม่ชอบให้ใช้ภาษาอังกฤษสอดแทรกเข้ามาในภาษาไทย ดูเหมือนกับว่าถูกภาษาของเราเอง แต่ถ้าคำใดนั้นใช้จนกระทั่งเกิดความเคยชินแล้ว

เข้าใจกันได้ง่าย สั้น พูดคำเดียวรู้เรื่อง และอีกเรื่องที่เราคิดสำหรับเรื่องนี้นะคะ ทำไมเราจึงต้องกีดกัน และต้องแยกว่าคนนี้ต้องใช้ภาษานี้ คนนี้ต้องใช้ภาษานี้แทนภาษานั้น ทำไมไม่คิดว่าเราคือเพื่อนร่วมโลก เราเกิดมาในโลกเดียวกันถ้าใช้ภาษาเดียวกันไม่ดีกว่าหรือ เราจะได้เป็นมิตรกันมากขึ้น เข้าใจกันมากขึ้น พี่คิดว่าเกิดมาร่วมโลกแล้ว ร่วมรับกรรมด้วยกัน ทำไมเราจึงไม่คิดว่าเราเป็นพี่น้องกัน คืดง่าย ๆ ถ้าทุกคนพูดภาษาเดียวกันและการนับถือศาสนาเดียวกันไม่จำเป็นจะต้องเป็นพุทธศาสนา ศาสนาเดียวกันก็คือศาสนาที่ถือการทำความดี เป็นที่ตั้ง เราก็จะไม่ฆ่าฟันกันต่อไป

อันนี้คงจะดีอย่างคือ นักเขียนก็คงจะขายหนังสือได้มากขึ้น

ชวรงค์ ใช่ค่ะ ถ้าเราแต่งหนังสือโดยใช้ภาษาเดียวกัน โดยไม่ต้องใช้ภาษาอื่น โดยคนอ่านได้ทั้งโลกย่อมดีใช่ไหมคะ

คราวนี้เรียนถามนิดนะครับว่า นักเขียนออสเตรเลียเขามีการเขียนอย่างไร เป็นแบบลงเป็นตอนๆ แล้วรวมเล่มไหมครับ

ชวรงค์ พี่คิดว่าเป็นแบบเดียวกันกับนักเขียนไทย คือเขียนลงแม็กกาซีนแล้วรวมเล่มก็มี ส่วนใหญ่แล้ว นักเขียนฝรั่งเขาจะเขียนเป็นเล่มเลย คือเขาเขียนเองและลงทุนเอง ฝรั่งส่วนมากเขียนแล้วต้องลงทุนจ้างพิมพ์แล้วก็ไปวางตลาดเหมือนกันทำการค้าของตัวเองเลย ซึ่งของเราก็มี อย่างท่านปองพล ท่านก็ทำอย่างนี้ นั่นท่านมีเงินเยอะ แต่นักเขียนธรรมดาส่วนใหญ่ไม่มีเงินพอจะทำได้ เราเขียนแล้วก็ขายเลยถ้าเราเขียนดีหน่อยก็สามารถตั้งตัวได้เพราะมีคนมาซื้อเยอะ ส่วนนักเขียนฝรั่งจะต้องมีเงินหน่อยหรือต้องหาเงินมาลงทุน ถ้าขายไม่ได้ก็หมดตัวไปเลยเป็นการเสี่ยงมาก

เพื่อนบ้านหรือเพื่อนฝูงในออสเตรเลียทราบว่าเป็นนักเขียนไหมครับ

ชวรงค์ เพื่อนบ้านฝรั่งทราบค่ะ ส่วนมากเป็นญาติและเป็นเพื่อนสนิทของสามี เพราะเขาชอบไปคุยและเอาหนังสือไปอวด แต่เพื่อนบ้านไทย ชอบทั้งนั้นถ้ารู้ และเขาเทปของพี่ไปดู เพราะจะมีเทปละครของพี่ไปเผยแพร่ที่นั่นด้วย แต่เทปของนักเขียนไทยหลายๆ ท่านที่ไปเมืองนอกเราก็เช่ากันดู ชนิดต้องแย่งกันเช่าดูเลยคะ

ผลงานของพี่มีวางขายในออสเตรเลียไหมครับ

ชวรงค์ มีค่ะ อยู่ในนิตยสารที่เป็นเล่ม จะเป็นร้านเช่าส่วนมากไม่ได้ขาย

ขอเรียนถามถึงความรับผิดชอบของนักเขียนต่อสังคม

ชวรงค์ เดิมนักเขียนเราไม่ได้คิดข้อนี้ ขอเพียงให้เขียนได้สนุกและผู้อ่านติดตาม ในระยะ 20 ปีที่อ่านการพัฒนาของนักเขียนรู้สึกท่านเหล่านั้นท่านพัฒนาในเรื่องแทรกสอดข้อคิดเห็น ข้อวิจารณ์ ข้อแนะนำ ทั้งความประพฤติและอะไรในสังคมต่างๆ พยายามช่วยเหลือยกระดับ ทุกคนพยายามคะ พี่ก็นึกว่าถ้าพี่มีโอกาสก็จะพยายามบ้าง เมื่อไปอยู่ออสเตรเลียก็รู้สึกว่า ทำไมฝรั่งเขาจึงเจริญมากกว่าเรา เขาฉลาดกว่าเราหรือ ซึ่งจริงๆ เขาไม่ได้ฉลาดกว่าเรา บางทีเขาพูดจาจะดูว่าเขาโง่กว่าเราด้วยซ้ำไปก็หลายเรื่อง พี่จึงมาคิดว่า เขาอาจจะมีความนิยมบางอย่าง เขาได้อบรมบ่มนิสัยให้มีวัฒนธรรมทางจิตใจซึ่งเรายังไม่มีเพราะฉะนั้นวัฒนธรรมทางจิตใจหลายข้อที่เรายังไม่มี เช่น ความเชื่อถือกัน ของเราจะไม่มีเลย แต่ของเขามี อย่างเช่น สามีของพี่จะไปตลาดทุกอาทิตย์และก็จะซื้อไก่อบเป็นประจำทุกครั้งที่ไป แต่มีอยู่

ครั้งหนึ่งซื้อมาแล้วพอจะทานปรากฏว่าโกไม่สุก พออาทิตย์ต่อมา ก็ไปซื้ออีกและบอกเขาว่าเมื่ออาทิตย์ก่อนที่ซื้อไป ทำไมโกไม่สุกล่ะ คนขายเขาก็จะหยิบโกตัวใหม่ขึ้นมาให้ 1 ตัว เพื่อทดแทนตัวก่อนที่ไมสุก โดยไม่เอาสตางค์ ทำไมเขาเชื่อล่ะ อย่างนี้คนไทยเราจะยอมไหม ไม่ยอมหรือก็จะฟังเฉยๆ และอีกเรื่องหนึ่งที่พีประทับใจมาก คือ สามีที่เขาส่งโดนัทไส้แยมมา ซึ่งพีชอบทานโดนัทไส้แยมมาก แต่ปรากฏว่าวันนั้นโดนัทไม่มีไส้ สามีที่เขาส่งจึงเขียนจดหมายไปต่อกับทางร้านค้าว่าฉันชอบทานโดนัทไส้แยมมาก แต่วันนั้นที่ซื้อมาโดนัทไม่มีไส้แยมเลยทำไมเป็นอย่างนั้นล่ะ ฉันรู้สึกเสียใจมาก พอวันรุ่งขึ้น มีรถบรรทุกคันใหญ่ขนโดนัทไส้แยม มาให้เป็นกล่องๆ เป็นคันรถเลย เห็นไหมคะทำไมเขาเชื่อล่ะ ซึ่งเราอาจจะโกหกก็ได้ แต่เขาเชื่อกัน และก็ยังมียี่ห้อยหลายเรื่อง และอีกเรื่องพีซื้อจานมียี่ห้อยชนิดหนึ่งซึ่งเขาจะต้องส่งให้ถึงบ้าน และจะต้องมีการบรรจุหีบห่ออย่างดี แต่เปล่าเลย เขายกมาแบบนั้นเลยแล้วก็เอาสอครัวบ้านซึ่งเป็นรั้วโปร่งๆ วางไว้ที่สนามหญ้า อีกครั้งหนึ่งก็ลูกชายซื้อบ้าง เขาก็เอาไปส่งวันนั้นบ้านไม่มีใครอยู่เลย เขาก็เอาวางไว้ที่บนบันไดบ้านพร้อมใบเรียกเก็บเงินด้วย ซึ่งเขาไม่กลัวเลยว่าจะมีใครมาหยิบไป อันนี้เป็นความเชื่อที่มีอยู่สูงมาก พูดยอะไรเขาเชื่อทันที แต่สำหรับบ้านเรา เรื่องเล็กๆ น้อยๆ ยังต้องมีการลงทะเบียน และมีการเซ็นชื่อไว้ว่าได้รับแล้ว อันนี้เป็นจุดหนึ่งที่เรากันคนไทยไม่เชื่อใจกันทำไมเราจึงต้องพูดปิดกัน เพราะชอบพูดปิดกันใช่ไหมถึงไม่เชื่อใจกัน แต่ถ้าเกิดมาในหมู่คนที่พูดจริงตลอดก็จะเชื่อกัน นี่คือนิสัยที่พีอยากหาทางเขียนลงไปในบางจังหวะที่จะเขียนได้ สิ่งที่เขาไม่ตีก็มี พีก็เขียนลงไปอย่างใน “เกษรหนายแมลง” นี้ว่า น้ำใจไม่มีเลย เป็นธุรกิจไปหมด

พอใช้ลูกทำงานชั่วโมงละก็บาทก็ต้องจ่ายไปเลย เพราะฉะนั้นเมื่อเวลาฝรั่งรุ่นเมื่อเรียนจบมัธยม 18-19 ก็จะไปบ้านไปหมด เราจะเห็นว่าฝรั่งแก่ๆ เขารักกันดี เพราะอะไร ก็เพราะว่าเขาไม่มีใครแล้ว ลูกพอเรียนจบก็ออกไปสร้างครอบครัวใหม่ ปล่อยให้พ่อ-แม่อยู่กันสองคน จึงจำเป็นต้องรักกันเพราะไม่มีใครอีกแล้วใช่ไหมคะ

ในช่วงที่พีหายไป 20 กว่าปี แล้วกลับมาเขียนนิยายใหม่อีกครั้ง มีความรู้สึกอย่างไรบ้างครับ

ช่วงคี ดีใจค่ะ จะได้ใส่ความรู้สึกอันนี้ เมื่อแรกเรารู้เปล่าๆ แต่เราไม่มีโอกาสเขียนไม่มีโอกาสจะบอกคนไทยว่าทำไมเราไม่เจริญเท่าเขา ไม่ใช่เพราะเราโง่เลย แต่เพราะเราเอาตัวเองเป็นอัตราใหญ่เห็นตัวเองสำคัญ ที่จริงแล้วสังเกตดูเราจะพยายามสนับสนุนเด็กให้เรียนเก่ง ให้แข่งขันให้ชนะที่หนึ่ง การเรียนเป็นเลิศในความคิดของพีนะคะ แค่ลูกหลานของเราเรียนดีพอสมควร พาตัวเองให้รอดพ้นตลอดปลอดภัย รู้ดี รู้ชอบ รู้ผิด รู้ชั่ว ว่าสิ่งนี้ดี สิ่งนั้นไม่ดี และทำสิ่งที่เกิดประโยชน์ต่อเพื่อนมนุษย์ เพื่อนร่วมโลกของเรา ก็พอแล้ว แทนที่จะคิดว่าเอาตัวเองให้รอด ก็ควรจะให้รอดไปด้วยกันไม่ต้องเด่นนัก นี่คือนิสัยที่พีอยากจะทำโอกาสพูด ก็พูดมาในนิยายตลอดทุกเรื่องที่สามารถจะพูดได้ก็จะใส่ลงไปตลอด เพราะเป็นโอกาสเดียวแล้ว

สรุปว่า ครั้งแรกที่พีเขียนเมื่ออายุ 30 ก็มีประสบการณ์แบบหนึ่ง อีก 20 ปีต่อมาก็จะเป็นอีกแบบหนึ่ง ก็จะเป็น 2 แบบด้วยกัน ในช่วงแรกๆ ที่พีเขียนหนังสือที่ร่วมยุคกับใครบ้างครับ

ช่วงคี เริ่มต้นเมื่อพีจะเริ่มเขียน ซึ่งเธอดังๆ อยู่แล้ว

ก็มี คุณกฤษณา อโศกสิน, คุณทมยันตี, คุณศรีฟ้า ลดาวัลย์ ในศรีสัปดาห์ มีท่านเหล่านี้เขียนไว้เยอะมากเลย ยังมีอีกหลายท่าน เพื่อดูท่านเหล่านั้นได้เลิกไปจึงนึกไม่ออก ในนิตยสารอื่นก็มี อย่างคุณอุบลรัตน์ กรองแก้ว, คุณโบตัน รุ่งหลังแต่เธอดังมากก็จำได้ แล้วก็ มีแมน สุปิติ, คุณสาเรศ ศิระมนัส, นันทนา วีระชน เรียกว่ารุ่นไล่ๆ กัน แต่ที่โด่งดังมากก็คุณกฤษณา อโศกสิน, คุณทมยันตี

ทั้งสองท่านก็ยังคงเขียนหนังสืออยู่จนทุกวันนี้

ชวรงค์ ใช่ค่ะ เรียกว่าฝีมือนี้หายห่วงเลยนะคะ หมายความว่า ได้ทั้งความชำนาญในประสบการณ์และชีวิตที่ผ่านมาก็พัฒนาไปเรื่อยๆ สูงจนเรารู้สึกได้ว่าหลังตาก็เขียนได้ ไม่ต้องใช้ความพยายามอะไรเลยก็เขียนได้สนุกได้เป็นที่น่าสนใจและมีคุณค่า

ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีอะไรที่อยากจะเขียนแล้วยังไม่ได้เขียนบ้างไหมครับที่เป็นนิยาย

ชวรงค์ ไม่มีหรอกค่ะ เพราะเขียนไปหมดแล้วเพราะมันเยอะเหลือเกินจนคิดไม่ออกแล้ว ซ้ำก็มีค่ะ มันเลี้ยงไม่พันแล้วไม่ว่าจะนึกพล็อตอันไหนก็จะต้องเคยเขียนไปบ้างแล้ว อาจจะมีบางเรื่องถ้าท่านผู้อ่านเป็นแฟนจริงๆ อาจจะมีบอกว่าเรื่องนี้คล้ายกับเรื่องโน้นแต่ไม่คล้ายไปทั้งหมด แต่อาจจะมีแนวซ้ำกันบ้าง แต่เนื้อเรื่องก็จะต่างกันไปนะคะ

ที่มีอะไรอย่างหนึ่งที่เป็นความภูมิใจอย่างมาก คือไม่ได้ลอกเลียนใครมาเลยไม่ได้ลอกพล็อตฝรั่ง ลอกแต่มีไอเดียบางอย่างที่เข้ามาโดยไม่ทันตั้งใจหรือเจตนา และพี่ก็ไม่สันทัดภาษาอังกฤษเลย จะว่าไปเก่งภาษาฝรั่งเศสมากกว่า

แล้วคาแรคเตอร์ของตัวเองละครับ

ชวรงค์ อันนี้ส่วนมากได้จากคนจริงที่เราเห็น ๆ จากการสังเกตเอา ว่าตัวนี้เขามีลีลาที่น่าจะเอามาใส่ในตัวละคร ไม่อย่างนั้นถ้าคิดเอาเองมันมักจะจืด ถ้ามีตัวจริงที่เราวาดภาพไว้ก็จะเหมือนคนนั้น

มีคนเสนอตัวเป็นให้พี่ไหมครับ

ชวรงค์ มีค่ะ มีตลอดจะขอเป็นพระเอกกันทุกคน

แล้วชื่อเรื่องละครรับพี่

ชวรงค์ ชื่อเรื่องนี้พี่ตั้งไม่เก่งเลย ไม่มีความคมคาย คนตั้งชื่อเรื่องเก่งอย่างคุณกฤษณา อโศกสินตั้งชื่อเรื่องได้ซาบซึ้งทุกเรื่องเลย พี่ตั้งชื่อเรื่องไม่เก่ง อย่าง “เกษรนายแมลง” นี้มีคนทักหรือขมนิทหนอยว่าเข้าท่านะ แต่ไม่ได้ตั้งเองนะคะลูกชายตั้งให้ ตัวเองจะตั้งชื่อแต่ละเรื่องจะธรรมดาตามาค่ะ

วกลกลับมาเรื่องครอบครัวนิดนะครับ พี่มีลูกชาย 1 คนใช้ไหมครับ

ชวรงค์ ค่ะ ตอนนี้ก็ร่วม 40 แล้วค่ะ

แล้วเขามีส่วนช่วยพี่เขียนเรื่องด้วยหรือเปล่าครับ

ชวรงค์ ช่วยค่ะ ที่ช่วยคือเขาชอบที่จะสังสรรหรือสังคัมกับเด็กวัยประมาณ 20 เขาจะรู้ภาษาที่เด็กๆ พูดกันเวลาที่พี่แต่งเรื่องก็จะเอาไปให้เขาดูก่อนว่านี่ภาษาตลกสมัยหรือเปล่า เด็กไม่รู้เรื่องจะมีบ่อย อย่างเช่น นางตัวโกงรักพระเอก หวงพระเอกอย่างกับไซโยยอด เขามาให้พี่แปลว่าแปลว่าอะไร คนสมัยนี้เขาไม่รู้ พี่แต่งแล้วและส่งต้นฉบับไปแล้ว เขาไม่รู้จึกคำว่าไซโยยอด เราก็ต้องอธิบายให้เขา

ฟังว่าจงอาจมันทวงไซ้ อะไรทำนองนี้ นี่พีไม่ทันคิด มันแสดงออกถึง
วัยของเราเหมือนกัน คุยกับบรรณาธิการ ซึ่งบรรณาธิการก็บอกว่า
บางบทเหมือนวัยสระรุ่นเพิ่งเขียนเลย บางบทก็บอกยี่ห้อเลยว่ตกลสมัย
แล้ว จริง ๆ ก็คือเปลอ

เพราะฉะนั้นพีก็ต้องเขียนให้คนทั้งสองวัยอ่านได้ด้วย

ชวรงค์ ใช่คะ เจตนาให้คนทุกวัยอ่าน พีพยายามจะ
บริการให้ทุกระดับได้ประทับใจ ถ้าหากเราเขียนให้วัยเดียวอ่าน จำนวน
แฟนก็จะน้อยมาก เพราะว่าอย่างเขียนให้วัยเด็ก ซึ่งวัยเด็กก็จะมี
กิจกรรมอื่นทำ อย่างเล่นเกมส์คอมพิวเตอร์ ถ้าเราจะหวังเฉพาะวัย
เด็กก็จะได้แฟนน้อย ถ้าหวังวัยคนแก่เท่านั้นเด็กก็จะไม่อ่าน
เพราะฉะนั้นพีก็พยายาม บางบทก็เด็ก บางบทก็ผู้ใหญ่ แต่ก็ไปได้คะ
ผลสะท้อนกลับก็ไปได้เหมือนกัน

ทำละครหรือยังครับ

ชวรงค์ มีคนสนใจมากคะ แต่ปรากฏว่าคณะกรรมการ
ของช่องท่านขอเรื่องคณะละครว่าอย่าให้ละครทำเรื่องที่มีพื้นฐานอยู่
ต่างประเทศ เพื่อช่วยเศรษฐกิจของเราจะได้ไม่เอาเงินไปทิ้งต่างประเทศ
พีก็รีบกลับเข้ามาเขียนเรื่องเกี่ยวกับเมืองไทย และจะเขียนเรื่องเกี่ยว
กับเมืองไทยไปตลอดจนเศรษฐกิจจะดีขึ้น เท่าที่จะทำได้

จากรายการ “วงวรรณกรรม” ดำเนินรายการโดย ประภัสสร เสวิกุล
ออกอากาศทางวิทยุสารธรรมย์ พุทธที่ 1 และ 8 มีนาคม 2543

ลี้ ง แ ว ด ล้อ ม

มลพิษในไอเสียรถยนต์

น้ำมันเบนซินที่เผาไหม้ได้อย่างสมบูรณ์ จะเหลือแต่คาร์บอน
ไดออกไซด์ (CO₂) กับน้ำ (H₂O) ซึ่งต่างก็ไม่เป็นพิษ แต่ไอเสียที่ได้จาก
การเผาไหม้ของน้ำมันเชื้อเพลิงในเครื่องยนต์จะไม่สมบูรณ์ จึงมีเหลือ
สารที่เป็นพิษออกมา ได้แก่ แก๊สคาร์บอนมอนนอกไซด์ (CO) น้ำมัน
ที่เผาไหม้ไม่หมด หรือไม่ไหม้เลย HC, ออกมา นอกจากนี้ ไนโตรเจน
ในอากาศที่เข้าไปในเครื่องยนต์จะทำปฏิกิริยากับออกซิเจนที่อุณหภูมิ
สูงเป็นแก๊สไนตริกออกไซด์ (NO) แก๊สไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO₂)
และแก๊สไนตรัสออกไซด์ N₂O ซึ่งรวมเรียกกันง่ายๆ ว่า NOX หรือ
ออกไซด์ต่างๆ ของไนโตรเจน

นอกจากสารพิษดังกล่าวแล้ว ยังมีเขม่าที่เป็นควันดำออกมา
พร้อมกับไอเสียอีก เขม่าจากเครื่องยนต์เบนซินมีน้อยมาก เมื่อเทียบ
กับเขม่าจากเครื่องยนต์ดีเซล และโดยที่กำมะถันในน้ำมันเบนซินมี

น้อยอยู่แล้ว แก๊สซัลเฟอร์ไดออกไซด์ในไอเสียจากเครื่องยนต์เบนซิน จึงน้อยมาก

คาร์บอนมอนนอกไซด์

แก๊สคาร์บอนมอนนอกไซด์เกิดจากการเผาไหม้ที่มีอากาศไม่เพียงพอ ซึ่งหมายความว่า ปริมาณของคาร์บอนมอนนอกไซด์จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับอัตราส่วนผสมของอากาศกับน้ำมัน ในขณะที่เกิดการจุดระเบิดและเผาไหม้คาร์บอนมอนนอกไซด์ในกระบอกสูบจะมีมากที่สุดและในช่วงที่ลูกสูบขยายออก บางส่วนจะไหม้ต่อไปเป็นคาร์บอนไดออกไซด์

ในกรณีที่ส่วนผสมของน้ำมันมีอากาศมากเกินไป การเกิดคาร์บอนมอนนอกไซด์เนื่องมาจากการผสมกันไม่สม่ำเสมอหรือไม่ทั่วถึงของอากาศกับน้ำมัน และในบางกรณีที่มีอากาศมากเกินไปจนทำให้อุณหภูมิภายในกระบอกสูบต่ำและคาร์บอนมอนนอกไซด์ที่เกิดขึ้นไม่เผาไหม้เป็นคาร์บอนไดออกไซด์

ไฮโดรคาร์บอน

ถ้าส่วนผสมมีอากาศไม่เพียงพอ เชื้อเพลิงซึ่งเป็นไฮโดรคาร์บอนหรือน้ำมันที่เผาไหม้ไม่หมดออกมากับไอเสีย แต่ถ้ามีอากาศมากเกินไป เชื้อเพลิงที่เข้าไปในกระบอกสูบจะเผาไหม้หมด จึงเหลือไฮโดรคาร์บอนน้อยมาก นอกจากที่ผิวของกระบอกสูบที่เปลวไฟของการเผาไหม้จะดับเสียก่อนและในซอกเล็กซอกน้อยต่างๆ ที่เปลวไฟเข้าไปไม่ถึง ไฮโดรคาร์บอนที่เหลือจะถูกปล่อยออกมาพร้อมกับไอเสีย

และบางส่วนก็จะยังเผาไหม้ต่อไปด้วย

นอกจากไฮโดรคาร์บอนที่เผาไหม้ไม่หมดในกระบอกสูบแล้ว ยังมีเชื้อเพลิงบางส่วนเล็ดลอดผ่านช่องว่างระหว่างผิวกระบอกสูบกับลูกสูบ และจากกระบอกสูบลงไปในห้องเหวี่ยงแต่ในส่วนนี้จะมีการระบายกลับไปยังทางจาง่ายเชื้อเพลิงแล้วเข้าไปใช้เผาไหม้ต่อไป

ไฮโดรคาร์บอนยังสูญเสียออกมาได้จากการระเหยในถังน้ำ และในคาร์บูเรเตอร์

ออกไซด์ของไนโตรเจน

การเกิดออกไซด์ของไนโตรเจนขึ้นอยู่กับอุณหภูมิสูงสุดในกระบอกสูบและระยะเวลาที่เผาไหม้ นอกจากไนตริกออกไซด์ (NO) ยังมี ไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO₂) และไนตรัสออกไซด์ (N₂O) เกิดขึ้นจำนวนเล็กน้อย

สารอื่นๆ ที่เป็นพิษในไอเสีย

เขม่า จะเกิดขึ้นในกรณีที่ขาดอากาศมาก ปกติแล้วจะไม่เกิดเขม่าในเครื่องยนต์ที่ได้รับการปรับตั้งเครื่องให้ถูกต้อง

สารตะกั่ว เนื่องจากน้ำมันเชื้อเพลิงปัจจุบันไม่มีการเติมสารตะกั่ว ดังนั้นจึงถือได้ว่าไม่มีสารตะกั่วออกมากับไอเสีย แต่ถ้ามีการใช้สารตะกั่วในน้ำมันเชื้อเพลิงเพื่อกันการน็อก 75 % ของสารตะกั่วจะออกมากับไอเสียที่เหลือจะไปปนกับน้ำมันหล่อลื่น

สารประกอบของฟอสฟอรัส คลอรีน โบรมีน และโบรอน ก็มีการเติมเข้าไปในน้ำมันเชื้อเพลิง แต่มีปริมาณน้อยมากจึงถือว่า

สารประกอบเหล่านี้ออกมากับไอเสียน้อยมากจนไม่มีผลกระทบต่อ
สิ่งแวดล้อม

สมบัติของสารพิษในไอเสียรถยนต์

สารที่อยู่ในไอเสียรถยนต์ส่วนใหญ่จะเป็นไนโตรเจน
คาร์บอนไดออกไซด์ และไอน้ำ ซึ่งต่างก็ไม่ใช่พิษ แต่สารอื่นได้แก่
คาร์บอนมอนอกไซด์ ไฮโดรคาร์บอน และออกไซด์ของไนโตรเจน
เหล่านี้ เป็นพิษแน่นอน มีสมบัติและผลกระทบต่อร่างกายดังนี้

~ คาร์บอนมอนอกไซด์ ไม่ใช่แก๊สไม่มีสี ไม่มีกลิ่น
เนื่องจากเป็นแก๊สที่ขาดออกซิเจน จึงเข้าติดกับเม็ดเลือดได้ดีกว่า
ออกซิเจน หรือทำให้เลือดขาดออกซิเจน

~ ไฮโดรคาร์บอน ในไอเสียจะมีไฮโดรคาร์บอนหลายชนิด
และมีสมบัติต่างๆ กัน

~ ไฮโดรคาร์บอนที่อึดตัว ได้แก่ พาราฟิน เกือบไม่มีกลิ่น
หรือมีกลิ่นเสพติดได้ มีผลทำให้เกิดอาการระคายเคืองในเยื่อจมูก

~ ไฮโดรคาร์บอนที่ไม่อึดตัว ได้แก่ โอลีฟินส์ อาเซทีลีนส์
มีกลิ่นหอมหวานเล็กน้อย และบางกรณีก็ทำให้ระคายเคืองเยื่อจมูก
และเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้เกิดหมอกควันคลุมเมืองโดยการรวมกับ
ไนโตรเจนออกไซด์ (NO) ภายใต้อิทธิพลของแสงอาทิตย์จะเกิดเป็น
อ็อกซิแดนซ์ที่ทำให้เกิดการระคายเคืองเยื่อจมูกเช่นกัน และขณะ
เดียวกันก็ทำให้เกิดโอโซน

~ แอโรมาติกไฮโดรคาร์บอน มีกลิ่นรุนแรงฉุน
เป็นพิษต่อระบบประสาทและเสพติด

~ สารจำพวกอัลดีไฮด์ เช่น ฟอर्मัลดีไฮด์ (formaldehyde)
มีกลิ่นฉุน ระคายเคืองตาและจมูกแม้จะมีปริมาณน้อยมากก็ตาม

ออกไซด์ของไนโตรเจน

ไนโตรเจนออกไซด์ (NO) เป็นแก๊สไม่มีสี ร่วมกับ ออกซิเจน
ในอากาศเป็นไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO₂) เป็นพิษต่อเม็ดเลือด จะ
รวมกับเม็ดเลือดทำให้คนหมดความรู้สึกหรือเป็นอัมพาต

ไนโตรเจนไดออกไซด์ เป็นแก๊สสีน้ำตาลแดง มีกลิ่นฉุนจัด
ระคายเคืองต่อระบบหายใจและทำลายเยื่อปอดเมื่อรวมกับไฮโดร
คาร์บอนที่ไม่อึดตัวจะทำให้เกิดหมอกควันด้วยอิทธิพลของแสงอาทิตย์

สารประกอบของตะกั่ว สารประกอบของตะกั่วเป็นพิษ
ร้ายแรงต่อผนังเซลล์ในเลือด ไชกระดูกและระบบประสาททำลาย
ความสามารถของเซลล์เลือดในการดูดซึมอ็อกซิเจน

ดังนั้น เพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อมคนรอบข้างและตัวท่านเอง
ควรนำรถไปตรวจ ปรับตั้งเครื่องยนต์ให้ถูกต้องเหมาะสมที่สุด และ
ควรทำอย่างน้อยปีละครั้ง หรือเมื่อรู้สึกว่าเครื่องยนต์หรือไอเสียมี
อาการผิดปกติ เพื่อให้ทุกชีวิตในสังคมไทยปลอดภัยยิ่งขึ้น

จาก วารสารประสิทธิภาพพลังงาน ตุลาคม - ธันวาคม 2542

๖๖

...ดิฉันฟังรายการกินทั่วไทยทุกวัน
จันทร์ เพราะรับฟังชัดเจน มีเนื้อหาสาระดีมาก
รายการอาหารที่คุณส่งไปให้บางอย่างดิฉันได้
ทดลองทำดูก็อร่อยดี อยากจะส่งมาให้คุณชิมด้วย
เกรงใจว่ามันจะบูดเสียก่อน...

(พูนศรี บุญโรจน์ อ.หนองโดน จ.สระบุรี)

...ผมฟังวิทยุสาราณรมย์อยู่ที่บรูไน
ชัดเจนประมาณ 80% ถ้าวันไหนมีพายุที่บ้าน
เราก็ไม่ชัดเจนเท่าไรนัก...

(โฮม สุขวิเศษ บรูไน)

๙๙

การบริหารความขัดแย้ง

ธีรยุทธ์ หล่อเลิศรัตน์

จากข้อเท็จจริงที่ว่า องค์การเป็นที่รวมของคนจำนวนมากที่มา
อยู่ร่วมรวมกันอย่างน้อยก็ในช่วงเวลาของการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นงาน
ราชการหรืองานธุรกิจเอกชนก็ตาม นอกจากนั้น ในองค์การบางแห่ง
โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทอุตสาหกรรมการผลิตสินค้า ซึ่งประกอบไป
ด้วยโรงงานใหญ่ๆ หลายโรง ก็มักจะมีคนทำงานตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง
โดยแบ่งการทำงานออกเป็นผลัด หรือเป็น “กะ”

เมื่อมีคนทำงานมาก การพบปะติดต่อสัมพันธ์และประกอบ
กิจกรรมร่วมกันก็มากตามไปด้วย ซึ่งถ้าการพบปะติดต่อสัมพันธ์และ
ประกอบกิจกรรมร่วมกันนั้นเป็นไปอย่างราบรื่น สมานฉันท์ งานก็จะ
เดินไปด้วยดี มีทั้งประสิทธิภาพ (Efficiency) ผลิตภาพ (Prouctivity)
และคุณภาพ (Quality) สร้างความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้าให้
แก่องค์กร

แต่ในโลกของความเป็นจริง ภาพที่เกิดขึ้นในองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ มักเป็นภาพที่แตกต่างจากสิ่งที่เราคิดหรืออยากให้เป็นที่แน่ๆ ก็คือ ในหน่วยงานทุกแห่งจะมีปัญหามากมายหลายอย่างเกิดขึ้นให้ผู้บริหารต้องคอยตามแก้ไขอยู่เกือบตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องปริมาณการผลิต คุณภาพของผลิตภัณฑ์ วัตถุดิบ ต้นทุนค่าใช้จ่าย การโฆษณาประชาสัมพันธ์ การตลาดและเรื่องอื่นๆ อีกร้อยแปดพันประการ

อย่างไรก็ดี ปัญหาอะไรก็ดูจะไม่ร้ายแรงและรุนแรงเท่ากับปัญหาที่เกี่ยวกับ “คน” หรือผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งในสมัยก่อนๆ นั้น ถือว่าคนเป็นเพียงปัจจัยการผลิต แต่ปัจจุบันยกย่องให้ความสำคัญกันเสียเลิศลอยว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่าสูงสุดขององค์กรทีเดียว

อันที่จริงปัญหาของคนนั้นก็มีความหมายหลายเรื่องเช่นกัน นับตั้งแต่เรื่องความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน ทักษะหรือความชำนาญงานทัศนคติในการทำงานเรื่องปริมาณและคุณภาพของผลงาน เรื่องการอุทิศเวลาในการทำงาน ไปจนถึงเรื่องการรักษาวินัยและจรรยาบรรณ แต่ว่ากันว่าปัญหาของคนนั้น ปัญหาอะไรก็ไม่ร้ายแรงและรุนแรงเท่าปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้ที่ทำงานด้วยกัน

เมื่อใดที่เกิดปัญหาความขัดแย้งของคนในองค์กร ไม่ว่าจะ เป็นความขัดแย้งของผู้ปฏิบัติงานในระดับเดียวกัน หรือความขัดแย้งระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ก็จะมีผลกระทบต่อการบริหารงานทันที ผลกระทบนี้มีตั้งแต่เล็กน้อย คือ สร้างความหงุดหงิดปวดเศียรเวียนเกล้าให้แก่ผู้บริหาร ไปจนกระทั่งรุนแรงถึงขั้นแตกหัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นความขัดแย้งระหว่างผู้บริหารระดับสูงด้วย

กันแล้ว อาจก่อให้เกิดผลเสียหายร้ายแรงต่อองค์กรถึงขั้นขาดทุนหรือเลิกล้มกิจการได้ที่เดียว

ด้วยเหตุนี้ นักบริหารมืออาชีพหรือนักบริหารที่ดีจึงต้องรู้จักวิธีที่จะบริหารความขัดแย้ง

วิธีบริหารความขัดแย้งที่ดีที่สุด ก็คือ การป้องกันปัญหาความขัดแย้งอันอาจเกิดขึ้นในองค์กร วิธีนี้สอดคล้องกับสุภาษิตไทยที่ว่า กันไว้ดีกว่าแก้ หรือ ล้อมคอกก่อนวัวหาย ซึ่งวิธีป้องกันที่ดีที่สุดก็คือ ผู้บริหารต้องบริหารงานและบริหารคนโดยยึดหลัก คุณธรรม เป็นธรรม และ ยุติธรรม

คุณธรรม คือ ไม่ใช่ระบบอุปถัมภ์หรือเล่นพรรคเล่นพวกในการบริหารคน โดยเฉพาะในการให้รางวัลหรือประโยชน์ตอบแทน ไม่ว่าจะเป็นการเลื่อนเงินเดือนประจำปีหรือเลื่อนตำแหน่ง

เป็นธรรม คือ ต้องปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาหรือลูกน้องของตนอย่างเท่าเทียมกันหรือใช้มาตรฐานเดียวกัน เช่น เกณฑ์วัดผลงานหรือกฎระเบียบที่ใช้ในการทำงานหรือการลงโทษ ต้องไม่ใช่แตกต่างกันสำหรับงานเดียวกันหรือการทำผิดอย่างเดียวกัน

ยุติธรรม คือ ไม่ทำอะไรลงไปโดยไม่ผ่านกระบวนการที่ถูกต้อง เช่น จะลงโทษผู้ปฏิบัติงานที่กระทำความผิดเมื่อมีผู้กล่าวหาหรือร้องเรียนขึ้นมา ก็ต้องให้มีการพิจารณาสอบสวนจนได้ความจริงหรือมีหลักฐานประกอบการพิจารณาที่ชัดเจนหรือ เชื่อถือได้ก่อนจะตัดสินมิใช่ฟังเพียงข้อกล่าวหาแล้วด่วนลงโทษเพียงเพราะเชื่อว่าน่าจะเป็นจริง

ถ้าบริหารได้อย่างนี้ ความขัดแย้งก็จะไม่เกิดขึ้น หรือถึงจะเกิดขึ้นก็สามารถแก้ไขได้โดยไม่ยาก

อย่างไรก็ดี เมื่อมีกรณีความขัดแย้งเกิดขึ้น ทั้งที่ได้มีการระมัดระวังป้องกันแล้ว นักบริหารก็ยังมีวิธีการที่จะดำเนินการแก้ไขได้ กล่าวคือ

ประการที่หนึ่ง เมื่อทราบว่าปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้นระหว่างผู้ปฏิบัติงาน ก็ควรติดตามตรวจสอบหรือสดับตรับฟังให้ได้ความชัดเจนว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำงานและมีสาระสำคัญเพียงพอที่จะเข้าไปแก้ไขหรือไม่ หากเห็นว่าเป็นเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อองค์การก็ไม่ควรละเลย ควรหาหนทางแก้ไขโดยไม่ชักช้า

ประการที่สอง ผู้บริหารควรเป็นผู้นำในการปลุกฝังแนวคิดและทัศนคติในการทำงานให้ทุกคนในองค์การเห็นว่า ความแตกต่างเป็นของธรรมชาติของการทำงานร่วมกัน กล่าวคือ ในการอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกันนั้นจะให้คนทุกคนคิดเหมือนกันหรือทำอย่างเดียวกันทุกเรื่องย่อมเป็นไปได้ นอกจากนี้ การที่เรามีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ก็มีใช่เป็นเรื่องผิดปกติหรือจะนำไปสู่ความขัดแย้งเสมอไป แต่กลับเป็นสิ่งที่จะช่วยให้เกิดความหลากหลายในการคิดแสวงหาทางทำงานที่ดีกว่าได้ด้วย

ประการที่สาม ถ้าเห็นว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นความขัดแย้งที่จะต้องเข้าไปแก้ไขก็ควรหาหนทางแก้ไขโดยวิธีที่นุ่มนวลประนีประนอมและประสานประโยชน์ หลีกเลี่ยงวิธีการเผชิญหน้าหรือทำพิธีสุนัเพื่อหาฝ่ายถูกและฝ่ายผิด ซึ่งจะนำไปสู่การต่อสู้เพื่อมิให้เสียหน้าอันอาจกลายเป็นปัญหาลุกลามยืดเยื้อและทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของคนไม่ใช่เรื่องง่าย หากแต่เป็นเรื่องที่ต้องใช้ความละเอียดรอบคอบ ความอดทน ความใจเย็น

ใช้เวลา ใช้ความแนบเนียน และที่สำคัญเหนือสิ่งอื่นใดก็คือต้องใช้ภาวะผู้นำทางการบริหารเข้าแก้ไข มากกว่าการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาหรือของเจ้านายเจ้าจัดการ

นอกจากนี้ ผู้บริหารจะต้องเข้าใจให้ถ่องแท้ว่า เรื่องของความขัดแย้งระหว่างบุคคลมักเป็นเรื่องละเอียดอ่อน และในหลายกรณีจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ อารมณ์ มากกว่า เหตุผล การแก้ไขปัญหาจึงไม่อาจใช้สูตรสำเร็จประเภทหนึ่งบวกหนึ่งเป็นสองเสมอไป

ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำสูงและประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคล คือ ผู้บริหารที่รู้จักแสวงหาทางออกให้กับคู่กรณีโดยไม่มีใครรู้สึกตนว่าต้องเสียหายหรือกลายเป็นผู้แพ้ แถมยังสามารถทำให้คู่กรณีรู้สึกว่าเป็นผู้ชนะทั้งสองฝ่ายได้อีก โดยการยอมรับส่วนที่ดีของความขัดแย้งของทั้งสองฝ่ายไปปฏิบัติแล้ว ยังยกย่องชมเชยกับบุญบำเหน็จรางวัลให้อีกด้วย ทำได้อย่างนี้ลึกรับจึงจะเรียกว่า

“สุดยอดของนักบริหาร”

66

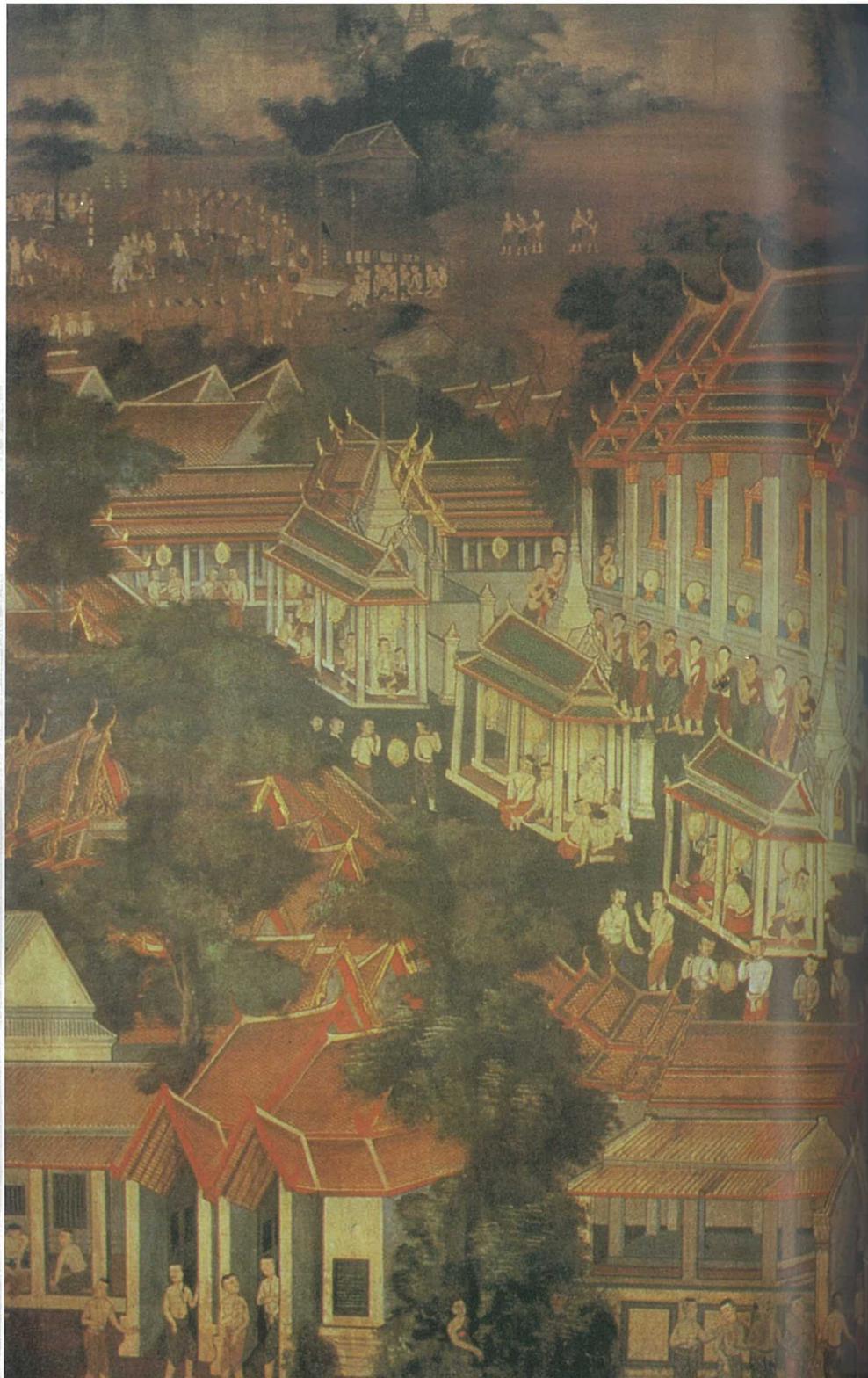
...ทำไมเพื่อน ๆ ไม่สามารถรับฟังคลื่นรายการเพื่อนประมงได้ ทั้งๆ ที่หนูก็ใช้ชาวด์เบาท์รับฟัง ถ้ารับฟังได้ชัดเจนและรับฟังกันได้เยอะ ๆ คนไทย (แม่บ้านในฮ่องกง) คงจะหายเหงากันได้บ้าง เพราะได้รับฟังข่าวสารทางบ้านเมืองของเราอยู่ทุกคืน และไม่ต้องเปลืองเงินไปซื้อหนังสือพิมพ์มาอ่าน และอ่านแล้วบางครั้งก็เสียความรู้สึก เพราะไม่คุ้มเงินที่เสียไป ขอให้คุณอากาศดีศักดิ์เป็นสื่อ ที่ให้ความถูกต้องและยุติธรรมให้มากที่สุดและตลอดไป

(Sopa Rakwicha, Kowloon, Hong Kong)

99

ทวาทศมาส

ศิลปวัฒนธรรม

ทวาทศมาส

สุวรรณา พงษ์สมุทร

ทวาทศมาสเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพระราชพิธี 12 เดือน พระราชพิธีที่ได้รับการปฏิบัติสืบทอดมาจนถึงทุกวันนี้ ส่วนหนึ่งมีหลักฐานว่ามีการปฏิบัติกันแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา อาจจะแตกต่างไปจากที่เคยปฏิบัติกันแต่ครั้งก่อน หรืออาจจะอยู่ในรูปแบบ หรือมีความมุ่งหมายที่แตกต่างออกไป บางพระราชพิธีเกิดขึ้นใหม่ในสมัยรัตนโกสินทร์

พระราชพิธีสิบสองเดือนมีที่มาจาก 2 แห่งคือ จากศาสนาพราหมณ์ และศาสนาพุทธ เดิมทีพระมหากษัตริย์และประชาชนไทยนับถือศาสนาพราหมณ์ ประเพณีหรือพิธีกรรมใดๆ ที่ถือว่าปฏิบัติแล้วจะเป็นสิริมงคล หรือเป็นการดีต่อประเทศชาติ ก็รับมาปฏิบัติกัน ถึงแม้ว่าในสมัยต่อมา พระมหากษัตริย์และประชาชนจะหันมายอมรับนับถือพระพุทธศาสนาแล้วก็ตาม ประเพณีต่างๆ ที่เคยปฏิบัติ

กันมา หากไม่ขัดกับหลักพระพุทธศาสนา ปฏิบัติแล้วไม่เกิดโทษ และ
ไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ก็ยังคงได้รับการปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา โดย
เพิ่มเติมการทำบุญทำกุศล ไม่ว่าจะในเรื่องของการให้ทาน การถือศีล
หรือการบำเพ็ญภาวนา เป็นเหตุผลสำคัญ และลดเหตุผลในเรื่องของ
การบูชาเช่นสรวงพระผู้เป็นเจ้าในศาสนาพราหมณ์ลงเป็นเหตุผลรอง

ทั้งนี้ การเล่าเรื่องราวของพระราชพิธีสิบสองเดือนนี้ จะยึดถือ
คติการนับเดือนของคนไทยโบราณ ซึ่งนับเดือน 5 หรือเดือนเมษายน
เป็นต้นปี

พระราชพิธีเดือน 5

พระราชพิธีบวงสรวงพระสยามเทวาธิราช

พระราชพิธีนี้เป็นพระราชพิธีใหม่ที่เกิดขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์
มูลเหตุนั้นก็เนื่องมาจากว่า ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ประเทศเพื่อนบ้านต่างๆ ของเรา ไม่ว่าจะเป็น
พม่า มลายู ญวน ฯลฯ ต่างก็ตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศตะวันตก
มีแต่สยามเท่านั้นที่รอดพ้นมาได้ จากเหตุนี้ ทำให้ทรงมีพระราชดำริ
ว่า มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือเทวดาองค์ใดองค์หนึ่งคอยพิทักษ์อยู่ จึงทรงมี
พระราชประสงค์จะสักการะบูชาเทวดาองค์นั้น และทรงคำนึงถึง
ประเพณีนิยมในทางพุทธศาสนา ซึ่งนิยมว่าถ้าจะสักการะบูชาระลึกถึง
พระคุณในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็มักจะสักการะพระพุทธรูป
แล้วน้อมจิตระลึกถึงพระพุทธรูป จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
พระองค์เจ้าประดิษฐวรการ พระราชนัดดาในพระบาทสมเด็จพระพุทธ
ยอดฟ้าจุฬาโลก ซึ่งขณะนั้นดำรงพระยศเป็นหม่อมเจ้า รับราชการ

ในกรมช่างสิบหมู่ ปั้นหล่อรูปสมมุติเทพองค์นั้นด้วยทองคำ มีลักษณะ
เป็นเทวรูปยืนสูง 8 นิ้ว ทรงเครื่องต้น พระหัตถ์ขวาทรงพระขรรค์
พระหัตถ์ซ้ายยกเสมอพระอุระในปางประทานพร ทรงถวายพระนามว่า
“พระสยามเทวาธิราช” และโปรดเกล้าฯ ให้อัญเชิญไปประดิษฐาน ณ
พระที่นั่งทรงธรรม

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงสักการะบูชา
พระสยามเทวาธิราชและถวายเครื่องสังเวทเป็นประจำทุกวัน และ
เมื่อถึงวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 5 ซึ่งเป็นวันขึ้นปีใหม่ของประเทศไทย
เรานั้น ตามธรรมเนียมชาวตะวันตกถือว่าวันปีใหม่เป็นวันรื่นเริง มี
การเลี้ยงฉลอง ดังนั้น ท้ายการบำเพ็ญพระราชกุศลส่งท้ายปีเก่า ซึ่ง
เรียกว่า “พระราชพิธีสัมพัจฉรฉินท์” จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
มีพระราชพิธีสังเวทเทวดา สมโภชเครื่อง เลี้ยงโต๊ะปีใหม่ ในตอนเช้า
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการพระราชกุศลดับปกรณ์พระบรม
อัฐิของบูรพกษัตริย์ เวลาค่ำ โปรดเกล้าฯ ให้เชิญพระสยามเทวาธิราช
ออกไปตั้งที่บุษบกมุขเด็จพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท เพื่อประกอบพิธี
สังเวท

ต่อมา การพระราชทานเลี้ยงและการสังเวทพระสยามเทวา
ธิราชในวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 5 มีผู้มาเฝ้าฯ ในงานน้อย จึงโปรดเกล้าฯ
ให้มีการสังเวทพระสยามเทวาธิราช ณ พระที่นั่งทรงธรรม (บริเวณที่
เป็นสวนคิวาลัยในปัจจุบัน) เพียงอย่างเดียว มีเครื่องสังเวท ละคร
หลวงสมโภช

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้รื้อ
หมู่พระที่นั่งพุทธมณฑลเชียร รวมทั้งพระที่นั่งทรงธรรมด้วย จึงทรงพระ

กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เชิญพระสยามเทวาธิราชไปประดิษฐาน ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ จนถึงปัจจุบัน ส่วนเครื่องสังเวทย์ที่เคยถวายทุกวัน ก็ให้ถวายเฉพาะวันอังคารและวันเสาร์ พระราชพิธีบวงสรวงพระสยามเทวาธิราชได้เป็นราชประเพณีสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน ถึงแม้ว่าจะได้เลิกพระราชพิธีสัมพัจฉรฉินท์แล้วก็ตาม เมื่อถึงวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 5 เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังจะเชิญพระสยามเทวาธิราช เทวรูปพระสุรัสวดี หรือพระพราหมณ์ พระอิศวร พระอุมา พระนารายณ์ทรงครุฑ จากพระวิมานมาประดิษฐานที่โถ้ะสังเวทย์หน้าพระวิมาน และเชิญเทวรูปพระอิศวรองค์ใหญ่ เจว็ดมุกรูปพระภูมิเจ้าที่ กับเจว็ดมุกรูปเจ้ากรุงพาลีจากหอแก้วพระภูมิมาประดิษฐานที่โถ้ะร่วมสังเวทย์

อนึ่ง พระราชพิธีสังเวทย์พระสยามเทวาธิราชนี้ หากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่เสด็จพระราชดำเนิน จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระบรมวงศานุวงศ์เสด็จแทนพระองค์

พระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา

พระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา หรือพระราชพิธีศรีสังฆปานกาล เป็นพระราชพิธีใหญ่สำหรับแผ่นดินมีมาแต่ครั้งกรุงเก่า มีคำกล่าวว่าเป็นพิธีดับยุคเข็ญของบ้านเมือง กำหนดให้มีขึ้นปีละ 2 ครั้ง คือในวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 5 และวันแรม 13 ค่ำ เดือน 10

พระราชพิธีดังกล่าว รวมทั้งพิธีทางพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์ หากจะลำดับการพระราชพิธีนี้เพียงสังเขปก็จะได้ว่า ทำน้ำพระพุทธรมนต์ ทำน้ำพระพุทธรมนต์ให้เป็นน้ำพระพิพัฒน์สัตยา สาบานตน และตีม้น้ำพระพิพัฒน์สัตยา

น้ำพระพิพัฒน์สัตยา เป็นน้ำที่ชำระพระแสง เกี่ยวกับเรื่องนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระบรมราชาธิบายว่า คงเริ่มด้วยวิธีชัตติยหรือกษัตริย์ คือทหาร ซึ่งเป็นผู้ถืออาวุธ หรือหาเลี้ยงชีพด้วยคมอาวุธ เหล่าชัตติยย่อมรักและหวงแหนอาวุธ ไม่ยอมให้ห่างกาย เมื่อจะสาบานก็ใช้อาวุธซึ่งอยู่ใกล้ตัว หยิบง่ายกว่าสิ่งอื่น ล้างน้ำให้ต็มควมคู่ไปกับคำสาบาน

ในสมัยกรุงศรีอยุธยา กำหนดให้ข้าราชการถือน้ำที่วัดพระศรีสรรเพชญ์ ต่อมาย้ายไปที่วัดพระมงคลบพิตร เมื่อถือน้ำแล้ว ให้นำดอกไม้ธูปเทียนเข้าไปถวายบังคมพระเชษฐบิดร (พระรูปสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 หรือสมเด็จพระเจ้าอู่ทอง ผู้ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยา) เสร็จแล้ว ให้เข้าไปถวายบังคมพระมหากษัตริย์พร้อมกัน

ในกรุงรัตนโกสินทร์ ข้าราชการถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้วนำธูปเทียนไปถวายบังคมพระบรมอัฐิ ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก โปรดให้ถวายบังคมพระอัฐิสมเด็จพระชนกนาถในพระองค์ แทนสมเด็จพระเจ้าอู่ทอง ในรัชกาลต่อมา ก็ถวายบังคมพระบรมอัฐิพระมหากษัตริย์ที่เสด็จสวรรคตไปแล้ว เสร็จแล้วจึงพากันไปถวายบังคมพระเจ้าแผ่นดิน

สำหรับพระราชพิธีในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เริ่มจากในวันแรก เมื่อเสด็จออกแล้ว อาลักษณ์อ่านคำประกาศสรรเสริญคุณพระพุทธรหมามณีรัตนปฏิมากร สดุดีพระมหากษัตริย์คุณพระมหากษัตริย์ทั้ง 5 รัชกาล ตอนท้ายเป็นคำตักเตือนข้าราชการ และอธิษฐานขอพรเทวดา เมื่อจบประกาศแล้ว พระสงฆ์

เจริญพระพุทธมนต์ เสร็จแล้ว พราหมณ์อ่านดุष्ฎีกำฉันทน์เป็นคำสรรเสริญพระพุทธมหายานปริชาตปฏิมากร สถิติพระเกียรติและอธิษฐานจบแล้ว ราชบัณฑิตทำอธิษฐานน้ำพระพิพัฒน์สัตยาต่อไปเป็นอันเสร็จ การพระราชพิธีวันแรก

วันรุ่งขึ้น ในตอนเช้า เมื่อเสด็จออก พระมหाराชครู ผู้อ่านโองการแข่งน้ำ* เชิญพระขันหยกซึ่งมีรูปพระนารายณ์ทรงธนูตั้งอยู่กลางขัน เชิญพระแสงศร** ประนมมือ อ่านบทสรรเสริญพระนารายณ์แล้วชูประแสงศร 3 ครั้ง ทั้ง 3 องค์ เมื่ออ่านจบแล้ว อาลักษณ์อ่านคำสาบานแข่งน้ำ เสร็จแล้ว พระมหाराชครูเชิญพระแสงอื่น ๆ เช่น พระแสงขรรค์ชัยศรี พระแสงดาบคาบค่าย พระแสงดาบเวียด ฯลฯ ชูบน้ำในหม้อเงินทั้ง 12 หม้อ และขันสาคร 2 ขัน ในขณะที่พระมหाराชครูเทน้ำ พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์สัจจคาถา มีการประโคม แตรสังข์ และดุริยางค์ จนเสร็จพิธี แล้วพระมหाराชครูจึงแบ่งน้ำที่ชูประแสงศรลงในพระถ้วยโมราเครื่องต้น เจือกับน้ำพระราชพิธีพราหมณ์ เพื่อทูนเกล้าฯ ถวายให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แล้วจึงเทน้ำในพระขันหยกที่ชูประแสงศรลงในหม้อเงินและขันสาคร

อนึ่ง เมื่ออาลักษณ์อ่านคำสาบานจบข้าราชการจึงอ่านคำสาบาน

* พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชวิจารณ์ว่า เป็นไสยศาสตร์แท้ๆ ไม่ได้เกิดขึ้นในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 แต่อาจจะแปลคัดลอกมาจากประเทศที่นับถือไสยศาสตร์

** มีชื่อว่า พรหมาศ ประลัยวาต และอัคนีวาต พระแสงศรทั้ง 3 นี้ สร้างขึ้นในครั้งรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

น้ำชำระพระแสงนี้ แต่เดิม พระมหากษัตริย์ไม่ได้เสวย แต่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้เชิญขึ้นทูนเกล้าฯ ถวายเพื่อเสวยก่อน แล้วจึงแจกน้ำชำระพระแสงถวายพระบรมวงศานุวงศ์และให้ข้าราชการดื่ม

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้รวมพระราชพิธีตรุษสงกรานต์และตั้งองค์มนตรี ในพระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาด้วย

พระราชพิธีศรีสัจปานกาล หรือพระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา ได้ถูกยกเลิกไปภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในรัชกาลปัจจุบัน ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งการพระราชพิธีนี้ขึ้นอีกเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 24 และ 25 มีนาคม 2512 แต่ผู้ที่ถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาในพระราชพิธีครั้งนี้ เฉพาะผู้ที่เป็นสมาชิกราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดีเท่านั้น และเรียกการพระราชพิธีนี้ว่า “พระราชพิธีพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดี” ซึ่งผนวกการพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดีกับพระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาเข้าด้วยกัน

พระราชพิธีคเชนทร์ศวนาน

หากใช้ภาษาปัจจุบัน ก็คือการแสดงแสนยานุภาพทางการทหารนั่นเอง

ในกฎมณเฑียรบาล ที่สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถโปรดให้ตราขึ้นระบุว่า มีขึ้นในวันขึ้น 5 ค่ำ เดือน 5 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ราชพาหนะ ได้แก่ ช้างและม้า เพื่อเตรียมไพร่พลให้พร้อม

และเพื่อให้เป็นที่เกรงขามแก่บรรดาข้าศึกศัตรู ในช่วงเวลาที่ประกอบพระราชพิธีดังกล่าว และพระราชพิธีทอดเชือก ตามเชือก ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป เป็นช่วงเวลาที่บรรดาท้าวพระยา ข้าราชการผู้ใหญ่ทั้งในกรุงและตามหัวเมืองต่างๆ รวมทั้งเจ้าประเทศราช เดินทางเข้ามาเฝ้าพระเจ้าแผ่นดิน เพื่อถวายดอกไม้เงินดอกไม้ทอง และเครื่องราชบรรณาการ จึงเป็นโอกาสเหมาะที่จะแสดงแสนยานุภาพทางทหาร และเพื่อให้บรรดาผู้มาเฝ้าทั้งหลายมีใจสวามิภักดิ์ต่อพระเจ้าแผ่นดิน

พระราชพิธีคเชนทร์ศวसनาน ถูกยกเลิกไปในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์บ้านเมืองที่ปลอดจากศึกสงคราม นอกจากนี้ ยังเป็นเพราะเหตุผลทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากบรรดาขุนนางจะต้องเกณฑ์ไพร่พลมาเข้าร่วมพระราชพิธี ต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูและจัดเตรียมเสื้อผ้าให้ จึงพากันเบือนหน้า พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริที่จะฟื้นฟูขึ้นใหม่แต่ไม่ได้รับความสนับสนุนจากขุนนางชั้นผู้ใหญ่ในสมัยนั้น

พระราชพิธีทอดเชือก ตามเชือก

เป็นพระราชพิธีโบราณของพราหมณ์พหุติบาท คือพราหมณ์ผู้มีหน้าที่ทำพิธีเกี่ยวกับช้าง และปัดเสนียดจัญไร โดยมีความมุ่งหมายให้เกิดสิริมงคลแก่ช้างซึ่งเป็นพาหนะและเป็นกำลังของแผ่นดิน ตลอดจนปัดเสนียดจัญไรในผู้ที่เกี่ยวข้องกับช้างทั้งปวง มีขึ้นปีละ 2 ครั้งคือ

วันแรม 3 ค่ำ เดือน 5 ตอนค่ำ ประกอบพิธีทอดเชือก และ

เช้าวันรุ่งขึ้น มีพิธีตามเชือก

วันขึ้น 4 ค่ำ เดือน 11 ตอนค่ำ ประกอบพิธีทอดเชือก และเช้าวันรุ่งขึ้น มีพิธีตามเชือก

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชอาธิบายว่าการทอดเชือก คือการจับเชือกบาศสำหรับคล้องช้างที่เป็นขดๆ อยู่แยกออกเป็น 2 ส่วน ตั้งกางไว้ ส่วนการตามเชือก คือการจัดเชือกบาศที่กางไว้แน่นพับลงวางเป็นขดๆ หากพูดภาษาสามัญ การทอดเชือกคือการคลี่เชือก ส่วนการตามเชือก คือการขดเชือกนั่นเอง

พระราชพิธีทอดเชือก ตามเชือก นี้ ในสมัยรัตนโกสินทร์ มีขึ้นที่หอเชือก (บริเวณสนามหลวง) ภายในโรงพระราชพิธี จะมีการตั้งแท่นประดิษฐานรูปพระอิศวร พระนารายณ์ และพระพิฆเนศวร แท่นตั้งกลด ลังซ์ เบญจครรภ (เต้าน้ำสำหรับใส่น้ำเทพมนต์) และแท่นวางเชือกบาศปิดทอง 3 แท่น วางเชือกบาศปิดเงิน 1 แท่น หน้าแท่นวางเชือกบาศทั้ง 4 ตั้งเครื่องกระยาบวช และมีแท่นวางเครื่องช้างชนัก ขอ เชือกรำพัดชา หน้าแท่นนี้ตั้งเครื่องบายศรีแว่นเวียนเทียน

พระราชพิธีทอดเชือก ตามเชือก คล้ายกับพิธีไหว้ครูชน ครูละคร ในปัจจุบัน มีการสมมุติให้เจ้ากรม หรือปลัดกรม กรมช้าง คนใดคนหนึ่งซึ่งรำพัดชาได้อย่างชำนาญ เป็นพระนารายณ์เมื่อแปลงพระพักตร์เป็นช้าง ลงมาสอนวิชาคชกรรมให้แก่คน 4 คน เมื่อไปปราบช้างเอகทนต์มาแล้ว ร่ายรำทำพัดชา ว่ากันว่ากรรมาทำพัดชานี้ ถือว่าผู้ใดได้เห็นแล้วจะหมดเสนียดจัญไร สมเด็จพระนารายณ์มหาราช และสมเด็จพระเพทราชา ในสมัยกรุงศรีอยุธยา เวลาเสด็จขึ้นพระพุทธรูปจะทรงรำพัดชาเหนือกระพองช้างต้น ถวายพระพุทธรูปทุกครั้ง

พระราชพิธีสงกรานต์

สงกรานต์เป็นงานนักขัตฤกษ์เนื่องในโอกาสขึ้นศักราชใหม่ตามประเพณีที่ถือการกำหนดนับตามปฏิทินแบบสุริยคติ คำว่า “สงกรานต์” หมายถึง การย้ายที่ หรือเคลื่อนที่ การที่พระอาทิตย์ย่างเข้าสู่ราศีใหม่ ปีใหม่ พิธีขึ้นปีใหม่

คำว่าสงกรานต์ ที่ใช้กันในความหมายว่านักขัตฤกษ์เนื่องในโอกาสขึ้นศักราชใหม่ เป็นวันตามขนบนิยมแต่ก่อนมาใช้ “มหาสงกรานต์” ซึ่งกำหนดให้มีขึ้น 3 วัน คือวันที่ 13 -15 เมษายน วันที่ 13 เป็นวันมหาสงกรานต์ วันที่ 14 เป็นวันเนา และวันที่ 15 เป็นวันเถลิงศก*

ประเพณีสงกรานต์ที่จะกล่าวถึงนี้ เป็นประเพณีสงกรานต์ของหลวง ซึ่งจัดเป็นการพระราชพิธี เรียกว่า การพระราชกุศลสงกรานต์ ซึ่งเป็นทั้งการพระราชพิธีส่วนพระองค์พระมหากษัตริย์ และการพระราชพิธีเพื่อความ เป็นสิริมงคลสำหรับพระนคร การพระราชกุศลสงกรานต์ในสมัยโบราณ มีหลักฐานเก่าที่สุดในกฎมณเฑียรบาล ที่สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถโปรดให้ตราขึ้น ได้กล่าวถึงการพระราชพิธีที่จัดขึ้นในเดือน 5 สำหรับพระนครสมัยนั้น คือการพระพิธีเปิดจศกรตแจตรออกสนาม การพระราชพิธีเปิดจศกคือพิธีการเนื่องด้วยการตัดหรือขาดจากปีเก่า ขึ้นสู่ปีใหม่ เปลี่ยนศกใหม่ เปลี่ยนศักราชใหม่ ซึ่งในการพระราชพิธีนี้มีพิธีรดแจตร คือรดน้ำอยู่ด้วย

การพระราชกุศลสงกรานต์ ในตอนปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา เรียกว่า “พระราชพิธีเถลิงศก” ตามจดหมายเหตุคำให้การของชาว

* อ่านเพิ่มเติมจากหนังสือวิทยุสารานุกรมย์ เล่ม 2

กรุงเก่า กล่าวว่า พระเจ้าแผ่นดินจะเสด็จส่งน้ำพระพุทธรูปปฏิมากรศรีสรรเพชญ์ เทวรูปพระพิฆเนศวร และโปรดเกล้าฯ ให้นิมนต์พระสงฆ์พระราชอาคันณะ มาส่งน้ำและรับพระราชทานบิณฑบาตและจตุปัจจัยไทยทานในพระราชวัง 3 วัน ทรงก่อพระเจดีย์ทรายที่วัดพระศรีสรรเพชญ์ และมีการฉลองพระเจดีย์ทรายให้ตั้งโรตังเลี้ยงพระและราษฎรมืออาหารคาว-หวาน น้ำกิน น้ำอาบ และยารักษาโรคพระราชทานทั้ง 3 วัน

ส่วนการพระราชกุศลสงกรานต์ในสมัยรัตนโกสินทร์ จะเริ่มจากวันสุกดิบ คือ วันก่อนวันสงกรานต์ ซึ่งเรียกว่าวันจ่าย เจ้าพนักงานจะนิมนต์พระสงฆ์มาสวดพระปริตรเพื่อเสกน้ำที่จะส่งมูรธาภิเษก* ในวันเถลิงศก ซึ่งพิธีนี้มีขึ้นที่พระที่นั่งดุสิตดาภิรมย์ พระสงฆ์จะสวดมนต์ 3 วัน คือวันจ่าย วันมหาสงกรานต์ และวันเนา

และในวันจ่ายนี้เอง จะมีการสวดมนต์ฉลองพระ(เจดีย์)ทรายบรรดาคักดิ์** การก่อพระเจดีย์ทรายและการฉลองพระทรายบรรดาคักดิ์ซึ่งก่อนขึ้นนี้ เป็นประเพณีที่ทางราชการและชาวบ้านทั่วไปถือเป็นธรรมเนียมที่ต้องทำในเทศกาลสงกรานต์ตลอดมามิได้ขาดเนื่องจากมีคตินิยมมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาว่า จะได้ทรายใช้ในการก่อสร้างและได้มีทรายถมพื้นลานวัด

ในวันมหาสงกรานต์ ตอนเช้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปทรงบำเพ็ญพระราชกุศล เจ้าพนักงานถวาย

* ใช้น้ำจากสระเกษ สระแก้ว สระคงคา และสระยมนา ในจังหวัดสุพรรณบุรี

** ตามปกติ จะมีการก่อพระทรายหลวง ที่เรียกว่า พระมหาธาตุ หนึ่งองค์ ในพระบรมมหาราชวัง ส่วนพระทรายบรรดาคักดิ์มักก่อขึ้นในวัดต่างๆ ที่พระมหากษัตริย์ทรงสถาปนา หรือปฏิสังขรณ์ แต่ยังไม่เสร็จเรียบร้อย

ภัตตาหาร พระสงฆ์รับพระราชทานฉัน ในวันนี้ ยังมีการ จัดข้าวบิณฑกสำหรับพระทรายหลวง และสำหรับพระทรายบริวารของพระบรมวงศานุวงศ์และของข้าราชการ อนึ่ง ในตอนเย็น ยังคงมีการสวดมนต์พระปริตรเสกน้ำที่จะใช้สรองมูรธาภิเษกต่อไป

ในวันเนา พระสงฆ์มาฉันเช้าในพระบรมมหาราชวังตามธรรมเนียม ทรงถวายไตรพัค เมื่อพระสงฆ์รับพระราชทานไตรแล้ว จึงออกไปสรองน้ำ ณ สถานที่ที่เจ้าพนักงานจัดไว้ พระภิกษุแต่ละองค์นุ่งสบง ห่มอังสะของเดิม สรงน้ำเสร็จแล้ว จึงเปลี่ยนผ้า ครองไตรจีวรใหม่ที่ได้รับพระราชทาน แล้วกลับไปรับพระราชทานภัตตาหารฉันข้าวแช่ในท้องพระโรง

ในวันสุดท้ายเทศกาลสงกรานต์ซึ่งเป็นวันเถลิงศก เวลาเช้า เสด็จพระราชดำเนินออกทรงบาตร แล้วเสด็จมายังหอพระอัฐิ ทรงสรองน้ำพระบรมอัฐิของสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า พระอัฐิของสมเด็จพระบรมราชบุรพการี และสมเด็จพระอัครมเหสีในพระเจ้าแผ่นดินองค์ก่อนๆ ตลอดจนพระอัฐิของเจ้านายชั้นสูง จากนั้น จึงเสด็จออกทรงประเคนภัตตาหาร พระสงฆ์รับพระราชทานฉันเช้า แล้วจึงสดับปกรณ์ ทั้งนี้ เครื่องไทยทานที่ใช้ในการสดับปกรณ์ในวันเถลิงศกนี้ใช้ผ้าคู่ คือผ้าขาวเนื้อบางขนาดผ้านุ่ง และผ้าขาวเนื้อบางขนาดผ้าหมอย่างละผืน เป็นผ้าสำหรับคฤหัสถ์ทั่วไปใช้นุ่งห่ม คงจะเป็นไปตามคตินิยมที่มีการให้ผ้านุ่งผ้าห่มรดน้ำสงกรานต์ ซึ่งให้กันทั่วไปในหมู่ชน

เสร็จจากพิธีสงฆ์ มีพิธีสรองน้ำมูรธาภิเษก โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ทรงเครื่องพระกระยาसन เจ้ากรมภูษามาลาจะเปิดสหัสธาราถวายน้ำมูรธาภิเษกเป็นสายๆ ลงมา จากนั้น

พระมหาราชครู พราหมณ์ และเจ้าพนักงานผู้ใหญ่จะถวายน้ำเทพมนต์ แล้วจึงเสด็จขึ้นเปลื้องพระภูษา แล้วทรงพระภูษาสีตามวัน ทรงทัดไปไม้ที่เป็นพระศิริต้องด้วยสีวันพระชนมพรรษาเดิม

ในวันเถลิงศกนี้ ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีธรรมเนียมใหม่เกิดขึ้น คือมีการเสด็จออกสรองน้ำพระพุทธรูปมหามณีรัตนปฏิมากรที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม และเสด็จพระราชดำเนินทรงสดับปกรณ์พระอัฐิเจ้านายที่หอพระนาค ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการเสด็จพระราชดำเนินไปนมัสการพระพุทธรูปปฏิมากรสำคัญเพิ่มอีกหลายแห่ง เช่น ที่หอพระนาค พระวิหารยอด และต้นนิโครธ เป็นต้น การเสด็จพระราชดำเนินในกรณีนี้ได้เป็นธรรมเนียมถือปฏิบัติในการพระราชกุศลสงกรานต์ในรัชกาลต่อมา

การพระราชกุศลสงกรานต์ในรัชกาลปัจจุบัน ได้มีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงกำหนดการไปตามสภาพการที่สมควรและเหมาะสมอันเป็นไปตามพระราชดำริและพระราชวินิจฉัย

พระราชพิธีเดือน 6

พระราชพิธีพืชมงคล - จรดพระนังคัลแรกนาขวัญ

ในสังคมเกษตร การแรกนา ถือเป็นหน้าที่ของผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดินมาแต่ครั้งโบราณ เพื่อบำรุงขวัญและเตือนให้เริ่มฤดูกาลเพาะปลูก โดยเฉพาะคือการทำนา ซึ่งเป็นธัญญาหารหลักที่สำคัญที่สุดในการดำรงชีวิต

ในเวลาต่อมา ได้มีการพิธีเรียกว่า พิธีจรดพระนังคัล

(แรกนาขวัญ) ซึ่งพราหมณ์ผู้เป็นเจ้าของพิธีส่งเสริมการให้มีอำนาจและความสวัสดิมงคลต่างๆ เป็นผู้แนะนำประกอบพิธีตามลัทธิความเชื่อถือของตน

พิธีจรดพระนังคัลที่มีขึ้นครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นพิธีพราหมณ์ กฎมณเฑียรบาล กล่าวว่า พระเจ้าแผ่นดินโปรดแต่งตั้งขุนนางผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดให้ทำแทนพระองค์ เรียกว่าพระยาแรกนา ทำหน้าที่ไถ หว่าน ธัญพืช ในขณะที่พระเจ้าแผ่นดินจะทรงรักษาศีลเป็นเวลา 3 วัน

ในสมัยรัตนโกสินทร์ พระราชพิธีจรดพระนังคัล หรือการแรกนา ที่ทำในสมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 3 ยังคงเป็นพิธีพราหมณ์ตามแบบสมัยอยุธยา

ต่อมาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ทรงพระราชดำริโปรดให้เพิ่มเติมพิธีสงฆ์ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่พืชพันธุ์ธัญญาหารที่จะนำไปไถ หว่าน ในการแรกนาขวัญ เรียกพระราชพิธีตอนนี้ว่า พระราชพิธีพืชมงคล เมื่อรวมทั้ง 2 พิธีแล้ว จึงเรียกว่า พระราชพิธีมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ เป็นราชประเพณีสืบต่อมา โดยจัดเป็น 2 วัน ทั้งนี้ การพระราชพิธีพืชมงคลมีขึ้นที่ท้องสนามหลวง ส่วนพิธีจรดพระนังคัลกระทำขึ้น ณ พุ่มสั้มป่อย ตำบลพญาไท

พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญเป็นพิธีสิริมงคล เพื่อบำรุงขวัญแก่เกษตรกร วันที่ประกอบพระราชพิธีนี้จึงมีความสำคัญ โบราณจารย์ จึงได้วางหลักเกณฑ์ให้ประกอบพิธีขึ้นในวันดีที่สุดของแต่ละปี ประกอบด้วยขึ้น-แรม ฤกษ์ยาม ให้ได้วันอันเป็นอุดมฤกษ์ตามตำราโหราศาสตร์ แต่ต้องอยู่ในระหว่างเดือน 6 หรือเดือนพฤษภาคม เนื่องจากเริ่มจะเข้าฤดูฝน เป็นระยะเวลาเหมาะสมที่เกษตรกร ชาวไร่

ชาวนา จะได้เตรียมทำนา อันเป็นอาชีพหลักของชาวไทยมาแต่สมัยโบราณ

พระราชพิธีพืชมงคลซึ่งมีขึ้นเพื่อเป็นสิริมงคลแก่พันธุ์พืชที่จะนำไปใช้ในการพระราชพิธีจรดพระนังคัล กำหนดให้มีขึ้นก่อนพระราชพิธีจรดพระนังคัล 1 วัน ในตอนบ่าย มีกระบวนแห่พระพุทธรูป มีพระคันธารราษฎร์ เป็นต้น ออกจากวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ไปประดิษฐานยังมณฑลพิธีท้องสนามหลวง ซึ่งมีการนำพันธุ์พืชต่าง ๆ เข้าร่วมในพิธี ในตอนค่ำ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ ไปทรงเป็นองค์ประธาน มีการอ่านประกาศถึงความสำคัญที่จะเริ่มพระราชพิธีจรดพระนังคัล ในประกาศนั้น อ้างว่าในสมัยพุทธกาล คราวเกิดฝนแล้ง ด้วยพุทธานุภาพ ทรงบันดาลให้ฝนตก ทำนา ทำไร่ หว่านพืชผลได้ตามปรกติ และกล่าวถึงตำนานการสร้างพระคันธารราษฎร์ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับพุทธานุภาพที่ทรงบันดาลให้ฝนตก รวมทั้งการอธิษฐานขอให้พืชพันธุ์ธัญญาหารในราชอาณาจักรอุดมสมบูรณ์ ให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล จบประกาศแล้ว พระสงฆ์ 11 รูป สวดมนต์พระปริตรสิบสองตำนาน เสร็จแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานน้ำสังข์ ไบมะตูม ทรงเจิมหน้าเจิมมือพระยาแรกนาและเทพีทั้ง 4* และพระราชทานพระธำมรงค์มณฑปนพเก้า 2 วง แก่พระยาแรกนา เพื่อใช้สวมในวันแรกนาเป็นอันเสร็จพิธีในวันนั้น และเช้าวันรุ่งขึ้น มีการเลี้ยงพระ และแห่พระพุทธรูปกลับ

* เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้เพิ่มการพระราชพิธีพืชมงคล จึงโปรดให้มีนางเทพี 4 คน คอยหามกระเช้าพันธุ์พืชตามหลังพระยาแรกนา

ส่วนพระราชพิธีจรดพระนังคัล เริ่มตั้งแต่ตอนบ่ายของวันสวดมนต์พระราชพิธีพืชมงคล มีกระบวนการแห่เทวรูปพระอิศวร พระอุมาภคินี พระนารายณ์ พระพิฆเนศวร และพระพลเทพแบกไถ จากพระบรมมหาราชวังไปยังโรงพระราชพิธี บริเวณทุ่งสัมปอ ในเวลาค่ำ มีพิธีพราหมณ์

เช้าวันรุ่งขึ้น มีกระบวนการแห่พระยาแรกนา เมื่อถึงโรงพระราชพิธีพระยาแรกนาจัดรูปเทียนบูชาเทวรูปแล้วตั้งสัตยาภิษฐานจับผ้า 3 ผืน* ถ้าจับได้ผ้ากว้าง ทำนายว่าน้ำจะน้อย ถ้าได้ผ้าแคบ น้ำจะมาก พระยาแรกนาจับได้ผ้าผืนใด ให้นำผ้าผืนนั้นทับผ้าผืนเดิม เสร็จแล้วออกไปแรกนา โดยมีนางเทพีทั้ง 4 ทาบกระเช้าทอง กระเช้าเงิน บรรจุพันธุ์ข้าวปลูก เดินตาม พระยาแรกนาไถตะ 3 รอบ และไถแปร 3 รอบ ไปรยหว่านพันธุ์ข้าว แล้วไถกลบอีก 3 รอบ เสร็จแล้วปลดพระโคออกกินเลี้ยงของเสีงทนาย ซึ่งมี 7 อย่าง คือ ข้าวเปลือก ข้าวโพด ถั่ว งา เหล้า น้ำ หญ้า ถ้าพระโคกินของเสีงทนายชนิดไหน ทำนายว่าของสิ่งนั้นจะบริบูรณ์ เป็นอันว่าเสร็จพระราชพิธี จรดพระนังคัล

พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญได้ปฏิบัติเป็นราชประเพณีเรื่อยมาจนถึง พ.ศ. 2479 จึงได้เว้นว่างไป ต่อมา ในปี พ.ศ. 2483 รัฐบาลสั่งให้มีการพระราชพิธีเฉพาะพืชมงคล ที่พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ต่อมา ในปี พ.ศ. 2503 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ฟื้นฟูพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญขึ้นอย่างเดิมเพื่อรักษาบูรพประเพณีอันเป็น

* ได้แก่ ผ้าลายขนาดกว้าง 4, 5 และ 6 คืบ

มิ่งขวัญของการเกษตรไว้สืบไป พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ จึงมีขึ้นใหม่อีกครั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 จนถึงปัจจุบัน โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเป็นประธานการพระราชพิธีทุกปี ทรงมีพระราชกระแสให้ปรับปรุงพระราชพิธีเพื่อความเหมาะสมตามยุคสมัยด้วย และโปรดให้เปลี่ยนสถานที่ประกอบพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ จากทุ่งสัมปอ มาเป็นท้องสนามหลวง

พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญเป็นพิธีเพื่อความศิริมงคลแก่พืชพันธุ์ธัญญาหาร สนับสนุนส่งเสริมชาวไร่ชาวนาในการประกอบอาชีพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสนพระราชหฤทัยเป็นอย่างยิ่ง ได้เสด็จฯ มาทรงเป็นประธานอภิษฐานขอให้มีพืชพันธุ์ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์ และได้ทรงปลูกพันธุ์ข้าวทดลองในนาทดลองในบริเวณพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อเก็บเกี่ยวแล้วพระราชทานนำมาเข้าในพระราชพิธี เมล็ดพันธุ์ข้าวพระราชทานนี้ กระทรงเกษตรและสหกรณ์ได้แบ่งไปหว่านในลานประกอบพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งบรรจุซองส่งไปยังจังหวัดต่างๆ ท้าวราชอาณาจักรสำหรับแจกจ่ายแก่เกษตรกร เพื่อเป็นสิริมงคลตามพระราชประสงค์ที่ทรงส่งเสริมการเกษตร

พระราชพิธีวิสาขบูชา

วันวิสาขบูชา คือวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 หรือเดือนพฤษภาคม เป็นวันสำคัญทางพุทธศาสนา เนื่องจากเป็นวันที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ประสูติ ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ และ

เสด็จปรินิพพาน วันนี้จึงเป็นนักชดถกษที่พุทธศาสนิกชนทั้งหลายจะ
ได้บูชาพระรัตนตรัย ระลึกถึงคุณพระพุทธรองค์ ในประเทศไทย ไม่มี
หลักฐานแน่ชัดว่าได้มีการทำพระราชพิธีกันอย่างไร จนกระทั่งสมัย
รัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2
สมเด็จพระสังฆราช (มี) วัดมหาธาตุ ได้ถวายพระพรให้ทรงทำ
วิสาขบูชาเป็นการใหญ่ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการบำเพ็ญ
พระราชกุศลวิสาขบูชา ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม โดย
บอกบุญให้พระบรมวงศานุวงศ์และขุนนาง จุดโคมเทียน ประดับ
ดอกไม้สดรายรอบศาลาระเบียงวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ถวายเป็น
พุทธบูชาเป็นเวลา 3 วัน แล้วมีการเวียนเทียนสวดมนต์สรรเสริญ
พระพุทธรูปเป็นครั้งแรก และได้ถือเป็นราชประเพณีโดยอนุโลมสืบมา
พิธีสำหรับฝ่ายหน้ามีขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 สำหรับฝ่ายใน มีขึ้น
ในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 6

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้มีการเทศน์
ปฐมสมโพธิเพิ่มขึ้น ต่อมาถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้า
อยู่หัว ทรงเกณฑ์เจ้านายข้าราชการให้ตั้งโต๊ะเครื่องบูชาตามรอบเฉลียง
พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เป็นที่สนุกสนานครึกครื้น จนเกิด
การเล่นเครื่องโต๊ะลายครามกันขึ้น เมื่อการเล่นโต๊ะเครื่องลายคราม
กร่อยลงไป จึงโปรดให้เจ้านายข้าราชการทำโคมตราตำแหน่งมาแขวน
ตามศาลาราย และระเบียงโดยรอบวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อเชิญ
พระพุทธรูปขจรรัตนไปประดิษฐานที่พระพุทธรรัตนสถานแล้ว จึงโปรด
ให้พระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการฝ่ายในเดินเวียนเทียนและ

สวดมนต์ที่พระพุทธรรัตนสถานแทน จนถึงสิ้นรัชกาลพระบาทสมเด็จพระ
พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดให้รวมการวิสาขบูชาทั้งของฝ่ายหน้า
และฝ่ายในเข้าด้วยกันมาจนถึงทุกวันนี้

อนึ่ง พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวิสาขบูชานี้ พระบาท
สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงมีพระราชดำริว่า วัน
วิสาขบูชาเป็นวันสำคัญของพระพุทธศาสนา และพุทธศักราช (พ.ศ.)
ได้เริ่มตั้งแต่วันปรินิพพานแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึง
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนปี ซึ่งใช้รัตนโกสินทร์ศก (ร.ศ.)
เป็นปีพุทธศักราช แต่ให้เริ่มขึ้นปีใหม่ในวันที่ 1 เมษายน และโปรดเกล้าฯ
ให้ทำบัตรอวยพรพระราชทานในวันวิสาขบูชาด้วย

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้ประกวดแต่งหนังสือเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาสำหรับเด็ก
พิมพ์พระราชทานในวันวิสาขบูชา ซึ่งถือปฏิบัติสืบมาจนถึงปัจจุบัน

บรรณานุกรม

1. จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. พระราชพิธีสิบสองเดือน เล่ม 1-2. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา. 2506
2. กรมศิลปากร. ศิลปวัฒนธรรมไทย เล่ม 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนต. 2525
3. ประยูร สิริพิพันธ์. พระราชประเพณีและประเพณีชาวบ้าน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ. 2524
4. บำราบปรปักษ์. สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหามาลา กรมพระยา. โคลงพระราชพิธีทวาทศมาส. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช. 2509
5. วรรณกรรมอาเซียน ประเทศไทย เล่ม 2 ปี วรรณกรรมสมัยอยุธยา ฉบับถอดความ. กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน). 2539

๖๖

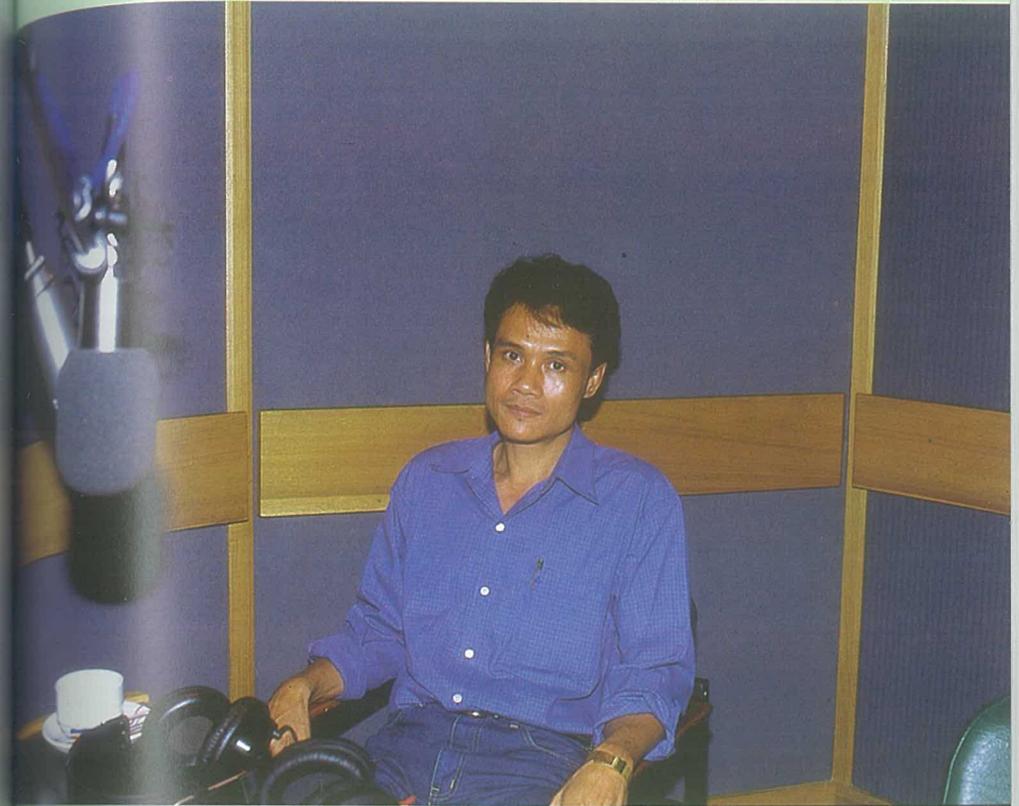
...การรับฟังรายการที่ประเทศจีน
รายการดาวดวงน้อยไม่ค่อยชดนักคลื่นขาดๆ
หายๆ ส่วนรายการเพื่อนประมงชัดเจนดี

(Somchai Waravuttiyanon, Meizhou City,
Guangdong, China)

...หนังสือวิทยุสาราณรมย์มีประโยชน์มาก
สิ่งใดที่ไม่เคยรู้นำมาอ่านก็ได้สาระมีคุณค่า
ป่าอ่านแล้วปากก็นำไปไว้ที่ห้องอ่านหนังสือของ
ห้องสมุด เพื่อเป็นการเผยแพร่แก่ผู้อื่นต่อไป ที่นี่
มีคนชราและเจ้าหน้าที่ประมาณ 200 กว่าคน...

กต (ประยูร สิทธิแพทย์ บ้านพักคนชราบ้านมหาดล
นครหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา)

๙๙

สัมภาษณ์

ประชาคม ลุณาชัย

วิทยุสราญ

Radio Sara

575 K

สัมภาษณ์

ฟังวรรณกรรม ของ ประชาคม ลุนาชัย

ประภัสสร เสวิกุล

วันนี้ “วรรณกรรม” ก็ได้เชิญนักเขียนท่านหนึ่งที่เรียกได้ว่าเป็นศิลปินลูกใหม่ ในวงวรรณกรรม ใช้คำว่าศิลปินลูกใหม่ได้จริงๆ เพราะว่าเคยใช้ชีวิตอยู่กับทะเลเป็นเวลานานนักเขียนท่านนั้น คือ **คุณประชาคม ลุนาชัย** ซึ่งนิยายเรื่องหนึ่งของคุณประชาคม คือ เรื่อง “ฟังแสงจันทร์” เป็นเรื่องของชาวตังเก สะท้อนชีวิต ได้อย่างเห็นสีสรร เห็นความรู้สึก เห็นความเป็นลูกผู้ชาย ความเป็นคนเป็นมนุษย์ที่อยู่ในตัวละคร เล่มนี้เป็นนิยายเรื่องแรกของคุณประชาคมหรือเปล่า

ประชาคม เป็นนิยายเรื่องแรกครับ

คุณประชาคม สนใจเรื่องการเขียนมานานหรือยังครับ

ประชาคม ก็นานพอสมควร สนใจด้านการเขียน ด้านการอ่าน ด้านวรรณกรรมมาตั้งแต่ช่วงหลัง 6 ตุลาคม 2519 ครับ
นักเขียนส่วนใหญ่เริ่มจากการเป็นนักอ่านมาก่อน **คุณประชาคม**

อ่านเรื่องของใครบ้างครับ

ประชาชน ช่วงนั้นก็อ่านงานเพื่อชีวิตเป็นส่วนใหญ่ งานของนักเขียนรุ่นใหม่ ๆ ที่ว่าเป็นนักรบของประชาชนในช่วงนั้น ไม่ว่าจะ คุณวัฒน์ วรรณยางกูล, พนม นันทพฤษษ์, ซาติ กอบจิตติ รวมทั้งของคุณประภัสสรด้วย ตอนนั้นนิตยสารวรรณกรรมจะออกมาเยอะมาก ทั้งองค์กรวรรณกรรม โลกหนังสือ ตอนนั้นก็ได้อ่านงานแปลดี ๆ จากรัสเซีย จากอินเดีย จีน ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะเป็นงานเพื่อชีวิต หรือ งานหนังสือจากสังคมนิยม

ยุคนั้นเป็นช่วงที่เรียกได้ว่าวรรณกรรมเฟื่องฟู ถ้าจะจำกันได้ งานแปลที่ดี ๆ จะออกมาเยอะมาก และหลายเรื่องก็เป็นงานที่เรียกว่า เป็นอมตะ ตอนนั้นคุณประชาคมเริ่มเขียนหนังสือหรือยังครับ

ประชาชน ก็พยายามหัดเขียนบทกวี เขียนกลอน แล้วก็เขียนเรื่องสั้น แต่ก็เขียนเก็บไว้ไม่ได้ส่ง

ก็ถือว่าคุณประชาคมไม่ใช่มือใหม่ในวงวรรณกรรม แต่อยู่ในวงวรรณกรรมนี้มานานแล้วตั้งแต่ 6 ตุลาคม 2519 ยุคนั้นก็มีนักเขียนเกิดขึ้นมากมาย หลายๆ คนก็ยังเขียนหนังสือต่อมาจนทุกวันนี้ และหลายคนก็เลิกเขียน หรือทำอาชีพอื่นไปแล้วนะครับ คุณประชาคมมีชื่อจากการเขียนเรื่องเกี่ยวกับทะเล หรือชีวิตเกี่ยวกับทะเล อันนี้เป็นการสัมผัสจากด้วยตัวเอง หรือว่าสนใจศึกษามา

ประชาชน หลังช่วงนั้นก็มิสภาพชีวิตที่ไม่ค่อยจะดีนัก คือผมเข้ามากรุงเทพฯ ตั้งแต่ปี 2519 และก็เร่ร่อนที่จะทำงานในกรุงเทพฯ และก็พยายามที่จะเรียนหนังสือไปด้วย มาตัวคนเดียว ไม่มีเพื่อนไม่มีฝูง ไม่มีญาติพี่น้องในกรุงเทพฯ บางครั้งมันก็ตกกระท้ำลำบาก ตอนประมาณ

ปี 2523 ทำงานในกรุงเทพฯ ไม่ได้ คือหาได้แต่ไม่พอใจที่จะทำ บังเอิญมีเพื่อนคนหนึ่งแนะนำให้ไปออกทะเล ก็คิดว่าจะออกประมาณสักทีเดียว หรือสองเที่ยว เที่ยวหนึ่งก็ประมาณเดือนหรือสองเดือนเพื่อจะหาทุน เพื่อจะเรียนหนังสือต่อ แต่ก็กลายเป็นว่า 10 ปีต่อมา

10 ปีนะครับ เรียกว่าโชกโชกกับทะเลทีเดียว

ประชาชน ตอนแรกๆ ก็ออกเรือเล็กๆ ก่อน ก็ออกเรืออวนคู่ไปลากแถวประจวบคีรีขันธ์ แถวเกาะไผ่ ต่อมาก็มีคนชวนไปเรือใหญ่ ส่วนใหญ่ผมก็จะปักหลักที่สมุทรสาครหรือมหาชัย ไปเวียดนาม ตอนหลังก็ไปพม่า ไปอินโดนีเซีย ไปสิงคโปร์ซึ่งก็จะมีเรือหลายประเภท ทั้งอวนลาก ลากคู่ ลากเดี่ยว เรือเบ็ด ไปอวนล้อมตีปลาทุ่นาหรือที่เขาเรียกว่าปลาโอ แล้วก็มาอวนดำอย่างใน “ฝั่งแสงจันทร์” ก็คือตีปลาทุ่นที่อยู่ในละแวกรอบๆ มหาชัยหรือว่าอ่าวไทย

คงต้องขอความรู้เพิ่มเติมละครับว่า อวนลาก อวนดำต่างๆ เป็นอย่างไรบ้าง

ประชาชน อวนลากเป็นลากคู่ ก็ลากสองลำ คือทิ้งอวนแล้วก็ลากขนานกันไป 2 ลำ เรือก็จะมีหลายขนาด มีทั้งลากใหญ่ ลากเล็ก หรือลากแถวเลียบๆ ชายฝั่งก็มี แต่เรือลักษณะนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในอ่าวไทย ถ้าเป็นเรือลากเดี่ยวก็จะมีเรือหลายประเภท ลากแคระก็จะมี

ลากแคระคืออะไรครับ

ประชาชน ลากแคระหมายถึง เล็ก จะไปค้างอยู่ในทะเล ประมาณ 5-6-7 คีนบ้าง โตขึ้นมาอีกหน่อย เขาก็เรียกเรือส้มอ่อน ส้มอ่อนก็จะลากเชือกเหมือนกัน จะไปประมาณ 14-15 คีนจึงจะเข้าฝั่ง ถ้าเป็นเรือลากใหญ่เขาเรียกเดี่ยวได้หัววัน พวกนี้จะลากสลิง ส่วนใหญ่

จะอยู่ในอ่าวไทย อยู่ในทะเลไทยไม่ได้เพราะหาปลาได้ไม่คุ้มค่าน้ำมัน
จะต้องไปที่พม่า ไปที่เวียดนาม ลิงคโปร์ อินโดนีเซีย หรือไม่กี่ตัว
สัมปทานไปประเทศอินเดีย บังคลาเทศ ถ้าอวนดำก็จะเป็นอวนล้อม
ซึ่งส่วนใหญ่จะออกกลางคืน กลางวันจะเข้าฝั่งออกคืนเข้าคืน ถ้าเป็น
อวนล้อมก็จะเป็นเรือขนาดใหญ่ส่วนใหญ่ก็จะไปต่างประเทศ จะมี
สัมปทานที่อินโดนีเซีย มาเลเซีย

แล้วที่จับปลาในโป๊ะกลางทะเล เดียวนี้ยังมีไหมครับ

ประชาคม มีครับ เขาเรียกว่าเรืออวนโป๊ะ พวกนี้จะอยู่
ห่างชายฝั่งไม่มากนัก จะมีเรือโยงลำหนึ่ง มีเรือโป๊ะลำหนึ่ง จะมีแพ
ไม้ไผ่ จะมีกระท่อมอยู่ในนั้น ผมเคยสมัครเป็นคนเฝ้าโป๊ะ อยู่กลาง
ทะเลเลย เหมือนอยู่บ้านแต่อยู่คนเดียว เวล่าน้ำขึ้นน้ำลงก็จะไปช่วย
อวนขึ้นลงหน่อย

พวกเรือต่างๆ นี้ทำด้วยไม้หรือทำด้วยเหล็กครับ

ประชาคม ส่วนใหญ่ประมาณ 95 เปอร์เซ็นต์ทำด้วยไม้
สำหรับเรือไทย

ลำหนึ่งสักกี่คนครับ

ประชาคม ขนาดกลาง ทั้งได้กง นายท้าย พ่อครัว และ
คนอวนด้วยก็ประมาณ 14-15 คน ถ้าเป็นเรือระดับใหญ่ก็ประมาณ 20
-25 คน สำหรับอวนลากนะครับ แต่สำหรับอวนดำจะใช้คนเยอะ
อวนล้อมก็ใช้คนเยอะ ประมาณ 30-40 คน

ออกทะเลครั้งหนึ่งนานไหมครับ

ประชาคม ส่วนใหญ่จะไม่ถึงเดือน ถ้าเป็นเรือใหญ่จริงๆ
ก็ประมาณ 25 วัน ก็ไปเวียดนาม ก็ใช้เวลาลากอวนสักประมาณ 10

กว่าวัน

เคยเจอปัญหา ถูกล้อมจับหรือถูกปล้นเรือไหมครับ

ประชาคม มันก็มีลำหนึ่งโดนเห็นๆ แต่สำหรับผมอาจจะ
เป็นโชคนิดหนึ่งที่ส่วนมากก็เกือบโดนจะมีก็เรือที่ยาวสุดท้ายของผมที่ผม
คิดว่าผมจะไม่ออกทะเลอีกแล้ว ประมาณ ปี 2534 ตอนนั้นกลับมา
จากเวียดนาม จะมีเรือรบมาเลยไล่กวาดเขาจับเพื่อนของเราไปได้ลำหนึ่ง
ก่อน ซึ่งเราก็งงหนึ่ไม่เห็นเราก็นึกว่าพ้นแล้ว แต่เรือเขาเป็นเรือที่มี
ระดับความเร็วมาก พอเขาจอดเทียบก็เอาปลาไปไม่กี่ตัวแล้วก็จอดชื่อ
พวกเรา ซึ่งดูน่าหวาดเสียวมากเขาจะใช้ปืนยิงเร็วจ้องทุกคนเลย ใน
ที่สุดเขาก็ปล่อย

*10 ปีเต็มที่คุณประชาคมใช้ชีวิตอยู่ในทะเล และก็ผ่าน
ประสบการณ์อย่างมากมายในชีวิต สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนที่นำมาเขียน
ในนิยายหรือเปล่าครับ*

ประชาคม คือมีเยอะมากครับ ทะเลจะมีเรื่องราวให้เรา
ได้พบอยู่ทุกวันๆ ให้เราได้พบในการเดินทางแต่ละครั้ง นอกจากนั้นก็
ยังมีเรื่องราวของชาวทะเลที่เล่าต่อ สืบๆ ทอดกันมาทั้งเพื่อนชาว
ประมงเอง และเพื่อนที่อยู่ชายฝั่ง คนแก่คนเฒ่าที่ได้ออกเรือไปแล้ว
ผมก็ได้คลุกคลีกับคนเหล่านี้ ได้รับฟังของเขามาจึงมีเรื่องราวเยอะมาก
ส่วนที่เป็นเรื่องสั้น นวนิยายก็เอามาส่วนหนึ่งเพื่อจะมารับใช้เนื้อหาที่
เราต้องการสื่อถึงคนอ่าน

เวลาที่ออกทะเลนานๆ ทำอะไรกันบ้างนอกจากการจับปลา

ประชาคม ผมออกเรือหลายประเภท แต่ละประเภทจะ
ไม่เหมือนกัน ถ้าเป็นอวนลากเล็กๆ ที่ออกไป 6-7 คืน ก็จะไม่ลาก เขา

ชีวิต” ถึงการที่อยู่ในห้องเช่าหลายแห่ง เขียนถึงสภาพแวดล้อม สภาพของห้อง สภาพของชีวิตที่อยู่ในนั้น บางคำที่อยู่ในนั้น เช่น “ขณะที่นั่งอยู่กับพิมพ์ดีด ผมได้กลิ่นหอมของดอกไม้สวรรค์จากสวนอักษร” อันนี้ถ้าเป็นนักเขียนด้วยกัน อ่านแล้วใช่เลย คือว่าโลกส่วนตัวของเราเอง เวลาที่เราเขียนหนังสือ และมีความชื่นชม มีความชื่นบาน มีความเบิกบานใจในงานที่เราทำ อาจจะเหมือนกับดอกไม้ที่คุณประชาคมเขียนไว้จริงๆ นะครับ ย้อนมาถึงงานเขียนชิ้นแรกของคุณคือบทกวี ชื่อ “สายฝน” ซึ่งตีพิมพ์ในสตรีสาร ยังจำรายละเอียดได้ไหมครับ

ประชาคม ก็ลืมๆ แต่จำเนื้อหาโดยรวมได้ จำถ้อยคำไม่ได้ เป็นบทกวีเป็นกลอนเปล่า เป็นงานเขียนชิ้นแรกที่กล้าส่ง ช่วงนั้นสตรีสารก็จะมีคอลัมน์วัยสาวหนุ่ม ตอนนั้นผมยังเรียนหนังสืออยู่ที่วัดราษฎร์บูรณะ กรุงเทพฯ ก็ส่งไปได้ลงตีพิมพ์

มาถึงเรื่องสั้นเรื่องแรก คือ “บทสุดท้ายแห่งตำนานคนยาก” ซึ่งตีพิมพ์ในหนังสือหนุ่มสาว เมื่อปี 2525 เรื่องนี้พอจะจำเรื่องย่อๆ หรือเค้าโครงเรื่องได้ไหมครับ

ประชาคม ก็จำไม่ได้หมด แต่จำเนื้อหาได้ เป็นสภาพชีวิตตอนนั้น ก็คือ ผมทำงานอยู่โรงงานพลาสติกที่บางปะกอก ก็เขียนตอนเย็นหลังเลิกงานแล้ว ก็พยายามคัดลายมือเต็มที่ส่งไป

ปี 2539 เรื่องสั้นเล่มแรกของคุณประชาคม คือ “ลูกแก้วสำรอง” ได้รับการตีพิมพ์ ในปีเดียวกันนั้น “โศกนาฏกรรม” ได้รับรางวัลเรื่องสั้น “ช่อการะเกด” ยอดเยี่ยมจากสำนักช่างวรรณกรรม เรื่องสั้น ชื่อ “ดอกไม้” ได้รับรางวัลชมเชยจากสมาคมภาษาและหนังสือ ปี 2540 นิยายที่ได้รับการกล่าวขวัญอย่างมาก ก็คือ “ฝั่งแสงจันทร์”

ได้รับการตีพิมพ์และเป็น 1 ใน 2 หรือ คู่ชิงในรางวัลซีไรต์ ประจำปีนั้น “ลูกแก้วสำรอง” ได้รับรางวัลดีเด่นจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ “ภาพเกียรติยศ” ได้รับรางวัลชมเชยจากสมาคมภาษาและหนังสือ ปี 2541 “ฝั่งแสงจันทร์” ได้รับรางวัลนวนิยายดีเด่นจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ และรวมเรื่องสั้น เล่มที่ 2 “ตัวละครตกสมัย” ได้รับการตีพิมพ์

20 ปีในวงวรรณกรรมนี้ รู้สึกว่าตัวเองก้าวถึงขั้นไหนแล้วครับ พอใจหรือยัง

ประชาคม 20 ปี มันจะเป็นช่วงๆ อยู่ ช่วงแรกก็สมัย 2523 - 2536 นี่ก็จะเป็นการท่องเที่ยวเก็บเกี่ยวจากการใช้ชีวิต จากการอ่าน จากการเฝ้ามองคนอื่น จะมาทำงานจริงๆ จังก็ประมาณ ปลายปี 2536 ซึ่งก็ผ่านมาไม่กี่ปี

ถามนิดหนึ่งถึงความรู้สึกส่วนตัวที่มีผลงานเข้าชิงซีไรต์ ถึง 2 เรื่องด้วยกันนี้ ดีใจไหม

ประชาคม เป็นสิ่งที่ไม่ค่อยคาดหวังเท่าไร มาก่อน ฝันอยากเป็นนักเขียนซึ่งความฝันก็ได้ติดตามมาตลอด ได้มาเขียนหนังสือจริงๆ โดยไม่ต้องทำอาชีพอย่างอื่น ไม่ต้องลำบากในการใช้ชีวิตอีกต่อไป ผมก็ว่าเป็นรางวัลที่พอเพียงแล้ว

คุณประชาคมเขียนหนังสือด้วย ปากกา พิมพ์ดีด หรือว่าอะไรรครับ

ประชาคม เมื่อก่อนก็จะใช้ปากกา แต่ตอนหลังใช้พิมพ์ดีดตลอด

เรื่องสั้นเรื่องหนึ่งใช้เวลานานเท่าไร

ประชาชน ถ้าพร้อมทุกด้าน ทั้งอารมณ์ ความรู้สึก และเป็นช่วงเวลาที่เราริเขียนได้ก็จะไม่นาน ประมาณสัปดาห์เศษๆ ต้นฉบับร่างสุดท้ายก็เสร็จ

จากการที่คุณประชาชนสนใจอ่านหนังสือเกี่ยวกับแนวเพื่อชีวิตกับชีวิตจริงที่ผ่านมา เคยสังเกตไหมครับว่า มันมีความแตกต่างกันอยู่ระหว่างอุดมคติกับความเป็นจริงในชีวิตของคนเรา

ประชาชน มันก็แตกต่างกันครับ อุดมคติบางครั้งก็ด้านเดียวเกินไป แต่ในชีวิตจริงนี้เราก็จะเห็นข้อเท็จจริงที่แตกต่างออกไป เห็นข้อจำกัดของคน เห็นข้อจำกัดของสังคม เห็นหลายสิ่งหลายอย่างรอบด้าน แต่ถ้านักอุดมคติถ้าลงไปสัมผัสจริงๆ เขาอาจจะมึอุดมคติแบบหนึ่ง แต่อุดมคติบนอากาศก็จะไปอีกทางหนึ่งเหมือนกัน

ในขบวนการนักเขียนที่มาจาก 6 ตุลาคม ที่คุณประชาชนอ่านมาจนถึงปัจจุบันนี้ คุณประชาชนชอบหรือฝังใจใครเป็นพิเศษบ้างไหมครับ

ประชาชน จะเป็นงานชิ้นๆ เฉพาะชิ้น เฉพาะเรื่อง เฉพาะเล่ม จะไม่ชอบเขาทั้งหมด ก็มีนักเขียนต่างประเทศที่แปลมาเป็นไทย บางเล่มก็ชอบอย่าง “คนซีเลื่อ” ของภาวนี ภักฎาจารย์ ผมก็ชอบ แต่พอไปอ่าน “ร้อยทิว” ผมก็ชอบน้อย อย่างงานของกอร์ก็ กอร์ก็จะเขียนเรื่องสั้นได้ดีมาก แต่ไปอ่านนิยายบางเรื่อง เช่น “ฟอร์มาคนขวางโลก” หรือแม้แต่เรื่อง “แม่” ผมก็ไม่ชอบเท่าเรื่องสั้น

คุณประชาชนเข้ามาสู่วงการเขียนหรือวงการหนังสืออย่างไรครับ

ประชาชน ตอนแรกก็เขียนเรื่องสั้นครับ ผมจะเขียนเรื่องสั้นตลอดเลย ต้นปี 2537 ผมตัดสินใจลาออกจากงาน เพราะว่ามีแรงกระตุ้นให้เขียนหนังสือมาก ไม่มีอะไรจุดรั้งเราไหวแล้ว อยาก

เขียนหนังสือมากจะอดจะอึมอย่างไรก็ขอให้เราได้เขียนหนังสือเถอะก็เขียน ช่วงนั้นจะมีเรื่องสั้นลงบ่อยมาก จะส่งไปลงในนิตยสารทุกเล่ม และจะตั้งหน้าตั้งตาเขียนเรื่องสั้นอย่างเดียว ผมจะขอย้อนกลับไปในขณะที่ผมใช้ชีวิตร่อนเร่พเนจรอยู่ ผมจะมีสมุดเขียนไว้ตลอดซึ่งผมก็เขียนเรื่องสั้นไว้หลายเรื่องมาก และมันก็หายไปไม่ได้ส่งไปลงในไหนเลยหายไปทุกสิ่งทุกอย่างที่เก็บไว้ บางช่วงชีวิตผมจะเหลือสภาพที่ไม่มีอะไรติดตัวแม้แต่กระเป๋า และก็มาถึงช่วงเวลาที่เรามีโอกาสได้เขียนก็จะตั้งหน้าตั้งตาเขียน เรื่องสั้นที่หายไปก็ยังคงอยู่ในใจอยู่ในชีวิตอยู่ในเส้นเลือดเราก็มาทำใหม่ได้ มันจะมึงานเขียนไว้จนเรียกว่านิตยสารในเมืองไทยไม่พอให้ส่ง และมันต้องส่ง ถึงแม้หนังสือที่เขาประกวดกันผมก็ส่งไปลองดู เพราะว่าผมทำงานคนเดียวไม่มีเสียงสะท้อนกลับเลยก็อยากจะฟังความเห็นของคนอื่น ตอนหลังก็มีสำนักพิมพ์บ้างที่จะขอดต้นฉบับ จะขอไปพิมพ์ก็มีอยู่ 2-3 แห่ง ในที่สุดผมก็เลือกสำนักพิมพ์เล็กๆ อย่างพีเรื่องเดช จันทรศิริ

ผลงานที่ออกไปนี้ได้รับการต้อนรับที่น่าพอใจไหมครับ

ประชาชน ถ้าพูดถึงจำนวนคนอ่านก็ยังถือว่าน้อยอยู่ แต่หนังสือ 3 เล่มแรกก็ถือว่าดีพอสมควรในแง่ที่ได้รับการยอมรับในระดับหนึ่ง และเป็นหนังสืออ่านนอกเวลาของสถาบันระดับอุดมศึกษาหลายแห่ง

เคยนึกเสียดายไหมครับว่า ถ้าหากไม่ออกทะเล ช่วง 10 ปีที่ผ่านมาเขียนหนังสือเราอาจจะไปไกลกว่านี้แล้วก็ได้

ประชาชน ก็เคยคิด เมื่อก่อนเคยเขียนเรื่องสั้นดีๆ หลายเรื่อง แต่ไม่มีโอกาสได้ส่ง ข้อจำกัดส่วนหนึ่งก็คืออยู่ในเรือไม่มีเวลาที่

จะไปขัดเกลาลายมือมาให้ผู้อ่านได้อ่านสบายๆ ก็เลยเก็บไว้ ยิ่งเก็บไว้ ยิ่งมาและก็ไม่มีโอกาสได้ส่ง ตอนนั้นจะน้อยใจมาก ถ้าเรามีโอกาสเหมือนคนอื่น ได้นั่งทำงานในที่สะอาดๆ ในห้องเย็นสบายๆ ป่านนี้ก็คงจะมีงานเขียนรวมเล่มไปหลายเล่มแล้ว และคงได้รับการยอมรับไปแล้ว แต่มาคิดอีกทีก็อาจเป็นเพราะว่า มันยังไม่ถึงเวลาของเรา เราต้องศึกษา ต้องเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ช่วงที่ใช้ชีวิตไม่ใช่การเรียนรู้ แต่เป็นการเผชิญหน้ากับปัญหา เผชิญหน้าด้วยความทุกข์ยากก็ด้วยสภาพชีวิตที่เป็นจริง เราไม่ได้มองเพื่อนๆ พวกนี้ไว้จะเป็นตัวละคร เรื่องสั้นในนิยายของเราเลย แต่เราเป็นส่วนหนึ่งร่วมกับเขาจริงๆ

ผมคิดว่า 10 ปีที่ผ่านมาคุณประชาคมได้มาอย่างคุ้มค่าทีเดียว คุณประชาคมยังมีความคิดที่จะเขียนนิยายต่อไปอีกไหมครับ

ประชาคม มีในใจเยอะมากหลายเรื่อง ก็คิดเอาไว้ จะเป็นคนที่คิดอะไรอยู่ตลอดเวลา ไปไหนก็จะคิด เห็นอะไรที่กระทบใจ มันก็จะแต่งเป็นเรื่องเป็นราว อย่างเรื่องเกี่ยวกับชีวิตในกรุงเทพฯ ซึ่งผมใช้ชีวิตอยู่ในกรุงเทพฯ หลายปี และทำงานตามโรงงานย้อมๆ และก็ทำงานตามร้านอาหาร ตามร้านข้าวต้ม ตามโรงแรม ตามโรงน้ำชา ตามโรงน้ำแข็ง ก็มีหลายแห่ง ส่วนนี้ผมยังเอามาเขียนน้อยมาก และในเรื่องทะเลเหมือนกัน ส่วนใหญ่เกี่ยวกับชีวิตตั้งแต่เรือแต่ละประเภท ซึ่งผมก็ยังเขียนได้ไม่ครบเลย ก็คิดเอาไว้อยู่ แต่บางครั้งมันก็จบในใจไปแล้ว แต่แรงกระตุ้นยังส่งมาไม่ถึงจึงยังออกมาไม่ได้

การเขียนนวนิยายนี้จบทั้งเรื่องหรือว่าจบเป็นตอนๆ

ประชาคม ส่วนใหญ่ผมจะเขียนจบทั้งเรื่อง เขียนเป็นตอนก็อาจจะยาก เพราะตัวเองไม่เก่ง ถ้าเขียนเป็นตอน หรือเขียน

หลายๆ เรื่องเหมือนมืออาชีพเขาก็คงจะเปลืองให้นางเอกเรื่องหนึ่งไป แต่งงานกับพระเอกอีกเรื่องหนึ่ง

ในนวนิยายเรื่อง "ฝั่งแสงจันทร์" ไม่ทราบว่ามีตัวตลกคุณประชาคมอยู่ในนั้นด้วยหรือเปล่าครับ

ประชาคม หลายคนเข้าใจว่าผมอยู่ในนั้น ส่วนใหญ่ด้วยซ้ำไปที่คุยกับเพื่อน และนักเขียนด้วยกันที่มาอ่านหนังสือเล่มนี้ บางคนก็คิดว่าผมมีพฤติกรรมที่เสเพล ตามลักษณะของตัวละคร จริงๆ ไม่ใช่ครับ เป็นตัวละครที่ผมสร้างขึ้นครับ

เจตนาผมในการนำเสนอเรื่องนี้เพื่ออะไรครับ และจะบอกอะไรกับผู้อ่านบ้างครับ

ประชาคม คือ สิ่งที่ยากจะบอกก็มีอยู่ โครงเรื่องใหญ่ๆ จะสะท้อนชะตาชีวิตของคนในระดับนี้ที่ต่อสู้ชีวิต ของคนที่มีชีวิตอยู่ในเมืองชายฝั่งจะเป็นอย่างนี้ และชีวิตคนเรือ ก็มักจะเป็นอย่างนี้ ซึ่งผมพบเห็นมาโดยตลอด

เป็นภาพรวมใช่ไหมครับ

ประชาคม เป็นภาพรวมครับ และส่วนหนึ่ง ก็คือ มนุษย์ทุกคนมีความหวัง ความหวังของคนในสังคมคนในเมืองก็อาจจะเป็นอย่างหนึ่ง ความหวังของคนทะเลของคนที่ระเห่ร่อนก็อาจจะเป็นอย่างหนึ่ง มันอาจจะมีความหวังที่อาจจะมองเห็นอยู่เล็กๆ แต่ไม่มีทางที่จะไปถึงได้

ก็เหมือนกับชายฝั่ง ซึ่งมองจากทะเลเข้ามาก็จะเห็นแสงไฟที่ชายฝั่ง พุดถึงความหวังนี้ ไม่ทราบว่าจะเคยสิ้นหวัง หรือท้อแท้กับความหวังไหม

ประชาชน ในช่วงชีวิตที่เราารู้สึกว่าหนักมากและเราแบกมันไว้ไม่ไหวแล้ว จะมีหลายๆ ช่วง ช่วงที่เราอยากได้อะไรสักอย่างหนึ่ง มันทำท่าจะได้แล้วก็ต้องม้วนพลิกกลับไปอีกด้านหนึ่ง มันเหมือนกับว่าเราปีนมาจากกันเหวมมาถึงปากเหวแล้ว แล้วเราก็โหนตัวขึ้นไปแต่กลับพลัดตกลงไปอีก ผมจะเปรียบในลักษณะนี้ เพราะชีวิตการเดินทางของผมมันจะเป็นอย่างนี้อยู่หลายครั้ง ท่อนี้ก็คือ เมื่อชีวิตมันหนักขนาดนี้ เราก็ปล่อยมันไปเถอะ อะไรที่มันจะทับถมมาบนตัวเราก็ปล่อยมันไป จะท้อมาก จะไม่สนใจแล้ว เมื่อก่อนไปทะเล เราจะไปอย่างมีสติ เราจะมองทุกคนแล้วสังเกต แต่ตอนหลังจะเป็นหนึ่งเดียวกับมันไปเลย เมื่อเราถูกสภาพให้ชีวิตอย่างนี้ ก็ต้องก้มหน้ายอมรับชะตากรรม เราเป็นคนทะเล เราเป็นคนงานธรรมชาติที่สกปรกก็จะไปกินเหล้าเฮฮากับเพื่อนฝูง จะกลมกลืนเข้ากับเพื่อนฝูงได้ดีมากช่วงนี้

ไม่มีความแปลกแยก

ประชาชน ไม่มีความแปลกแยก และก็จะไม่หวังอะไรเลย ทุกสิ่งที่เราเคยหวังนี้มันเป็นเรื่องที่ไม่อาจไปถึง แต่ก็จะเป็นอยู่ในช่วงระยะเวลาไม่นานนัก เราก็จะคิดใหม่ตั้งสติใหม่ ทุกสิ่งทุกอย่างที่ผ่านมาทับถมลงมา นั่นก็คือมันต้องการพิสูจน์เราต่างหาก ซึ่งเราจะอ่อนแอไม่ได้ อุปสรรคมันมีอยู่จริง แต่ถ้าเราอ่อนแอกับอุปสรรค เพราะอุปสรรคเป็นศัตรู ศัตรูก็จะสมความมุ่งมาดปรารถนาของมัน ทุกสิ่งทุกอย่างที่เราประสบ ที่เราเผชิญ ไม่ว่าจะอุปสรรค ชีวิต หรือความล้มเหลวอะไรต่างๆ มันล้วนแล้วแต่ต้องการทดสอบพลังของเราทั้งนั้น เมื่อคิดได้อย่างนี้ก็เข้มแข็งขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง

มีจุดหมายไหมครับ มองเห็นไหมครับว่ามีธงอยู่ตรงไหน

ประชาชน จุดหมาย ถ้าเป็นจุดหมายแห่งความมีชื่อเสียง จุดหมายแห่งเกียรติยศ ผมว่ามันไม่ใช่ ไม่มีหรอก เรามองสภาพสังคม สภาพของชีวิต สภาพสังคมที่เราไม่พอใจ สภาพวิถีชีวิตคนเราที่ผ่านไปทางเลวร้าย ผมว่านักเขียนงานวรรณกรรมก็ต้องมาเขียนในส่วนนี้ คะคานอำนาจทุนนิยม คะคานอำนาจมายาภาพในสังคม วรรณกรรมต้องให้ความกระจ่าง มันให้กระจ่างได้แท้จริงแค่ไหนก็ไม่ใช่จุดหมายอีกเหมือนกัน เพียงแต่มีคนอ่านวรรณกรรม ผมว่าอำนาจของวรรณกรรมมีอยู่จริงและก็สร้างคนได้จริง ที่ผมเป็นอยู่ทุกวันนี้ก็เป็นศักยภาพของวรรณกรรมที่ผมได้อ่านมา เมื่อมาเขียนอ่านก็อำนาจวรรณกรรมที่เราเขียนก็คงจะสร้างคนให้เป็นอื่น ให้ตั้งงามขึ้นมาได้ นี่คือนิยามจริง ๆ

แต่ลักษณะงานของคุณประชาชนนี้ ไม่ใช่แสดงอาการกราดเกรี้ยวต่อสิ่งที่เกิดขึ้น แสดงความรู้สึกที่เข้าอกเข้าใจมากกว่า คือ เรามีคำเรียกคนหนุ่มที่มักจะโกรธเคืองสังคม ว่า Angry Young Man คือไม่ชอบใจอะไรสักอย่าง จะชดชอกชืดใจไปหมด คุณประชาชนนี้รู้สึกว่าอาจจะไม่ถูกใจอะไรบางอย่าง แต่ไม่ได้กราดเกรี้ยวกับมัน แต่ไม่โทษว่าสังคมเป็นสิ่งที่ไม่ดี ใช่ไหมครับ

ประชาชน สังคมก็ถูกสร้างขึ้นด้วยมือของทุกคน สร้างขึ้นด้วยมือของระบบ บางครั้งสังคมไทยทุกวันนี้มันจะไม่ได้สร้างด้วยมือของคนไทยอีกแล้ว จะมีมือของส่วนต่างๆ ที่มีอำนาจเหนือสังคมไทย แต่เราจะต่อสู้อย่างไร ผมว่าถ้ามนุษย์ยังหลงเหลือความดิ้นรนอีก สังคมก็ต้องยังมีความหวังอยู่ตลอด

คุณประชาชนเชื่อมั่นว่า ความดิ้นรนยังมีอยู่และจะนำสังคมไปได้

ประชาคม นั้นขอให้เราอย่าหลงผิด เมื่อก่อนย้อนไปสักหลายๆ ปีนี้ ผมจะได้ยินคำหนึ่งก็คือ ถ้าเป็นคนโกงก็คือคนโกง ถ้าเป็นคนซื่อก็คือคนซื่อ แต่ทุกวันนี้สภาพการณ์รู้สึกว่ามันจะเปลี่ยนไป ใครโกงได้ดี โกงได้แบบเนียนจะเก่งมาก ใครที่ซื่อ ใครที่ไม่มีพฤติกรรม พลิกแพลงที่จะเอาชนะคนอื่นกลายเป็นคนโกงไป นี่ค่านิยมเราเปลี่ยนไป วิธีคิดเราเปลี่ยนไป

อันนี้นักเขียนจะมีส่วนช่วยได้ไหม

ประชาคม งานนี้มีส่วนช่วยเสมอ งานวรรณกรรมมีส่วนช่วยเสมอ เพียงเรามองผ่านเปลือกของมายาไปสู่แก่นที่แท้ การอ่านก็ทำให้เราคิดได้ คิดเป็น วิเคราะห์ได้ ใช้เหตุผลเป็นนี่คือจะเป็นสิ่งที่ช่วยเราได้

ที่นี้มาถึงปัญหาทางกึ่งทางก็ได้ มีคนพูดเสมอว่า คนไทยอ่านหนังสือน้อย เมื่อไม่อ่านหนังสือเขาจะรับรู้คุณค่าของวรรณกรรมได้อย่างไร

ประชาคม เป็นปัญหาเรื้อรังมานาน ประชากรเพิ่มขึ้น ยอดจำหน่ายหนังสือยังคงที่ ถือว่าเป็นกรรมอย่างหนึ่งของประเทศไทย เราต้องยอมรับตรงนี้ คือมันเป็นความจริงที่เจ็บปวด เราไม่มีการปลูกฝังการอ่านมาตั้งแต่ต้น แถมบางช่วงเวลารัฐบาลผู้มีอำนาจจะปิดกั้นการอ่าน มันมีความหวังเสมอครับ แม้แต่แสงเล็กๆ ภายในอุโมงค์นี้ก็ยังเป็นความหวังได้ คนอ่านที่มีจำนวนน้อยก็ยังพอให้ความหวังได้ แม้แต่ส่วนใหญ่จะผิดทิศทางเป็นเหยื่อโฆษณาไปแล้ว เรา ก็ยังหวังกับคนที่ยังอ่านอยู่

มาพูดถึงวิธีการนำเสนอ คุณประชาคมคิดใหม่ว่า ถ้างานดี

ซึ่งอาจจะไม่ชวนอ่าน หากได้รับการปรับในบางจุด หรือเปลี่ยนวิธีการนำเสนอใหม่ จะทำให้เข้าถึงคนอ่านมากขึ้น

ประชาคม ก็ได้ครับ มันอยู่ที่ความพอใจของนักเขียนที่จะสร้างกลวิธีหรือรูปแบบที่นำเสนอออกมา ผมก็ยังคิดอยู่เหมือนกัน แต่ผมจะไม่คิดเหมือนใคร ใครจะมาชี้หน้าผมไม่ได้ ก็เคยอ่านบทความของนักเขียนบางท่านบอกว่า ต้องเขียนให้ยาก ยากเท่าไรก็ยิ่งจะทำทนายให้คนเล่นเกมส์ทางปัญญาเท่านั้น

แต่เราต้องศึกษาสังคมไทยด้วย ศึกษาคนอ่าน บางครั้งงานยากๆ ที่นักเขียนไปคนเดียวโดยไม่ทอดสะพานไปถึงคนอ่าน คนอ่านของเราก็จะเหลือน้อย อย่างกวีนิพนธ์นี้ ผมเคยพูดเล่นๆ กับเพื่อน ถ้าไปด้านเดียวบอกว่าล้งการยาก การเป็นสัญลักษณ์ เป็นตีความอะไรต่างๆ นี่มันยากเหลือเกิน ช่างนี้มันใกล้จะสูญพันธุ์ แต่ยังมีชมรมอนุรักษ์ช่าง ถ้ากวีคิดอย่างนี้ก็อาจจะไปก่อนช่างก็ได้ มันอยู่ที่นักเขียน ถ้านักเขียนเก่งจริง นักเขียนทำได้ ทำได้คือทำงานมีมิติ มีมิติคือความยากแฝงอยู่ในความง่าย เด็กๆ ไปอ่านก็รู้เรื่อง ผู้หลักผู้ใหญ่ที่อ่านเยอะๆ นี่พอไปอ่านก็จะเห็นมิติอย่างหนึ่ง เป็นมิติที่เลื่อมระดับกันอยู่ มันมีงานหลายงานที่มีเสน่ห์ ง่ายๆ ที่คนอ่านกันทั่วโลก อย่างงานของพวกฮาน คริสเตียน แอนเดอร์สันเรื่อง “นางเงือก” “ไม้ขีดไฟ” หรือ “รองเท้าสีแดง” นี่ เป็นงานง่ายๆ ให้เด็กอ่าน แต่ผู้ใหญ่ไปอ่านก็จะได้อีกอย่างหนึ่ง

จากรายการ “วรรณกรรม” ดำเนินรายการโดย ประภัสสร เสวิกุล
ออกอากาศทางวิทยุสราธรรมย์ วันพุธที่ 16 และ 23 กุมภาพันธ์ 2543

66

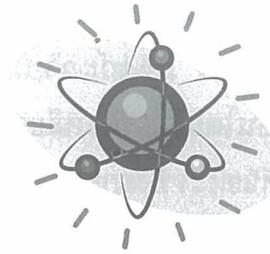
... ผมรู้สึกชื่นชอบรายการที่จัดอยู่มาก เพราะว่าเป็นเกษตรกรชาวไทยภูเขา ซึ่งผมไม่ค่อยรู้หนังสือไทย ผมใช้เวลาหัดเขียนนาน 4-5 เดือน ผมจึงเขียนเข้ามายังทางรายการ...

(เกาเจียว พุหว่า ต.ปอ อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย)

... ดิฉันติดตามฟังรายการกินทั่วไทยเป็นประจำ เพื่อนำวิธีการทำมาประกอบอาหารจำหน่ายให้ลูกค้าด้วย...

(ทัศนีย์ บุญเจริญ ต.สวนดอก อ.เมือง จ.ลำปาง)

99

เรื่องของปรมาณู

นักปราชญ์ 2 ท่าน คือ ลิวคิปปัส แห่งมิลีตุส และเดโมคริตุสแห่งอับเดา ได้ลงความเห็นว่างสารใดๆ ก็ตาม จะต้องมีความจำกัด คือ ไม่สามารถตัดแบ่งให้เล็กลงๆ อย่างไม่มีที่สิ้นสุดได้ นั่นคือ จะต้องมิจุดหนึ่งซึ่งไม่อาจตัดแบ่งสสารนั้นได้อีก สิ่งซึ่งมีขนาดเล็กที่สุดที่ไม่อาจแบ่งแยกต่อไปได้อีกนั้น ภาษากรีกเรียกว่า atomos

ในปี พ.ศ. 2346 นักเคมีชาวอังกฤษชื่อ จอห์น ดอลตัน จึงได้รื้อฟื้นทฤษฎีดังกล่าวขึ้นใหม่ โดยใช้ในการอธิบายว่า การที่สสารเคมีสามารถทำปฏิกิริยาทางเคมีได้ต่างๆ กันนั้น แท้จริงเกิดเนื่องจากสสารนั้นประกอบด้วยอนุภาคเล็กๆ ที่เป็นอิสระ กล่าวคือ ธาตุชนิดต่างๆ ก็จะมีอนุภาคอิสระเล็กๆ ที่มีคุณลักษณะเฉพาะตัวอย่างเดียวกันรวมกันและสารประกอบต่างๆ นั้น เกิดมาจากอนุภาคขนาดเล็กๆ ของธาตุต่างๆ มาจับตัวอยู่รวมกันในสัดส่วนต่างกัันนั่นเอง

ดอลตันได้ตั้งชื่ออนุภาคเล็กๆ ที่เขาคิดว่ามีอยู่นั้นว่า atoms

ต่อมา นักวิทยาศาสตร์ในยุคหลังได้พบว่า อะตอมมิใช่ชิ้นส่วนที่แบ่งแยกมิได้อีกต่อไป เพราะภายในอะตอมประกอบด้วย นิวเคลียสและอิเล็กตรอนโดยที่นิวเคลียสเองก็ยังมีอนุภาคอีก 2 ชนิดรวมอยู่ด้วยกันอีกด้วย ซึ่งอาจใช้กลวิธีทำให้เกิดปฏิกิริยาในนิวเคลียสจนกระทั่งอะตอมเกิดการแตกแยกต่อไปได้อีกด้วย

ปรมาณูคืออะไร

ปรมาณู หรือ อะตอม (atom) คือ ชิ้นส่วนที่เล็กที่สุดของสสารที่ยังคงคุณสมบัติของธาตุอยู่ได้ อะตอมประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนแกนกลางที่เรียกว่านิวเคลียส ซึ่งเป็นส่วนที่มีมวลสารและอยู่ตรงใจกลางของอะตอม และส่วนกรอบ คือ อาณาบริเวณที่อนุภาคอิเล็กตรอนหมุนวนรอบนิวเคลียสอีกทีหนึ่ง

นิวเคลียสและนิวเคลียร์ มีความเกี่ยวพันกันอย่างไร

นิวเคลียร์ (nuclear) เป็นคำคุณศัพท์ที่ใช้ขยายคำนามต่างๆ โดยมีความหมายว่า “เกี่ยวกับนิวเคลียส” ตัวอย่างเช่น

~ พลังงานนิวเคลียร์ คือ พลังงานที่มีต้นกำเนิดมาจากการเปลี่ยนแปลงในนิวเคลียสของอะตอมของธาตุ

~ ระเบิดนิวเคลียร์ หมายถึง วัตถุระเบิดซึ่งมาจากพลังงานนิวเคลียร์ และ

~ โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ หมายถึง โรงไฟฟ้าที่ใช้ต้นกำเนิดพลังงานจากปฏิกิริยานิวเคลียร์

ขนาดของอะตอม (the size of atoms)

นิวเคลียสของอะตอมของธาตุต่าง ๆ มีรัศมีประมาณ 10-13 เซนติเมตร คิดเป็นพื้นที่ผิวก็คงไม่เกิน 10-14 ตารางเซนติเมตร แต่ขนาดของอะตอมใหญ่กว่าเพราะวัดเทียบจากวงโคจรของอิเล็กตรอนที่อยู่ล้อมรอบโดยพบว่าอะตอมปกติจะมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 10-8 เซนติเมตรเท่านั้น และเพื่อที่จะมองให้เห็นภาพของขนาดของอะตอมได้ชัดเจนขึ้น ขอให้นึกถึงขนาดของเกล็ดผงละเอียด 1 เกล็ด เกล็ดของเกล็ดนั้น ประกอบด้วยอะตอมจำนวนมาก ซึ่งถ้าหากว่าอะตอมแต่ละอะตอมถูกขยายขนาดให้เท่ากับเกล็ดผง 1 เกล็ด เม็ดเกล็ดเกล็ดนั้นก็จะมึรัศมีขนาด 10 กิโลเมตรทีเดียว

ไอโซโทปคืออะไร

ไอโซโทป (isotope) และไอโซโทปรังสี (radioisotope)

อะตอมของธาตุใดๆ มีค่าเลขเชิงอะตอมเท่ากัน (เป็นธาตุเดียวกัน) แต่อาจมีมวลเชิงอะตอมต่างกันได้ (มีน้ำหนักของอะตอมต่างกัน) นั่นคือ นิวเคลียสใดๆ ที่มีจำนวนโปรตอนเท่ากัน แต่มีจำนวนนิวตรอนต่างกัน จะเรียกอะตอมเหล่านั้นว่าเป็น ไอโซโทป เช่น $^{12}_6\text{C}$ $^{13}_6\text{C}$ $^{14}_6\text{C}$ ต่างก็เป็นไอโซโทปของธาตุคาร์บอน ตัวเลขด้านล่างซ้ายของอักษร C แสดงค่าจำนวนโปรตอนในนิวเคลียสหรือมวลเชิงอะตอมของธาตุนั้นๆ โดยปกติไอโซโทปต่างๆ ของธาตุเดียวกันจะมีคุณสมบัติทางเคมีเหมือนกัน แต่มีคุณสมบัติทางรังสีแตกต่างกัน กล่าวคือ ไอโซโทปที่มีระดับพลังงานในนิวเคลียสมากเกินไปจะมีสภาพไม่อยู่ตัว จะมีการแผ่รังสีออกมา ไอโซโทปประเภทนี้

เรียกว่า ไอโซโทปรังสี ในขณะที่ไอโซโทปส่วนใหญ่อยู่ในสภาพคงตัว ไม่มีการแผ่รังสี

รังสี กัมมันตรังสี และกัมมันตภาพรังสี

กัมมันตภาพรังสี (radioactivity)

เป็นปรากฏการณ์การสลายตัวที่เกิดขึ้นเองของนิวเคลียสของอะตอมที่ไม่เสถียร ตามปกติแล้วการที่อะตอมสลายตัวมักมีการแผ่รังสีติดตามมาด้วย เช่น รังสีแอลฟา บีตา และแกมมา เป็นต้น โดยทั่วไปมักเรียกสั้นๆ ว่า “กัมมันตภาพ” หรือ “ความแรงรังสี” (activity) กัมมันตภาพหรือความแรงรังสีนี้มีหน่วยวัดเป็นเบคเคอเรล (Becquerel) โดยที่ 1 เบคเคอเรล เท่ากับ การสลายตัวของสารรังสี 1 อะตอม ในหนึ่งวินาที (1 disintegration / second) ผู้ค้นพบปรากฏการณ์กัมมันตภาพรังสี คือ อองรี เบคเคอเรล ชาวฝรั่งเศส ซึ่งได้ค้นพบเมื่อ ปี พ.ศ. 2439

กัมมันตรังสี (radioactive)

เป็นคำคุณศัพท์เพื่อขยายคำนาม หมายถึง “เกี่ยวข้องกับ การแผ่รังสี” ตัวอย่างเช่น

~ สารกัมมันตรังสี (radioactive substance) หมายถึง วัสดุที่สามารถแผ่รังสีได้ด้วยตนเอง

~ กากกัมมันตรังสี (radioactive waste) หมายถึง ขยะ หรือ ของเสียที่เจือปนด้วยสารกัมมันตรังสี เป็นต้น

รังสี (radiation)

หมายถึง พลังงานที่แผ่กระจายจากต้นกำเนิดออกไปในอากาศ หรือตัวกลางใดๆ ในรูปของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า เช่น รังสีความร้อน รังสีเอกซ์ รังสีแกมมา ฯลฯ และรวมไปถึงกระแสนุภาคที่มีความเร็วสูงด้วย อาทิเช่น รังสีแอลฟา รังสีบีตา และรังสีนิวตรอน อาจจำแนกรังสีดังกล่าวตามคุณสมบัติทางกายภาพได้ 2 กลุ่มคือ

~ รังสีที่ไม่ก่อไอออน (non - ionizing radiation) ซึ่งได้แก่รังสีคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า เช่น ความร้อน แสง เสียง คลื่นวิทยุ อัลตราไวโอเลต และไมโครเวฟ และ

~ รังสีที่ก่อให้เกิดไอออน (ionizing radiation) ซึ่งได้แก่ รังสีเอกซ์ รังสีแกมมา รังสีแอลฟา รังสีบีตาและรังสีนิวตรอน รังสีในกลุ่มหลังนี้มีผู้เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า รังสีปรมาณู (atomic radiation)

รังสีแอลฟา

หมายถึง กระแสของอนุภาคแอลฟาที่แผ่ออกมาจากนิวเคลียสใดๆ มีอำนาจก่อให้เกิดการแตกตัวได้ดี แต่มีความสามารถในการทะลุทะลวงผ่านวัตถุน้อยมาก อนุภาคแอลฟา 1 อนุภาค ก็คือ นิวเคลียสของธาตุฮีเลียม ซึ่งประกอบด้วยโปรตอน 2 อนุภาค และ นิวตรอน 2 อนุภาค และมีประจุไฟฟ้า + 2 หน่วย

รังสีบีตา

หมายถึง กระแสของอนุภาคอิเล็กตรอนที่แผ่ออกมาจากนิวเคลียสใดๆ มีอำนาจก่อให้เกิดการแตกตัวน้อยกว่ารังสีแอลฟา แต่

สามารถทะลุทะลวงได้ดีกว่า ตามปกติในนิวเคลียสไม่มีอิเล็กตรอนแต่เมื่อเกิดการแตกตัวของนิวตรอน จะเกิดเป็นอนุภาคโปรตอนและอิเล็กตรอน ซึ่งอิเล็กตรอนนี้เองที่เรียกว่าอนุภาคบีตา

รังสีแกมมา

เป็นคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าที่มีความยาวคลื่นสั้นมาก มีจุดกำเนิดจากนิวเคลียส มีอำนาจทำให้เกิดการแตกตัวน้อยมาก แต่มีความสามารถทะลุทะลวง

รังสีเอกซ์

เป็นคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าที่มีความยาวคลื่นสั้นมากเช่นกัน มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับรังสีแกมมา แต่มีได้มาจากนิวเคลียสแต่มีจุดกำเนิดจากชั้นของอิเล็กตรอนของอะตอมใด ๆ เช่น เกิดจากการยิงอิเล็กตรอนที่มีความเร็วสูง ไปถูกเป้าที่ทำด้วยโลหะดังเช่นที่เกิดในเครื่องเอกซเรย์ เป็นต้น

รังสีนิวตรอน

เกิดขึ้นในเครื่องเร่งอนุภาคนิวตรอน หรือในเครื่องปฏิกรณ์ปรมาณู โดยในเครื่องดังกล่าวจะผลิตอนุภาคนิวตรอนได้อย่างมากมาย และนิวตรอนที่เกิดเหล่านั้นมีปริมาณมาก และเคลื่อนที่ด้วยความเร็วสูงมากด้วย

พลังงานปรมาณู พลังงานนิวเคลียร์ และพลังงานนิวเคลียร์

พลังงานนิวเคลียร์ พลังงานปรมาณู (nuclear energy / atomic energy)

เป็นคำที่มีความหมายเดียวกันคือ พลังงานไม่ว่าลักษณะใดซึ่งเกิดจากการปลดปล่อยออกมาเมื่อมีการแยก รวมหรือแปลงนิวเคลียสของอะตอม ซึ่งพลังงานเหล่านั้นอาจเป็นพลังงานความร้อนและพลังงานรังสี อันมีผลโดยตรงจากการที่มวลสารเปลี่ยนสภาพเป็นพลังงานความร้อนและพลังงานรังสี อันมีผลโดยตรงจากการที่มวลสารเปลี่ยนสภาพเป็นพลังงานตามทฤษฎีสัมพันธภาพแห่งสสารและพลังงาน ($E = mc^2$) ของไอน์สไตน์ และในความหมายภาษาไทย พลังงานปรมาณูยังหมายความรวมถึงพลังงานจากรังสีเอกซ์ด้วย

พลังงานนิวเคลียร์ มาจากปฏิกิริยานิวเคลียร์และการสลายตัวทางรังสี ดังนี้

1. ปฏิกิริยานิวเคลียร์ฟิชชัน (nuclear fission reaction)

คือ การแตกตัวของนิวเคลียส หมายถึง การที่นิวเคลียสของธาตุหนักบางธาตุที่เป็นเชื้อเพลิง เช่น ยูเรเนียม พลูโทเนียม ถูกชนด้วยนิวตรอนแล้วแตกตัวออกเป็นสองเสี่ยง เป็นนิวเคลียสของธาตุเบาที่มีขนาดเกือบเท่ากัน เรียกว่า ผลผลิตจากฟิชชัน (Fission product) พร้อมกับมีอนุภาครังสีและพลังงานจำนวนมหาศาล ถูกปลดปล่อยออกมาด้วย

2. ปฏิกิริยานิวเคลียร์ฟิวชัน (nuclear fusion reaction)

คือการหลอมตัวของนิวเคลียสของอะตอมธาตุเบาๆ เช่น ไฮโดรเจน

ฮีเลียม รวมตัวกันกลายเป็นนิวเคลียสของธาตุที่หนักขึ้น พร้อมกันนั้น ก็มีอนุภาครังสีและพลังงานมหาศาลออกมาด้วย การที่จะทำให้เกิดกระบวนการฟิวชันได้จะต้องใช้ความร้อนสูงมากเป็นล้านองศาเซลเซียส ปฏิกิริยาฟิวชัน คือ ปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นในดวงอาทิตย์และดาวฤกษ์ทั้งหลายซึ่งทำให้มีพลังงานมหาศาลกระจายออกมามหาจักรวาลนั่นเอง

3. ปฏิกิริยาการกระตุ้นด้วยอนุภาครังสี (activation reaction) คือ ปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นกรณีที่มีอนุภาครังสี เช่น นิวตรอน หรือ โปรตอน วิ่งเข้าชนนิวเคลียสของอะตอมของธาตุใดๆ ซึ่งยังผลให้นิวเคลียสนั้นเปลี่ยนแปลงสภาพไปได้ และเกิดพลังงานในรูปแบบของรังสีหรือพลังงานความร้อนเล็กน้อยออกมา

4. การสลายตัวของสารกัมมันตรังสี (radioactive decay) ได้แก่สารรังสีหรือสารกัมมันตรังสีที่มีองค์ประกอบส่วนหนึ่งที่มีลักษณะเป็นไอโซโทป ที่มีโครงสร้างปรมาณูไม่คงตัว จะสลายตัวโดยการปลดปล่อยพลังงานส่วนเกินออกมาในรูปแบบของรังสีแอลฟา บีตา แกมมา หรือรังสีเอกซ์ รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งมากกว่าหนึ่งรูปแบบพร้อมๆ กัน

พลังงานนิวเคลียร์ (nuclear power)

เป็นศัพท์คำหนึ่งที่มีความหมายสับสนเพราะโดยทั่วไปมักจะใช้ปะปนกับคำว่า “พลังงานนิวเคลียร์” โดยคิดว่าเป็นคำที่มีความหมายแทนกันได้ แต่ในทางวิศวกรรมนิวเคลียร์นั้น ควรจะเลือกใช้คำที่

แยกความหมายกัน กล่าวคือ เราควรจะใช้คำว่า พลังงานนิวเคลียร์ เมื่อกล่าวถึงรูปแบบหรือวิธีการเปลี่ยนพลังงานจากรูปหนึ่งไปสู่อีกรูปหนึ่ง เช่น โรงไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์ (หรือโรงไฟฟ้านิวเคลียร์) ย่อมหมายถึงโรงงานที่ใช้เปลี่ยนรูปพลังงานนิวเคลียร์มาเป็นกำลังไฟฟ้า หรือเรือขับเคลื่อนด้วยพลังนิวเคลียร์ (หรือเรือเดินสมุทรนิวเคลียร์) ย่อมหมายถึงเรือที่ขับเคลื่อนโดยการเปลี่ยนรูปพลังงานนิวเคลียร์มาเป็นพลังงานกล เป็นต้น

ประโยชน์ของพลังงานปรมาณู

1. กิจการอุตสาหกรรม

การใช้วัสดุกัมมันตรังสีและเทคนิคทางรังสีในทางอุตสาหกรรมซึ่งเรียกว่า “เทคนิคเชิงนิวเคลียร์” เป็นการนำเอาพลังงานนิวเคลียร์มาใช้ประโยชน์ในทางสันติ สำหรับประเทศไทยได้มีการใช้กันอย่างแพร่หลายในกิจการต่างๆ ดังนี้

- ~ ใช้วัดระดับของไหล สารเคมีต่างๆ ในขบวนการผลิตในโรงงานเส้นใยสังเคราะห์ด้วยรังสีแกมมา
- ~ ใช้ตรวจสอบระดับเศษไม้ในหม้อหนึ่ง ภายใต้อัตโนมัติสูงในการผลิตไม้อัดแผ่นเรียบด้วยรังสีแกมมา
- ~ วัดความหนาแน่นของน้ำปูนกับเส้นใยหิน ในขบวนการผลิตกระเบื้องกระดาด
- ~ วัดความหนาแน่นในการดูดสินแร่ในทะเล เพื่อคำนวณหาแร่ที่ดูดผ่าน

~ วัดและควบคุมความหนาแน่นของน้ำโคลนที่จะใช้ในการขุดเจาะอุโมงค์ส่งน้ำใต้ดิน

~ ควบคุมขบวนการผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องแก้ว

~ วัดหาปริมาณสารตะกั่ว หรือธาตุกัมมันต์ในผลิตภัณฑ์น้ำมันปิโตรเลียม

~ ใช้ในการสำรวจหาแหล่งน้ำมันดิน ความชื้นใต้ดิน ฯลฯ ด้วยรังสีนิวตรอน

~ การวิเคราะห์แร่ธาตุด้วยเทคนิคเชิงนิวเคลียร์ สำหรับการสำรวจทรัพยากรในประเทศ (neutron activation and x-ray fluorescence analysis) ฯลฯ

2. ด้านการแพทย์และอนามัย

เวชศาสตร์นิวเคลียร์ (Nuclear Medicine) คือ การนำเอาสารรังสีหรือรังสีมาใช้ในการตรวจการรักษา และด้านการค้นคว้าศึกษาการทำงานของระบบอวัยวะในร่างกาย เพื่อช่วยในการตรวจวิเคราะห์หรือรักษาโรค บรรเทาความทุกข์ทรมานของผู้ป่วยและร่นระยะเวลาการรักษาอยู่ในโรงพยาบาล

ตัวอย่างบางส่วนของการใช้รังสีหรือรังสีด้านการแพทย์ เช่น

~ การรักษาโรคมะเร็งด้วยโคบอลต์ - 60

~ เม็ดทองคำ - 198 ในการรักษามะเร็งผิวหนัง

~ ลวดแทนทาลัม - 182 ในการรักษามะเร็งปากมดลูก

~ ไอโอดีน - 131 ใช้ตรวจ วินิจฉัยและรักษาโรคคอพอก และในรูป labelled compound ใช้ตรวจวิเคราะห์การทำงานของไต

ระบบโลหิต

~ เทคนิคซีเอ็ม - 99 m ตรวจต่ออวัยวะไต ตรวจทางเดินน้ำดี ไต ต่อม้ำเหลือง

~ แทลเลียม - 201 ตรวจสภาพหัวใจเมื่อทำงานเต็มที่ ตรวจสภาพการไหลของโลหิตเลี้ยงหัวใจ และตรวจสภาพกล้ามเนื้อหัวใจ

~ การรักษาโรคมะเร็งในระดับต้นของร่างกาย เช่น ลูกตา ด้วยรังสีโปรตอน ฯลฯ

~ การรักษาโรคมะเร็งและเนื้องอกในส่วนลึกของร่างกายด้วยรังสีนิวตรอน

3. ด้านการเกษตร ชีววิทยาและอาหาร

ประเทศไทยมีการเกษตรเป็นอาชีพหลักของประชากร โครงการใช้นิวเคลียร์เทคโนโลยี เพื่อการส่งเสริมกิจการเกษตร เป็นต้นว่าการเพิ่มผลผลิตและเพิ่มคุณภาพของผลผลิต ซึ่งกำลังแพร่ขยายออกไปสู่ชนบทเพิ่มมากขึ้น

~ การใช้เทคนิคนิวเคลียร์วิเคราะห์ดิน เพื่อการจำแนกพื้นที่เพาะปลูก ทำให้ทราบว่าพื้นที่ที่ศึกษาเหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชชนิดใด ควรเพิ่มปุ๋ยชนิดใดลงไป

~ เทคนิคการสะกดรอยด้วยรังสี ใช้ศึกษาเกี่ยวกับการดูดซึมของแร่ธาตุ และปุ๋ยโดยต้นไม้และพืชเศรษฐกิจต่างๆ เพื่อการปรับปรุงการใช้ปุ๋ยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

~ การฉายรังสีแกมมาเพื่อฆ่าแมลงและไข่ในเมล็ดพืชซึ่งเก็บไว้ในยุ้งฉาง และภายหลังจากบรรจุในภาชนะเพื่อการส่งออกจำหน่าย

~ การใช้รังสีเพื่อการกำจัดแมลงศัตรูพืชบางชนิดโดยวิธีทำให้ตัวผู้เป็นหมัน

~ การถนอมเนื้อสัตว์ พืชผัก และผลไม้ โดยการฉายรังสีเพื่อเก็บไว้ได้นานยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์ในการขนส่งทางไกลและการเก็บอาหารไว้บริโภคนอกฤดูกาล

~ การใช้เทคนิครังสีเพื่อการขยายพันธุ์สัตว์เลี้ยงและการเพิ่มอาหารนม อาหารเนื้อในโคและกระบือ

~ การนำเทคนิคทางรังสีด้านอุทกวิทยา ในการเสาะหาแหล่งน้ำสำหรับการเกษตร

รังสีโคบอลต์-60

โรงงานฉายรังสีกิติ โรงพยาบาลที่ใช้รังสีรักษาโรคมะเร็ง ล้วนใช้โคบอลต์-60 ซึ่งมีต้นกำเนิดมาจากแร่โคบอลต์ซึ่งมีอยู่ตามธรรมชาติ เมื่อนำมาผ่านกระบวนการทางนิวเคลียร์ ก็จะกลายเป็นสารกัมมันตรังสีโคบอลต์-60 ถ้าพูดในทางกลับกันก็คือ โคบอลต์-60 ไม่ใช่กากกัมมันตรังสีและไม่ได้สกัดมาจากกากกัมมันตรังสีหรือผลิตภัณฑ์ของปฏิกิริยาลูกลูโซในเชื้อเพลิงโรงไฟฟ้านิวเคลียร์

ถ้าโคบอลต์-60 สลายตัวโดยปล่อยรังสีออกมาหมดแล้ว มันก็จะกลายเป็นธาตุนิเกิล ไม่มีกากกัมมันตรังสีแต่อย่างใด ปกติแล้วโคบอลต์-60 ไม่มีโอกาสรั่วไหลเพราะมันมีลักษณะเป็นแท่งโลหะ ไม่ได้อยู่ในสภาพของก๊าซหรือของเหลว แท่งโลหะนี้ถูกห่อหุ้มด้วยเวอโรโคเนียมอัลลอยแล้วบรรจุลงในกระบอกเหล็กกล้าไร้สนิม

การใช้สารรังสีในประเทศไทย

จากสถิติซึ่งสำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติได้รวบรวมไว้เมื่อปี 2540 นั้น มีอยู่ทั้งสิ้น 116 รายเป็นเครื่องปฏิกรณ์ปรมาณูวิจัย 1 เครื่อง ห้องปฏิบัติการผลิตไอโซโทป 1 ห้อง เครื่องเร่งอนุภาคนิวตรอน 2 เครื่อง เครื่องฉายรังสีแกมมาเพื่อการวิจัย 3 เครื่อง เครื่องฉายรังสีแกมมาเพื่อการอุตสาหกรรม 2 เครื่อง อุปกรณ์ฉายรังสีการแพทย์ 20 เครื่อง การถ่ายภาพทางรังสีในอุตสาหกรรม 12 แห่ง โรงงานที่ใช้สารรังสีในระบบควบคุมการผลิต 40 โรง ห้องปฏิบัติการวิจัย 30 โรง โรงงานผลิตนาฬิกา 2 โรง โรงงานแยกแร่ 2 โรง โรงงานจัดการกากกัมมันตรังสี 1 โรง

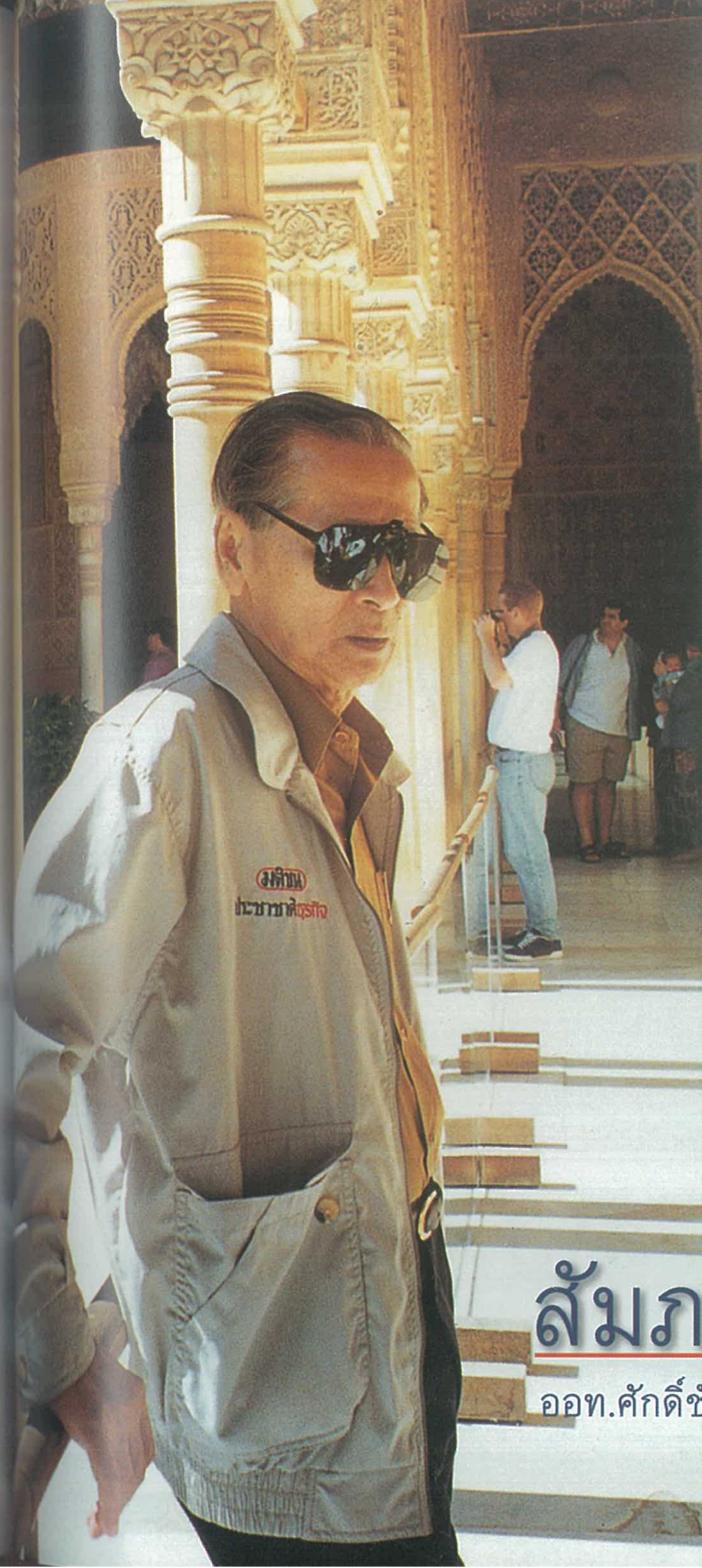
การบำบัดกากกัมมันตรังสี

ผู้ใช้สารรังสีจะต้องขออนุญาตมีไว้ในครอบครองและขออนุญาตใช้และต้องรับผิดชอบการจัดการกากกัมมันตรังสีที่เกิดขึ้น การบำบัดกากกัมมันตรังสีนั้นมีหลายวิธี ถ้ากากกัมมันตรังสีเป็นของแข็งก็ทำได้โดยบีบอัดให้มีปริมาตรเล็กลงและเผาทำลายในส่วนที่ลุกไหม้ได้ทั้งสิ้นไป ถ้าเป็นของเหลวก็อาจจะต้มกลั่นหรือทำให้ตกตะกอนทางเคมีเป็นต้น

เมื่อผ่านการบำบัดแล้วก็นำกากกัมมันตรังสีนี้มาแปรสภาพ โดยผสมแล้วตรึงให้แน่นกับเนื้อสารที่มีความคงทนต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เช่น ปูนซีเมนต์ ยางมะตอย พลาสติก เนื้อแก้ว เนื้อเซรามิก แล้วให้เป็นรูปทรงต่างๆ ตามลักษณะและขนาดภาชนะที่จะบรรจุ เพื่อที่จะได้มีความคงทนต่อแรงกด/อัด ไม่ติดไฟ ไม่ละลายในน้ำ ไม่เสื่อม

คุณสมบัติเร็ว

จากนั้นก็เข้าสู่กระบวนการเก็บรักษาไว้ชั่วคราวเพื่อทอดเวลาให้คลายความร้อนลงแล้วนำไปจัดการย้งที่ทิ้งกากอย่างถาวรต่อไป โดยนำไปฝังดินตื้น โดยมากกากกัมมันตรังสีเหล่านี้จะมีระดับรังสีต่ำจนถึงปานกลาง หากแยกห่างจากสิ่งแวดล้อมของมนุษย์มันก็จะสลายตัวหมดสภาพไปในเวลาประมาณ 200-300 ปี

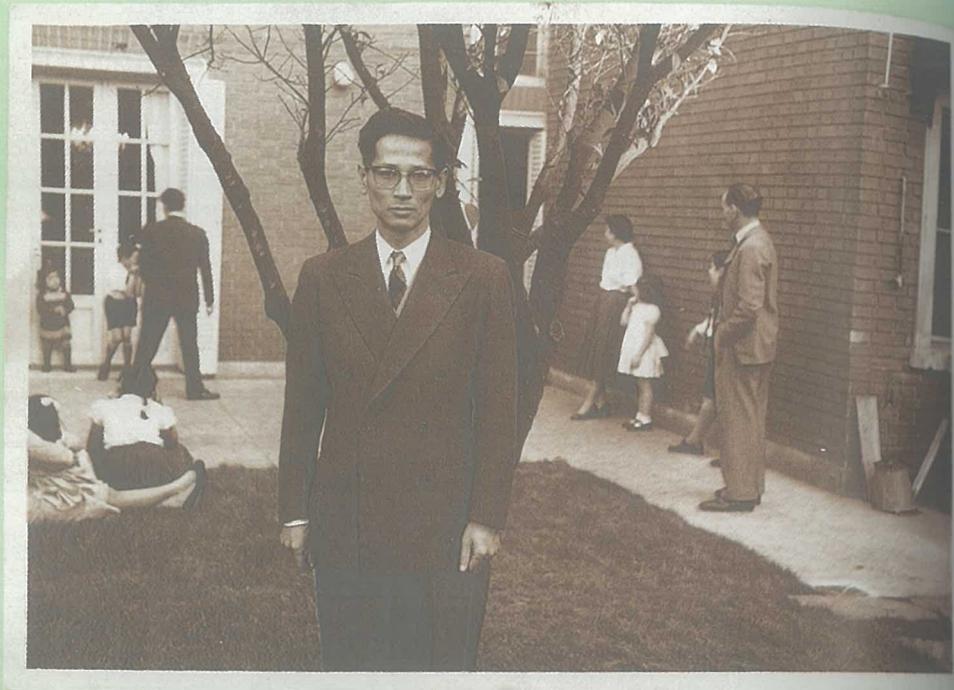
รวบรวมจากเอกสารเผยแพร่ สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ

สัมภาษณ์

ออท.ศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์

ลั ม ภ า ช ณ์

ลั ม ภ า ช ณ์

ออท.ศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์

เงาอดีต เอกอัครราชทูตศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์

พิษณุ จันทรวีทัน

สวัสดีครับท่านผู้ฟัง วันนี้วันที่ 14 เมษายน เป็นวันหยุดราชการ แต่รายการรอบบ้านเรา ของสถานีวิทยุสุราษฎร์รมย์ กระทรวงการต่างประเทศ ก็ยังมีรายการที่น่ารู้มาเสนอท่านเป็นประจำ

วันนี้เป็นวันสำคัญวันหนึ่งของกระทรวงการต่างประเทศ เพราะเป็นวันที่ครบรอบการสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ เมื่อ 125 ปีมาแล้ว

ผมได้ถือโอกาสนี้เรียนเชิญผู้ใหญ่ท่านหนึ่งมาพูดคุยในรายการนี้ โดยหวังว่าจะเป็นประโยชน์กับพี่น้องประชาชนที่สนใจเรื่องของกระทรวงการต่างประเทศในสมัยก่อน

บุคคลที่ผมเชิญมาในวันนี้ท่านผู้ฟังหลายๆ คนคงจะรู้จักกันดี อยู่แล้วในแวดวงของนักอ่านและแวดวงของนักเขียน แต่หลายคนอาจ

ยังไม่ทราบว่าเป็นข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศ เคยเป็นถึงเอกอัครราชทูตไทย คือ ท่านเอกอัครราชทูตศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์

ในฐานะนักเขียนอาวุโส ท่านเป็นนักเขียนระดับศิลปินแห่งชาติซึ่งมีนามปากกาว่า เสนีย์ เสาวพงศ์ ท่านผู้ฟังที่เป็นนักอ่านคงจะจำหนังสือดีๆ หลายเล่มที่เกิดขึ้นในช่วงแห่งการจุดประกายความคิดด้านประชาธิปไตยในประเทศไทยเรา ก็คือเรื่องปีศาจ และเรื่องความรักของวัลยา ชัยชนะของคนแพ้ และอีกเล่มหนึ่งที่น่าประทับใจมากคือเรื่องคนดีศรีอยุธยาซึ่งเป็นการถ่ายทอดชีวิตของชาวนาในสมัยศรีอยุธยาได้อย่างน่าชม *สวัสดิ์ศรีรับท่านทูตครับ*

ออท.ศักดิ์ชัย สวัสดิ์ศรีครับ

ผมได้ทราบว่าท่านทูตทำงานด้านหนังสือพิมพ์มาก่อน และได้เข้ารับราชการในกระทรวงการต่างประเทศ ในช่วงที่ญี่ปุ่นได้ยกพลขึ้นบกที่ประเทศไทยแล้ว คงในราวประมาณปี 2485 ตอนเริ่มรับราชการอยู่ที่กรมกองอะไรครับ

ออท.ศักดิ์ชัย เริ่มแรกผมไม่ได้เป็นข้าราชการครบรูป เป็นลูกจ้างเงินเดือนพิเศษซึ่งไม่ถือว่าเป็นข้าราชการไม่ถือว่าเป็นชั้นจัตวาก็เป็นลูกจ้างอยู่ในแผนกนักเรียน ตอนหลังผมก็ได้ขึ้นมาอยู่สำนักเลขานุการรัฐมนตรีทำงานเป็นเสมียนหน้าห้องท่านรัฐมนตรีต่างประเทศคือคุณดิเรก ชัยนาม ตอนหลังคุณดิเรกไปเป็นเอกอัครราชทูต คุณหลวงวิจิตรวาทการ มาเป็นรัฐมนตรีต่างประเทศต่อ ผมก็อยู่ที่สำนักเลขานุการ มาตลอด ตั้งแต่สมัยนั้นรู้สึกจะเป็นสมัยคุณกวดหุ้มแพร เป็นเลขานุการ และคุณวรการบัญชา ก็เคยเป็นเลขานุการรัฐมนตรีมาก่อน ตอนหลังท่านก็เป็นรัฐมนตรีต่างประเทศและก็มีอีกท่านหนึ่งคือคุณสุจิต

หิรัญพฤษ

ตอนนั้นที่ทำการของกระทรวงการต่างประเทศยังอยู่ที่วังสราญรมย์

ออท.ศักดิ์ชัย ครับ อยู่ที่วังสราญรมย์ เฉพาะวังสราญรมย์แท้ๆ ดึกในสวนสราญรมย์นั้น มาสร้างขึ้นทีหลัง รวมทั้งดึกข้างๆ ที่ขยายขึ้นมา เมื่อก่อนนั้นเป็นดึกชั้นเดียวเป็นกองพัสดุ ต่อมาได้รื้อดึกนั้นไปสร้างเป็นดึกสองชั้นที่ขนานกันฝั่งตรงข้ามกระทรวงกลาโหม ตอนหลังสงครามก็เป็นที่ตั้งของกรมสหประชาชาติ ข้างล่างก็ดูเหมือนจะเป็นกรมพิธีการทูต สาเหตุที่มีการขยายต่อมาเพราะหลังสงครามงานของกระทรวงฯ เพิ่มมากขึ้น ในระหว่างสงครามผมคิดว่าข้าราชการที่ประจำในกระทรวงฯ มีประมาณ 300 กว่าคน ที่อยู่ในต่างประเทศราว 150-200 คน ค่อนข้างจะเล็ก ในระหว่างสงครามก็ไม่ได้มีการสอบข้าราชการใหม่ ผมมาสอบชั้นตรีในครั้งที่เขาเปิดใหม่เป็นครั้งแรก หลังจากสงครามสงบแล้ว

ท่านบรรจุชั้นตรีที่กรมอะไรครับ หรือว่ายังอยู่ที่สำนักเลขานุการรัฐมนตรี

ออท.ศักดิ์ชัย ผมเข้าอยู่กรมองค์การระหว่างประเทศก่อนเดิมเรียกว่ากรมสหประชาชาติ แล้วทีหลังมาเป็นกรมองค์การระหว่างประเทศ

ตอนนั้นในกรมสหประชาชาติ มีข้าราชการประมาณกี่คนครับ

ออท.ศักดิ์ชัย ตอนนั้นแบ่งออกเป็นสำนักงานเลขานุการกรม มีกองการประชุมระหว่างประเทศ กองการเมือง กองการสังคม กองหนังสือก็มีหัวหน้ากองคนหนึ่ง และก็มีหัวหน้าแผนก 2 คน 3 คนเป็นอย่างมาก

แต่ละแผนกก็มีชั้นตรีประจำแผนกอีก 2-3 คน และเสมียนอีก 2-3 คน
ออกไปประจำการในต่างประเทศครั้งแรกที่ประเทศอะไรครับ

ออท.ศักดิ์ชัย ผมไปประจำอยู่สหภาพโซเวียต ที่มอสโก เป็น
ครั้งแรก เป็นข้าราชการชุดแรกๆ ที่ไปเปิดสถานทูต เราไม่มีความ
สัมพันธ์ทางการทูตกับรัสเซีย จนกระทั่งหลังสงคราม ตอนนั้นก็ม
ความพยายามที่จะเปิดสถานทูตแล้ว แต่ในสภาพสงครามเราพยายาม
จะเปิดแต่ก็ไม่แล้วเสร็จ ผมกับข้าราชการอีก 3-4 คนเป็นรุ่นแรกที่
เข้าไปประกอบเป็นสถานทูต ถือว่าเป็นชุดบุกเบิกครับ

ท่านทูตครับ ในตอนนั้นมีคณะทูตมากมายหรือยังครับ

ออท.ศักดิ์ชัย ยังไม่ค่อยมีมากนัก เพราะว่าหลังจากที่รัสเซีย
เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นสหภาพโซเวียตแล้ว คล้ายๆ กับว่าประเทศ
อื่นๆ เขาตั้งข้อรังเกียจ แต่ว่าเมื่อภายหลังสงครามสงบแล้ว สหภาพ
โซเวียตอยู่ในฝ่ายที่ชนะสงคราม เกียรติยศเกียรติภูมิของสหภาพ
โซเวียตก็มีความสำคัญมาก

เมื่อผมไปสหภาพโซเวียตมีสถานทูตต่างๆ มาเปิดกันขึ้นใหม่
เป็นการใหญ่ จนไม่มีที่ที่จะให้เปิดทำการสถานทูต สถานทูตไทยเราเอง
ก็ยังไม่มีที่ เมื่อเขายังไม่สามารถหาที่อยู่ให้เราได้ ก็ไปอยู่โรงแรมแห่งหนึ่ง
ชื่อโรงแรมแกรนด์ไฮเตล เป็นโรงแรมเก่า โรงแรมใหม่ๆ เช่น โรงแรม
มอสโก ก็มีสถานทูตอื่นๆ เขาอยู่ โรงแรมแกรนด์ไฮเตลนี้ เมื่อสถานทูต
ไทยเราไปเปิดก็เช่าห้องในโรงแรมนั้นเป็นที่ทำการด้วยแล้วก็มีข้าราชการ
อาศัยอยู่ด้วย ต่อมาก็มีสถานทูตอาร์เจนตินาไปอยู่แห่งเดียวกันและมี
สถานทูตอื่นๆ อีกอยู่ชั้นเดียวกันก็มีคนละชั้นก็มี รวมทั้งสถานทูต
เวเนซุเอลาด้วย แน่นไปเลย

ตอนนั้นเรามีข้าราชการที่สถานทูตไทยที่มอสโกกี่คนครับ

ออท.ศักดิ์ชัย ก็มีคุณหลวงอรุณกิตติกำจรเป็นเอกอัครราชทูต
และก็มีเลขานุการตรี คุณเสริม ศรีภักดิ์ มีข้าราชการอีกชั้นต่ำกว่า
เลขานุการตรี แต่ว่าเรายกขึ้นเป็นเลขานุการตรีเพื่อให้ได้สิทธิทางการ
ทูตอีก แล้วก็ผม คุณสีสวาสดี บัณฑิตสินธุ์ คุณเดช ตาละภักดิ์ คุณ
สุภา ศิริमानนท์ รวมทั้งหมดก็ 5-6 คน

*ผมเข้าใจว่าตอนหลังสงครามความเป็นอยู่ในประเทศรัสเซีย
หรือสหภาพโซเวียตในขณะนั้น ความสะดวกสบายต่างๆ คงจะยังไม่
ค่อยมี ท่านทูตพอจะเล่าให้เราฟังได้ไหมครับ*

ออท.ศักดิ์ชัย สถานทูตเปิดรู้สึกว่าจะเป็นช่วงหลังสงคราม
สงบแล้วปีหรือสองปี กว่าพิธีการต่างๆ จะเรียบร้อย และสถาปนา
ความสัมพันธ์กันได้ พอไปถึงได้เห็นความอดอยากแค้น กลางคืน
ก็ไฟมืดๆ ทึมๆ อาหารการกินอะไรต่างๆ ก็มีการปันส่วน เราไปเปิด
สถานทูตเป็นครั้งแรกเขาก็ยังให้ปันส่วนอาหาร ซึ่งต้องไปกินที่
โรงแรมแห่งหนึ่ง แล้วก็อาหารที่เขากำหนดเมนูไว้เลย มีอยู่ 3 อย่าง
คือ มีซูป มีปลา หรือสลัดชนิดหนอย

*หมายความว่า การที่จะไปซื้ออาหารที่ตลาดแล้วกลับมาทำกิน
เองคงเป็นไปได้ ต้องมีบัตรปันส่วนที่ว่านี้ แล้วก็ไปทานอาหารตามที่
เขากำหนดไว้*

ออท.ศักดิ์ชัย ก็เป็นเรื่องจำเป็น...แล้วความเป็นอยู่ต่างๆ ก็
จะแตกต่างจากที่อื่นๆ ไปหมด สมมุติว่าในประเทศอื่นๆ เราไม่มีที่อยู่
จะไปอยู่ไฮเตลไหนก็ได้ แต่ที่นั่นเขาเลือกให้เลยว่าคุณจะต้องอยู่ที่นี้
ถ้าไม่พอใจจะหิวกระเป๋ไปอยู่ไฮเตลอื่นไม่ได้

เวลาเจ็บป่วยล่ะครับ

ออท.ศักดิ์ชัย ตอนเจ็บป่วยก็สะดวก คือว่าการรักษาพยาบาลของเขาฟรีหมด แต่ว่าเราเป็นคนต่างประเทศไปเขาคิดสตางค์บ้างแต่ก็ค่อนข้างสะดวก ตอนหลังก็มีท่านทูตจี๊ด เศรษฐบุตร ท่านไปเจ็บก็ได้รับการดูแลอย่างดี

ท่านทูตอยู่ที่มอสโกทั้งหมดประมาณกี่ปีครับ

ออท.ศักดิ์ชัย ประมาณ 3 ปีกว่าๆ แล้วก็ย้ายกลับมาที่กระทรวงในราวปี 2494 หรือ 2495

ซึ่งช่วงนั้นก็คงเป็นช่วงที่การเมือง เมืองไทยกำลังเข้มขัน และเป็นช่วงที่เริ่มการเขียนหนังสือด้วยหรือเปล่า

ออท.ศักดิ์ชัย เริ่มเขียนตั้งแต่ก่อนไปแล้ว...เมื่อก่อนนี้เขามีคำสั่งจากสำนักนายกฯ ว่าข้าราชการจะเขียนหนังสือต้องขออนุญาต ต้องรับอนุญาตจากเจ้ากระทรวงก่อน ผมเข้ามาในกระทรวงได้หน่อยผมก็เริ่มเขียนเรื่องแรกเป็นเรื่องยาว เป็นเรื่องที่ใช้ฉากในต่างประเทศ ชื่อเรื่อง ชัยชนะของคนแพ้ ผมขออนุญาตก่อน ตอนนั้นคุณหลวงวิจิตรฯ ท่านเป็นรัฐมนตรี เพราะว่าท่านก็เป็นนักเขียนอยู่จึงขง่าย ผมเขียนคอลัมน์นิสต์เขียนนวนิยายไม่ได้เขียนการเมือง ก็ได้รับอนุญาต อันนี้ก็คุ้มมาตลอด ไม่มีคำสั่งเป็นอย่างอื่นผมก็ถือว่าได้รับอนุญาตแล้ว ก็ยังมีผลบังคับใช้ได้ตลอดไป

ท่านทูตย้ายกลับมารับราชการในกรุงเทพฯ กรมอะไรครับ

ออท.ศักดิ์ชัย ผมอยู่กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย จากนั้นก็ไปประเทศอาร์เจนตินา

ตอนนั้นไม่ทราบที่ท่านพลเอกชาติชายอยู่ที่นั่นด้วยหรือ

เปล่าครับ

ออท.ศักดิ์ชัย ผมไปตอนนั้นสถานทูตเพิ่งเปิดอีกเหมือนกัน ตอนนั้นคุณเขมชาติ บุญรัตน์พันธ์ ซึ่งเคยเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศไปเป็นทูต และเลขานุการเอกก็คือท่านรัฐมนตรีอุปดิษฐ์ ปาจริยางกูร และผมก็เป็นรองจากท่านรัฐมนตรีอุปดิษฐ์ฯ และก็มีเสมียนอีกคนหนึ่ง

การเปิดสถานทูตที่อาร์เจนตินาคงง่ายกว่าที่โซเวียตมาก

ออท.ศักดิ์ชัย ง่ายกว่าครับ แต่ขณะนั้นผมรู้สึกเหมือนกันว่าการบริหารงานของเราไม่ค่อยพร้อม ผมไปเปิดสถานทูตทั้งสองแห่งคนที่จะไปต้องเป็นคนคิดเองว่าที่ต้องการจะมีอะไรบ้าง หนังสือราชการแบบต่างๆ รวมทั้งทะเบียนราษฎรและทะเบียนอะไรก็ต้องมีให้หมด อันนี้เราต้องคิดเองและต้องขอราชการ แม้กระทั่งสมุดรหัส แต่บังเอิญผมมีเพื่อนอยู่ในกระทรวงฯ ส่งไปให้ และเคยเห็นเขาทำวิทยุโทรเลขเข้ารหัส ถ้าไม่เคยเข้าไปทำก็งเหมือนกัน ไม่รู้เรื่องว่าจะทำยังไง

เดี๋ยวนี้คนรุ่นใหม่คงจะไม่รู้จักการถอดรหัสด้วยสมุดแล้วนะครับ ผมเองก็มีโอกาสได้ทำรหัสรุ่นเก่า ก็ยังพอจะเห็นภาพที่ท่านทูตทูตและคิดว่าสมัยก่อนยังไม่มีฝ่ายราชการในต่างประเทศ ข้าราชการรุ่นเก่าจึงต้องอาศัยความสามารถเฉพาะตัวเป็นอย่างมาก การเดินทางไปอาร์เจนตินาสมัยก่อนใช้เวลาที่วัน

ออท.ศักดิ์ชัย เมื่อก่อนตอนที่ผมไปการบินพลเรือนยังไม่ก้าวหน้ามากนัก เครื่องบินก็ยังไม่ทันสมัย อย่างผมไปรัสเซียต้องค้างคืนตลอด ไม่แน่ใจว่าไปค้างคืนที่กัลกัตตาหรือเปลา หรืออาจจะเป็นการาจี และไปอีกที่บินกลางวันและไปหยุดค้างกลางคืนที่โคโร จึง

จะไปถึงลอนดอน แล้วพักอยู่ 3-4 วัน แล้วไปสต็อกโฮล์มเข้าเฮลซิงกิ
เข้าเลนินกราดเข้ามอสโก

*ท่านทูตอยู่อาร์เจนตินากี่ปี และความเป็นอยู่ของข้าราชการ
ไทยที่อเมริกาได้เป็นอย่างไรครับ*

อท.ศักดิ์ชัย ผมอยู่ 4 ปีกว่าครับ จะพูดไปก็ไม่ค่อยลำบาก
นัก อย่างผมแต่งงานไปแล้วไปถึงก็ไปมีบุตรที่นั่น จ้างคนมาช่วยดูแล
ทำความสะอาดบ้านก็ได้ราคาไม่แพงค่อนข้างสะดวกกว่าอยู่ใน
ประเทศที่ร่ำรวยและได้เงินมากกว่าแต่ไปหาแรงงานมาช่วยงานบ้าน
ไม่ค่อยได้ ถึงกระนั้นก็ตามเขาก็มีระเบียบให้แก่คนที่มาช่วยงานเรา
อาทิตย์หนึ่งจะต้องหยุดงานฟรี 1 วัน ตามระเบียบของเขา เราเองก็
ต้องทำงานบ้านวันที่เด็กหยุด

*เมื่อเกือบ 50 ปีมาแล้ว ในอาร์เจนตินา งานดูแลคุ้มครอง
คนไทยมีหรือไม่ครับ*

อท.ศักดิ์ชัย ไม่มีเลยครับ และถ้าพูดไปแล้วงานการเมือง
ส่วนพิเศษก็ไม่ค่อยมี ผมไปอยู่ไม่กี่อาทิตย์ก็มีการปฏิวัติโค่นรัฐบาลเปรอน
ลิ่งพวกนี้พวกเราที่ไม่เคยรู้จักไม่เคยเห็น ก็ได้เห็นกันในวันปฏิวัติ วันนั้น
ถนนว่างปั้มน้ำมันมีรถจอดคอยเติมน้ำมันเต็มไปหมด แสดงว่าคน
พื้นเมืองเขารู้กัน แต่เราไม่รู้ เพราะเราฟังภาษาสเปนไม่รู้เรื่อง แต่
เรื่องพวกนี้เราก็ต้องส่งโทรเลขแจ้งกระทรวงฯ ว่ามีอะไรเกิดขึ้น ตอน
คำต้องไปส่งที่ Western Union เป็นบริษัทวิทยุของอเมริกา เข้าไปใน
ซอยและตรงข้ามซอยก็เป็นหน่วยกัลลาตยาของเปรอนที่เขาไปตั้งไว้สุ่ม
กันอยู่เต็ม พอส่งโทรเลขเสร็จก็กลับมา ช่างตีกล้านงานโทรเลขเกือบ
จะพังไป เพราะเขายังปืนใหญ่ แต่เราก็รอดออกมาได้ หากเป็น

ประเทศที่อยู่ใกล้ถ้าเพื่อเราว่าจะมีรัฐประหารหรือการเปลี่ยนแปลง
เราส่งรายงานมากระทรวงก็ได้ประโยชน์ แต่ที่นี่เราอยู่ห่างไกลก็ไม่ได้
ให้ประโยชน์เท่าไร แต่ขณะนั้นเราต้องการเพื่อน ต้องการคนรู้จักเราเพื่อ
ความสนิทสนมทางการเมืองหรือความร่วมมือในองค์การสหประชาชาติ
เพื่อประโยชน์ของประเทศ

*ท่านทูตอยู่ 4 ปี พอจะนึกออกไหมครับว่าเรามีการทำ
รัฐประหารกี่ครั้ง*

อท.ศักดิ์ชัย หลายครั้งที่เดียวครับ และครั้งหลังก็หลังสุด
สำเร็จไปแล้ว เขาก็ยังมีการทำรัฐประหารกันเองอีก ฝ่ายที่ต่อต้าน
เปรอนไปแล้วก็ยังมีการพาดพิงกันเอง หัวหน้าขุนตาเองก็ถูกคณะของ
เขายึดอำนาจ เปลี่ยนเอาคนใหม่ขึ้นมาคือพลเรืออาร์มบุลู แล้วตอน
หลังก็มีการเลือกตั้งประธานาธิบดีฟรอนติซี ได้รับการเลือกตั้งตาม
ระบอบประชาธิปไตย ฟรอนติซีเคยมาเมืองไทยเป็นแขกของประเทศ
และฟรอนติซีก็ถูกฝ่ายทหารโค่นอีก

*ก็สรุปว่ามีความวุ่นวายทางการเมืองมากทีเดียว พอท่านทูต
กลับมาแล้วพลเอกชาติชายท่านไปทีหลังใช้ไหมครับ*

อท.ศักดิ์ชัย อยู่ด้วยกันครับ หลังจากคุณแซมชาติเป็นทูต
อยู่ได้หน่อยก็กลับ แล้วคุณชาติชายก็ไป ตอนไปนั้นเป็นอุปทูตก่อน
เพราะว่าสถานการณ์การเมืองภายในต้องการให้ท่านไปโดยเร็ว ตอน
หลังก็ได้เลื่อนให้เป็นอัครราชทูต แล้วก็เลื่อนเป็นเอกอัครราชทูต ผม
อยู่กับท่านทูตชาติชาย 3 ปี ก็คุ้นเคยกันดี ท่านก็เป็นคนสนุกสนาน
การสมาคมดี มีเพื่อนฝูงเยอะ

หลังจากอาร์เจนตินาแล้วท่านทูตก็กลับเข้ากระทรวงฯ คราวนี้

มาอยู่กรมอะไรครับ

ออท.ศักดิ์ชัย คราวนี้กลับมาอยู่กรมองค์การระหว่างประเทศอีก เป็นหัวหน้ากองการประชุมระหว่างประเทศ สมัยนั้นเขาไม่เรียกผู้อำนวยการ แต่เขาเรียกหัวหน้ากอง ซึ่งหัวหน้ากองเป็นชั้นเอก ก็กลับเข้ามารับราชการอีก 4 ปี จากนั้นก็ไปที่นิวเดลี ประเทศอินเดีย ประมาณปี 2500 นิด ๆ ตอนนั้นท่านเนห์รูเป็นนายกรัฐมนตรี มีอาจารย์สุกิจ นิมมานเหมินทร์ เป็นทูต ผมอยู่จนกระทั่งท่านเนรูห์อสัญกรรม ชาวอินเดียรักท่านมากไปในงานท่านแน่นไปหมด การเปลี่ยนแปลงในอินเดียก็ไม่มีอะไร มีแต่การเลือกตั้งใหม่

ตอนนั้นในอินเดียคงมีคนไทยอยู่มากที่สุดใช้ไหมครับ และมีปัญหาเรื่องดูแลคุ้มครองคนไทยบ้างไหมครับ

ออท.ศักดิ์ชัย ก็มีนักเรียนไทย มีพระ ก็มากเหมือนกัน บางครั้งก็มีนักเรียนตีกันกับนักเรียนต่างชาติหรือนักเรียนอินเดียเอง

ในขณะนั้นเรื่องงานการค้าขายในอินเดียคงมีแล้วใช้ไหมครับ

ออท.ศักดิ์ชัย ก็มีบ้าง แต่ส่วนใหญ่จะอยู่ที่สถานกงสุล กัลกัตตา ผู้คนเข้าออกทางนั้นมากกว่า เพราะเป็นด่านที่ใกล้เมืองไทย พวกพระไปก็ไปเข้าพาราณสี ก็มักจะเข้าทางกัลกัตตา ซึ่งเราก็ต้องช่วยดูแลเวลาที่ท่านมีปัญหา และการค้าขายทางกัลกัตตาก็มีมากครับ

สมัยนั้นที่ปรึกษาฝ่ายการพาณิชย์มีหรือยัง

ออท.ศักดิ์ชัย ไม่มีครับ จะมีอยู่ตอนหลังสงครามเสร็จใหม่ ตอนเปิดสถานทูต ก็จะมีผู้แทนกระทรวงการพาณิชย์ที่ทำงานเกี่ยวกับการค้าขายแะไปที่กัลกัตตา สมัยนั้นจะยังไม่มีที่ปรึกษาฝ่ายการพาณิชย์ เพิ่งจะมีเมื่อสักประมาณ 20 ปีมานี้เอง

ท่านทูตไปอยู่อินเดียมีโอกาสได้ไปทั่วประเทศไหมครับ

ออท.ศักดิ์ชัย ไปทั่ว แต่ผมไปพุทธคยาบ่อยหน่อย เพราะมีคณะกรรมการทางศาสนา และมีวัดไทยอยู่ที่นั่น บางแห่งพรรคพวกก็แอบไป อย่างแคชเมียร์สวยและมีที่ที่พักผ่อน เพราะอินเดียจะร้อนหน้าร้อนคนจึงมักจะขึ้นไปทางเขมทล้า และทางแคชเมียร์กัน แต่ทางกระทรวงเราไม่ให้ไปเพราะมีปัญหาความขัดแย้งกันอยู่ ถ้าเราไปก็เป็นฝ่ายอินเดีย ปากีสถานก็จะไม่ชอบ ซึ่งตอนนั้นกระทรวงก็มีคำสั่งออกมาเลยว่าจะไม่ให้ไป

จากอินเดียก็กลับมาอยู่กระทรวงการต่างประเทศ ที่กรมอะไรครับ

ออท.ศักดิ์ชัย ผมอยู่กรมการเมืองพักหนึ่ง แล้วก็ไปออสเตรเลีย ที่นั่นทำงานสนุก มีงานแบบทวิภาคีและมีงานเกี่ยวกับพหุภาคี คือมีงานองค์การพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ มียูนิโด มีองค์การอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ ซึ่งอาจจะไม่มีปัญหาเรื่องรุนแรง ที่สำคัญคือได้ฝึกฝน ได้มีการเข้าประชุมได้รู้ปัญหาต่างแม้แต่เรื่องทางเทคนิค ซึ่งเวลาที่คนหนึ่งไม่อยู่เราก็ต้องทำงานแทน ตอนนั้น ก็มีการแก้ไขปัญหากฎบัตร ธรรมนูญของการปรมาณูระหว่างประเทศซึ่งส่วนใหญ่ต้องใช้ความรู้ทางกฎหมาย ซึ่งเราก็ทำได้ดีพอสมควร

นี่คงเป็นลักษณะของกระทรวงการต่างประเทศตั้งแต่สมัยนั้นแล้ว คือพวกเราต้องทำงานหลายๆ อย่าง รู้หลายเรื่องแม้จะไม่รู้จักแต่ต้องรู้พอที่จะทำงานให้ประเทศชาติได้ ในสมัยนั้นทราบมาว่าข้าราชการที่ไปประจำการในยุโรปจะต้องประหยัดกันมากเพราะมีค่าใช้จ่ายสูง

ออท. ศักดิ์ชัย ใช่ครับ ส่วนมากแล้วเวลาที่เรารู้ได้ไปอยู่ทางนั้นเมื่อมีโอกาสเราก็อยากจะไปเที่ยวที่โน่นที่นี้บ้าง ถ้าหากโสดไม่มีภาระค่าใช้จ่ายมากก็พอจะไปเที่ยวได้ ส่วนคนที่มิบุตรก็ต้องประหยัดกันส่วนใหญ่ก็จะไปไม่ได้ ส่วนใหญ่ที่จะไปก็ต้องมีเพื่อนฝูงเราจึงจะไปกัน

จากออสเตรเลียแล้วไปไหนต่อครับ

ออท. ศักดิ์ชัย จากออสเตรเลียผมก็ไปเป็นที่ปรึกษาที่ลอนดอนเลย สมัยก่อนไม่มีตำแหน่งมากเหมือนอย่างปัจจุบัน ก็มีเลขานุการเอก เลขานุการโทแล้วก็ที่ปรึกษา จากที่ปรึกษาก็เป็นทูตเลย ไม่มีอัครราชทูต ไม่มีอัครราชทูตที่ปรึกษา อยู่ลอนดอน 3 ปีกว่าเกือบ 4 ปีจากลอนดอนผมก็ไปเป็นเอกอัครราชทูตที่แอสติสอะบาบา เอธิโอเปีย เมื่อผมเข้ามารับราชการในกระทรวงการต่างประเทศ ได้ปิดสถานทูตแอสติสอะบาบาไปแล้ว

ทำไมตอนนั้นเราจึงมีสถานทูตครับ มีความสัมพันธ์พิเศษอะไร

ออท. ศักดิ์ชัย ตอนนั้นเราต้องการเพื่อนอีกเหมือนกัน เพื่อนแอฟริกาตอนนั้นเรายังไม่มีเลย เราจึงไปเปิดที่เอธิโอเปียเป็นครั้งแรก และเอธิโอเปียก็มีระบบพระมหากษัตริย์ และกษัตริย์ไฮเลเซลาสซีก็เคยมาเป็นราชอาคันตุกะของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็เลยเลือกเป็นประเทศแรกที่เปิด ก่อนประเทศเคนยา นอกจากอียิปต์ กษัตริย์ไฮเลเซลาสซีเป็นที่เคารพนับถือในอาฟริกามาก ท่านมีอิทธิพลมาก ท่านพยายามต่อสู้และต่อต้านกับอิตาลี เป็นเอกลักษณ์ของการต่อสู้ของอาฟริกาเป็นชาติแรก องค์การเอกภาพอาฟริกาที่อยู่ที่นั่น ซึ่งตรงนั้นเป็นจุดที่เหมาะสมที่สุด เวลาเขามาประชุมกันเขาก็เชิญเอกอัครราชทูตและกัผู้แทนประเทศต่างๆ ไปร่วมด้วย

ในเอธิโอเปียสมัยก่อนลำบากไหมครับ

ออท. ศักดิ์ชัย ลำบากครับ เป็นประเทศที่มีความล้าหลังและมีโรคภัยไข้เจ็บมาก บางแห่งต้องกินยาแอนตีมาเลเลียทุกวันเหมือนกินกาแฟทุกเช้า อากาศเย็นสบายมากทั้งปี แต่อากาศบางหน้อย แรกๆที่ไปหายใจไม่ค่อยออกเพราะอากาศบาง ความจริงแล้วอากาศไม่พอจึงทำให้เราหายใจไม่ออก ก็คล้ายๆ กับที่เปรู ทางแถวนั้นก็อากาศเบาและที่เบาที่สุดก็ทีลาปาซ เป็นเมืองหลวงของโบลิเวียที่อยู่สูงที่สุด

ข้าราชการของเราที่อยู่ในต่างประเทศก็ต้องปรับตัวอย่างมากทีเดียวบางคนสุขภาพไม่ดีจะลำบากมาก ตอนท่านอยู่แอสติสอะบาบามีข้าราชการกี่คนครับ

ออท. ศักดิ์ชัย มี 3 คน คือ เอกอัครราชทูตคนหนึ่ง เลขานุการโทคนหนึ่ง และเลขานุการตรีอีกคน ในสมัยนั้นยังไม่มีคำว่าเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน พวกเราก็ต้องทำงานคลังเองและก็ต้องพิมพ์กันเอง เรื่องอาหารการกินที่นั่นก็ค่อนข้างลำบากมาก คนจะสภาพกันเลย ตอนนั้นไม่มีของไทยเลย แม้จะหาขนมปังกินก็ยังมี มีแต่ขนมปังที่ผสมข้าวโพด เวลาเจ็บป่วยก็ลำบากมากครับ เวลาเจ็บป่วยก็ต้องไปโรงพยาบาลฝรั่งซึ่งเขาก็มีหมอจากรัสเซียมาช่วย

ผมเคยได้ยินว่าข้าราชการรุ่นเก่าบางคนเสียชีวิตด้วยไข้มาเลเรียก็มี

ออท. ศักดิ์ชัย ที่เอธิโอเปียก่อนผมก็มีท่านทูตจำเนียรเกียรติธนาถ ท่านอยู่กระทรวงท่านแข็งแรงมาก ท่านเล่นบิงปองและแบดมินตันเก่งมาก ไม่มีอาการอะไรเลยที่ท่านไม่สบาย ท่านไปอยู่ที่นั่นได้สองปีท่านก็เสียชีวิตด้วยโรคหัวใจ อาจจะเป็นเพราะอากาศเบาหรือ

ป กิ ณ ก ะ

อะไรไม่ทราบ

ครั้งแรกที่ผมออกประจำการครั้งแรก ผมไปอยู่ที่อิรัก ท่านที่
ปริกษาวิทยา ยิ้มเจริญ ท่านเป็นโรคหัวใจอยู่แล้วไปเจออากาศที่นั่น ก็ไป
stroke ที่นั่นแล้วกลับมาเสียชีวิตที่ประเทศไทย เป็นข้อเท็จจริง งาน
ของพวกเราชาวกระทรวงการต่างประเทศ มีทั้งความลำบากและม
ความสุขคละเคล้ากันไป ท่านทูตศักดิ์ชัยนี่ยังมีอีกโพลด์ที่พม่าใช้ไหมครับ
ไปพม่าในช่วงนั้นประมาณปีเท่าไรครับ

ออท. ศักดิ์ชัย คือผมกลับจากเอธิโอเปีย มาพักกรุงเทพหลาย
วัน เพราะอยู่ใกล้กันกับพม่า ผมก็มีโอกาสได้เข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว ก่อนที่ผมจะกลับจากเอธิโอเปียผมก็ไปลาประธานาธิบดี
เอธิโอเปียเขาก็ฝากความเคารพมากราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวด้วย ผมก็นำข้อความนี้กราบบังคมทูลท่าน เมื่อผมกลับ
มาแล้วไม่นานเท่าไรก็มีการปฏิวัติในเอธิโอเปีย ประธานาธิบดีก็หลุดไป
มีนายทหารยศพันโทขึ้นมาแทน

ที่พม่าในช่วงนั้นมีงานหลักอะไรบ้างครับ

ออท. ศักดิ์ชัย มีมากครับเพราะใกล้ชิดกัน เมื่อประมาณปี
2518 ผมเกษียณ เมื่อปี 2521 ตอนนั้นก็ได้ออนรับคณะท่าน
นายกรัฐมนตรีเกรียงศักดิ์ ท่านไปเยี่ยมพม่า ซึ่งตอนนั้นปัญหาประมง
ล้ำน่านน้ำก็มีแล้ว คุณอินแสงไม่เคยว่างนักโทษชาวไทยที่เป็นกะลาสี
เรือประมงก็ประมาณ 2-300 คนข้าราชการสถานทูตก็ต้องไปคอยดูแล

จากรายการรอบบ้านเรา ดำเนินรายการโดย พิษณุ จันทร์วิทัน
ออกอากาศทางสถานีวิทยุสุราธรรมย์ เมื่อวันที่ 14 เมษายน 2543

ประเพณีเดือนมีนาฯ ของโรมาเนีย

เบญจภา ทับทอง
สอท. ณ กรุงบูคาเรสต์

ในทวีปยุโรป มีหลากหลาย อากาศก็เป็นเรื่องที่ทำให้เกิด
ประเพณีขึ้นมา ในประเทศโรมาเนียมีประเพณีที่เกี่ยวข้องกับเทพและ
ศาสนาคริสต์ประเพณีหนึ่ง เรียกกันว่า ประเพณีมาร์ติซอร์ อันแปลว่า
ของขวัญ

ในวันที่ 1 มีนาคม เป็นวันต้นฤดูใบไม้ผลิ หลังจากฤดูอัน
แห้งแล้งและยาวนาน แสงแดดเดือนมีนาคมนำความอบอุ่นมาปลูก
ชีวิตของดอกไม้และต้นไม้บานาพันธุ์ มีนาคมเป็นเดือนที่รู้จักกันใน
ภาษาโรมาเนียนว่า Martie หรือ Gemanar Mart หรือ Martisor ช่วง
9 วันแรกของเดือนมีนาคม เป็นวันที่เรียกกันว่าเป็นวันหญิงชรา หรือ
ในภาษาอังกฤษว่า Hag Days ฟังแล้วดูเหนื่อยแ่กเหมือนคนแก่ๆ พิกล
ที่เรียกอย่างนี้เพราะเดือนมีนาคม อากาศแปรปรวน พิธีนี้ คือ

การให้คนเลือกวันใดวันหนึ่งในช่วง 1-9 มีนาคม เพื่อเสี่ยงทายโชคชะตากับลักษณะอากาศ ถ้าเลือกวันไหนแล้วอากาศดี ปีนั้นก็จะประสบความสำเร็จ มีความสุขตลอดปี ทำการงานใดก็ได้ผลดี นอกจากนี้ เดือนมีนาคมยังเป็นเดือนเสี่ยงทายสำหรับเกษตรกรด้วย เพราะโรมาเนียเป็นประเทศเกษตรกรรม ชีวิตจึงขึ้นอยู่กับดินฟ้าอากาศเสียมาก ในวันที่ 1 มีนาคม เกษตรกรที่เลี้ยงแกะจะไปหยิบก้อนหินมาจากไร่และหากพบว่าแมลงอยู่ข้างใต้ การเลี้ยงแกะก็จะสมบูรณ์ได้เงินมาก ส่วนวันที่ 2 มีนาคม เป็นวันเสี่ยงทายเหมือนพิธีแรกนาขวัญของเรา ถ้าวันนั้นอากาศไม่ดี ผลผลิตก็จะไม่ดีไปตลอดปี นับเป็นวิธีฉลาดของผู้คิดประเพณี เพราะฟังดูแล้วเหมือนการผูกเรื่องอากาศไว้กับการเกษตร เป็นการฉลองความร่าเริงของการผลัดฤดูจากหน้าหนาวไปเป็นฤดูใบไม้ผลิอันแสนอบอุ่น วันอื่นๆ ที่ต่อมาจากวันแม่แก่หรือหญิงชรา นั้น เรียกกันว่า วันนก ก็คิดง่ายๆ ว่านอกจากดอกไม้ดอกไม้แล้ว อากาศอุ่นๆ แบบนี้ย่อมต้องมีนกโบกบินกันด้วยแปดวันหลังจากนั้น ก็จะเรียกชื่อนกต่างๆ คือ วันแรกเป็นวันนก Thrush วันที่สองเป็นวันของ Blackbird นก Skylark อยู่ วันที่สาม นก Coocoo วันที่ 4 นก Swallow นก Snow และนก Stork อยู่วันที่ 5,6,7 ตามลำดับ ส่วนวันที่ 8 เรียกกันว่าเป็นวันแกะ เพราะเป็นวันแรกที่เริ่มฆ่าแกะ

พิธีของชาวตาเซียนในโรมาเนียมีมานานนักหนาคู่กับฤดูที่เปลี่ยนแปลงของเดือนมีนา เหมือนหญิงแก่ที่อารมณ์แปรปรวน บางวันอ่อน บางวันฝนตก บางวันหิมะลง ผิเข้าผิออก เอาแน่ไม่ค่อยได้ ความน่ารักของพิธีนี้คือการที่มีการให้ของขวัญกัน หนึ่งในบรรดายอด

ฮิตที่ชายกันเกลื่อนถนนก็คือ เช้มกมัดสารพันชนิด หลากหลายแบบของจากเมืองไทยเราก็มีวางขายอยู่ด้วย สัญลักษณ์ที่สำคัญคือ ขดเชือกสีแดงกับขาว บางบ้านในแถบชนบทนิยมให้เหรียญเงินหรือทองเพื่อเป็นเครื่องกลางปกป้องผู้นั้นจากโรคภัยและเป็นเครื่องหมายแห่งความโชคดี เหมือนสายสิญจน์ในศาสนาพุทธ ทุกคนจะซื้อเช้มกมัดนี้ให้กันและติดไว้ 9-12 วัน หลังจากนั้นจะนำด้ายนั้นไปผูกไว้กับต้นไม้ เชื่อกันว่าต้นไม้จะช่วยปกป้องผู้ที่นำด้ายไปผูกให้แข็งแรงตลอดปี ในบางท้องถิ่นก็ติดไว้นานกว่านั้น ด้วยมีความเชื่อว่าเด็กผู้หญิงจะมีผิวสวยขาวตลอดปี

ชาวโรมาเนียเล่าให้ฟังว่า ต้นกำเนิดของพิธีนี้มีมาก่อนยุคคริสเตียน ด้ายสีขาวแทนความบริสุทธิ์ ความไร้เดียงสา แสงแห่งฤดูใบไม้ผลิและการเริ่มชีวิตใหม่ ด้ายแดงคือความโชคดี ธรรมชาติที่เจริญงอกงาม ความแข็งแกร่งของธรรมชาติที่กำลังจะเริ่มขึ้น ในชนบทที่ห่างไกล ปีใหม่เริ่มขึ้นในเดือนมีนาคม เพื่อเริ่มปีเกษตรกรรม เขาย้ำกันว่าพิธีนี้มีเฉพาะในบัลแกเรียและโรมาเนีย ในบัลแกเรียเรียกเช้มกมัดนี้ว่า martenistsa ในสมัยก่อนไม่มีด้ายแดงและขาว ใช้ใบโคลฟที่มี 4 กลีบ ไม้กวาดกวาดปล่องไฟ รูปหมู เลข 13 เต้าทอง รูปเกือกม้า และดอก snowdrops ติดแทน สมัยก่อน Moldavia และตะวันตกเฉียงเหนือของทรานซิลเวเนีย นิยมให้กันเฉพาะเด็กชายและผู้ชายเท่านั้น เดี่ยวนี้ให้เด็กหญิงและหญิงสาวด้วย

ในประวัติศาสตร์ กล่าวกันว่า วันที่เก้ามีนาคม เป็นวันที่ผู้นับถือ ออโรด็อกซ์รำลึกถึงการที่ผู้จงรักภักดีต่อพระเยซูคริสต์ในนิกายออโรด็อกซ์ 40 คน แสดงความศรัทธาต่อพระเป็นเจ้าในปี 320

หลังจากที่พระเยซูเสด็จมีชีวิต คนเหล่านี้ล้วนมาจากจังหวัดคัปปาโดเซีย ภูมิภาคเอเชียไมเนอร์ ที่ล้วนเคยอยู่ในกองทัพเดียวกันที่แคว้นอาร์มาเนีย (ประเทศอาร์มาเนียปัจจุบัน) พวกเขาล้วนเคยรับใช้พระเป็นเจ้า ต่อสู้กับผู้ที่ไม่นับถือศาสนาคริสต์ แต่โชคดูเหมือนไม่เข้าข้าง เมื่อผู้นำทัพคือ อากิริโคล่าที่ไม่นับถือคริสต์ทราบว่ามีคนในทัพ 40 คน แข็งข้อไม่ยอม นับถือพระเจ้าของโรมันจึงจับขังคุก แต่ไม่เป็นผล สาวก 40 คนนั้นก็สวดอ้อนวอนพระเจ้าในคุกและยังคงนับถือพระเยซูอยู่เช่นเดิม เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงกษัตริย์เป็นลิซิอุส ก็มีบัญชาทำโทษให้ 40 คนนี้ แก้วน้ำเย็นกลางฤดูหนาว จนทำให้คนหนึ่งเปลี่ยนใจ แต่ทันทีที่ ย้ายบ่อไปแช่น้ำอุ่น ก็เสียชีวิตทันที (คงเป็นเพราะเปลี่ยนอุณหภูมิเร็วเกินไปด้วย-ผู้เขียน) พวกที่เหลือ 39 คน ก็ยังสวดอ้อนวอนต่อไป โดยมีผู้เข้ามาช่วยนับถือศาสนาด้วย คือ ผู้คุมนักโทษ ชื่อ Aglays หลังจากนั้นไม่นาน เมื่อกษัตริย์โรมันเห็นว่ายังไม่มีใครเปลี่ยนใจ ก็จับ 40 คนนี้ ขึ้นมา ทักข้อต่อแขนและขา เผาทั้งเป็น ทิ้งอังคารลงน้ำ แต่มีบางคนนับถือยังคงเก็บอังคารของพวกเขาไว้บูชา

นั่นเป็นเรื่องราวที่จารึกในประวัติศาสตร์ศาสนาออร์ทอดอกซ์ เป็นที่มาสำคัญของขนมอร่อยที่ชาวโรมาเนียรับประทานกันในวันที่ 9 มีนาคม ซึ่งเป็นช่วงต่อระหว่างฤดูหนาวกับฤดูร้อน วันหยุดนี้คล้ายวันตรุษจีน ที่มีการห้ามทำงาน ปลูกได้เฉพาะกระเทียม ผักกาดและหัวหอมใหญ่

ในทางดาราศาสตร์ วันที่ 9 มีนาคมของทุกปีเป็นวันทำนายอากาศเชื่อกันว่า ถ้าฝนตกในวันนั้น หนาวร้อนจะได้ผลผลิตมาก แต่ถ้าฟ้าผ่าก่อนหน้านั้นสัก 2-3 วัน ผลผลิตจะไม่ดี ฝนในวันนั้นมี

มนต์วิเศษ บางคนเก็บไว้เป็นเหมือนน้ำมนต์ รักษาตาเจ็บและแก้ปวดศีรษะ นอกจากนี้มีการผสมน้ำกระเทียม เกลือ และน้ำส้มสายชูก่อนพระอาทิตย์ขึ้น เพื่อป้องกันวัวจากงูและแมลงหวี่ มีการเก็บกวาดทำความสะอาดบ้าน เผาขยะกลางลานบ้าน ให้เด็ก ๆ กระโดดข้ามเพื่อให้มีสุขภาพดีตลอดปี เผาพรมเช็ดเท้า รมควันทั่วบริเวณบ้าน คอกปศุสัตว์ป้องกันงูและสัตว์ร้าย ถ้ายังคงมีหิมะเหลือที่ไม่ละลายอยู่บนดิน ปีนั้นจะเป็นปีที่ดี มีการโรยขี้เถ้าไว้รอบบ้านเพื่อไม่ให้งูเข้ามาในบ้าน เป็นวันที่ส่วนใหญ่ท้องฟ้าจะเปิด มีการตีไม้แว่นแดง 40-44 แก้ว (การตีนี้มาจากศาสนาโรมัน) หลังจากวันนั้น มีการไถหว่าน ปลูกพืช และทำความสะอาดรั้ว

วันนี้ยังเป็นวันรำลึกถึงคนตายและเพื่อนำมาซึ่งผลผลิตที่ดีไม่ให้แมลงเกาะกินพืช แม่บ้านจะทำขนม Mucenici (อ่านว่ามุชชินิช) แจกเพื่อนบ้าน ญาติมิตร และจุดเทียน 40 เล่ม รำลึกถึงสาวก 40 คนนั้น ขนมนี้หน้าตาคล้ายบัวลอย แต่เป็นบัวลอยเย็น เป็นรูปเลขแปด แจกกันในหมู่เพื่อนฝูงญาติมิตร แบ่งนั้นหมายใช้แทนกายของคน หรือของดีเรียกว่า มุชเชนิช หรือมาเชนิชหรือตามภาษาดาเซียว่า มูซุนอาโกส แปลตรงตัวได้ว่า ลงไปกับไฟ แปลได้ว่า ขอฉลองกับความเศร้าโศกเพื่อรำลึกถึงสาวก 40 คนนั่นเอง ขนมรูปเลข 8 นี้มีรสหวานหอม ใส่น้ำตาลกวนกับน้ำผึ้งวอลนัทบด ผงอบเชย เปลือกมะนาว เปลือกส้มผสมเหล้ารัมนิดหน่อย ลีอกน้ำตาลๆ มีรสเหล้ารัม อร่อยดี หรือบางคนก็ทำเป็นขนมปังรูปเลข 8 โรยหน้าด้วยน้ำผึ้งกับวอลนัทบด บางคนก็ถือโอกาสฉลองวันนี้เป็นวันเซนต์ของตัวเอง เนื่องจากชื่อของตนไม่ตรงกับชื่อของเซนต์องค์ใดองค์หนึ่งในปฏิทิน

ที่น่าประทับใจคือ หลังจาก 9 วัน ในเดือนมีนาคมแล้ว มีการให้ดอกไม้แก่เด็กผู้หญิงและหญิงสาว ดอกไม้ที่นี้ก็หลากหลาย สีสดใส ชายโดยยิบซีกระโปรงบานสีสดพอกับเด็กผู้หญิงและหญิงสาว ดอกไม้มีตั้งแต่กุหลาบสีงามก้านยาวกลีบหนา ไอริส ฟรีเซีย เยบีร่า แดฟฟอดิล ดอกกิโลเซล ที่เป็นดอกไม้ท้องถิ่นคล้ายๆ ดอกพุด ดอกแซมบีลากลิ่นหอมเย็นมีหลากสีคือ เหลือง ม่วง ชมพูและขาว ที่นี้ยังมีดอกทิวลิป สารพัดสี ร้านขายดอกไม้ก็มีอยู่ทุกหัวถนน ชวนให้ซื้อยิ่งนัก

สิ่งลึกลับและมหัศจรรย์

ท.เลียงพิบูลย์

หลายท่านได้ถามข้าพเจ้าว่า “วิญญาณ” หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์และปาฏิหาริย์มีจริงไหม ทั้งที่ข้าพเจ้าเคยตอบมามากแล้ว แต่ก็ยังมีบุคคลที่สนใจได้พยายามไต่ถามมามาก ข้าพเจ้าก็ตอบสั้นๆ อย่างที่เคยตอบมาแล้วว่า ท่านเชื่อว่ามีจริงข้าพเจ้าก็ว่ามีจริง หากท่านไม่เชื่อว่ามีจริง ข้าพเจ้าก็ไม่จริง สิ่งที่จะเชื่อหรือไม่เชื่ออยู่ที่ตัวท่าน ไม่ได้อยู่ที่ข้าพเจ้า

พระพุทธเจ้าท่านยกย่องผู้มีปัญญาว่าเป็นผู้ประเสริฐเลิศกว่าสิ่งอื่น ท่านสอนให้ใช้ปัญญาพิจารณาหาเหตุผลด้วยตนเอง อย่าเชื่อสิ่งใดเพียงแต่เขาบอกเล่า หรือสิ่งที่ปู่ย่าตายายได้เคยปฏิบัติมาแต่โบราณติดต่อกันมาก็ดี ให้เราใช้สติปัญญาความสามารถนำมาพิจารณาด้วยตนเองให้รู้แจ้งความจริงก่อน เมื่อแน่ใจแล้วจึงเชื่อ ท่านไม่ให้เชื่อตามเขาบอกอย่างงมงาย เชื่อตามปู่ย่าตายายเชื่อตามกันมา แม้หลัก

ธรรมคำสั่งสอนของพระองค์ท่านก็ให้พิจารณาหาเหตุผลเสียก่อนค่อยเชื่อ
ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่มีเสรี ท่านให้ใช้สติปัญญาของตนเอง
ฉะนั้นพิจารณาแล้วควรจะปฏิบัติเข้าหลักของท่านว่า ตนเองเป็นที่
พึ่งของตน เรื่องเชื่อหรือไม่เชื่อก็อยู่ที่ตัวเองไม่ได้อยู่ที่ผู้อื่น

ข้าพเจ้าได้รับคำตักเตือนจากท่านผู้ใหญ่ ท่านผู้เชื่อแต่หลักทาง
วิทยาศาสตร์ ไม่เชื่ออะไรที่ไม่มีเหตุผลง่ายๆ ที่ขัดกับหลักวิทยาศาสตร์
หลายท่านแสดงความหวังดีต่อข้าพเจ้า ท่านเหล่านี้ต่างก็เชื่อเรื่อง
“กฎแห่งกรรม” และนิยมสนใจกันมาก เมื่อมีเรื่องวิญญานเรื่องปาฏิหาริย์
หรือเรื่องศักดิ์สิทธิ์และลึกลับเกี่ยวกับผีสิง ที่ข้าพเจ้าเขียนขึ้น ท่านก็
เกิดเป็นห่วงใยแทน เพราะเรื่องเหล่านี้พิสูจน์ไม่ได้ จะทำให้ผู้อ่าน
เสื่อมความนิยม ในเรื่องวิญญานผีสิงศักดิ์สิทธิ์ที่ท่านคิดว่าพิสูจน์ยาก

ข้าพเจ้ากราบขอบคุณที่ท่านห่วงและหวังดี เพราะมีความ
สนใจติดตามหนังสือของข้าพเจ้าตลอดมา และทุกท่านก็หวังดีตัก
เตือนต่อข้าพเจ้านับว่าเป็นพระคุณสูงยิ่ง ข้าพเจ้าไม่สามารถจะลืมนคุณค่า
ความหวังดีของท่านได้ จึงเรียนกับท่านที่เคารพว่า ข้าพเจ้าไม่มี
ความรู้ในเรื่องเหล่านี้ แต่การเขียนขึ้นก็อาศัยเหตุที่เกิดขึ้นแล้วและ
ประสบการณ์เป็นหลักและถือว่าความจริงเป็นของไม่ตาย หากทุกท่าน
ได้ประสบการณ์แล้วไม่กล้าเขียนกล้าเล่ากลัวคนไม่เชื่อจะหาว่างมาย
เหตุการณ์มหัศจรรย์ที่ควรรู้อะไรก็เกิดขึ้นแล้วก็สูญสิ้นไปโดยไม่มีผู้บันทึก
เขียนเล่าต่อมาก็น่าเสียดาย เพราะปัจจุบันนี้ยังมีคนสนใจไม่น้อย ต่อ
ไปอนาคตก็จะมีผู้ค้นคว้าหาความจริงมาพิสูจน์ก็จะได้เรื่องที่เป็น
ประโยชน์ต่อไป อาศัยที่ข้าพเจ้าได้ประสบการณ์และหมู่เพื่อนฝูงและ
ท่านที่ศรัทธาได้บันทึกส่งมาให้และข้าพเจ้า ไม่ใช่คนงมงาย

จึงได้พยายามพิจารณา ก่อนจะเขียนก็ได้ชี้แจงอยู่ในตัวเรื่อง สำหรับผู้
ถามมาจำนวนไม่น้อย ข้าพเจ้ายังไม่มีเวลาตอบ ก็จะขอตอบรวมกันใน
ที่นี่ให้ทราบ ฉะนั้นการเชื่อว่าจริงหรือไม่จริงอยู่ที่ตัวท่าน เรื่อง
วิญญานและสิ่งอภินิหารและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ขอให้ท่าน ใช้สติ
ปัญญาที่มีมาหาเหตุผลความจริงท่านตัดสินใจเอาเองเพราะสิ่งเหล่านี้
หาข้อพิสูจน์ยาก ข้าพเจ้าไม่สนับสนุนให้ท่านเชื่อ ขอให้ท่านพิจารณา
ดูด้วยตัวเอง ดังเรื่องที่ข้าพเจ้าได้รับมาจากผู้เชื่อถือได้

เช้าวันหนึ่งข้าพเจ้าได้รับโทรศัพท์จาก คุณเชื้อ แนวบุญเนียร
บอกว่า “ผมอยากขอร้องให้คุณช่วยแนะนำให้ผมรู้จักท่านผู้นั่งทางในเก่ง
สามารถจะรู้ถึงสิ่งลึกลับให้ผมสักหนึ่งท่าน” ข้าพเจ้าถามว่า “มีเรื่อง
อะไรเกิดขึ้นหรือ จึงต้องการหาผู้มีความรู้ในเรื่องนี้” คุณเชื้อพูดอย่าง
ตื่นเต็นว่า “มีสิครับ เมื่อคืนนี้ตอนตี 2 ผมหลับอย่างสบาย เหมือนมี
เสียงมากระซิบที่ข้างหูบอกว่าตื่นเกิด ไฟจะไหม้เครื่องทำความเย็น
เมื่อผมได้ยินไฟจะไหม้ก็ตกใจ รีบลุกขึ้นมาปิดสวิทช์ไฟแล้ว จึงเห็น
ควันและกลิ่นไหม้ออกจากเครื่องทำความเย็น ผมนึกว่าคงมีสิ่งศักดิ์
สิทธิ์อะไรมาเตือน มาช่วยทำให้ผมพ้นจากอัคคีภัยไปได้ มันเป็นเรื่อง
แปลกซึ่งผมได้ประสบกับตัวผมเอง” ข้าพเจ้าพูดไปว่า “เอ
เครื่องทำความเย็นมีฟิวส์ เวลาไฟรั่วมันก็คงตัดสวิทช์ในตัวเอง เป็น
อัตโนมัติอยู่แล้วนี่” เสียงคุณเชื้อพูดมาว่า “มันไหม้ทางพัดลมมาก่อน
ฟิวส์ยังไม่ทันขาดผมรีบถอดออก หากไม่ได้ยินเสียงกระซิบบ้านผมเกิด
ไหม้แน่ และทั้งเครื่องทำความเย็นอาจเกิดระเบิดขึ้นได้ อันตราย
มากมายติดตามมา ผมจึงอยากทราบว่าสิ่งลึกลับอะไรที่ช่วยผมไว้” และ
พูดต่อไปว่า “ผมจะไปเที่ยวต่างประเทศสักพักหนึ่ง ออกเดินทางใน 2

วันนี้และคิดว่าจะรีบกลับมาทำงานประชุมเพลิงศพแม่ของคุณ”

ข้าพเจ้าบอกว่า “งานศพแม่ผมไม่จำเป็น เรื่องเล็กน้อยอย่าเป็นห่วงเลย โปรดเที่ยวให้สนุกทำจิตใจให้สบายเถิด งานศพแม่ผมถือว่าเป็นเรื่องไม่สำคัญอย่างกังวล การไปเที่ยวรอบโลกนั้นเมื่อไหร่จะได้ไปสักครั้ง ไปเที่ยวปล่อยอารมณ์ให้สนุกสนานอย่ากังวลใจในเรื่องเล็กๆ เลย มิฉะนั้นผมก็ไม่สบายใจ เพราะทำให้ผู้อื่นมีความห่วงกังวลในเรื่องธรรมดาไม่สำคัญ”

ต่อจากนั้นก็ทราบข่าวว่า คุณเชื่อกับคุณวนิดาก็เดินทางไปเที่ยวทางยุโรปและอเมริกาแต่ก็กลับมาพอดีในวันงานศพแม่ข้าพเจ้า และได้อุตส่าห์มาในงานและเวลาประชุมเพลิง

คืนหนึ่ง ข้าพเจ้ากำลังนั่งเขียนหนังสืออยู่ในห้อง โทรศัพท์ดังขึ้นเมื่อรับขึ้นฟังก็ทราบว่า คุณประสิทธิ์ การุณยวานิช อยากรจะเล่าเรื่องอภินิหารความดีให้ฟังว่า

“เย็นวันนี้ผมได้ไปงานพระราชทานเพลิงศพท่านผู้หนึ่งที่วัดเทพศิรินทราวาส ได้พบเพื่อนเก่าเป็นข้าราชการ ท่านได้เล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวท่านเอง แม้จะไม่ใช่เรื่องใหม่แต่เป็นเรื่องน่าคิดน่าเขียนมาก”

ข้าพเจ้าถามว่า “เป็นเรื่องอย่างไรครับจะเล่าหรือบันทึกมาให้ผม” เสียงคุณประสิทธิ์ตอบมาทางโทรศัพท์ว่า “ผมได้รับเรื่องมาสดๆ ร้อนๆ เย็นวันนี้ ผมอยากจะถ่ายทอดให้คุณ ท. ทางโทรศัพท์ดีกว่า ถ้าข้าพเจ้ามีโอกาสจำได้ไม่หมดก็จะเสียเนื้อเรื่องไป”

ข้าพเจ้าบอกว่า “ตกลงครับ ขอขอบคุณ โปรดเริ่มเล่ามาได้เลยครับ” ต่อจากนั้นคุณประสิทธิ์ก็ได้บรรยายถ่ายทอดมาให้ข้าพเจ้าดังได้

เรียบเรียงขึ้นว่า

ข้าราชการเก่า (ท่านขอรับรองอย่าเอ่ยชื่อ) เล่าว่า ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ผมได้ย้ายไปรับราชการหัวเมืองไกลทางชายแดนซึ่งเป็นดินแดนใหม่สำหรับผม ซึ่งผมยังใหม่ต่อท้องถิ่น ตำบลต่างๆ ใหม่ต่อถนนหนทาง เพราะเพิ่งเหยียบย่างเข้าไปในจังหวัดนี้เป็นครั้งแรกในชีวิต

วันหนึ่งผมได้ขับรถออกไปนอกเมือง ในชนบทอำเภอบ้านนอกห่างไกลมาก เมื่อขับรถออกไปไกลเพื่อดูชีวิตชาวชนบทและอาชีพก็พอดีไปเห็นชาวบ้านกำลังจับปลาในคูอยู่ข้างถนนกลุ่มหนึ่ง ชุดกันเป็นทำนบวิดน้ำจับปลา เห็นหลายคนวิ่งไล่ตะครุบปลาช่อนตัวใหญ่โดดหนีไปมา ชาวบ้านเหล่านั้นไม่สามารถจะจับ ตัวมันใหญ่โตต่างก็วิ่งไล่ล้อมเพื่อจับปลาช่อนตัวเดียว แต่ปลาตัวนั้นวิ่งไวโดดเร็วและดีดตัวสูงข้ามหัวชาวบ้านที่ล้อมไว้ออกมาได้ ผมจึงหยุดรถข้างถนนออกมายืนดู ทันใดนั้น ปลาช่อนก็กระโดดขึ้นมาบนถนน และกระเลือกกระสนมาจนมุมข้างหน้าแทบเท้าของผม

พวกชาวบ้านเหล่านั้นก็ตะครุบตัวได้อย่างง่าย ไม่ดีดตัวโดดหนีต่อไป ผมก็เกิดมีความสงสัยขึ้นมา นึกในใจว่าปลาช่อนตัวนี้แปลกประหลาดหนีขึ้นมาที่ผมยืนอยู่ คล้ายจะขอรับรองให้ช่วยชีวิตมันไว้ หนีหนีต่อไป ผมก็เกิดเมตตาจิตสงสัยจึงบอกกับพวกชาวบ้านเหล่านั้นว่าผมขอซื้อปลาช่อนตัวนี้เถิดจะไปปล่อยเอาบุญ เมื่อตกลงซื้อขายกันแล้วผมก็จ่ายเงินตามราคาที่ค่อนข้างจะแพงกว่าธรรมดา แล้วผมก็ให้นำปลาช่อนตัวนั้นไปใส่ในรถ คล้ายว่าปลาจะรู้ตัวว่ามีคนช่วยให้พ้นภัยแล้วมันก็หยุดไม่เดินไม่โดดต่อไป อยู่นิ่งในรถ ระหว่างที่กำลังตกลงใจซื้อปลาช่อนนำไปปล่อยก็มองเห็นมีรถแล่นมาข้างหลังแล้ววิ่งผ่านขึ้นไป

ข้างหน้า เป็นรถขนาดเดียวกับของผม ครูเดียวก็กลับสายตาไป

เมื่อผมซื้อปลาแล้วก็ต้องใช้ความคิดว่า จะเอาไปปล่อยที่ไหนที่จะปลอดภัย ควรเป็นหนองน้ำลึกใหญ่หรือคลองหรือแม่น้ำ ซึ่งชาวบ้านไม่สามารถจะติดตามไปจับมาอีก ผมขับรถพลาจ ตาก็จ้องทั้งซ้ายและขวาเพื่อหาบึง คลอง หนองน้ำ

ผมขับรถช้าๆ ส่ายตาเพื่อหาที่ปล่อยปลา ได้เห็นบึงใหญ่ห่างข้างทางไปประมาณ 100 เมตร ก็หยุดรถข้างถนน คราวนี้จะทำอย่างไรดี จับปลาช่อนตัวนี้เดินลงข้างทางโดยปลาไม่ตื่นไม่โดด ปลาขนาดสองกำมือก็นับว่าใหญ่ไม่ใช่เล่น และปลาช่อนเป็นปลาที่แข็งแรงทำอย่างไรจึงไม่ให้มันตื่นหลุดมือไป ก่อนจะเดินทางไปถึงบึงน้ำ ห่างจากถนน หากปลาตัวนี้เป็นตัวผู้ก็คิดว่าเป็นปู่ปลาตัวหนึ่งที่ใหญ่โตเท่าที่ผมเคยเห็นมา

ทันใดนั้น ผมก็คิดได้ว่าหลังรถมีผ้าขาวม้าอยู่ผืนหนึ่งเอาไว้สำหรับเช็ดรถยังดีพร้อมไม่ขาดไม่เปื่อย คิดว่าเอาผ้าขาวม้าหุ้มท่อตัวปลาแทนสวิงปลาคงจะเดินไม่ได้ เหมือนเราจับด้วยมือคงไปไม่ทันถึงไหนคงจะอาละวาด เดินหลุดมือเพราะตัวปลามันสิ้น ทั้งได้เห็นฤทธิ์ตอนปลาตัวนี้อาละวาดเวลาชาวบ้านต้องวิ่งไล่จับ

เมื่อก่อนที่ผมจะได้จัดการจับปลาหุ้มท่อผ้าขาวม้า ผมได้พูดว่า เราได้ช่วยชีวิตเจ้าไว้จะนำไปปล่อยลงน้ำ เจ้าอย่าตื่นอาละวาดนะ พูดแล้วก็เอาผ้าขาวม้าห่อแล้วก็เดินออกจากรถลงไปข้างล่าง เดินบุกตามคันนา ปลาตัวนั้นเหมือนจะรู้ภาษาคน ไม่ตื่นสะบัดกระโดดเหมือนทำกับชาวบ้านเหล่านั้น มันนิ่งให้ผมใช้สองมือประคองเดินไป หรือมันอาจตื่นจนเหนื่อยอ่อนมาก่อนก็เป็นได้ เมื่อมาถึงบึงก็มองดูน้ำใสมีบัว

ข้างบึงและต้นสาหร่ายและต้นไม้น้ำขึ้นทั่วไป แล้วผมก็หาที่น้ำลึก ผมก็แก้ท่อผ้าขาวม้าแล้วเอาปลาปล่อยลงน้ำ ผมยืนมองดูครู่หนึ่ง เห็นมันผุดขึ้นแล้วดำลงเหมือนจะแสดงความขบใจที่ได้รอดชีวิตมาได้ มันคงดีใจมากที่กลับมาอยู่ในน้ำตามเดิม ผมยืนมองดูอยู่ ในใจนั้นเกิดปีติขึ้นมาที่ได้ช่วยปลาช่อนตัวนี้ให้มีชีวิตยืนยาวอยู่ต่อไป ผมยืนมองอยู่ครู่หนึ่งเห็นปลานั้นผุดขึ้นผุดลงหลายหน เหมือนจะแสดงความขบใจที่ได้ช่วยชีวิตไว้แล้ว ก็ดำหายลงไปในกันบึง ผมยืนมองดูครู่หนึ่งเมื่อไม่เห็นปลาช่อนตัวนั้นโผล่ขึ้นมาอีก ผมก็เดินกลับมาขึ้นรถเพื่อขับรถต่อไปใหถึงอำเภอหรือหมู่บ้านตามที่ผมตั้งใจไว้ เป็นทางที่ผมไม่เคย ผ่านมาก่อน

เมื่อขับรถไปได้พักหนึ่ง มองดูข้างหน้าเห็นคนมุงดูกลุ่มหนึ่งแต่ไกลเมื่อรถผมเข้าไปใกล้ ก็มองเห็นเป็นสะพานไม้ ชำมคลองกว้างพอสมควร ผมจึงจอดรถข้างทางแล้วก็เดินมองดูและชะโงกดูข้างล่าง เห็นรถยนต์คันหนึ่งตกลงไปอยู่ข้างล่างในห้วย ตอนท้ายยับยู่ยี่ ผมก็นึกสงสัยทำไมรถคันนี้ไม่เอาหัวลงกลับเอาท้ายไปกระแทกกับเสาสะพานต่อหม้อ เมื่อผมเห็นรถคันนั้นทำให้ผมตื่นเต้นตกใจมากเพราะจำได้ว่ารถคันนี้วิ่งออกหน้าผมตอนผมกำลังซื้อปลาช่อนกับชาวบ้าน ผมรีบถามชาวบ้านที่เห็นเหตุการณ์เพราะอยากรู้ว่าคนในรถ มีบาดเจ็บสาหัสตายบ้างหรือเปล่าชาวบ้านที่ผมถามรู้สึกว่าจะเป็นผู้มีอาวุโสในหมู่คนเหล่านั้นบอกว่า “ในรถมี 3 คน แต่บาดเจ็บสาหัสทุกคน หัวแตกแขนหักไปตามกัน” ผมถามต่อไปว่า “คนเหล่านี้เป็นใคร มีคนรู้จักไหม มาจากไหน” ชายสูงอายุผู้หนึ่งตอบว่า “พวกชาวบ้านไม่มีใครรู้จักมาก่อนหรอกครับ เพียงแต่เคยเห็นว่าพวกนี้เคยมาเที่ยวยิงนกเสมอ แถวนี้นกเขาชุม รถที่ตกก็ยังมีนกเขาถูกยิงอยู่เป็นพวงและมีปืนแฝดอยู่ในรถ”

ผมถามว่า “แล้วคนเจ็บไปไหนหมด ใครช่วย เห็นแต่รอยเลือด
หยด” ชายผู้นั้นตอบว่า พอสะพานหักรถตกลงก็พอดีมีรถสวนมาเข้า
เมืองจอดชลออยู่ริมฝั่งสะพาน เมื่อเห็นรถควงท้ายลงไปต่างก็ตกใจ
รีบพากันลงจากรถไต่สะพานไม้ที่หัวลงไปช่วยคนเจ็บออกมาพร้อมทั้ง
ชาวบ้านช่วยกันอุ้มแล้วเห็นว่าจะเป็นคนรู้จักกันมาก่อน เห็นเรียกชื่อ
เขย่ำตัวเพราะต่างก็สลับหมดสติไปตามกัน

เมื่อสะพานไม้พังไปแล้วจะข้ามไปไม่ได้ รถคันนั้นก็ถอยกลับ
หลังทั้งนำเอาคนป่วยใส่รถรีบขับไป คงจะไปที่อนามัยอำเภอซึ่งอยู่ไม่
ไกลจากที่นี่ ชายผู้นั้นพูดแล้วก็ถอนใจว่า “รถโดยสารเขาก็เคยวิ่งกัน
น้ำหนักมากกว่านี้ยังไม่หัก จำเพาะมาหักเอารถคันนี้” ผมจึงบอกว่า
“สะพานไม้นี้สร้างมานานแล้วและไม่ค่อยมีคนดูแล จึงเกิดอุบัติเหตุ
เช่นนี้ขึ้น สะพานมันจะพังอยู่แล้วก็พอดีรถคันนี้มารับเคราะห์ก่อน”
ผมพูดแล้วก็ลาผู้เฒ่าและชาวบ้านที่ได้สนทนาด้วยมาขึ้นรถ กลับรถ
วิ่งเข้าจังหวัด จิตใจผมสั่นเต้นตึกตักหัวใจหดหู่ เคราะห์ผมยังดีที่
รถคันนั้นรับเคราะห์แทนผม หากผมไม่หยุดรถขอซื้อปลาชาวบ้าน
เคราะห์กรรมอันนี้คงจะเกิดขึ้นแก่ผมแน่ เมื่อผมผ่านบึงที่ผมปล่อย
ปลาซ่อน ผมก็สะอึกสะอื้นอยู่ภายใน แล้วก็อดรำพึงไม่ได้ว่า เจ้าซ่อน
เหยื่อไม่แต่ข้าจะช่วยชีวิตเจ้าแต่ฝ่ายเดียว แต่เจ้าก็ยังได้ช่วยชีวิต
ข้าเป็นการตอบแทนด้วย ข้าจะไม่ลืมเรื่องนี้ไปตลอดชาติ

การสร้างกรรมดีเพียงแต่เล็กน้อย ซึ่งมองเห็นว่าไม่เป็นสิ่งสลัก
สำคัญอะไร แต่บางครั้งก็ได้รับผลตอบแทนอย่างสูงค่าซึ่งเปรียบเทียบ
กันไม่ได้ หากทางโลกก็จะพูดว่าเหตุบังเอิญแต่เมื่อพูดถึงหลักกรรม
แล้วไม่มีคำว่าบังเอิญ มีแต่ผลของกรรมดีและกรรมชั่ว ที่จะตามสนอง

ตามกฎแห่งกรรม เหตุการณ์เช่นนี้ย่อมจะเกิดขึ้นได้เสมอ สำหรับผู้
สร้างกรรมดี ซึ่งตรงข้ามกับผู้สร้างกรรมชั่ว ย่อมจะได้รับผลเช่นเดียว
กันแต่ตรงกันข้าม

จาก “กฎแห่งกรรม” ของ ท. เลียงพิบูลย์

จดหมายผู้ฟัง

๖๖

...ดิฉันได้ติดตามข่าวสารของทางสถานี
มาประมาณปีเศษ ข่าวสารทุกอย่างให้ความรู้มาก
โดยเฉพาะเรื่องการต่างประเทศ...

(งามนิศ เลขวัตรประดิษฐ์ ต.ทะเลชุมศร
อ.เมือง จ.ลพบุรี)

...ท่านผู้อำนวยการครับ เป็นที่ประจักษ์
แก่สายตาประชาชนโดยทั่วไปแล้วว่า รายการของ
ทางสถานีวิทยุสุราษฎร์ เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป
ทั้งภายในและต่างประเทศแล้วเติบโตมาเป็นลำดับ
น่าภาคภูมิใจแทนคณะผู้จัดทำทุกๆ รายการ...
(ยุทธพิชัย ชุกกะลี โรงเรียนวัดป่าไผ่ อ.แก่งคอย จ.สระบุรี)

๙๙

อาหารการกิน

ข้าวแช่รามัญ

วิไล เอ็มทรัพย์

การทำข้าวแช่เป็นประเพณีที่ชาวมอญนิยมทำกันในวัน
สงกรานต์ เนื่องจากข้าวแช่เป็นส่วนหนึ่งซึ่งทำในวันสงกรานต์ ฉะนั้น
จึงขอกล่าวความหมายของวันสงกรานต์เสียก่อนสักเล็กน้อย

คำว่า “สงกรานต์” ตามพจนานุกรมแปลว่าการย้ายที่ เคลื่อนที่
คือพระอาทิตย์ย่างขึ้นสู่ราศีใหม่ เป็นวันเริ่มต้นปีใหม่ วันสงกรานต์
เป็นประเพณีที่สนุกสนานของชาวไทยมาแต่ดั้งเดิม เป็นพิธีที่มีมานาน
แล้ว ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย ตามปกติก็ตกอยู่ราวๆ วันที่ 10 เมษายน
ถึงวันที่ 18 เมษายน แต่ส่วนมากแล้วมักตกอยู่ในราววันที่ 13 14 และ
15 เมษายนทุกๆ ปี เมื่อถึงวันนี้ ประชาชนจะทำพิธีแสดงความยินดีที่
ได้มีชีวิตอย่างขึ้นปีใหม่ จะมีการทำบุญตักบาตรและมีการเล่นต่างๆ
โดยมีวิธีการสนุกสนานแตกต่างกันไปตามท้องถิ่น สำหรับการทำบุญ

ตักบาตรในวันสงกรานต์ ชาวรามัญนิยมทำข้าวแช่ไปทำบุญที่วัด โดยนำไปถวายพระทั้ง 3 วัน แล้วนำไปให้ผู้ใหญ่ด้วย ชาวรามัญถือว่าปีหนึ่งควรจะได้กระทำกิจสิ่งหนึ่งเพื่อทดแทนพระคุณบรรดาท่านผู้มีพระคุณทั้งหลาย เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ ตลอดจนผู้ที่เคารพนับถือ ทั้งจะได้ขอพรจากท่านด้วย ข้าวแช่เป็นอาหารที่ประกอบไปด้วยของเย็นๆ เหมาะสำหรับเทศกาลสงกรานต์ซึ่งเป็นฤดูร้อน

ก่อนถึงวันสงกรานต์ บ้านที่จะทำข้าวแช่จะจัดเตรียมอาหารสำหรับรับประทานกับข้าวแช่ไว้ก่อนล่วงหน้า เป็นต้นว่า ฉักเนื้อเค็ม หั่นหัวผักกาดเค็ม ต่ำปลาแห้ง ทำไข่เค็ม พอรุ่งขึ้นจะเป็นวันสงกรานต์ แต่ละบ้านจะเตรียมทำบ้านสงกรานต์ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ศาลเพียงตา” โดยใช้ผ้าขาวหุ้มและข้อสำคัญจะต้องมีดอกไม้ชนิดหนึ่งมีสีเหลืองซึ่งเรียกว่า “ดอกคูณ” หรือ “ดอกสงกรานต์” ประดับไว้ด้วย แล้วก็ต่างตกแต่งให้สวยงาม เพราะเชื่อว่าในวันสงกรานต์ นางสงกรานต์จะลงมาประจำอยู่เพื่อคุ้มครองให้ครอบครัวของตนอยู่เย็นเป็นสุขตลอดปีใหม่ที่ย่างมาถึง ในการทำข้าวแช่ต่างก็ตื่นกันแต่เช้ามืดเพื่อจัดเตรียมประกอบอาหารที่ได้เตรียมไว้แล้ว เช่น ผักเนื้อเค็ม ผักผักกาดเค็ม ผักปลาเค็ม ผักกระเทียมดอง ของสำหรับรับประทานกับข้าวแช่เป็นจำพวกของแห้งๆ ทั้งนี้ ซึ่งเป็นอาหารที่ทำได้ง่าย ไม่ยุ่งยากอะไรนัก เฉพาะการหุงข้าวมีการปฏิบัติที่เคร่งครัดอยู่บ้าง คือข้าวที่จะนำมาหุงนั้นจะต้องใช้ข้าวสารที่เป็นตัว อย่างชนิดที่หนึ่ง การหุงข้าวจะต้องหุงให้พ้นชายคาบ้าน ก่อนหุงจะต้องเก็บกากข้าวให้สะอาด และจะต้องนำข้าวสารไปชาน้ำให้สะอาดถึงเจ็ดครั้งจนหมดความเหนียวของข้าว เสร็จแล้วก็ใส่ภาชนะใช้ผ้าขาวคลุมไว้ น้ำที่จะใส่ข้าว

แช่จะต้องใสสะอาด อดด้วยเทียนอบ บรรจุไว้ในหม้อน้ำที่ทำด้วยดินเผา เวลารับประทานจึงตักใส่ในข้าว ทำให้มีกลิ่นหอมเย็นชวนรับประทาน เมื่อทำข้าวแช่เสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะต้องจัดข้าวแช่ พร้อมทั้งน้ำและกับข้าวทุกอย่างที่ทำไว้ ใส่ถาดแล้วนำไปเช่นที่บ้านสงกรานต์ซึ่งตกแต่งเตรียมไว้แล้ว พร้อมทั้งจุดธูปเทียนสว่างไสว ต่อจากนี้ต่างก็จัดเตรียมข้าวแช่เพื่อนำไปถวายพระตามวัดบ้าง และแจกไปตามเพื่อนบ้าน ใกล้เคียงบ้าง และเชื้อเชิญผู้ที่มีได้จัดทำข้าวแช่มาร่วมรับประทานที่บ้านบ้าง ในวันนี้ต่างก็แต่งตัวกันอย่างสวยงาม หนุ่มๆ สาวๆ จะนำข้าวแช่ไปถวายพระตามวัดต่างๆ ที่ตนเลื่อมใสศรัทธา หรือตามวัดที่มีญาติพี่น้องของตนบวชอยู่ นอกจากนั้นก็นำไปให้แก่ผู้มีอาวุโสและบุคคลที่เคารพนับถือ ซึ่งเรียกกันว่า “ส่งข้าวแช่” ชาวรามัญถือว่าเป็นการแสดงความกตัญญูรู้คุณ เพื่อเชื่อมความสามัคคีระหว่างกันให้ยั่งยืนนานและเป็นสิริมงคลแก่ตน จะประกอบกิจการใดก็จะได้รับความสำเร็จและความเจริญรุ่งเรืองต่อไป

เรื่องการทำข้าวแช่ที่เล่ามาข้างต้นนี้ เฉพาะชาวรามัญในจังหวัดปทุมธานีถือปฏิบัติกันอยู่ทั่วไป แต่อาจจะแตกต่างกันออกไปตามท้องถิ่นบ้าง แต่ถึงกระนั้นก็เข้าใจว่ารูปรอยและความมุ่งหมายก็คงเป็นอย่างเดียวกัน การทำข้าวแช่ในหมู่ของชาวรามัญยังคงถือเป็นประเพณีสืบเนื่องมาจนทุกวันนี้

จาก วารสารวัฒนธรรมไทย เมษายน 2506

66

...ผมเป็นแฟนสถานีวิทยุสุราษฎร์
ตั้งแต่อยู่สิงคโปร์ ตอนนี้อยู่บ้านก็ฟังเป็น
ประจำทุกวัน ชัดเจนดีไม่มีเสียงรบกวน มีสาระมี
ประโยชน์ต่อผู้ฟังมากๆ

(สาธิต ศรีสงคราม ต.บัวใหญ่ อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น)

...ผมได้ติดตามฟังวิทยุเอเชียเสรีมา
ตั้งแต่ก่อนปี 2510 ช่วงที่มีสงครามเวียดนาม
และได้ฟังอย่างต่อเนื่องเรื่อยมาจนปัจจุบัน เนื่อง
จากผมเคยสนใจอยากเป็นนักการทูต ผมเป็นแฟน
วิทยุนี้มานานแล้ว ฟังทุกรายการทั้งภาษาไทย
ภาษาอังกฤษ และภาษาลาว

(กิตติ เทพนรมิตร ต.ทอรัตน์ไชย อ.พระนครศรีอยุธยา

จ.พระนครศรีอยุธยา)

99

พิสดารร้อยแปดวงการ

อุดร จารุรัตน์

💡 ก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง ราชนาวิสหรัฐ ไม่มีทหารเรือที่
เป็นคนดำ เข้าใจว่าไม่ใช่เป็นการเหยียดผิวหรืออะไรทำนองนั้นหรอกครับ
คงเป็นเพราะนิโกรว่ายน้ำไม่ค่อยเป็นมากกว่า ไม่เชื่อลองสังเกตดูซี
เคยเห็นแชมเปียนว่ายน้ำดำๆ มั่งมั๊ย

💡 ฝรั่งเศสนั้นก็มิได้น้อยหน้าฝรั่งเผ่าอื่นๆ ในเรื่องเช็กล์ เว้นไว้
แค่นิยามสงคราม ซึ่งควรจะต้องบันยะบันยังกันไว้มั่ง มิฉะนั้นจะไม่มี
เรียวแรงสู้กะข้าศึก ดังในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง กองทัพฝรั่งเศส
ประกาศห้ามการมีรักร่วมเพศในเหล่าทหาร มันผู้ใดกระทำการที่เป็น
โฮโมเช็กล์วอล มีโทษสถานหนักลูกเดียว นั่นคือถูกยิงเป้า ยกเว้น
สำหรับนายทหารจะได้รับเกียรติให้ออกศึกเป็นหนสุดท้ายในสนามรบ

ด้วยเงื่อนไขว่า จะต้องตายคาสนาม

 อเล็กซานเดอร์มหาราช ทรงมีบัญชาให้ทหารทุกคนในกองทัพ โทณหนวดเคราให้เกลี้ยงเกลา และห้ามไว้ผมยาวโดยเด็ดขาด เหตุผล นั้นมีอยู่ง่ายๆ คือ เคราและผมยาวนั้นเป็นจุดอ่อนในการต่อสู้ศึก โดย หม่อมมิตรที่คิดร้ายอาจฉวยคว้าเอาเคราหรือผมไว้แล้วตัดคอย่างสบาย สบาย โดยเฉพาะทหารจีนสมัยมกโกลยัตครอง และถูกบังคับให้ถักเปียนั้น รบกับใครก็โดนลากหางเปียเป็นที่สนุกสนานไปทุกครั้ง

 นายพลจอร์จ คัสเตอร์ ผู้ซึ่งมารบกับอินเดียนแดงจนลือลั่นใน สมัยโน้น จัดว่าเป็นนายพลที่อายุน้อยที่สุดของสหรัฐ ด้วยวีรกรรมที่ หัวหาญหาใครเทียม คัสเตอร์ ได้เป็นนายพลตั้งแต่อายุแค่ 23 อ้อฮือ ลองนับนิ้วดูสมมุติว่าได้เลื่อนยศปีละขั้นนับย้อนหลังไปแล้วเขาเป็น ร้อยตรีเมื่ออายุเท่าไรเอ่ย

 จอมจักรพรรดิเจ็งกิสข่าน หรือนามเดิมว่าเตมูยีนนั้น นับเป็น จักรพรรดิจอมโหดติดอันดับคนหนึ่งของโลก ถึงจะมีชัยในการรบก็หา ได้ปราณีเหล่าเชลยไม่ ทหารเจ็งกิสข่านทุกคนจะได้รับมอบหมาย ให้เป็นเพชรฆาตหลังพิชิตศึกทุกครั้ง โดยเชลยจะถูกกวาดต้อนให้มาร วมกันอยู่นอกกำแพงเมือง จากนั้น ทหารมกโกลพร้อมด้วยขวานศึก เล่มโต ก็จะลงมือบั่นคอเชลย ทหารแต่ละคนจะแข่งขันกันทำสถิติ สูงสุดในการนี้ อย่างต่ำๆ ควรจะทำได้ห้าสิบหัว เพื่อมิให้น้อยหน้าผู้อื่น

สถิติการฆ่าจะต้องมีหลักฐานเอาไปให้ผู้บังคับบัญชาตรวจนับนั้นคือ ต้องตัดใบหูข้างหนึ่งของศพเก็บใส่ถุงรวบรวมไว้ เคยทำสถิติประหาร มนุษย์ถึง 1,748,000 คน! ภายในเวลาหนึ่งชั่วโมง ที่เมือง NISHOPUR ใน ค.ศ.1221

 ทหารญี่ปุ่นนั้นใครๆ ก็กลัวในความเด็ดขาดเหี้ยมโหด รวมทั้ง ซามูไรคมกริบนั้นก็น่าเสียวสยอง แต่มีทหารพระเจ้าจักรพรรดิหมู่หนึ่ง ซึ่งไม่มีซามูไรในมือ แล้วถึงงานเขานำอิจฉาสำหรับทหารหมู่อื่น มีหน้าที่ ในยามศึกอย่างเดียว คือคอยนับศพเข้าศึกภายหลังการรบ

 ทหารบางคนก็ชอบพระคุณมากกว่าพระเดช ในขณะที่นายทหาร ส่วนใหญ่นิยมการลงโทษรุนแรงสำหรับลูกน้องที่ผิดวินัยหรือฝ่าฝืน คำสั่ง แต่ท่านนายพลจอห์น เบอร์กอยเน แห่งกองทัพกัวชาติสหรัฐ ใช้วิธีการลงโทษตรงกันข้าม แทนที่จะใช้วิธีโบยหรือเอาตัวไปขังคุกมืด ท่านนายพลกลับสั่งสอนเพียงให้กลับเสื่อด้านในไว้ข้างนอก ทหาร ได้ บังคับบัญชาของท่านนายพลชื่นชมและรักใคร่นายของตนคนนี้อย่าง จนถึงตอบแทนพระคุณด้วยการปฏิบัติตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด จน สถิติทหารผิดวินัยของกองพลนี้ต่ำที่สุดในเหล่าทหารสหรัฐทั้งกองทัพ ใครจะลองเอาวิธีการนี้ไปใช้บ้างก็ไม่ผิดกติกาแต่ประการใด

 เห็นบู้ลึ้มในวงการกำลังภายในใช้พัดฟาดฟันกับดาบอย่างน่าดู จริงๆ แล้วญี่ปุ่นก็มีศิลปะการต่อสู้โดยใช้พัดเป็นอาวุธเหมือนกัน

เรียกว่าวิชา เตเซ็นจุตสุ (TESSENJUTSU)

💡 สงครามกั๊กชาติประกาศตนเองเป็นอิสระของสหรัฐนั้น ทุกคนมีส่วนร่วมในการยุทธครั้งนี้ไม่เว้นแม้แต่ผู้พิการ สภาคองเกรสได้จัดตั้งกองร้อยขึ้นเป็นกองพิเศษจำนวน 8 กอง มีทหารกองละ 120 นาย แต่ละกองจะมีคนง่อยเปลี้ยเสียขา ตาบอด ขาขาด แขนขาดหรือไม่ก็เป็นอัมพาต ปุ่มบันทึกไม่ได้บอกไว้ว่า ทหารแปดกองร้อยนี้ได้รับมอบหมายให้ไปสู้กะใครที่ไหน และเหลือรอดมาบ้างรึเปล่า

💡 ปลายศตวรรษที่ 14 กองทัพมองโกลภายใต้การนำของจักรพรรดิตีเมอร์ (TIMUR) ได้บุกโจมตีป้อมทหารของเซนต์จอห์นที่สไมร์นา ในการนี้สัมพันธมิตรของเซนต์จอห์นได้ส่งกองทัพเรือมาช่วยเหลือหลายลำด้วยกัน จักรพรรดิตีเมอร์เห็นท่าจะไม่ได้การ จึงบัญชาให้ตั้งเครื่องยิงแบบหนึ่งสะตึกขนาดใหญ่ แต่แทนที่จะเอาก้อนหินยิงอย่างที่เคยทำแล้วๆ มา หนนี้จอมจักรพรรดิกลับสั่งให้เอาหัวจากศพทหารข้าศึกบรรจุเป็นลูกกระสุนแทน โดนโจมตีแบบไม่คาดคิดอย่างนี้ กองทัพเรือที่มาช่วยจึงเปิดแนบ หนีไปไม่เหลือวหลังทิ้งให้ทหารในป้อมเผชิญชะตากรรมไปตามลำพัง ได้ผลยิ่งกว่าใช้ปืนใหญ่กระสุนเหล็กซะอีก

จาก "พิสดารร้อยแปดวงการ" โดย อุดร จารุรัตน์

บทกวี

โกศล กลมกล่อม
จาก
"เงียบสะท้อน"
2541

แดดดับจับกลอก ระลอกน้ำ
ฉายฉ่ำแวบเดียวบัดเดียวหาย
กลางทิวซึ้งทันทุนทราย
ปลาตายลอยวนจนลับตา

เจ็บวนจนจำอย่างล้าลึก
คิดนึกปลดโซ่ตรวนล้ามา
เกลียวแน่นแอนสู้อยู่นานมา
อ่อนล้าอ่อนไหวใกล้หมดแรง

กำมือคือหมัดอันหยัดกล้า
ยึดขาคือทางอันกล้าแกร่ง
แม่น้ำสายนี้ไม่มีแล้ง
เคยแสงหยาดสายรายทบทับ

ระดับกับเมืองที่มีตบอด
โอบกอดให้ชื่นตื่นขยับ
ทำลายสายไซ้ให้ย่อยยับ
ไม่กลับไม่เคยไม่เคยแพ้

๖๖

...ดิฉันก็ยังคงรับฟัง-ติดตามรายการตลอดมา โดยเฉพาะจะฟังมากในช่วงเช้า ก็ได้นำมาเล่าให้คณะครูหลายๆ คนในโรงเรียนทราบว่า เป็นรายการที่ดิฉันติดตาม เพราะมีสาระครบครันจริงๆ คลื่นชัดเจน ไม่มีเสียงอะไรรบกวนเลย จะมีบ้างเป็นบางวัน แต่ก็น้อยมาก ดิฉันก็คงจะติดตามฟังและเป็นสมาชิกตลอดไป รู้สึกชื่นชมในความสามารถหลายๆ ด้านของคณะผู้จัดทำรายการ...

(สุภัทราพร พุกบุญมี โรงเรียนอนุบาลลพบุรี จ.ลพบุรี)

๙๙

๖๖

...ดิฉันขอขอบคุณคุณกนกเกศช่วยส่งสูตรไก่ต้มน้ำปลาและน้ำจิ้มมาให้ดิฉันด้วย ดิฉันขายไก่ย่างมาตั้ง 5-6 ปี แต่เดี๋ยวนี้คนขายกันมาก จึงอยากจะเปลี่ยนมาขายไก่ต้มน้ำปลาบ้าง...

(อำเพียร เล็กสุขสมบูรณ์ ต.ท่านาว กิ่ง อ.ภูเพียง จ.น่าน)

...หนังสือวิทยุสาราณรมย์ทุกเล่มที่ผมขอมาได้อ่านหมดแล้ว ให้ทั้งความรู้ ความเข้าใจ เนื้อหาสาระดีจริงๆ ผมเขียนจดหมายมายังรายการของคุณเพื่อเป็นกำลังใจในการจัดรายการตลอดไป อย่าสงสัยเลยที่ไม่มีคนสนใจ มีมากครับแต่เขาไม่อยากจะเขียนจดหมายเข้ามาเท่านั้นเองเพราะเกรงใจ...

(เลื่อน ต่อทูน ต.คอนสาร อ.คอนสาร จ.ชัยภูมิ)

๙๙

ณ วันที่ 5 พฤษภาคม 2493 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงบรมราชาภิเษก และทรงมีพระปฐมบรมราชโองการ ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ พระบรมมหาราชวัง ต่อที่ประชุมมหาสมาคมว่า **“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”** ลุถึงปี 2543 พระปฐมบรมราชโองการสถิตยสถาพรมา 50 ปี และประโยชน์สุขต่างๆ ที่มหาชนชาวสยามได้รับอยู่ตราบทุกวันนี้ ล้วนบังเกิดจากการครองแผ่นดินโดยธรรมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโดยแท้

วันที่ 28 เมษายน 2543 ก็เป็นมหามงคลสมัย ครบ 50 พรรษาพระราชพิธีอภิเษกสมรสแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทั้งสองพระองค์ทรงเสด็จพระราชดำเนินเคียงคู่กันทั่วทุกตารางนิ้วของประเทศไทยเพื่อบำบัดทุกข์ยากเดือดร้อนของเหล่าอาณาประชาราษฎร์โดยมิได้คำนึงถึงความเหนื่อยยากของพระองค์ และทรงเป็นทั้งมิ่งและขวัญของประชาชนชาวไทยตลอดเวลา 50 ปีที่ผ่านมา

วันที่ 14 เมษายน 2418 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงสถาปนากระทรวงการต่างประเทศขึ้น เพื่อดูแลกิจการด้านการติดต่อกับต่างประเทศในยุคที่ประเทศสยามก้าวสู่ความเปลี่ยนแปลงและเผชิญกับภัยอันตรายจากภายนอก นับถึงปีนี้ กระทรวงการต่างประเทศ มีอายุครบ 125 ปี และมีภารกิจเพิ่มพูนขึ้นตามสถานการณ์ของโลกปัจจุบัน แต่ข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศทุกคนยังสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อบ้านเมืองยามวิกฤต และดำเนินตามรอยพระยุคลบาทเพื่อร่วมแก้ไขวิกฤตการณ์ที่ประเทศชาติกำลังเผชิญอยู่

หนังสือวิทยุสราธรรมย์ เล่มที่ 7 ประจำเดือนเมษายน - มิถุนายน 2543 อยู่ในช่วงเวลามหามงคลและสำคัญดังกล่าว ผมจึงขอเชิญชวนผู้อ่านทุกท่านน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งทรงคุณูปการต่อพสกนิกรและแผ่นดินไทยอย่างหาที่สุดมิได้

ประภัสสร เสวิกุล
บรรณาธิการ

๖๖

...ทำไมเพื่อน ๆ ไม่สามารถรับฟังคลื่น
รายการเพื่อนประมงได้ ทั้งๆ ที่หนูก็ใช้
ชาวด์เบอร์ทรับฟัง ถ้ารับฟังได้ชัดเจนและรับฟัง
กันได้เยอะ ๆ คนไทย (แม่บ้านในฮ่องกง) คงจะ
หายเหงากันได้บ้าง เพราะได้รับฟังข่าวสารทาง
บ้านเมืองของเราอยู่ทุกคืน และไม่ต้องเปลือง
เงินไปซื้อหนังสือพิมพ์มาอ่าน และอ่านแล้ว
บางครั้งก็เสียความรู้สึก เพราะไม่คุ้มเงินที่เสียไป
ขอให้คุณอากิตติศักดิ์เป็นสื่อ ที่ให้ความถูกต้อง
และยุติธรรมให้มากที่สุดและตลอดไป

(Sopa Rakwicha, Kowloon, Hong Kong)

๙๙

ทวาทศมาส

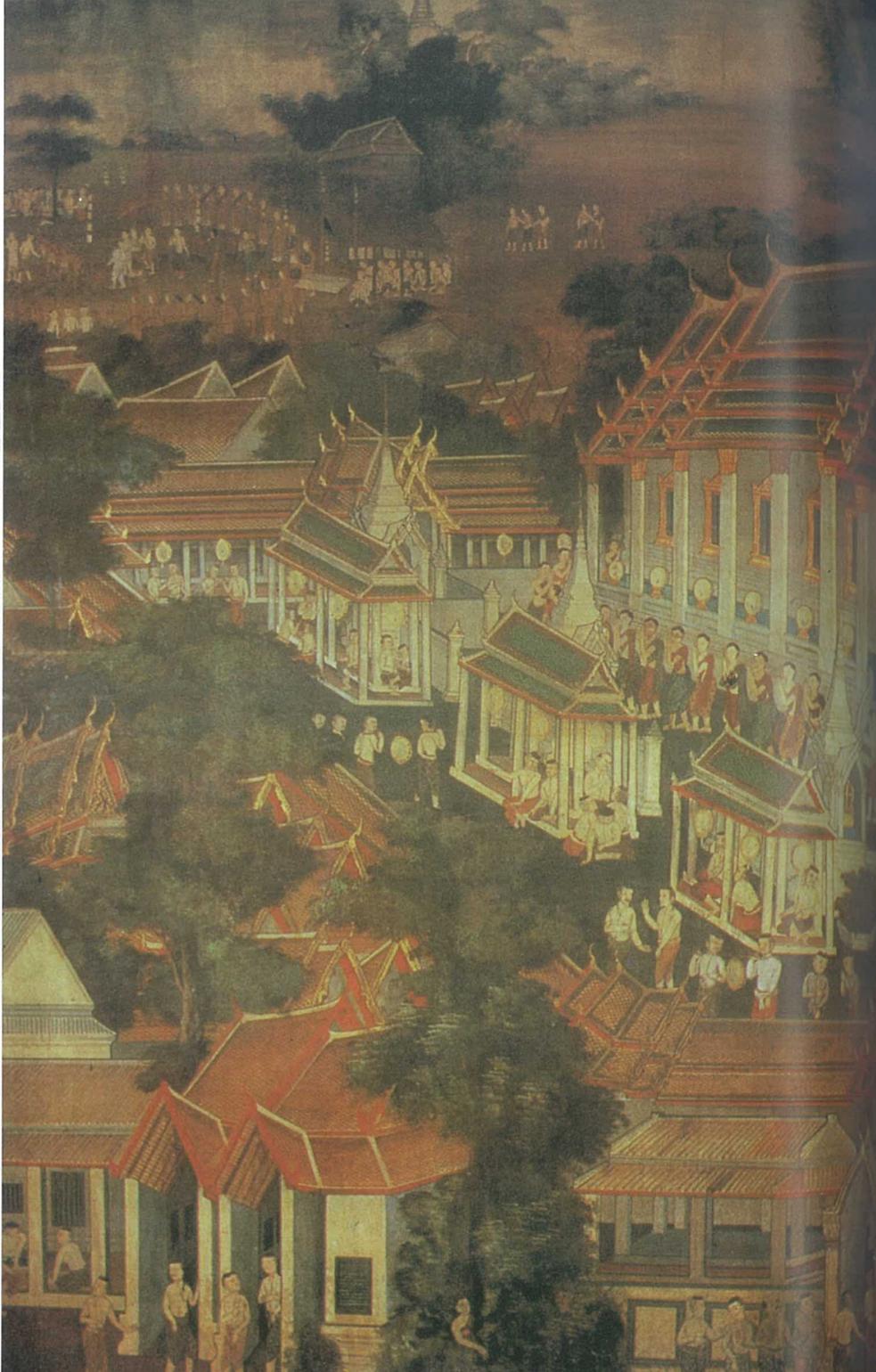

ทวาทศมาส

สุวรรณฯ พงษ์สมุทร

ทวาทศมาสเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพระราชพิธี 12 เดือน พระราชพิธีที่ได้รับการปฏิบัติสืบทอดมาจนถึงทุกวันนี้ ส่วนหนึ่งมีหลักฐานว่ามีการปฏิบัติกันแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา อาจจะไม่แตกต่างไปจากที่เคยปฏิบัติกันแต่ครั้งก่อน หรืออาจจะอยู่ในรูปแบบ หรือมีความมุ่งหมายที่แตกต่างออกไป บางพระราชพิธีเกิดขึ้นใหม่ในสมัยรัตนโกสินทร์

พระราชพิธีสิบสองเดือนมีที่มาจาก 2 แห่งคือ จากศาสนาพราหมณ์ และศาสนาพุทธ เดิมทีพระมหากษัตริย์และประชาชนไทยนับถือศาสนาพราหมณ์ ประเพณีหรือพิธีกรรมใดๆ ที่ถือว่าปฏิบัติแล้วจะเป็นสิริมงคล หรือเป็นการดีต่อประเทศชาติ ก็รับมาปฏิบัติกัน ถึงแม้ว่าในสมัยต่อมา พระมหากษัตริย์และประชาชนจะหันมายอมรับนับถือพระพุทธศาสนาแล้วก็ตาม ประเพณีต่างๆ ที่เคยปฏิบัติ

กันมา หากไม่ขัดกับหลักพระพุทธศาสนา ปฏิบัติแล้วไม่เกิดโทษ และไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ก็ยังคงได้รับการปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา โดยเพิ่มเติมการทำบุญทำกุศล ไม่ว่าจะในเรื่องของการให้ทาน การถือศีล หรือการบำเพ็ญภาวนา เป็นเหตุผลสำคัญ และลดเหตุผลในเรื่องของการบูชาเช่นสรวงพระผู้เป็นเจ้าในศาสนาพราหมณ์ลงเป็นเหตุผลรอง

ทั้งนี้ การเล่าเรื่องราวของพระราชพิธีสิบสองเดือนนี้ จะยึดถือคติการนับเดือนของคนไทยโบราณ ซึ่งนับเดือน 5 หรือเดือนเมษายน เป็นต้นปี

พระราชพิธีเดือน 5

พระราชพิธีบวงสรวงพระสยามเทวาธิราช

พระราชพิธีนี้เป็นพระราชพิธีใหม่ที่เกิดขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ มูลเหตุนั้นก็เนื่องมาจากว่า ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ประเทศเพื่อนบ้านต่างๆ ของเรา ไม่ว่าจะเป็นพม่า มลายู ญวน ฯลฯ ต่างก็ตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศตะวันตก มีแต่สยามเท่านั้นที่รอดพ้นมาได้ จากเหตุนี้ ทำให้ทรงมีพระราชดำริว่า มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือเทวดาองค์ใดองค์หนึ่งคอยพิทักษ์อยู่ จึงทรงมีพระราชประสงค์จะสักการะบูชาเทวดาองค์นั้น และทรงคำนึงถึงประเพณีนิยมในทางพุทธศาสนา ซึ่งนิยมว่าถ้าจะสักการะบูชาระลึกถึงพระคุณในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็มักจะสักการะพระพุทธรูป แล้วน้อมจิตระลึกถึงพระพุทธคุณ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระองค์เจ้าประดิษฐวรการ พระราชนัดดาในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ซึ่งขณะนั้นดำรงพระยศเป็นหม่อมเจ้า รับราชการ

ในกรมช่างสิบหมู่ บั้นหล่อรูปสมมุติเทพองค์นั้นด้วยทองคำ มีลักษณะเป็นเทวรูปร่างสูง 8 นิ้ว ทรงเครื่องต้น พระหัตถ์ขวาทรงพระขรรค์ พระหัตถ์ซ้ายยกเสมอพระอุระในปางประทานพร ทรงถวายพระนามว่า “พระสยามเทวาธิราช” และโปรดเกล้าฯ ให้อัญเชิญไปประดิษฐาน ณ พระที่นั่งทรงธรรม

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงสักการะบูชาพระสยามเทวาธิราชและถวายเครื่องสังเวทเป็นประจำทุกวัน และเมื่อถึงวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 5 ซึ่งเป็นวันขึ้นปีใหม่ของทางรัตนโกสินทร์ตามธรรมเนียมชาวตะวันตกถือว่าวันปีใหม่เป็นวันรื่นเริง มีการเลี้ยงฉลอง ดังนั้น ท้ายการบำเพ็ญพระราชกุศลส่งท้ายปีเก่า ซึ่งเรียกว่า “พระราชพิธีสัมพัจฉรฉินท์” จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีพระราชพิธีสังเวทเทวดา สมโภชเครื่องสังเวทได้ในปีใหม่ ในตอนเช้า ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการพระราชกุศลสดับปกรณ์พระบรมอัฐิของบูรพกษัตริย์ เวลาค่ำ โปรดเกล้าฯ ให้เชิญพระสยามเทวาธิราชออกไปตั้งที่บุษบกมุขเด็จพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท เพื่อประกอบพิธีสังเวท

ต่อมา การพระราชทานเลี้ยงและการสังเวทพระสยามเทวาธิราชในวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 5 มีผู้มาเฝ้าฯ ในงานน้อย จึงโปรดเกล้าฯ ให้มีการสังเวทพระสยามเทวาธิราช ณ พระที่นั่งทรงธรรม (บริเวณที่เป็นสวนคิวาลัยในปัจจุบัน) เพียงอย่างเดียว มีเครื่องสังเวท ละครหลวงสมโภช

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้รื้อหมู่พระที่นั่งพุทธมณฑลเชียร รวมทั้งพระที่นั่งทรงธรรมด้วย จึงทรงพระ

กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เชิญพระสยามเทวาธิราชไปประดิษฐาน ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ จนถึงปัจจุบัน ส่วนเครื่องสังเวทที่เคยถวายทุกวัน ก็ให้ถวายเฉพาะวันอังคารและวันเสาร์ พระราชพิธีบวงสรวงพระสยามเทวาธิราชได้เป็นราชประเพณีสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน ถึงแม้ว่าจะได้เลิกพระราชพิธีสัมพัจฉรฉินท์แล้วก็ตาม เมื่อถึงวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 5 เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังจะเชิญพระสยามเทวาธิราช เทวรูปพระสุรัสวดี หรือพระพรหมณี พระอิศวร พระอุมา พระนารายณ์ทรงครุฑ จากพระวิมานมาประดิษฐานที่โต๊ะสังเวทหน้าพระวิมาน และเชิญเทวรูปพระอิศวรองค์ใหญ่ เจว็ดมุกรูปพระภูมิเจ้าที่ กับเจว็ดมุกรูปเจ้ากรุงพาลีจากหอแก้วพระภูมิมาประดิษฐานที่โต๊ะร่วมสังเวท

อนึ่ง พระราชพิธีสังเวทพระสยามเทวาธิราชนี้ หากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่เสด็จพระราชดำเนิน จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระบรมวงศานุวงศ์เสด็จแทนพระองค์

พระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา

พระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา หรือพระราชพิธีศรีสังฆปาณกาล เป็นพระราชพิธีใหญ่สำหรับแผ่นดินมีมาแต่ครั้งกรุงเก่า มีคำกล่าวว่าเป็นพิธีดับยุคเข็ญของบ้านเมือง กำหนดให้มีขึ้นปีละ 2 ครั้ง คือในวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 5 และวันแรม 13 ค่ำ เดือน 10

พระราชพิธีดังกล่าว รวมทั้งพิธีทางพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์ หากจะลำดับการพระราชพิธีนี้เพียงสังเขปก็จะได้ว่า ทำน้ำพระพุทธมนต์ ทำน้ำพระพุทธรมนต์ให้เป็นน้ำพระพิพัฒน์สัตยา สาบานตน และตีม้น้ำพระพิพัฒน์สัตยา

น้ำพระพิพัฒน์สัตยา เป็นน้ำที่ชำระพระแสง เกี่ยวกับเรื่องนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระบรมราชาธิบายว่า คงเริ่มด้วยวิธีชัตติยหรือกษัตริย์ คือทหาร ซึ่งเป็นผู้ถืออาวุธ หรือหาเลี้ยงชีพด้วยคมอาวุธ เหล่าชัตติยย่อมรักและหวงแหนอาวุธ ไม่ยอมให้ห่างกาย เมื่อจะสาบานก็ใช้อาวุธซึ่งอยู่ใกล้ตัว หยิบง่ายกว่าสิ่งอื่น ล้างน้ำให้ดื่มควบคู่ไปกับคำสาบาน

ในสมัยกรุงศรีอยุธยา กำหนดให้ข้าราชการถือน้ำที่วัดพระศรีสรรเพชญ์ ต่อมาย้ายไปที่วัดพระมงคลบพิตร เมื่อถือน้ำแล้ว ให้นำดอกไม้ธูปเทียนเข้าไปถวายบังคมพระเชษฐบิดร (พระรูปสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 หรือสมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง ผู้ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยา) เสร็จแล้ว ให้เข้าไปถวายบังคมพระมหากษัตริย์พร้อมกัน

ในกรุงรัตนโกสินทร์ ข้าราชการถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้วนำธูปเทียนไปถวายบังคมพระบรมอัฐิในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก โปรดให้ถวายบังคมพระอัฐิสมเด็จพระชนกนาถในพระองค์ แทนสมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง ในรัชกาลต่อมา ก็ถวายบังคมพระบรมอัฐิพระมหากษัตริย์ที่เสด็จสวรรคตไปแล้ว เสร็จแล้วจึงพากันไปถวายบังคมพระเจ้าแผ่นดิน

สำหรับพระราชพิธีในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เริ่มจากในวันแรก เมื่อเสด็จออกแล้ว อาลักษณ์อ่านคำประกาศสรรเสริญคุณพระพุทธรมามณีนรัตนปฏิมากร สดุดีพระมหากษัตริย์คุณพระมหากษัตริย์ทั้ง 5 รัชกาล ตอนท้ายเป็นคำตักเตือนข้าราชการ และอธิษฐานขอพรเทวดา เมื่อจบประกาศแล้ว พระสงฆ์

เจริญพระพุทธมนต์ เสร็จแล้ว พราหมณ์อ่านดุष्ฎีกำฉันทน์เป็นคำสรรเสริญพระพุทธมหายานรัตนปฏิมากร สดุดีพระเกียรติและอธิษฐานจบแล้ว ราชบัณฑิตทำอธิษฐานน้ำพระพิพัฒน์สัตยาต่อไปเป็นอันเสร็จ การพระราชพิธีวันแรก

วันรุ่งขึ้น ในตอนเช้า เมื่อเสด็จออก พระมหाराชครู ผู้อ่านโองการแข่งน้ำ* เชิญพระขันหยกซึ่งมีรูปพระนารายณ์ทรงธนูตั้งอยู่กลางขัน เชิญพระแสงศร** ประนมมือ อ่านบทสรรเสริญพระนารายณ์แล้วชูประแสงศร 3 ครั้ง ทั้ง 3 องค์ เมื่ออ่านจบแล้ว อาลักษณ์อ่านคำสาบานแข่งน้ำ เสร็จแล้ว พระมหाराชครูเชิญพระแสงอื่น ๆ เช่น พระแสงขรรค์ชัยศรี พระแสงดาบคาบค่าย พระแสงดาบเวียด ฯลฯ ชูบน้ำในหม้อเงินทั้ง 12 หม้อ และขันสาคร 2 ขัน ในขณะที่พระมหाराชครูเทน้ำ พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์สังฆคณา มีการประโคม แตรลั้งขี้ และดุริยางค์ จนเสร็จพิธี แล้วพระมหाराชครูจึงแบ่งน้ำที่ชูประแสงศรลงในพระถ้วยโมราเครื่องต้น เจือกับน้ำพระราชพิธีพราหมณ์ เพื่อทูนเกล้าฯ ถวายให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แล้วจึงเทน้ำในพระขันหยกที่ชูประแสงศรลงในหม้อเงินและขันสาคร

อนึ่ง เมื่ออาลักษณ์อ่านคำสาบานจบข้าราชการจึงอ่านคำสาบาน

* พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชวิจารณ์ว่า เป็นไสยศาสตร์แท้ๆ ไม่ได้เกิดขึ้นในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 แต่อาจจะแปลคัดลอกมาจากประเทศที่นับถือไสยศาสตร์

** มีชื่อว่า พรหมาศ ประลัยวาต และอัคนีวาต พระแสงศรทั้ง 3 นี้ สร้างขึ้นในครั้งรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

น้ำชำระพระแสงนี้ แต่เดิม พระมหากษัตริย์ไม่ได้เสวย แต่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้เชิญขึ้นทูนเกล้าฯ ถวายเพื่อเสวยก่อน แล้วจึงแจกน้ำชำระพระแสงถวายพระบรมวงศานุวงศ์และให้ข้าราชการดื่ม

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้รวมพระราชพิธีตรุษสงกรานต์และตั้งองคมนตรี ในพระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาด้วย

พระราชพิธีศรีสังฆปาณกาล หรือพระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา ได้ถูกยกเลิกไปภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในรัชกาลปัจจุบัน ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งการพระราชพิธีนี้ขึ้นอีกเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 24 และ 25 มีนาคม 2512 แต่ผู้ที่ถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาในพระราชพิธีครั้งนี้ เฉพาะผู้ที่เป็นสมาชิกราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดีเท่านั้น และเรียกการพระราชพิธีนี้ว่า “พระราชพิธีพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดี” ซึ่งผนวกการพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีศักดิ์รามาธิบดีกับพระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาเข้าด้วยกัน

พระราชพิธีคเชนทร์ศวนาน

หากใช้ภาษาปัจจุบัน ก็คือการแสดงแสนยานุภาพทางการทหารนั่นเอง

ในกฎมณเฑียรบาล ที่สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถโปรดให้ตราขึ้นระบุว่ามิขึ้นในวันขึ้น 5 ค่ำ เดือน 5 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ราชพาหนะ ได้แก่ ช้างและม้า เพื่อตระเตรียมไพร่พลให้พร้อม

และเพื่อให้เป็นที่เกรงขามแก่บรรดาข้าศึกศัตรู ในช่วงเวลาที่ประกอบพระราชพิธีดังกล่าว และพระราชพิธีทอดเชือก ตามเชือก ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป เป็นช่วงเวลาที่บรรดาท้าวพระยา ข้าราชการผู้ใหญ่ทั้งในกรุงและตามหัวเมืองต่างๆ รวมทั้งเจ้าประเทศราช เดินทางเข้ามาเฝ้าพระเจ้าแผ่นดิน เพื่อถวายดอกไม้เงินดอกไม้ทอง และเครื่องราชบรรณาการ จึงเป็นโอกาสเหมาะที่จะแสดงแสนยานุภาพทางทหาร และเพื่อให้บรรดาผู้มาเฝ้าทั้งหลายมีใจสวามิภักดิ์ต่อพระเจ้าแผ่นดิน

พระราชพิธีคเชนทร์ศวसनาน ถูกยกเลิกไปในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์บ้านเมืองที่ปลอดจากศึกสงคราม นอกจากนี้ ยังเป็นเพราะเหตุผลทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากบรรดาขุนนางจะต้องเกณฑ์ไพร่พลมาเข้าร่วมพระราชพิธี ต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูและจัดเตรียมเสื้อผ้าให้ จึงพากันเบือนหน้า พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริที่จะฟื้นฟูขึ้นใหม่แต่ไม่ได้รับความสนับสนุนจากขุนนางชั้นผู้ใหญ่ในสมัยนั้น

พระราชพิธีทอดเชือก ตามเชือก

เป็นพระราชพิธีโบราณของพราหมณ์ฤๅษีชาติ คือพราหมณ์ผู้มีหน้าที่ทำพิธีเกี่ยวกับช้าง และบดเสนียดจัญไร โดยมีความมุ่งหมายให้เกิดสิริมงคลแก่ช้างซึ่งเป็นพาหนะและเป็นกำลังของแผ่นดิน ตลอดจนบำบัดเสนียดจัญไรในผู้ที่เกี่ยวข้องกับช้างทั้งปวง มีขึ้นปีละ 2 ครั้งคือ

วันแรม 3 ค่ำ เดือน 5 ตอนค่ำ ประกอบพิธีทอดเชือก และ

เช้าวันรุ่งขึ้น มีพิธีตามเชือก

วันขึ้น 4 ค่ำ เดือน 11 ตอนค่ำ ประกอบพิธีทอดเชือก และเช้าวันรุ่งขึ้น มีพิธีตามเชือก

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชอาธิบายว่าการทอดเชือก คือการจับเชือกบาศสำหรับคล้องช้างที่เป็นขดๆ อยู่แยกออกเป็น 2 ส่วน ตั้งกางไว้ ส่วนการตามเชือก คือการจัดเชือกบาศที่กางไว้แน่นพับลงวางเป็นขดๆ หากพูดภาษาสามัญ การทอดเชือกคือการคลี่เชือก ส่วนการตามเชือก คือการขดเชือกนั่นเอง

พระราชพิธีทอดเชือก ตามเชือก นี้ ในสมัยรัตนโกสินทร์ มีขึ้นที่หอเชือก (บริเวณสนามหลวง) ภายในวังพระราชพิธี จะมีการตั้งแท่นประดิษฐานรูปพระอิศวร พระนารายณ์ และพระพิฆเนศวรแท่นตั้งกลด สังข์ เบญจครรรถ (เต้าน้ำสำหรับใส่น้ำเทพมนต์) และแท่นวางเชือกบาศปิดทอง 3 แท่น วางเชือกบาศปิดเงิน 1 แท่น หน้าแท่นวางเชือกบาศทั้ง 4 ตั้งเครื่องกระยาบวช และมีแท่นวางเครื่องช่างหนัก ขอ เชือกรำพัดชา หน้าแท่นนี้ตั้งเครื่องบายศรีแว่นเวียนเทียน

พระราชพิธีทอดเชือก ตามเชือก คล้ายกับพิธีไหว้ครูโซน ครูละครในปัจจุบัน มีการสมมุติให้เจ้ากรม หรือปลัดกรม กรมช่าง คนใดคนหนึ่งซึ่งรำพัดชาได้อย่างชำนาญ เป็นพระนารายณ์เมื่อแปลงพระพักตร์เป็นช่าง ลงมาสอนวิชาศกกรรมให้แก่คน 4 คน เมื่อไปปราบช้างเอฆทนต์มาแล้ว ร่ายรำทำพัดชา ว่ากันว่ากรรำทำพัดชานี้ ถือว่าผู้ใดได้เห็นแล้วจะหมดเสนียดจัญไร สมเด็จพระนารายณ์มหาราช และสมเด็จพระเพทราชา ในสมัยกรุงศรีอยุธยา เวลาเสด็จขึ้นพระพุทธรูปบาทจะทรงรำพัดชาเหนือกระพองช้างต้น ถวายพระพุทธรูปทุกครั้ง

พระราชพิธีสงกรานต์

สงกรานต์เป็นงานนักขัตฤกษ์เนื่องในโอกาสขึ้นศักราชใหม่ตามประเพณีที่ถือการกำหนดนับตามปฏิทินแบบสุริยคติ คำว่า “สงกรานต์” หมายถึง การย้ายที่ หรือเคลื่อนที่ การที่พระอาทิตย์ย่างเข้าสู่ราศีใหม่ ปีใหม่ พิธีขึ้นปีใหม่

คำว่าสงกรานต์ ที่ใช้กันในความหมายว่านักขัตฤกษ์เนื่องในโอกาสขึ้นศักราชใหม่ เป็นวันตามขนบนิยมแต่ก่อนมาใช้ “มหาสงกรานต์” ซึ่งกำหนดให้มีขึ้น 3 วัน คือวันที่ 13 -15 เมษายน วันที่ 13 เป็นวันมหาสงกรานต์ วันที่ 14 เป็นวันเนา และวันที่ 15 เป็นวันเถลิงศก*

ประเพณีสงกรานต์ที่จะกล่าวถึงนี้ เป็นประเพณีสงกรานต์ของหลวง ซึ่งจัดเป็นการพระราชพิธี เรียกว่า การพระราชกุศลสงกรานต์ ซึ่งเป็นทั้งการพระราชพิธีส่วนพระองค์พระมหากษัตริย์ และการพระราชพิธีเพื่อความเป็นสิริมงคลสำหรับพระนคร การพระราชกุศลสงกรานต์ในสมัยโบราณ มีหลักฐานเก่าที่สุดในกฎมณเฑียรบาล ที่สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถโปรดให้ตราขึ้น ได้กล่าวถึงการพระราชพิธีที่จัดขึ้นในเดือน 5 สำหรับพระนครสมัยนั้น คือการพระพิธีเผด็จศรุดแจตรออกสนาม การพระราชพิธีเผด็จศกคือพิธีการเนื่องด้วยการตัดหรือขาดจากปีเก่า ขึ้นสู่อปีใหม่ เปลี่ยนศกใหม่ เปลี่ยนศักราชใหม่ ซึ่งในการพระราชพิธีนี้มีพิธีรดแจตร คือรดน้ำอยู่ด้วย

การพระราชกุศลสงกรานต์ ในตอนปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา เรียกว่า “พระราชพิธีเถลิงศก” ตามจดหมายเหตุคำให้การของชาว

* อ่านเพิ่มเติมจากหนังสือวิสุทธิสารานุกรม เล่ม 2

กรุงเก่า กล่าวว่า พระเจ้าแผ่นดินจะเสด็จสงกราน้ำพระพุทธรูปปฏิมากรศรีสรรเพชญ์ เทวรูปพระพิฆเนศวร และโปรดเกล้าฯ ให้นิมนต์พระสงฆ์พระราชอาคันนะ มาสงกราน้ำและรับพระราชทานบิณฑบาตและจตุปัจจัยไทยทานในพระราชวัง 3 วัน ทรงก่พระเจดีย์ทรายที่วัดพระศรีสรรเพชญ์ และมีการฉลองพระเจดีย์ทรายให้ตั้งโรทานเลี้ยงพระและราษฎรมืออาหารคาว-หวาน น้ำกิน น้ำอาบ และยารักษาโรคพระราชทานทั้ง 3 วัน

ส่วนการพระราชกุศลสงกรานต์ในสมัยรัตนโกสินทร์ จะเริ่มจากวันสุกดิบ คือ วันก่อนวันสงกรานต์ ซึ่งเรียกว่าวันจ่าย เจ้าพนักงานจะนิมนต์พระสงฆ์มาสวดพระปริตรเพื่อเสกน้ำที่จะสงกราน้ำอภิเษก* ในวันเถลิงศก ซึ่งพิธีนี้มีขึ้นที่พระที่นั่งดุสิตาภิรมย์ พระสงฆ์จะสวดมนต์ 3 วัน คือวันจ่าย วันมหาสงกรานต์ และวันเนา

และในวันจ่ายนี้เอง จะมีการสวดมนต์ฉลองพระ(เจดีย์)ทรายบรรดาศักดิ์** การก่พระเจดีย์ทรายและการฉลองพระทรายบรรดาศักดิ์ซึ่งก่ขึ้นนี้ เป็นประเพณีที่ทางราชการและชาวบ้านทั่วไปถือเป็นธรรมเนียมที่ต้องทำในเทศกาลสงกรานต์ตลอดมามิได้ขาดเนื่องจากมีคตินิยมมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาว่า จะได้ทรายใช้ในการก่อสร้างและได้มีทรายถมพื้นลานวัด

ในวันมหาสงกรานต์ ตอนเช้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปทรงบำเพ็ญพระราชกุศล เจ้าพนักงานถวาย

* ใช้น้ำจากสระเกษ สระแก้ว สระคงคา และสระยมมา ในจังหวัดสุพรรณบุรี

** ตามปกติ จะมีการก่พระทรายหลวง ที่เรียกว่า พระมหาธาตุ หนึ่งองค์ ในพระบรมมหาราชวัง ส่วนพระทรายบรรดาศักดิ์มักก่ขึ้นในวัดต่างๆ ที่พระมหากษัตริย์ทรงสถาปนา หรือปฏิสังขรณ์ แต่ยังไม่เสร็จเรียบร้อย

ภัตตาหาร พระสงฆ์รับพระราชทานฉัน ในวันนี้ ยังมีการ จัดข้าวบิณฑกสำหรับพระทราทยหลวง และสำหรับพระทราทยบริวารของพระบรมวงศานุวงศ์และของข้าราชการ อนึ่ง ในตอนเย็น ยังคงมีการสวดมนต์พระปริตรเสกน้ำที่จะใช้สรงมูรธาภิเษกต่อไป

ในวันเนา พระสงฆ์มาฉันเช้าในพระบรมมหาราชวังตามธรรมเนียม ทรงถวายไตรพัท เมื่อพระสงฆ์รับพระราชทานไตรแล้ว จึงออกไปสรงน้ำ ณ สถานที่ที่เจ้าพนักงานจัดไว้ พระภิกษุแต่ละองค์นั่งสรง ห่มอังสะของเดิม สรงน้ำเสร็จแล้ว จึงเปลี่ยนผ้า ครองไตรจีวรใหม่ที่ได้รับพระราชทาน แล้วกลับไปรับพระราชทานภัตตาหารฉันข้าวเช้าในท้องพระโรง

ในวันสุดท้ายเทศกาลสงกรานต์ซึ่งเป็นวันเถลิงศก เวลาเช้า เสด็จพระราชดำเนินออกทรงบาตร แล้วเสด็จมายังหอพระอัฐิ ทรงสรงน้ำพระบรมอัฐิของสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า พระอัฐิของสมเด็จพระบรมราชบุรพการี และสมเด็จพระอัครมเหสีในพระเจ้าแผ่นดินองค์ก่อนๆ ตลอดจนพระอัฐิของเจ้านายชั้นสูง จากนั้น จึงเสด็จออกทรงประเคนภัตตาหาร พระสงฆ์รับพระราชทานฉันเช้า แล้วจึงสดับปกรณ์ ทั้งนี้ เครื่องไทยทานที่ใช้ในการสดับปกรณ์ในวันเถลิงศกนี้ ใช้ผ้าคู่ คือผ้าขาวเนื้อบางขนาดผ้านุ่ง และผ้าขาวเนื้อบางขนาดผ้าห่มอย่างละผืน เป็นผ้าสำหรับคฤหัสถ์ทั่วไปใช้นุ่งห่ม คงจะเป็นไปตามคตินิยมที่มีการให้ผ้านุ่งผ้าห่มรดน้ำสงกรานต์ ซึ่งให้กันทั่วไปในชุมชน

เสร็จจากพิธีสงฆ์ มีพิธีสรงน้ำมูรธาภิเษก โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ทรงเครื่องพระกระยาसनาน เจ้ากรมภูษามาลา จะเปิดสหัสสธาราถวายน้ำมูรธาภิเษกเป็นสายๆ ลงมา จากนั้น

พระมหाराชครู พราหมณ์ และเจ้าพนักงานผู้ใหญ่จะถวายน้ำเทพมนต์ แล้วจึงเสด็จขึ้นเปลื้องพระภูษา แล้วทรงพระภูษาสีตามวัน ทรงทักไปไม้ที่เป็นพระศิริต้องด้วยสีวันพระชนมพรรษาเดิม

ในวันเถลิงศกนี้ ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีธรรมเนียมใหม่เกิดขึ้น คือมีการเสด็จออกสรงน้ำพระพุทธรูปมหารัตนปฏิมากรที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม และเสด็จพระราชดำเนินทรงสดับปกรณ์พระอัฐิเจ้านายที่หอพระนาค ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการเสด็จพระราชดำเนินไปนมัสการพระพุทธรูปปฏิมากรสำคัญเพิ่มอีกหลายแห่ง เช่น ที่หอพระนาค พระวิหารยอด และต้นนิโครธ เป็นต้น การเสด็จพระราชดำเนินในกรณีนี้ได้เป็นธรรมเนียมถือปฏิบัติในการพระราชกุศลสงกรานต์ในรัชกาลต่อมา

การพระราชกุศลสงกรานต์ในรัชกาลปัจจุบัน ได้มีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงกำหนดการไปตามสภาพการที่สมควรและเหมาะสมอันเป็นไปตามพระราชดำริและพระราชวินิจฉัย

พระราชพิธีเดือน 6

พระราชพิธีพืชมงคล - จรดพระนังคัลแรกนาขวัญ

ในสังคมเกษตร การแรกนา ถือเป็นหน้าที่ของผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดินมาแต่ครั้งโบราณ เพื่อบำรุงขวัญและเตือนให้เริ่มฤดูกาลเพาะปลูก โดยเฉพาะคือการทำนา ซึ่งเป็นธัญญาหารหลักที่สำคัญที่สุดในการดำรงชีวิต

ในเวลาต่อมา ได้มีการพิธีเรียกว่า พิธีจรดพระนังคัล

(แรกนาขวัญ) ซึ่งพราหมณ์ผู้เป็นเจ้าของลัทธิส่งเสริมการให้มีอำนาจและความสวัสดิมงคลต่างๆ เป็นผู้แนะนำประกอบพิธีตามลัทธิความเชื่อถือของตน

พิธีจรดพระนังคัลที่มีขึ้นครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นพิธีพราหมณ์ กฎมณเฑียรบาล กล่าวว่า พระเจ้าแผ่นดินโปรดแต่งตั้งขุนนางผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดให้ทำแทนพระองค์ เรียกว่าพระยาแรกนา ทำหน้าที่ไถ หว่าน ัญพิช ในขณะที่พระเจ้าแผ่นดินจะทรงรักษาศีลเป็นเวลา 3 วัน

ในสมัยรัตนโกสินทร์ พระราชพิธีจรดพระนังคัล หรือการแรกนา ที่ทำในสมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 3 ยังคงเป็นพิธีพราหมณ์ตามแบบสมัยอยุธยา

ต่อมาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ทรงพระราชดำริโปรดให้เพิ่มเติมพิธีสงฆ์ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่พืชพันธุ์ธัญญาหารที่จะนำไปไถ หว่าน ในการแรกนาขวัญ เรียกพระราชพิธีตอนนี้ว่า พระราชพิธีพืชมงคล เมื่อรวมทั้ง 2 พิธีแล้ว จึงเรียกว่า พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ เป็นราชประเพณีสืบต่อมา โดยจัดเป็น 2 วัน ทั้งนี้ การพระราชพิธีพืชมงคลมีขึ้นที่ท้องสนามหลวง ส่วนพิธีจรดพระนังคัลกระทำขึ้น ณ ท่งส้มป่อย ตำบลพญาไท

พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญเป็นพิธีสิริมงคล เพื่อบำรุงขวัญแก่เกษตรกร วันที่ประกอบพระราชพิธีนี้จึงมีความสำคัญ โบราณจารย์ จึงได้วางหลักเกณฑ์ให้ประกอบพิธีขึ้นในวันดีที่สุดในของแต่ละปี ประกอบด้วยขึ้น-แรม ฤกษ์ยาม ให้ได้วันอันเป็นอุดมฤกษ์ตามตำราโหราศาสตร์ แต่ต้องอยู่ในระหว่างเดือน 6 หรือเดือนพฤษภาคม เนื่องจากเริ่มจะเข้าฤดูฝน เป็นระยะเวลาเหมาะสมที่เกษตรกร ชาวไร่

ชาวนา จะได้เตรียมทำนา อันเป็นอาชีพหลักของชาวไทยมาแต่สมัยโบราณ

พระราชพิธีพืชมงคลซึ่งมีขึ้นเพื่อเป็นสิริมงคลแก่พันธุ์พืชที่จะนำไปใช้ในการพระราชพิธีจรดพระนังคัล กำหนดให้มีขึ้นก่อนพระราชพิธีจรดพระนังคัล 1 วัน ในตอนบ่าย มีกระบวนแห่พระพุทธรูป มีพระคันธารราษฎร์ เป็นต้น ออกจากวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ไปประดิษฐานยังมณฑลพิธีท้องสนามหลวง ซึ่งมีการนำพันธุ์พืชต่าง ๆ เข้าร่วมในพิธี ในตอนค่ำ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ ไปทรงเป็นองค์ประธาน มีการอ่านประกาศถึงความสำคัญที่จะเริ่มพระราชพิธีจรดพระนังคัล ในประกาศนั้น อ้างว่าในสมัยพุทธกาล คราวเกิดฝนแล้ง ด้วยพุทธานุภาพ ทรงบันดาลให้ฝนตก ทำนา ทำไร่ หว่านพืชผลได้ตามปกติ และกล่าวถึงตำนานการสร้างพระคันธารราษฎร์ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับพุทธานุภาพที่ทรงบันดาลให้ฝนตก รวมทั้งการอธิษฐานขอให้พืชพันธุ์ธัญญาหารในราชอาณาจักรอุดมสมบูรณ์ ให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล จบประกาศแล้ว พระสงฆ์ 11 รูป สวดมนต์พระปริตรสิบสองตำนาน เสร็จแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานน้ำสังข์ ไบมะตูม ทรงเจิมหน้าเจิมมือพระยาแรกนาและเทพีทั้ง 4* และพระราชทานพระอำมรงค์มณฑปนพเก้า 2 วง แก่พระยาแรกนา เพื่อใช้สวมในวันแรกนาเป็นอันเสร็จพิธีในวันนั้น และเช้าวันรุ่งขึ้น มีการเลี้ยงพระ และแห่พระพุทธรูปกลับ

* เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้เพิ่มการพระราชพิธีพืชมงคล จึงโปรดให้มีนางเทพี 4 คน คอยหามกระเช้าพันธุ์พืชตามหลังพระยาแรกนา

ส่วนพระราชพิธีจรดพระนังคัล เริ่มตั้งแต่ตอนบ่ายของวันสวดมนต์พระราชพิธีพืชมงคล มีกระบวนการแห่เทวรูปพระอิศวร พระอุมาภควดี พระนารายณ์ พระพิฆเนศวร และพระพลเทพแบกไถ จากพระบรมมหาราชวังไปยังโรงพระราชพิธี บริเวณทุ่งสัมปอ ในเวลาค่ำ มีพิธีพราหมณ์

เช้าวันรุ่งขึ้น มีกระบวนการแห่พระยาแรกนา เมื่อถึงโรงพระราชพิธีพระยาแรกนาจัดรูปเทียนบูชาเทวรูปแล้วตั้งสัตยาธิษฐานจับผ้า 3 ผืน ถ้าจับได้ผ้ากว้าง ทำนายว่าน้ำจะน้อย ถ้าได้ผ้าแคบ น้ำจะมาก พระยาแรกนาจับได้ผ้าผืนใด ให้นำผ้าผืนนั้นทับผ้าถุงเดิม เสร็จแล้วออกไปแรกนา โดยมีนางเทพีทั้ง 4 ทาบกระเช้าทอง กระเช้าเงิน บรรจุพันธุ์ข้าวปลูก เดินตาม พระยาแรกนาไถดะ 3 รอบ และไถแปร 3 รอบ ไปรยหว่านพันธุ์ข้าว แล้วไถกลบอีก 3 รอบ เสร็จแล้วปลดพระโคออกกินเลี้ยงของเสีงทาย ซึ่งมี 7 อย่าง คือ ข้าวเปลือก ข้าวโพด ถั่ว งา เหล้า น้ำ กล้วย ถ้าพระโคกินของเสีงทายชนิดไหน ทำนายว่าของสิ่งนั้นจะบริบูรณ์ เป็นอันว่าเสร็จพระราชพิธี จรดพระนังคัล

พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญได้ปฏิบัติเป็นราชประเพณีเรื่อยมาจนถึง พ.ศ. 2479 จึงได้เว้นว่างไป ต่อมา ในปี พ.ศ. 2483 รัฐบาลสั่งให้มีการพระราชพิธีเฉพาะพืชมงคล ที่พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ต่อมา ในปี พ.ศ. 2503 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ฟื้นฟูพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญขึ้นอย่างเดิมเพื่อรักษาบูรพประเพณีอันเป็น

* ได้แก่ ผ้าลายขนาดกว้าง 4, 5 และ 6 คืบ

มุ่งขวัญของการเกษตรไว้สืบไป พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ จึงมีขึ้นใหม่อีกครั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 จนถึงปัจจุบัน โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเป็นประธานการพระราชพิธีทุกปี ทรงมีพระราชกระแสให้ปรับปรุงพระราชพิธีเพื่อความเหมาะสมตามยุคสมัยด้วย และโปรดให้เปลี่ยนสถานที่ประกอบพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ จากทุ่งสัมปอ มาเป็นท้องสนามหลวง

พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญเป็นพิธีเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่พืชพันธุ์ธัญญาหาร สนับสนุนส่งเสริมชาวไร่ ชาวนาในการประกอบอาชีพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสนพระราชหฤทัยเป็นอย่างยิ่ง ได้เสด็จฯ มาทรงเป็นประธานอธิษฐานขอให้พืชพันธุ์ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์ และได้ทรงปลูกพันธุ์ข้าวทดลองในนาทดลองในบริเวณพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อเก็บเกี่ยวแล้วพระราชทานนำมาเข้าในพระราชพิธี เมล็ดพันธุ์ข้าวพระราชทานนี้ กระทรงเกษตรและสหกรณ์ได้แบ่งไปหว่านในลานประกอบพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งบรรจุของส่งไปยังจังหวัดต่างๆ ทั่วราชอาณาจักรสำหรับแจกจ่ายแก่เกษตรกร เพื่อเป็นสิริมงคลตามพระราชประสงค์ที่ทรงส่งเสริมการเกษตร

พระราชพิธีวิสาขบูชา

วันวิสาขบูชา คือวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 หรือเดือนพฤษภาคม เป็นวันสำคัญทางพุทธศาสนา เนื่องจากเป็นวันที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ประสูติ ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ และ

เสด็จปรินิพพาน วันนี้จึงเป็นนักช้ตฤกษ์ที่พุทธศาสนิกชนทั้งหลายจะ
ได้บูชาพระรัตนตรัย ระลึกถึงคุณพระพุทธรูปองค์ ในประเทศไทย ไม่มี
หลักฐานแน่ชัดว่าได้มีการทำพระราชพิธีกันอย่างไร จนกระทั่งสมัย
รัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2
สมเด็จพระสังฆราช (มี) วัดมหาธาตุ ได้ถวายพระพรให้ทรงทำ
วิสาขบูชาเป็นการใหญ่ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการบำเพ็ญ
พระราชกุศลวิสาขบูชา ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม โดย
บอกบุญให้พระบรมวงศานุวงศ์และขุนนาง จุดโคมเทียน ประดับ
ดอกไม้สดรายรอบศาลาระเบียงวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ถวายเป็น
พุทธบูชาเป็นเวลา 3 วัน แล้วมีการเวียนเทียนสวดมนต์สรรเสริญ
พระพุทธรูปเป็นครั้งแรก และได้ถือเป็นราชประเพณีโดยอนุโลมสืบมา
พิธีสำหรับฝ่ายหน้ามีขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 สำหรับฝ่ายใน มีขึ้น
ในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 6

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้มีการเทศน์
ปฐมสมโพธิเพิ่มขึ้น ต่อมาถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้า
อยู่หัว ทรงเกณฑ์เจ้านายข้าราชการให้ตั้งโต๊ะเครื่องบูชาตามรอบเฉลียง
พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เป็นที่สนุกสนานครึกครื้น จนเกิด
การเล่นเครื่องโต๊ะลายครามกันขึ้น เมื่อการเล่นโต๊ะเครื่องลายคราม
กร่อยลงไป จึงโปรดให้เจ้านายข้าราชการทำโคมตราตำแหน่งมาแขวน
ตามศาลาราย และระเบียงโดยรอบวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อเชิญ
พระพุทธรูปขจรรัตนไพบประดิษฐานที่พระพุทธรรัตนสถานแล้ว จึงโปรด
ให้พระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการฝ่ายในเดินเวียนเทียนและ

สวดมนต์ที่พระพุทธรรัตนสถานแทน จนถึงสิ้นรัชกาลพระบาทสมเด็จพระ
พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดให้รวมการวิสาขบูชาทั้งของฝ่ายหน้า
และฝ่ายในเข้าด้วยกันมาจนถึงทุกวันนี้

อนึ่ง พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวิสาขบูชานี้ พระบาท
สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงมีพระราชดำริว่า วัน
วิสาขบูชาเป็นวันสำคัญของพระพุทธศาสนา และพุทธศักราช (พ.ศ.)
ได้เริ่มตั้งแต่วันปรินิพพานแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึง
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนปี ซึ่งใช้รัตนโกสินทร์ศก (ร.ศ.)
เป็นปีพุทธศักราช แต่ให้เริ่มขึ้นปีใหม่ในวันที่ 1 เมษายน และโปรดเกล้าฯ
ให้ทำบัตรอวยพรพระราชทานในวันวิสาขบูชาด้วย

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้ประกวดแต่งหนังสือเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาสำหรับเด็ก
พิมพ์พระราชทานในวันวิสาขบูชา ซึ่งถือปฏิบัติสืบมาจนถึงปัจจุบัน

บรรณานุกรม

1. จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. พระราชพิธีสิบสองเดือน เล่ม 1-2. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา. 2506
2. กรมศิลปากร. ศิลปวัฒนธรรมไทย เล่ม 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนต. 2525
3. ประยูร ลิทธิพันธ์. พระราชประเพณีและประเพณีชาวบ้าน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ. 2524
4. บำราบปรปักษ์. สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาเมลา กรมพระยา. โคลงพระราชพิธีทวาทศมาส. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช. 2509
5. วรรณกรรมอาเซียน ประเทศไทย เล่ม 2 ปี วรรณกรรมสมัยอยุธยา ฉบับถอดความ. กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน). 2539

66

...การรับฟังรายการที่ประเทศจีน
รายการดาวดวงน้อยไม่ค่อยชดนักคลื่นชาตๆ
หายๆ ส่วนรายการเพื่อนประมงชดเจนต์ดี

(Somchai Waravuttiyanon, Meizhou City,
Guangdong, China)

...หนังสือวิทยุสาราณรมย์มีประโยชน์มาก
สิ่งใดที่ไม่เคยรูนำมาอ่านก็ได้สาระมีคุณค่า
ป่าอ่านแล้วป่าก็นำไปไว้ที่ห้องอ่านหนังสือของ
ห้องสมุด เพื่อเป็นการเผยแพร่แก่ผู้อื่นต่อไป ที่นี้
มีคนชราและเจ้าหน้าที่ประมาณ 200 กว่าคน...

(ประยูร สิทธิแพทย์ บ้านพักคนชราบ้านมหิตล
นครหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา)

99

สัมภาษณ์

ประชาคม ลุนาชัย

วิทยุสราญ

Radi Sara

575 K

สัมภาษณ์

ฟังวรรณกรรม ของ ประชาคม ลุนาชัย

ประภัสสร เสวิกุล

วันนี้ “วงวรรณกรรม” ก็ได้เชิญนักเขียนท่านหนึ่งที่เรียกได้ว่าเป็นคลื่นลูกใหม่ ในวงวรรณกรรม ใช้คำว่าคลื่นลูกใหม่ได้จริงๆ เพราะว่าเคยใช้ชีวิตอยู่กับทะเลเป็นเวลานานนักเขียนท่านนั้น คือ **คุณประชาคม ลุนาชัย** ซึ่งนิยายเรื่องหนึ่งของคุณประชาคม คือ เรื่อง “ฟังแสงจันทร์” เป็นเรื่องของชาวตังเก สะท้อนชีวิต ได้อย่างเห็นสีสรร เห็นความรู้สึก เห็นความเป็นลูกผู้ชาย ความเป็นคนเป็นมนุษย์ที่อยู่ในตัวละคร เล่มนี้เป็นนิยายเรื่องแรกของคุณประชาคมหรือเปล่า

ประชาคม เป็นนิยายเรื่องแรกครับ

คุณประชาคม สนใจเรื่องการเขียนมานานหรือยังครับ

ประชาคม ก็นานพอสมควร สนใจด้านการเขียน ด้านการอ่าน ด้านวงวรรณกรรมมาตั้งแต่ช่วงหลัง 6 ตุลาคม 2519 ครับ
นักเขียนส่วนใหญ่เริ่มจากการเป็นนักอ่านมาก่อน **คุณประชาคม**

อ่านเรื่องของใครบ้างครับ

ประชาชน ช่วงนั้นก็อ่านงานเพื่อชีวิตเป็นส่วนใหญ่ งานของนักเขียนรุ่นใหม่ๆ ที่ว่าเป็นนักรบของประชาชนในช่วงนั้น ไม่ว่าจะ คุณวัฒน์ วรรลยางกูร, พนม นันทพฤษช์, ชชาติ กอบจิตติ รวมทั้งของคุณประภัสสรด้วย ตอนนั้นนิตยสารวรรณกรรมจะออกมาเยอะมาก ทั้งองค์การวรรณกรรม โลกหนังสือ ตอนนั้นก็ได้อ่านงานแปลดีๆ จากรัสเซีย จากอินเดีย จีน ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะเป็นงานเพื่อชีวิต หรือ งานหนังสือจากสังคมนิยม

ยุคนั้นเป็นช่วงที่เรียกได้ว่าวรรณกรรมเฟื่องฟู ถ้าจะจำกันได้ งานแปลที่ดีๆ จะออกมาเยอะมาก และหลายเรื่องก็เป็นงานที่เรียกว่า เป็นอมตะ ตอนนั้นคุณประชาคมเริ่มเขียนหนังสือหรือยังครับ

ประชาชน ก็พยายามหัดเขียนบทกวี เขียนกลอน แล้วก็เขียนเรื่องสั้น แต่ก็เขียนเก็บไว้ไม่ได้ส่ง

ก็ถือว่าคุณประชาคมไม่ใช่มือใหม่ในวงวรรณกรรม แต่อยู่ในวงวรรณกรรมนี้มานานแล้วตั้งแต่ 6 ตุลาคม 2519 ยุคนั้นก็มีนักเขียนเกิดขึ้นมากมาย หลายๆ คนก็ยังเขียนหนังสือต่อมาจนทุกวันนี้ และหลายคนก็เลิกเขียน หรือทำอาชีพอื่นไปแล้วนะครับ คุณประชาคมมีชื่อจากการเขียนเรื่องเกี่ยวกับทะเล หรือชีวิตเกี่ยวกับทะเล อันนี้เป็นการสัมผัสจากด้วยตัวเอง หรือว่าสนใจศึกษามา

ประชาชน หลังช่วงนั้นก็มิสภาพชีวิตที่ไม่ค่อยจะดีนัก คือผมเข้ามากรุงเทพฯ ตั้งแต่ปี 2519 และก็เร่ร่อนที่จะทำงานในกรุงเทพฯ และก็พยายามที่จะเรียนหนังสือไปด้วย มาตัวคนเดียว ไม่มีเพื่อนไม่มีฝูง ไม่มีญาติพี่น้องในกรุงเทพฯ บางครั้งมันก็ตกกระท้ำลำบาก ตอนประมาณ

ปี 2523 ทำงานในกรุงเทพฯ ไม่ได้ คือหาได้แต่ไม่พอใจที่จะทำ บังเอิญมีเพื่อนคนหนึ่งแนะนำให้ไปออกทะเล ก็คิดว่าจะออกประมาณสักเที่ยว หรือสองเที่ยว เที่ยวหนึ่งก็ประมาณเดือนหรือสองเดือนเพื่อจะหาทุนเพื่อจะเรียนหนังสือต่อ แต่ก็กลายเป็นว่า 10 ปีต่อมา

10 ปีนะครับ เรียกว่าโชคโชนกับทะเลทีเดียว

ประชาชน ตอนแรกๆ ก็ออกเรือเล็กๆ ก่อน ก็ออกเรืออวนคู่ไปลากแถวประจวบคีรีขันธ์ แถวเกาะไผ่ ต่อมาก็มีคนชวนไปเรือใหญ่ ส่วนใหญ่ผมก็จะปักหลักที่สมุทรสาครหรือมหาชัย ไปเวียดนาม ตอนหลังก็ไปพม่า ไปอินโดนีเซีย ไปสิงคโปร์ซึ่งก็จะมีเรือหลายประเภท ทั้งอวนลาก ลากคู่ ลากเดี่ยว เรือเบ็ด ไปอวนล้อมตีปลาทุนาหรือที่เขาเรียกว่าปลาโอ แล้วก็มาอวนดำอย่างใน “ฝั่งแสงจันทร์” ก็คือตีปลาทุนาที่ตืออยู่ในละแวกรอบๆ มหาชัยหรือว่าอ่าวไทย

คงต้องขอความรู้เพิ่มเติมละครับว่า อวนลาก อวนดำต่างๆ เป็นอย่างไรบ้าง

ประชาชน อวนลากเป็นลากคู่ ก็ลากสองลำ คือทั้งอวนแล้วก็ลากขนานกันไป 2 ลำ เรือก็จะมีหลายขนาด มีทั้งลากใหญ่ ลากเล็ก หรือลากแถวเล็กๆ ชายฝั่งก็มี แต่เรือลักษณะนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในอ่าวไทย ถ้าเป็นเรือลากเดี่ยวก็จะมีเรือหลายประเภท ลากแคะก็จะมี ลากแคะคืออะไรครับ

ประชาชน ลากแคะหมายถึง เล็ก จะไปค้างอยู่ในทะเล ประมาณ 5-6-7 คืนบ้าง โตขึ้นมาอีกหน่อย เขาก็เรียกเรือส้มอ่อน ส้มอ่อนก็จะลากเชือกเหมือนกัน จะไปประมาณ 14-15 คืนจึงจะเข้าฝั่ง ถ้าเป็นเรือลากใหญ่เขาเรียกเดี่ยวได้หัวัน พวกนี้จะลากสลิง ส่วนใหญ่

จะอยู่ในอ่าวไทย อยู่ในทะเลไทยไม่ได้เพราะหาปลาได้ไม่คุ้มค่าน้ำมัน
จะต้องไปที่พม่า ไปที่เวียดนาม ลิงคโปร์ อินโดนีเซีย หรือไม่กี่ตัว
ลัมปทานไปประเทศอินเดีย บังคลาเทศ ถ้าอวนดำก็จะเป็นอวนล้อม
ซึ่งส่วนใหญ่จะออกกลางคืน กลางวันจะเข้าฝั่งออกคืนเข้าคืน ถ้าเป็น
อวนล้อมก็จะเป็นเรือขนาดใหญ่ส่วนใหญ่จะไปต่างประเทศ จะมี
ลัมปทานที่อินโดนีเซีย มาเลเซีย

แล้วที่จับปลาในโป๊ะกลางทะเล เดี่ยวนี้ยังมีไหมครับ

ประชาชน มีครับ เขาเรียกว่าเรืออวนโป๊ะ พวกนี้จะอยู่
ห่างชายฝั่งไม่มากนัก จะมีเรือโยงลำหนึ่ง มีเรือโป๊ะลำหนึ่ง จะมีแพ
ไม้ไผ่ จะมีกระท่อมอยู่ในนั้น ผมเคยสมัครเป็นคนเฝ้าโป๊ะ อยู่กลาง
ทะเลเลย เหมือนอยู่บ้านแต่อยู่คนเดียว เวล่าน้ำขึ้นน้ำลงก็จะไปขยับ
อวนขึ้นลงหน่อย

พวกเรือต่างๆ นี้ทำด้วยไม้หรือทำด้วยเหล็กครับ

ประชาชน ส่วนใหญ่ประมาณ 95 เปอร์เซ็นต์ทำด้วยไม้
สำหรับเรือไทย

ลำหนึ่งสักกี่คนครับ

ประชาชน ขนาดกลาง ทั้งได้กั้ง นายท้าย พ่อครัว และ
คนอวนด้วยก็ประมาณ 14-15 คน ถ้าเป็นเรือระดับใหญ่ก็ประมาณ 20
-25 คน สำหรับอวนลากนะครับ แต่สำหรับอวนดำจะใช้คนเยอะ
อวนล้อมก็ใช้คนเยอะ ประมาณ 30-40 คน

ออกทะเลครั้งหนึ่งนานไหมครับ

ประชาชน ส่วนใหญ่จะไม่ถึงเดือน ถ้าเป็นเรือใหญ่จริงๆ
ก็ประมาณ 25 วัน ก็ไปเวียดนาม ก็ใช้เวลาลากอวนสักประมาณ 10

กว่าวัน

เคยเจอปัญหา ถูกล้อมจับหรือถูกปล้นเรือไหมครับ

ประชาชน มันก็มีลำหนึ่งโดนเห็นๆ แต่สำหรับผมอาจจะ
เป็นโชคนิดหนึ่งที่ว่าส่วนมากก็เกือบโดนจะมีก็เรือเที่ยวสุดท้ายของผมที่ผม
คิดว่าผมจะไม่ออกทะเลอีกแล้ว ประมาณ ปี 2534 ตอนนั้นกลับมา
จากเวียดนาม จะมีเรือรบมาเลยไล่กวาดเขาจับเพื่อนของเราไปได้ลำหนึ่ง
ก่อน ซึ่งเราก็งงๆ ไม่เห็นเราก็นึกว่าพ้นแล้ว แต่เรือเขาเป็นเรือที่มี
ระดับความเร็วมาก พอเขาจอดเทียบก็เอาปลาไปไม่กี่ตัวแล้วก็จอดชื่อ
พวกเรา ซึ่งดูน่าหวาดเสียวมากเขาจะใช้ปืนยิงเร็วจ้องทุกคนเลย ใน
ที่สุดเขาก็ปล่อย

*10 ปีเต็มที่คุณประชาชนใช้ชีวิตอยู่ในทะเล และก็ผ่าน
ประสบการณ์อย่างมากมาในชีวิต สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนที่นำมาเขียน
ในนิยายหรือเปล่าครับ*

ประชาชน คือมีเยอะมากครับ ทะเลจะมีเรื่องราวให้เรา
ได้พบอยู่ทุกวันๆ ให้เราได้พบในการเดินทางแต่ละครั้ง นอกจากนั้นก็
ยังมีเรื่องราวของชาวทะเลที่เล่าต่อ สืบๆ ทอดกันมาทั้งเพื่อนชาว
ประมงเอง และเพื่อนที่อยู่ชายฝั่ง คนแก่คนเฒ่าที่ได้ออกเรือไปแล้ว
ผมก็ได้คลุกคลีกับคนเหล่านี้ ได้รับฟังของเขามาจึงมีเรื่องราวเยอะมาก
ส่วนที่เป็นเรื่องสั้น นวนิยายก็เอามาส่วนหนึ่งเพื่อจะมารับใช้เนื้อหาที่
เราต้องการสื่อถึงคนอ่าน

เวลาที่ออกทะเลนานๆ ทำอะไรกันบ้างนอกจากการจับปลา

ประชาชน ผมออกเรือหลายประเภท แต่ละประเภทจะ
ไม่เหมือนกัน ถ้าเป็นอวนลากเล็กๆ ที่ออกไป 6-7 คืน ก็จะลาก เขา

เรียกลอย ก็ประมาณครึ่งหนึ่งหรือตีวนครึ่งหนึ่งเรียกว่าลอยหนึ่ง ก็
จะกั้ววน ตีวนวันละ 4 ครั้ง ห่างกันประมาณวันละ 6 ชั่วโมง ถ้า
ไม่มีปัญหาอะไรก็จะกั้วในช่วงระยะเวลาเพียงเท่านี้ คือปลาก็ไม่เยอะ
นะครับ จะมีกุ้งทรายชนิดน้อยในเวลากลางคืนจะใช้เวลาทำงานมาก
นอกจาก นอนพักผ่อนก็จะมีอ่านหนังสือ ฟังเพลงสำหรับคนที่มิวิหุ
บางครั้งถ้ามีนักพนันเขาก็จะตั้งวงไพ่กัน ถ้าเป็นเรือใหญ่ไปหลายๆ วัน
อย่างไรไปเวียดนามนี้ งานค่อนข้างหนักครับ กั้ววนจะบ่อยขึ้น ถ้ามีเวลา
ว่างก็จะคล้ายๆ กันแหละครับ ถ้าเป็นอวนล้อมออกไปอินโดนีจะมีทั้ง
นักพนันมีทั้งนักการค้า นักการค้านี้ก็จะเอาของลงไปขาย อีกพวกหนึ่ง
ก็จะเป็นพรานเบ็ด พวกนี้ตึกๆ ก็จะอยู่รอบลำ ตกเบ็ดกัน ตกปลา ซึ่ง
ส่วนนี้ก็จะมาขายกันเอง

ที่จริงก็แปลก คือ ไปลากอวนแล้วยังตกปลาอีก หรือว่าคนละ
ส่วนกัน รายได้คนละส่วนกันหรือครับ

ประชาชน คนละส่วน อวนล้อมจะเป็นเรือที่ไม่มิงานให้
ทำทุกวัน ได้กั้วจะมองดูจอโซน่าก็จะหาปลา ถ้าหาไม่เจอก็ไม่ได้วางอวน
คนงานที่อยู่ในเรือก็จะไม่ได้ทำอะไรเลยก็จะมีเวลาว่าง ถ้าได้กั้วเลิกหา
ปลา หยอดสมอทิ้งเขาก็มีเวลาที่จะหารายได้ส่วนตัวคือวางเบ็ด ส่วน
ใหญ่ได้กั้วจะหาที่หาทางให้พร้อม คือ หาที่ใกล้ๆ หินที่ๆ จะมีปลาชุกชุม
เพื่อให้ลูกน้องได้ตกเบ็ดกัน

ก็ถือว่าเป็นรายได้เสริม คุณประชาชนเป็นคนจังหวัดไหนครับ

ประชาชน ยโสธร ครับ

ในเรือประมงนี้มีพี่น้องภาคอีสานเยอะไหมครับ

ประชาชน เยอะครับ จะมี เหนือ อีสาน กลาง ใต้ ครบ

หมด ส่วนใหญ่จะหนักไปทางอีสาน แล้วก็จะมีมอญ มีกะเหรี่ยง มีพม่า
ส่วนหนึ่งที่แทรกเข้ามา เป็นงานที่หนัก สกปรก และค่าตอบแทนไม่ดี
งานประมงเป็นงานที่อยู่นอกระบบ คุณจะทำเป็นเวลาก็ปีก็ตามที่ พอ
คุณลาออกหรือคุณถูกเลิกจ้างก็จะมีอะไรทดแทนให้คุณเลย

แล้วมันมีเสน่ห์ตรงไหน คุณประชาชนถึงอยู่ได้ถึง 10 ปี

ประชาชน เสน่ห์ของทะเลมีแน่ แต่เสน่ห์การใช้ชีวิตก็มี
แต่ส่วนใหญ่ก็คือผมมีข้อจำกัดของผมอยู่ มันเป็นภาวะจำยอมของผม
อย่างหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งก็คือ ผมต้องการจะหาทุนสักก้อนเพื่อจะมามี
ชีวิตการเขียนหนังสือ การเขียนหนังสือนี้ก็เป็นความฝันของผมซึ่ง
ติดตามผมไปตลอด

หลังจากที่หยุดงานประมง แล้ว เริ่มเขียนหนังสือเลยหรือว่า
ทำอย่างอื่นก่อน

ประชาชน ผมขึ้นจากเรือประมงตอนนั้น ผมมีเงินติด
กระเป๋าอยู่ 2 พันกว่าบาท ก็กลับกรุงเทพฯ ครับ จากมหาชัยเข้ากรุงเทพฯ
ก็มาทำงานก่อน ทำงานซึ่งก็ได้เขียนหนังสือเล็กๆ น้อยๆ ซึ่งก็พอจะมี
เวลาว่าง เขียนกลอนไปลงนิตยสารบ้าง พยายามเขียนเรื่องสั้นแต่ก็ยังไม่
ได้ส่ง จากปี 2534 ล่วงมา จนถึงปี 2535-2536 ก็มีอยู่ช่วงหนึ่ง ผม
ได้ไปเป็นยามเฝ้าหมู่บ้าน เฝ้าทาวน์เฮ้าส์ ผมก็ใช้เวลาส่วนนี้นั่งเขียน
หนังสือไปด้วย มีเก้าอี้ตัวหนึ่ง ก็เอาสมุดและปากกามาวางเขียนกับ
หัวเข่า

เท่าที่ผมสังเกตคุณประชาชนเป็นคนที่สังเกตชีวิต สังเกต
ความเคลื่อนไหวที่ผ่านเข้ามาในชีวิต ในประสบการณ์ ผมยังชอบ
คำนำที่คุณประชาชนเขียนในหนังสือลงเรื่องสั้นล่าสุด “นาฏกรรมแห่ง

ชีวิต” ถึงการที่อยู่ในห้องเช่าหลายแห่ง เขียนถึงสภาพแวดล้อม สภาพของห้อง สภาพของชีวิตที่อยู่ในนั้น บางคำที่อยู่ในนั้น เช่น “ขณะที่นั่งอยู่กับพิมพ์ดีด ผมได้กลิ่นหอมของดอกไม้สวรรค์จากสวนอักษร” อันนี้ถ้าเป็นนักเขียนด้วยกัน อ่านแล้วใช่เลย คือว่าโลกส่วนตัวของเราเอง เวลาที่เราเขียนหนังสือ และมีความชื่นชม มีความชื่นบาน มีความเบิกบานใจในงานที่เราทำ อาจจะเหมือนกับดอกไม้ที่คุณประชาคมเขียนไว้จริงๆ นะครับ ย้อนมาถึงงานเขียนชิ้นแรกของคุณคือบทกวี ชื่อ “สายฝน” ซึ่งตีพิมพ์ในสตรีสาร ยังจำรายละเอียดได้ไหมครับ

ประชาคม ก็ลืมๆ แต่จำเนื้อหาโดยรวมได้ จำถ้อยคำไม่ได้ เป็นบทกวีเป็นกลอนเปล่า เป็นงานเขียนชิ้นแรกที่กล้าส่ง ช่วงนั้นสตรีสารก็จะมีคอลัมน์วัยสาวหนุ่ม ตอนนั้นผมยังเรียนหนังสืออยู่ที่วัดราชบุรณะ กรุงเทพฯ ก็ส่งไปได้ลงตีพิมพ์

มาถึงเรื่องสั้นเรื่องแรก คือ “บทสุดท้ายแห่งตำนานคนยาก” ซึ่งตีพิมพ์ในหนังสือหนุ่มสาว เมื่อปี 2525 เรื่องนี้พอจะจำเรื่องย่อๆ หรือเค้าโครงเรื่องได้ไหมครับ

ประชาคม ก็จำไม่ได้หมด แต่จำเนื้อหาได้ เป็นสภาพชีวิต ตอนนั้น ก็คือ ผมทำงานอยู่โรงงานพลาสติกที่บางปะกอก ก็เขียนตอนเย็นหลังเลิกงานแล้ว ก็พยายามคัดลายมือเต็มที่ส่งไป

ปี 2539 เรื่องสั้นเล่มแรกของคุณประชาคม คือ “ลูกแก้วสำรอง” ได้รับการตีพิมพ์ ในปีเดียวกันนั้น “โคกนาฏกรรม” ได้รับรางวัลเรื่องสั้น “ช่อกระเจต” ยอดเยี่ยมจากสำนักข่าววรรณกรรม เรื่องสั้น ชื่อ “ดอกไม้” ได้รับรางวัลชมเชยจากสมาคมภาษาและหนังสือ ปี 2540 นิยายที่ได้รับการกล่าวขวัญอย่างมาก ก็คือ “ฝั่งแสงจันทร์”

ได้รับการตีพิมพ์และเป็น 1 ใน 2 หรือ คู่ชิงในรางวัลซีไรต์ ประจำปีนั้น “ลูกแก้วสำรอง” ได้รับรางวัลดีเด่นจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ “ภาพเกียรติยศ” ได้รับรางวัลชมเชยจากสมาคมภาษาและหนังสือ ปี 2541 “ฝั่งแสงจันทร์” ได้รับรางวัลนวนิยายดีเด่นจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ และรวมเรื่องสั้น เล่มที่ 2 “ตัวละครตกสมัย” ได้รับการตีพิมพ์

20 ปีในวงวรรณกรรมนี้ รู้สึกว่าตัวเองก้าวถึงขั้นไหนแล้วครับ พอใจหรือยัง

ประชาคม 20 ปี มันจะเป็นช่วงๆ อยู่ ช่วงแรกก็สมัย 2523 - 2536 นี่ก็จะเป็นการท่องเที่ยวเกี่ยวเนื่องจากการใช้ชีวิต จากการอ่าน จากการเฝ้ามองคนอื่น จะมาทำงานจริงๆ จังก็ประมาณ ปลายปี 2536 ซึ่งก็ผ่านมาไม่กี่ปี

ถามนิดหนึ่งถึงความรู้สึกส่วนตัวที่มีผลงานเข้าชิงซีไรต์ ถึง 2 เรื่องด้วยกันนี้ ดีใจไหม

ประชาคม เป็นสิ่งที่ไม่ค่อยคาดหวังเท่าไร เมื่อก่อนฝันอยากเป็นนักเขียนซึ่งความฝันก็ได้ติดตามมาตลอด ได้มาเขียนหนังสือจริงๆ โดยไม่ต้องทำอาชีพอย่างอื่น ไม่ต้องลำบากในการใช้ชีวิตอีกต่อไป ผมก็ว่าเป็นรางวัลที่พอเพียงแล้ว

คุณประชาคมเขียนหนังสือด้วย ปากกา พิมพ์ดีด หรือว่าอะไรครับ

ประชาคม เมื่อก่อนก็จะใช้ปากกา แต่ตอนหลังใช้พิมพ์ดีดตลอด

เรื่องสั้นเรื่องหนึ่งใช้เวลานานเท่าไร

ประชาคม ถ้าพร้อมทุกด้าน ทั้งอารมณ์ ความรู้สึก และเป็นช่วงเวลาที่เราริเขียนได้ก็จะไม่นาน ประมาณสัปดาห์เศษๆ ต้นฉบับร่างสุดท้ายก็เสร็จ

จากการที่คุณประชาคมสนใจอ่านหนังสือเกี่ยวกับแนวเพื่อชีวิตกับชีวิตจริงที่ผ่านมา เคยสังเกตไหมครับว่า มันมีความแตกต่างกันอยู่ระหว่างอุดมคติกับความเป็นจริงในชีวิตของคนเรา

ประชาคม มันก็แตกต่างกันครับ อุดมคติบางครั้งก็ด้านเดียวเกินไป แต่ในชีวิตจริงนี้เราก็จะเห็นข้อเท็จจริงที่แตกตัวออกไป เห็นข้อจำกัดของคน เห็นข้อจำกัดของสังคม เห็นหลายสิ่งหลายอย่างรอบด้าน แต่ถ้านักอุดมคติถ่างลงไปสัมผัสจริงๆ เขาอาจจะมึอุดมคติแบบหนึ่ง แต่อุดมคติบนอากาศก็จะไปอีกทางหนึ่งเหมือนกัน

ในขบวนนักเขียนที่มาจาก 6 ตุลาคม ที่คุณประชาคมอ่านมาจนถึงปัจจุบันนี้ คุณประชาคมชอบหรือฝังใจใครเป็นพิเศษบ้างไหมครับ

ประชาคม จะเป็นงานชิ้นๆ เฉพาะชิ้น เฉพาะเรื่อง เฉพาะเล่ม จะไม่ชอบเขาทั้งหมด ก็มีนักเขียนต่างประเทศที่แปลมาเป็นไทย บางเล่มก็ชอบอย่าง “คนซีเลื่อ” ของภาวนี ภักฎาจารย์ ผมก็ชอบ แต่พอไปอ่าน “ร้อยทิว” ผมก็ชอบน้อย อย่างงานของกอร์ก็ กอร์ก็จะเขียนเรื่องสั้นได้ดีมาก แต่ไปอ่านนิยายบางเรื่อง เช่น “ฟอร์มาคนขวางโลก” หรือแม้แต่เรื่อง “แม่” ผมก็ไม่ชอบเท่าเรื่องสั้น

คุณประชาคมเข้ามาสู่วงการเขียนหรือวงการหนังสืออย่างไรครับ

ประชาคม ตอนแรกก็เขียนเรื่องสั้นครับ ผมจะเขียนเรื่องสั้นตลอดเลย ต้นปี 2537 ผมตัดสินใจลาออกจากงาน เพราะว่ามีแรงกระตุ้นให้เขียนหนังสือมาก ไม่มีอะไรจุดรั้งเราไหวแล้ว อยาก

เขียนหนังสือมากจะอดจะอึมอย่างไรก็ขอให้เราได้เขียนหนังสือเถอะก็เขียน ช่วงนั้นจะมีเรื่องสั้นลงบ่อยมาก จะส่งไปลงในนิตยสารทุกเล่ม และจะตั้งหน้าตั้งตาเขียนเรื่องสั้นอย่างเดียว ผมจะขอย้อนกลับไปในขณะที่ผมใช้ชีวิตร่อนเร่พเนจรอยู่ ผมจะมีสมุดเขียนไว้ตลอดซึ่งผมก็เขียนเรื่องสั้นไว้หลายเรื่องมาก และมันก็หายไปไม่ได้ส่งไปลงที่ไหนเลยหายไปทุกสิ่งทุกอย่างที่เก็บไว้ บางช่วงชีวิตผมจะเหลือสภาพที่ไม่มีอะไรติดตัวแม้แต่กระเป๋า และก็มาถึงช่วงเวลาที่เรามีโอกาสได้เขียนก็จะตั้งหน้าตั้งตาเขียน เรื่องสั้นที่หายไปก็ยังคงอยู่ในใจอยู่ในชีวิตอยู่ในเส้นเลือดเราก็มาทำใหม่ได้ มันจะมึงานเขียนไว้จนเรียกว่านิตยสารในเมืองไทยไม่พอให้ส่ง และมันต้องส่ง ถึงแม้หนังสือที่เขาประกวดกันผมก็ส่งไปลองดู เพราะว่าผมทำงานคนเดียวไม่มีเสียงสะท้อนกลับเลยก็อยากจะฟังความเห็นของคนอื่น ตอนหลังก็มีสำนักพิมพ์บ้างที่จะขอต้นฉบับ จะขอไปพิมพ์ก็มีอยู่ 2-3 แห่ง ในที่สุดผมก็เลือกสำนักพิมพ์เล็กๆ อย่างพีเรื่องเดช จันทรศิริ

ผลงานที่ออกไปนี้ได้รับการต้อนรับที่น่าพอใจไหมครับ

ประชาคม ถ้าพูดถึงจำนวนคนอ่านก็ยังถือว่าน้อยอยู่ แต่หนังสือ 3 เล่มแรกก็ถือว่าดีพอสมควรในแง่ที่ได้รับการยอมรับในระดับหนึ่ง และเป็นหนังสืออ่านนอกเวลาของสถาบันระดับอุดมศึกษาหลายแห่ง

เคยนึกเสียดายไหมครับว่า ถ้าหากไม่ออกทะเล ช่วง 10 ปีที่ผ่านมาเขียนหนังสือเราอาจจะไปไกลกว่านี้แล้วก็ได้

ประชาคม ก็เคยคิด เมื่อก่อนเคยเขียนเรื่องสั้นดีๆ หลายเรื่อง แต่ไม่มีโอกาสได้ส่ง ข้อจำกัดส่วนหนึ่งก็คืออยู่ในเรือไม่มีเวลาที่

จะไปขัดเกลาลายมือมาให้ผู้อ่านได้อ่านสบายๆ ก็เลยเก็บไว้ ยิ่งเก็บไว้ ยิ่งมาและก็ไม่มีโอกาสได้ส่ง ตอนนั้นจะน้อยใจมาก ถ้าเรามีโอกาสเหมือนคนอื่น ได้นั่งทำงานในที่สะอาดๆ ในห้องเย็นสบายๆ ป่านนี้ก็คงจะมึนงานเขียนรวมเล่มไปหลายเล่มแล้ว และคงได้รับการยอมรับไปแล้ว แต่มาคิดอีกทีก็อาจเป็นเพราะว่า มันยังไม่ถึงเวลาของเรา เราต้องศึกษา ต้องเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ช่วงที่ใช้ชีวิตไม่ใช่การเรียนรู้ แต่เป็นการเผชิญหน้ากับปัญหา เผชิญหน้าด้วยความทุกข์ยากก็ด้วยสภาพชีวิตที่เป็นจริง เราไม่ได้มองเพื่อนๆ พวกนี้ไว้จะเป็นตัวละคร เรื่องสั้นในนิยายของเราเลย แต่เราเป็นส่วนหนึ่งร่วมกับเขาจริงๆ

ผมคิดว่า 10 ปีที่ผ่านมาคุณประชาคมได้มาอย่างคุ้มค่าทีเดียว คุณประชาคมยังมีความคิดที่จะเขียนนิยายต่อไปอีกไหมครับ

ประชาคม มีในใจเยอะมากหลายเรื่อง ก็คิดเอาไว้ จะเป็นคนที่คิดอะไรอยู่ตลอดเวลา ไปไหนก็จะคิด เห็นอะไรที่กระทบใจ มันก็จะแต่งเป็นเรื่องเป็นราว อย่างเรื่องเกี่ยวกับชีวิตในกรุงเทพฯ ซึ่งผมใช้ชีวิตอยู่ในกรุงเทพฯ หลายปี และทำงานตามโรงงานย่อมๆ และก็ทำงานตามร้านอาหาร ตามร้านข้าวต้ม ตามโรงแรม ตามโรงน้ำชา ตามโรงน้ำแข็ง ก็มีหลายแห่ง ส่วนนี้ผมยังเอามาเขียนน้อยมาก และในเรื่องทะเลเหมือนกัน ส่วนใหญ่เกี่ยวกับชีวิตตั้งแต่เรือแต่ละประเภท ซึ่งผมก็ยังเขียนได้ไม่ครบเลย ก็คิดเอาไว้อยู่ แต่บางครั้งมันก็จบใจไปแล้ว แต่แรงกระตุ้นยังส่งมาไม่ถึงจึงยังออกมาไม่ได้

การเขียนนวนิยายนี้จบทั้งเรื่องหรือว่าจบเป็นตอนๆ

ประชาคม ส่วนใหญ่ผมจะเขียนจบทั้งเรื่อง เขียนเป็นตอนก็คงจะยาก เพราะตัวเองไม่เก่ง ถ้าเขียนเป็นตอน หรือเขียน

หลายๆ เรื่องเหมือนมืออาชีพเขาก็คงจะเปลืองให้นางเอกเรื่องหนึ่งไปแต่งงานกับพระเอกอีกเรื่องหนึ่ง

ในนวนิยายเรื่อง “ฝังแสงจันทร์” ไม่ทราบว่ามีตัวตลกคุณประชาคมอยู่ในนั้นด้วยหรือเปล่าครับ

ประชาคม หลายคนเข้าใจว่าผมอยู่ในนั้น ส่วนใหญ่ด้วยเข้าไปที่คุยกับเพื่อน และนักเขียนด้วยกันที่มาอ่านหนังสือเล่มนี้ บางคนก็คิดว่าผมมีพฤติกรรมที่เสเพล ตามลักษณะของตัวละคร จริงๆ ไม่ใช่ครับ เป็นตัวละครที่ผมสร้างขึ้นครับ

เจตนาผมในการนำเสนอเรื่องนี้เพื่ออะไรครับ และจะบอกอะไรกับผู้อ่านบ้างครับ

ประชาคม คือ สิ่งที่ยากจะบอกก็มีอยู่ โครงเรื่องใหญ่ๆ จะสะท้อนชะตาชีวิตของคนในระดับนี้ที่ต่อสู้ชีวิต ของคนที่มีชีวิตอยู่ในเมืองชายฝั่งจะเป็นอย่างนี้ และชีวิตคนเรือ ก็มักจะเป็นอย่างนี้ ซึ่งผมพบเห็นมาโดยตลอด

เป็นภาพรวมใช่ไหมครับ

ประชาคม เป็นภาพรวมครับ และส่วนหนึ่ง ก็คือ มนุษย์ทุกคนมีความหวัง ความหวังของคนในสังคมคนในเมืองก็อาจจะเป็นอย่างหนึ่ง ความหวังของคนทะเลของคนที่ระเห่ร่อนก็อาจจะเป็นอย่างหนึ่ง มันอาจจะมีความหวังที่อาจจะมองเห็นอยู่เล็กๆ แต่ไม่มีทางที่จะไปถึงได้

ก็เหมือนกับชายฝั่ง ซึ่งมองจากทะเลเข้ามาก็จะเห็นแสงไฟที่ชายฝั่ง พูดถึงความหวังนี้ ไม่ทราบว่าจะสิ้นหวัง หรือต่อสู้กับความหวังไหม

ประชาชน ในช่วงชีวิตที่เราารู้สึกว่าหนักมากและเราแบกมันไว้ไม่ไหวแล้ว จะมีหลายๆ ช่วง ช่วงที่เราอยากได้อะไรสักอย่างหนึ่ง มันทำท่าจะได้แล้วก็ต้องมีอันพลิกกลับไปอีกด้านหนึ่ง มันเหมือนกับว่าเราปีนมาจากกันเหวมมาถึงปากเหวแล้ว แล้วเราก็โหนตัวขึ้นไปแต่กลับพลัดตกลงไปอีก ผมจะเปรียบในลักษณะนี้ เพราะชีวิตการเดินทางของผมมันจะเป็นอย่างนี้อยู่หลายครั้ง ท้อนี่ก็คือ เมื่อชีวิตมันหนักขนาดนี้ เราก็ปล่อยมันไปเถอะ อะไรที่มันจะทับลงมาบนตัวเราก็ปล่อยมันไป จะท้อมาก จะไม่สนใจแล้ว เมื่อก่อนไปทะเล เราจะไปอย่างมีสติ เราจะมองทุกคนแล้วสังเกต แต่ตอนหลังจะเป็นหนึ่งเดียวกับมันไปเลย เมื่อเราถูกسابให้มีชีวิตอย่างนี้ ก็ต้องก้มหน้ายอมรับชะตากรรม เราเป็นคนทะเล เราเป็นคนงานธรรมชาติที่สกปรกก็จะไปกินเหล้าเฮฮากับเพื่อนฝูง จะกลมกลืนเข้ากับเพื่อนฝูงได้ดีมากช่วงนี้

ไม่มีความแปลกแยก

ประชาชน ไม่มีความแปลกแยก และก็จะไม่หวังอะไรเลย ทุกสิ่งที่เราเคยหวังนี่มันเป็นเรื่องที่ไม่อาจไปถึง แต่ก็จะเป็นอยู่ในช่วงระยะเวลาไม่นานนัก เราก็จะคิดใหม่ตั้งสติใหม่ ทุกสิ่งทุกอย่างที่ผ่านมามีทับถมลงมา นั่นก็คือมันต้องการพิสูจน์เราต่างหาก ซึ่งเราจะอ่อนแอไม่ได้ อุปสรรคมันมีอยู่จริง แต่ถ้าเราอ่อนแอกับอุปสรรค เพราะอุปสรรคเป็นศัตรู ศัตรูก็จะสมความมุ่งมาดปรารถนาของมัน ทุกสิ่งทุกอย่างที่เราประสบ ที่เราเผชิญ ไม่ว่าจะเป็อุปสรรค ชีวิต หรือความล้มเหลว อะไรต่างๆ มันล้วนแล้วแต่ต้องการทดสอบพลังของเราทั้งนั้น เมื่อคิดได้อย่างนี้ก็เข้มแข็งขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง

มีจุดหมายใหม่ครับ มองเห็นใหม่ครับว่ามีอยู่ตรงไหน

ประชาชน จุดหมาย ถ้าเป็นจุดหมายแห่งความมีชื่อเสียง จุดหมายแห่งเกียรติยศ ผมว่ามันไม่ใช่ ไม่มีหรอก เรามองสภาพสังคม สภาพของชีวิต สภาพสังคมที่เราไม่พอใจ สภาพวิถีชีวิตคนเราที่ผ่านไป ในทางเลวร้าย ผมว่านักเขียนงานวรรณกรรมก็ต้องมาเขียนในส่วนนี้ คะคานอำนาจทุนนิยม คะคานอำนาจมายาภาพในสังคม วรรณกรรมต้องให้ความกระจ่าง มันให้กระจ่างได้แท้จริงแค่นี้ก็ไม่ใช่จุดหมายอีกเหมือนกัน เพียงแต่มีคนอ่านวรรณกรรม ผมว่าอำนาจของวรรณกรรม มีอยู่จริงและก็สร้างคนได้จริง ที่ผมเป็นอยู่ทุกวันนี้ก็เป็นศักยภาพของวรรณกรรมที่ผมได้อ่านมา เมื่อมาเขียนอ่านก็อำนาจวรรณกรรมที่เราเขียนก็คงจะสร้างคนให้เป็นอื่น ให้ตั้งถามขึ้นมาได้ นี่คืจุดหมายจริง ๆ

แต่ลักษณะงานของคุณประชาชนนี้ ไม่ใช่แสดงอาการกราดเกรี้ยวต่อสิ่งที่เกิดขึ้น แสดงความรู้สึกที่เข้อกเข้าใจมากกว่า คือ เรามีคำเรียกคนหนุ่มที่มักจะโกรธเคืองสังคม ว่า Angry Young Man คือไม่ชอบใจอะไรสักอย่าง จะช้ดอกช้ใจไปหมด คุณประชาชนนี้รู้สึกว่าอาจจะไม่ถูกใจอะไรบางอย่าง แต่ไม่ได้กราดเกรี้ยวกับมัน แต่ไม่โทษว่าสังคมเป็นสิ่งที่ไม่ดี ใช่ไหมครับ

ประชาชน สังคมก็ถูกสร้างขึ้นด้วยมือของคน สร้างขึ้นด้วยมือของระบบ บางครั้งสังคมไทยทุกวันนี้มันจะไม่ได้สร้างด้วยมือของคนไทยอีกแล้ว จะมีมือของส่วนต่างๆ ที่มีอำนาจเหนือสังคมไทย แต่เราจะต่อสู้อย่างไร ผมว่าถ้ามนุษย์ยังหลงเหลือความดิ้งามอีก สังคมก็ต้องยังมีความหวังอยู่ตลอด

คุณประชาชนเชื่อมั่นว่า ความดิ้งามยังมีอยู่และจะนำสังคมไปได้

ประชาคม นั้นขอให้เราอย่าหลงผิด เมื่อก่อนย้อนไปสักหลายๆ ปีนี้ ผมจะได้ยินคำหนึ่งก็คือ ถ้าเป็นคนโกงก็คือคนโกง ถ้าเป็นคนซื่อก็คือคนซื่อ แต่ทุกวันนี้สภาพการณ์รู้สึกว่ามันจะเปลี่ยนไป ใครโกงได้ดี โกงได้แบบเนียนจะเก่งมาก ใครที่ซื่อ ใครที่ไม่มีพฤติกรรมพลิกแพลงที่จะเอาชนะคนอื่นกลายเป็นคนโกงไป นี่ค่านิยมเราเปลี่ยนไป วิธีคิดเราเปลี่ยนไป

อันนี้นักเขียนจะมีส่วนช่วยได้ไหม

ประชาคม งานนี้มีส่วนช่วยเสมอ งานวรรณกรรมมีส่วนช่วยเสมอ เพียงเรามองผ่านเปลือกของมายาไปสู่แก่นที่แท้ การอ่านก็ทำให้เราคิดได้ คิดเป็น วิเคราะห์ได้ ใช้เหตุผลเป็นนี่คือจะเป็นสิ่งที่ช่วยเราได้

ที่นี้มาถึงปัญหาทางกึ่งทางก็ได้ มีคนพูดเสมอว่า คนไทยอ่านหนังสือน้อย เมื่อไม่อ่านหนังสือเขาจะรับรู้คุณค่าของวรรณกรรมได้อย่างไร

ประชาคม เป็นปัญหาเรื้อรังมานาน ประชากรเพิ่มขึ้น ยอดจำหน่ายหนังสือยังคงที่ ถือว่าเป็นกรรมอย่างหนึ่งของประเทศไทย เราต้องยอมรับตรงนี้ คือมันเป็นความจริงที่เจ็บปวด เราไม่มีการปลูกฝังการอ่านมาตั้งแต่ต้น แถมบางช่วงเวลารัฐบาลผู้มีอำนาจจะปิดกั้นการอ่าน มันมีความหวังเสมอครับ แม้แต่แสงเล็กๆ ภายในอุโมงค์นี้ก็ยังเป็นความหวังได้ คนอ่านที่มีจำนวนน้อยก็ยังพอให้ความหวังได้ แม้แต่ส่วนใหญ่จะผิดทิศทางเป็นเหยื่อโฆษณาไปแล้ว เรา ก็ยังหวังกับคนที่ยังอ่านอยู่

มาพูดถึงวิธีการนำเสนอ คุณประชาคมคิดใหม่ว่า ถ้างานดีๆ

ซึ่งอาจจะไม่ชวนอ่าน หากได้รับการปรับในบางจุด หรือเปลี่ยนวิธีการนำเสนอใหม่ จะทำให้เข้าถึงคนอ่านมากขึ้น

ประชาคม ก็ได้รับ มันอยู่ที่ความพอใจของนักเขียนที่จะสร้างกลวิธีหรือรูปแบบที่นำเสนอออกมา ผมก็ยังคิดอยู่เหมือนกัน แต่ผมจะไม่คิดเหมือนใคร ใครจะมาชี้หน้าผมไม่ได้ ก็เคยอ่านบทความของนักเขียนบางท่านบอกว่า ต้องเขียนให้ยาก ยากเท่าไรก็ยิ่งจะทำทนายให้คนเล่นเกมส์ทางปัญญาเท่านั้น

แต่เราต้องศึกษาสังคมไทยด้วย ศึกษาคนอ่าน บางครั้งงานยากๆ ที่นักเขียนไปคนเดียวโดยไม่ทอดสะพานไปถึงคนอ่าน คนอ่านของเราก็จะเหลือน้อย อย่างกวีนิพนธ์นี้ ผมเคยพูดเล่นๆ กับเพื่อน ถ้าไปด้านเดียวบอกว่าล้งการยาก การเป็นสัญลักษณ์ เป็นตีความอะไรต่างๆ นี่มันยากเหลือเกิน ช่างนี้มันใกล้จะสูญพันธ์ แต่ยังมีชมรมอนุรักษ์ช่าง ถ้ากวีคิดอย่างนี้ก็อาจจะไปก่อนช่างก็ได้ มันอยู่ที่นักเขียน ถ้านักเขียนเก่งจริง นักเขียนทำได้ ทำได้คือทำงานมีมิติ มีมิติคือความยากแฝงอยู่ในความง่าย เด็กๆ ไปอ่านก็รู้เรื่อง ผู้หลักผู้ใหญ่ที่อ่านเยอะๆ นี้ พอไปอ่านก็จะเห็นมิติอย่างหนึ่ง เป็นมิติที่เลื่อมระดับกันอยู่ มันมีงานหลายงานที่มีเสน่ห์ ง่ายๆ ที่คนอ่านกันทั่วโลก อย่างงานของพวกฮาน คริสเตียน แอนเดอร์สันเรื่อง “นางเงือก” “ไม้ขีดไฟ” หรือ “รองเท้าสีแดง” นี้ เป็นงานง่ายๆ ให้เด็กอ่าน แต่ผู้ใหญ่ไปอ่านก็จะได้อีกอย่างหนึ่ง

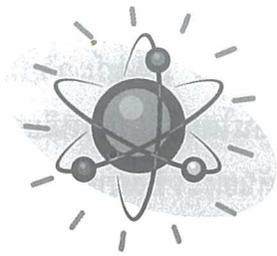
จากรายการ “วงวรรณกรรม” ดำเนินรายการโดย ประภัสสร เสวิกุล
ออกอากาศทางวิทยุสราญรมย์ วันพุธที่ 16 และ 23 กุมภาพันธ์ 2543

...ผมรู้สึกชื่นชอบรายการที่จัดอยู่มาก เพราะว่าเป็นเกษตรกรชาวไทยภูเขา ซึ่งผมไม่ค่อยรู้หนังสือไทย ผมใช้เวลาหัดเขียนนาน 4-5 เดือน ผมจึงเขียนเข้ามายังทางรายการ...

(เกาเจียว พุหว่า ต.ปอ อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย)

...ดิฉันติดตามฟังรายการกินทั่วไทยเป็นประจำ เพื่อนำวิธีการทำมาประกอบอาหารจำหน่ายให้ลูกค้าด้วย...

(ทัศนีย์ บุญเจริญ ต.สวนดอก อ.เมือง จ.ลำปาง)

เรื่องของปรมาณู

นักปราชญ์ 2 ท่าน คือ ลิวคิปปูล แห่งมิลีตุส และเดโมไครตุสแห่งอับเดา ได้ลงความเห็นว่างสารใดๆ ก็ตาม จะต้องมีขนาดจำกัด คือ ไม่สามารถตัดแบ่งให้เล็กลงๆ อย่างไม่มีที่สิ้นสุดได้ นั่นคือ จะต้องมิจุดหนึ่งซึ่งไม่อาจตัดแบ่งสสารนั้นได้อีก สิ่งซึ่งมีขนาดเล็กที่สุดที่ไม่อาจแบ่งแยกต่อไปได้อีกนั้น ภาษากรีกเรียกว่า atomos

ในปี พ.ศ. 2346 นักเคมีชาวอังกฤษชื่อ จอห์น ดอลตัน จึงได้รื้อฟื้นทฤษฎีดังกล่าวขึ้นใหม่ โดยใช้ในการอธิบายว่า การที่สารเคมีสามารถทำปฏิกิริยาทางเคมีได้ต่างๆ กันนั้น แท้จริงเกิดเนื่องจากสสารนั้นประกอบด้วยอนุภาคเล็กๆ ที่เป็นอิสระ กล่าวคือ ธาตุชนิดต่างๆ ก็จะมีอนุภาคอิสระเล็กๆ ที่มีคุณลักษณะเฉพาะตัวอย่างเดียวกันรวมกันและสารประกอบต่างๆ นั้น เกิดมาจากอนุภาคขนาดเล็กๆ ของธาตุต่างๆ มาจับตัวอยู่รวมกันในสัดส่วนต่างกัันนั่นเอง

ดอลตันได้ตั้งชื่ออนุภาคเล็กๆ ที่เขาคิดว่ามีอยู่นั้นว่า atoms

ต่อมา นักวิทยาศาสตร์ในยุคหลังได้พบว่า อะตอมมิใช่ชิ้นส่วนที่แบ่งแยกมิได้อีกต่อไป เพราะภายในอะตอมประกอบด้วย นิวเคลียสและอิเล็กตรอนโดยที่ในนิวเคลียสเองก็ยังมีอนุภาคอีก 2 ชนิดรวมอยู่ด้วยกันอีกด้วย ซึ่งอาจใช้กลวิธีทำให้เกิดปฏิกิริยาในนิวเคลียสจนกระทั่งอะตอมเกิดการแตกแยกต่อไปได้อีกด้วย

ปรมาณูคืออะไร

ปรมาณู หรือ อะตอม (atom) คือ ชิ้นส่วนที่เล็กที่สุดของสสารที่ยังคงคุณสมบัติของธาตุอยู่ได้ อะตอมประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนแกนกลางที่เรียกว่านิวเคลียส ซึ่งเป็นส่วนที่มีมวลสารและอยู่ตรงใจกลางของอะตอม และส่วนกรอบ คือ อาณาบริเวณที่อนุภาคอิเล็กตรอนหมุนวนรอบนิวเคลียสอีกทีหนึ่ง

นิวเคลียสและนิวเคลียร์ มีความเกี่ยวพันกันอย่างไร

นิวเคลียร์ (nuclear) เป็นคำคุณศัพท์ที่ใช้ขยายคำนามต่างๆ โดยมีความหมายว่า “เกี่ยวกับนิวเคลียส” ตัวอย่างเช่น

~ พลังงานนิวเคลียร์ คือ พลังงานที่มีต้นกำเนิดมาจากการเปลี่ยนแปลงในนิวเคลียสของอะตอมของธาตุ

~ ระเบิดนิวเคลียร์ หมายถึง วัตถุระเบิดซึ่งมาจากพลังงานนิวเคลียร์ และ

~ โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ หมายถึง โรงไฟฟ้าที่ใช้ต้นกำเนิดพลังงานจากปฏิกิริยานิวเคลียร์

ขนาดของอะตอม (the size of atoms)

นิวเคลียสของอะตอมของธาตุต่าง ๆ มีรัศมีประมาณ 10-13 เซนติเมตร คิดเป็นพื้นที่ผิวก็คงไม่เกิน 10-14 ตารางเซนติเมตร แต่ขนาดของอะตอมใหญ่กว่าเพราะวัดเทียบจากวงโคจรของอิเล็กตรอนที่อยู่ล้อมรอบโดยพบว่าอะตอมปกติจะมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 10-8 เซนติเมตรเท่านั้น และเพื่อที่จะมองให้เห็นภาพของขนาดของอะตอมได้ชัดเจนขึ้น ขอให้นึกถึงขนาดของเกล็ดผงละเอียด 1 เกล็ด เกล็ดของเกล็ดนั้น ประกอบด้วยอะตอมจำนวนมาก ซึ่งถ้าหากว่าอะตอมแต่ละอะตอมถูกขยายขนาดให้เท่ากับเกล็ดผง 1 เกล็ด เม็ดเกล็ดเกล็ดนั้นก็จะมีความยาว 10 กิโลเมตรทีเดียว

ไอโซโทปคืออะไร

ไอโซโทป (isotope) และไอโซโทปรังสี (radioisotope)

อะตอมของธาตุใดๆ มีค่าเลขเชิงอะตอมเท่ากัน (เป็นธาตุเดียวกัน) แต่อาจมีมวลเชิงอะตอมต่างกันได้ (มีน้ำหนักของอะตอมต่างกัน) นั่นคือ นิวเคลียสใดๆ ที่มีจำนวนโปรตอนเท่ากัน แต่มีจำนวนนิวตรอนต่างกัน จะเรียกอะตอมเหล่านั้นว่าเป็น ไอโซโทป เช่น $^{12}_6\text{C}$ $^{13}_6\text{C}$ $^{14}_6\text{C}$ ต่างก็เป็นไอโซโทปของธาตุคาร์บอน ตัวเลขด้านล่างซ้ายของอักษร C แสดงค่าจำนวนโปรตอนในนิวเคลียสหรือมวลเชิงอะตอมของธาตุนั้นๆ โดยปกติไอโซโทปต่างๆ ของธาตุเดียวกันจะมีคุณสมบัติทางเคมีเหมือนกัน แต่มีคุณสมบัติทางรังสีแตกต่างกัน กล่าวคือ ไอโซโทปที่มีระดับพลังงานในนิวเคลียสมากเกินไปจะมีสภาพไม่อยู่ตัว จะมีการแผ่รังสีออกมา ไอโซโทปประเภทนี้

เรียกว่า ไอโซโทปรังสี ในขณะที่ไอโซโทปส่วนใหญ่อยู่ในสภาพคงตัว ไม่มีการแผ่รังสี

รังสี กัมมันตรังสี และกัมมันตภาพรังสี

กัมมันตภาพรังสี (radioactivity)

เป็นปรากฏการณ์การสลายตัวที่เกิดขึ้นเองของนิวเคลียสของอะตอมที่ไม่เสถียร ตามปกติแล้วการที่อะตอมสลายตัวมักมีการแผ่รังสีติดตามมาด้วย เช่น รังสีแอลฟา บีตา และแกมมา เป็นต้น โดยทั่วไปมักเรียกสั้นๆ ว่า “กัมมันตภาพ” หรือ “ความแรงรังสี” (activity) กัมมันตภาพหรือความแรงรังสีนี้มีหน่วยวัดเป็นเบคเคอเรล (Becquerel) โดยที่ 1 เบคเคอเรล เท่ากับ การสลายตัวของสารรังสี 1 อะตอมในหนึ่งวินาที (1 disintegration / second) ผู้ค้นพบปรากฏการณ์กัมมันตภาพรังสี คือ อองรี เบคเคอเรล ชาวฝรั่งเศส ซึ่งได้ค้นพบเมื่อ ปี พ.ศ. 2439

กัมมันตรังสี (radioactive)

เป็นคำคุณศัพท์เพื่อขยายคำนาม หมายถึง “เกี่ยวข้องกับ การแผ่รังสี” ตัวอย่างเช่น

~ สารกัมมันตรังสี (radioactive substance) หมายถึง วัสดุที่สามารถแผ่รังสีได้ด้วยตนเอง

~ กากกัมมันตรังสี (radioactive waste) หมายถึง ขยะ หรือ ของเสียที่เจือปนด้วยสารกัมมันตรังสี เป็นต้น

รังสี (radiation)

หมายถึง พลังงานที่แผ่กระจายจากต้นกำเนิดออกไปในอากาศ หรือตัวกลางใดๆ ในรูปของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า เช่น รังสีความร้อน รังสีเอกซ์ รังสีแกมมา ฯลฯ และรวมไปถึงกระแสอนุภาคที่มีความเร็วสูงด้วย อาทิเช่น รังสีแอลฟา รังสีบีตา และรังสีนิวตรอน อาจจำแนกรังสีดังกล่าวตามคุณสมบัติทางกายภาพได้ 2 กลุ่มคือ

~ รังสีที่ไม่ก่อไอออน (non - ionizing radiation) ซึ่งได้แก่รังสีคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า เช่น ความร้อน แสง เสียง คลื่นวิทยุ อัลตราไวโอเลต และไมโครเวฟ และ

~ รังสีที่ก่อให้เกิดไอออน (ionizing radiation) ซึ่งได้แก่รังสีเอกซ์ รังสีแกมมา รังสีแอลฟา รังสีบีตาและรังสีนิวตรอน รังสีในกลุ่มหลังนี้มีผู้เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า รังสีปรมาณู (atomic radiation)

รังสีแอลฟา

หมายถึง กระแสของอนุภาคแอลฟาที่แผ่ออกมาจากนิวเคลียสใดๆ มีอำนาจก่อให้เกิดการแตกตัวได้ดี แต่มีความสามารถในการทะลุทะลวงผ่านวัตถุน้อยมาก อนุภาคแอลฟา 1 อนุภาค ก็คือ นิวเคลียสของธาตุฮีเลียม ซึ่งประกอบด้วยโปรตอน 2 อนุภาค และนิวตรอน 2 อนุภาค และมีประจุไฟฟ้า + 2 หน่วย

รังสีบีตา

หมายถึง กระแสของอนุภาคอิเล็กตรอนที่แผ่ออกมาจากนิวเคลียสใดๆ มีอำนาจก่อให้เกิดการแตกตัวน้อยกว่ารังสีแอลฟา แต่

สามารถทะลุทะลวงได้ดีกว่า ตามปกติในนิวเคลียสไม่มีอิเล็กตรอนแต่เมื่อเกิดการแตกตัวของนิวตรอน จะเกิดเป็นอนุภาคโปรตอนและอิเล็กตรอน ซึ่งอิเล็กตรอนนี้เองที่เรียกว่าอนุภาคบีตา

รังสีแกมมา

เป็นคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าที่มีความยาวคลื่นสั้นมาก มีจุดกำเนิดจากนิวเคลียส มีอำนาจทำให้เกิดการแตกตัวน้อยมาก แต่มีความสามารถทะลุทะลวง

รังสีเอกซ์

เป็นคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าที่มีความยาวคลื่นสั้นมากเช่นกัน มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับรังสีแกมมา แต่มีได้มาจากนิวเคลียสแต่มีจุดกำเนิดจากชั้นของอิเล็กตรอนของอะตอมใด ๆ เช่น เกิดจากการยิงอิเล็กตรอนที่มีความเร็วสูง ไปถูกเป้าที่ทำด้วยโลหะดังเช่นที่เกิดในเครื่องเอกซเรย์ เป็นต้น

รังสีนิวตรอน

เกิดขึ้นในเครื่องเร่งอนุภาคนิวตรอน หรือในเครื่องปฏิกรณ์ปรมาณู โดยในเครื่องดังกล่าวจะผลิตอนุภาคนิวตรอนได้อย่างมากมาย และนิวตรอนที่เกิดเหล่านั้นมีปริมาณมาก และเคลื่อนที่ด้วยความเร็วสูงมากด้วย

พลังงานปรมาณู พลังงานนิวเคลียร์ และพลังงานนิวเคลียร์

พลังงานนิวเคลียร์ พลังงานปรมาณู (nuclear energy / atomic energy)

เป็นคำที่มีความหมายเดียวกันคือ พลังงานไม่ว่าลักษณะใดซึ่งเกิดจากการปลดปล่อยออกมาเมื่อมีการแยก รวมหรือแปลงนิวเคลียสของอะตอม ซึ่งพลังงานเหล่านั้นอาจเป็นพลังงานความร้อนและพลังงานรังสี อันมีผลโดยตรงจากการที่มวลสารเปลี่ยนสภาพเป็นพลังงานความร้อนและพลังงานรังสี อันมีผลโดยตรงจากการที่มวลสารเปลี่ยนสภาพเป็นพลังงานตามทฤษฎีสัมพันธภาพแห่งสสารและพลังงาน ($E = mc^2$) ของไอน์สไตน์ และในความหมายภาษาไทย พลังงานปรมาณูยังหมายความรวมถึงพลังงานจากรังสีเอกซ์ด้วย

พลังงานนิวเคลียร์ มาจากปฏิกิริยานิวเคลียร์และการสลายตัวทางรังสี ดังนี้

1. ปฏิกิริยานิวเคลียร์ฟิชชัน (nuclear fission reaction)

คือ การแตกตัวของนิวเคลียส หมายถึง การที่นิวเคลียสของธาตุหนักบางธาตุที่เป็นเชื้อเพลิง เช่น ยูเรเนียม พลูโทเนียม ถูกชนด้วยนิวตรอนแล้วแตกตัวออกเป็นสองเสี่ยง เป็นนิวเคลียสของธาตุเบาที่มีขนาดเกือบเท่ากัน เรียกว่า ผลผลิตจากฟิชชัน (Fission product) พร้อมกับมีอนุภาครังสีและพลังงานจำนวนมหาศาล ถูกปลดปล่อยออกมาด้วย

2. ปฏิกิริยานิวเคลียร์ฟิวชัน (nuclear fusion reaction)

คือการหลอมตัวของนิวเคลียสของอะตอมธาตุเบาๆ เช่น ไฮโดรเจน

ฮีเลียม รวมตัวกันกลายเป็นนิวเคลียสของธาตุที่หนักขึ้น พร้อมกันนั้น ก็มีอนุภาครังสีและพลังงานมหาศาลออกมาด้วย การที่จะทำให้เกิดกระบวนการฟิวชันได้จะต้องใช้ความร้อนสูงมากเป็นล้านองศาเซลเซียส ปฏิกิริยาฟิวชัน คือ ปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นในดวงอาทิตย์และดาวฤกษ์ทั้งหลายซึ่งทำให้มีพลังงานมหาศาลกระจายออกมามหาจักรวาลนั่นเอง

3. ปฏิกิริยาการกระตุ้นด้วยอนุภาครังสี (activation reaction) คือ ปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นกรณีที่อนุภาครังสี เช่น นิวตรอน หรือ โปรตอน วิ่งเข้าชนนิวเคลียสของอะตอมของธาตุใดๆ ซึ่งยังผลให้นิวเคลียสนั้นเปลี่ยนแปลงสภาพไปได้ และเกิดพลังงานในรูปของรังสีหรือพลังงานความร้อนเล็กน้อยออกมา

4. การสลายตัวของสารกัมมันตรังสี (radioactive decay) ได้แก่สารรังสีหรือสารกัมมันตรังสีที่มีองค์ประกอบส่วนหนึ่งที่มีลักษณะเป็นไอโซโทป ที่มีโครงสร้างปรมาณูไม่คงตัว จะสลายตัวโดยการปลดปล่อยพลังงานส่วนเกินออกมาในรูปแบบของรังสีแอลฟา บีตา แกมมา หรือรังสีเอกซ์ รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งมากกว่าหนึ่งรูปแบบพร้อมๆ กัน

พลังงานนิวเคลียร์ (nuclear power)

เป็นศัพท์คำหนึ่งที่มีความหมายสับสนเพราะโดยทั่วไปมักจะใช้ปะปนกับคำว่า “พลังงานนิวเคลียร์” โดยคิดว่าเป็นคำที่มีความหมายแทนกันได้ แต่ในทางวิศวกรรมนิวเคลียร์นั้น ควรจะเลือกใช้คำที่

แยกความหมายกัน กล่าวคือ เราควรจะใช้คำว่า พลังงานนิวเคลียร์ เมื่อกล่าวถึงรูปแบบหรือวิธีการเปลี่ยนพลังงานจากรูปหนึ่งไปสู่อีกรูปหนึ่ง เช่น โรงไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์ (หรือโรงไฟฟ้านิวเคลียร์) ย่อมหมายถึงโรงงานที่ใช้เปลี่ยนรูปพลังงานนิวเคลียร์มาเป็นกำลังไฟฟ้า หรือเรือขับเคลื่อนด้วยพลังนิวเคลียร์ (หรือเรือเดินสมุทรนิวเคลียร์) ย่อมหมายถึงเรือที่ขับเคลื่อนโดยการเปลี่ยนรูปพลังงานนิวเคลียร์มาเป็นพลังงานกล เป็นต้น

ประโยชน์ของพลังงานปรมาณู

1. กิจการอุตสาหกรรม

การใช้วัสดุกัมมันตรังสีและเทคนิคทางรังสีในทางอุตสาหกรรมซึ่งเรียกว่า “เทคนิคเชิงนิวเคลียร์” เป็นการนำเอาพลังงานนิวเคลียร์มาใช้ประโยชน์ในทางสันติ สำหรับประเทศไทยได้มีการใช้กันอย่างแพร่หลายในกิจการต่างๆ ดังนี้

~ ใช้วัดระดับของไหล สารเคมีต่างๆ ในขบวนการผลิตในโรงงานเส้นใยสังเคราะห์ด้วยรังสีแกมมา

~ ใช้ตรวจสอบระดับเศษไม้ในหม้อหนึ่ง ภายใต้อันตรังสีแกมมา

~ วัดความหนาแน่นของน้ำปูนกับเส้นใยหิน ในขบวนการผลิตกระเบื้องกระดาด

~ วัดความหนาแน่นในการดูดกลืนแร่ในทะเล เพื่อคำนวณหาแร่ที่ดูดผ่าน

~ วัดและควบคุมความหนาแน่นของน้ำโคลนที่จะใช้ในการขุดเจาะอุโมงค์ส่งน้ำใต้ดิน

~ ควบคุมขบวนการผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องแก้ว

~ วัดหาปริมาณสารตะกั่ว หรือธาตุกัมมันต์ในผลิตภัณฑ์น้ำมันปิโตรเลียม

~ ใช้ในการสำรวจหาแหล่งน้ำมันดิน ความชื้นใต้ดิน ฯลฯ ด้วยรังสีนิวตรอน

~ การวิเคราะห์แร่ธาตุด้วยเทคนิคเชิงนิวเคลียร์ สำหรับการสำรวจทรัพยากรในประเทศ (neutron cativation and x-ray fluorescence analysis) ฯลฯ

2. ด้านการแพทย์และอนามัย

เวชศาสตร์นิวเคลียร์ (Nuclear Medicine) คือ การนำเอาสารรังสีหรือรังสีมาใช้ในการตรวจการรักษา และด้านการค้นคว้าศึกษาการทำงานของระบบอวัยวะในร่างกาย เพื่อช่วยในการตรวจวิเคราะห์หรือรักษาโรค บรรเทาความทุกข์ทรมานของผู้ป่วยและร่นระยะเวลาการรักษาอยู่ในโรงพยาบาล

ตัวอย่างบางส่วนของการใช้รังสีหรือรังสีด้านการแพทย์ เช่น

~ การรักษาโรคมะเร็งด้วยโคบอลต์ - 60

~ เม็ดทองคำ - 198 ในการรักษามะเร็งผิวหนัง

~ ลวดแทนทาลัม - 182 ในการรักษามะเร็งปากมดลูก

~ ไอโอดีน - 131 ใช้ตรวจ วินิจฉัยและรักษาโรคคอพอก และในรูป labelled compound ใช้ตรวจวิเคราะห์การทำงานของไต

ระบบโลหิต

~ เทคนิคซีเอ็ม - 99 m ตรวจต่ออวัยวะ ตตรวจทางเดินน้ำดี ไต ต่อม้ำเหลือง

~ แทลเลียม - 201 ตรวจสภาพหัวใจเมื่อทำงานเต็มที่ ตรวจสภาพการไหลของโลหิตเลี้ยงหัวใจ และตรวจสภาพกล้ามเนื้อหัวใจ

~ การรักษาโรคมะเร็งในระดับต้นของร่างกาย เช่น ลูกตา ด้วยรังสีโปรตอน ฯลฯ

~ การรักษาโรคมะเร็งและเนื้องอกในส่วนลึกของร่างกายด้วยรังสีนิวตรอน

3. ด้านการเกษตร ชีววิทยาและอาหาร

ประเทศไทยมีการเกษตรเป็นอาชีพหลักของประชากร โครงการใช้นิวเคลียร์เทคโนโลยี เพื่อการส่งเสริมกิจการเกษตร เป็นต้นว่าการเพิ่มผลผลิตและเพิ่มคุณภาพของผลผลิต ซึ่งกำลังแพร่ขยายออกไปสู่ชนบทเพิ่มมากขึ้น

~ การใช้เทคนิคนิวเคลียร์วิเคราะห์ดิน เพื่อการจำแนกพื้นที่เพาะปลูก ทำให้ทราบว่าพื้นที่ที่ศึกษาเหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชชนิดใด ควรเพิ่มปุ๋ยชนิดใดลงไป

~ เทคนิคการสะกดรอยด้วยรังสี ใช้ศึกษาเกี่ยวกับการดูดซึมของแร่ธาตุ และปุ๋ยโดยต้นไม้และพืชเศรษฐกิจต่างๆ เพื่อการปรับปรุงการใช้ปุ๋ยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

~ การฉายรังสีแกมมาเพื่อฆ่าแมลงและไข่ในเมล็ดพืชซึ่งเก็บไว้ในยุ้งฉาง และภายหลังจากบรรจุในภาชนะเพื่อการส่งออกจำหน่าย

~ การใช้รังสีเพื่อการกำจัดแมลงศัตรูพืชบางชนิดโดยวิธีทำให้ตัวผู้เป็นหมัน

~ การถนอมเนื้อสัตว์ พืชผัก และผลไม้ โดยการฉายรังสีเพื่อเก็บไว้ได้นานยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์ในการขนส่งทางไกลและการเก็บอาหารไว้บริโภคคนนอกฤดูกาล

~ การใช้เทคนิครังสีเพื่อการขยายพันธุ์สัตว์เลี้ยงและการเพิ่มอาหารนม อาหารเนื้อในโคและกระบือ

~ การนำเทคนิคทางรังสีด้านอุทกวิทยา ในการเสาะหาแหล่งน้ำสำหรับการเกษตร

รังสีโคบอลต์-60

โรงงานฉายรังสีที่ดี โรงพยาบาลที่ใช้รังสีรักษาโรคมะเร็ง ล้วนใช้โคบอลต์-60 ซึ่งมีต้นกำเนิดมาจากแร่โคบอลต์ซึ่งมีอยู่ตามธรรมชาติ เมื่อนำมาผ่านกระบวนการทางนิวเคลียร์ ก็จะกลายเป็นสารกัมมันตรังสีโคบอลต์-60 ถ้าพูดในทางกลับกันก็คือ โคบอลต์-60 ไม่ใช่กากกัมมันตรังสีและไม่ได้สกัดมาจากกากกัมมันตรังสีหรือผลิตภัณฑ์ของปฏิกิริยาฟิชชันในเชื้อเพลิงโรงไฟฟ้านิวเคลียร์

ถ้าโคบอลต์-60 สลายตัวโดยปล่อยรังสีออกมาหมดแล้ว มันก็จะกลายเป็นธาตุนิเกิล ไม่มีกากกัมมันตรังสีแต่อย่างใด ปกติแล้วโคบอลต์-60 ไม่มีโอกาสรั่วไหลเพราะมันมีลักษณะเป็นแท่งโลหะ ไม่ได้อยู่ในสภาพของก๊าซหรือของเหลว แท่งโลหะนี้ถูกห่อหุ้มด้วยเวอริโคเนียมอัลลอยแล้วบรรจุลงในกระบอกเหล็กกล้าไร้สนิม

การใช้สารรังสีในประเทศไทย

จากสถิติซึ่งสำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติได้รวบรวมไว้เมื่อปี 2540 นั้น มีอยู่ทั้งสิ้น 116 รายเป็นเครื่องปฏิกรณ์ปรมาณูวิจัย 1 เครื่อง ห้องปฏิบัติการผลิตไอโซโทป 1 ห้อง เครื่องเร่งอนุภาคนิวตรอน 2 เครื่อง เครื่องฉายรังสีแกมมาเพื่อการวิจัย 3 เครื่อง เครื่องฉายรังสีแกมมาเพื่อการอุตสาหกรรม 2 เครื่อง อุปกรณ์ฉายรังสีการแพทย์ 20 เครื่อง การถ่ายภาพทางรังสีในอุตสาหกรรม 12 แห่ง โรงงานที่ใช้สารรังสีในระบบควบคุมการผลิต 40 โรง ห้องปฏิบัติการวิจัย 30 โรง โรงงานผลิตนาฬิกา 2 โรง โรงงานแยกแร่ 2 โรง โรงงานจัดการกากกัมมันตรังสี 1 โรง

การบำบัดกากกัมมันตรังสี

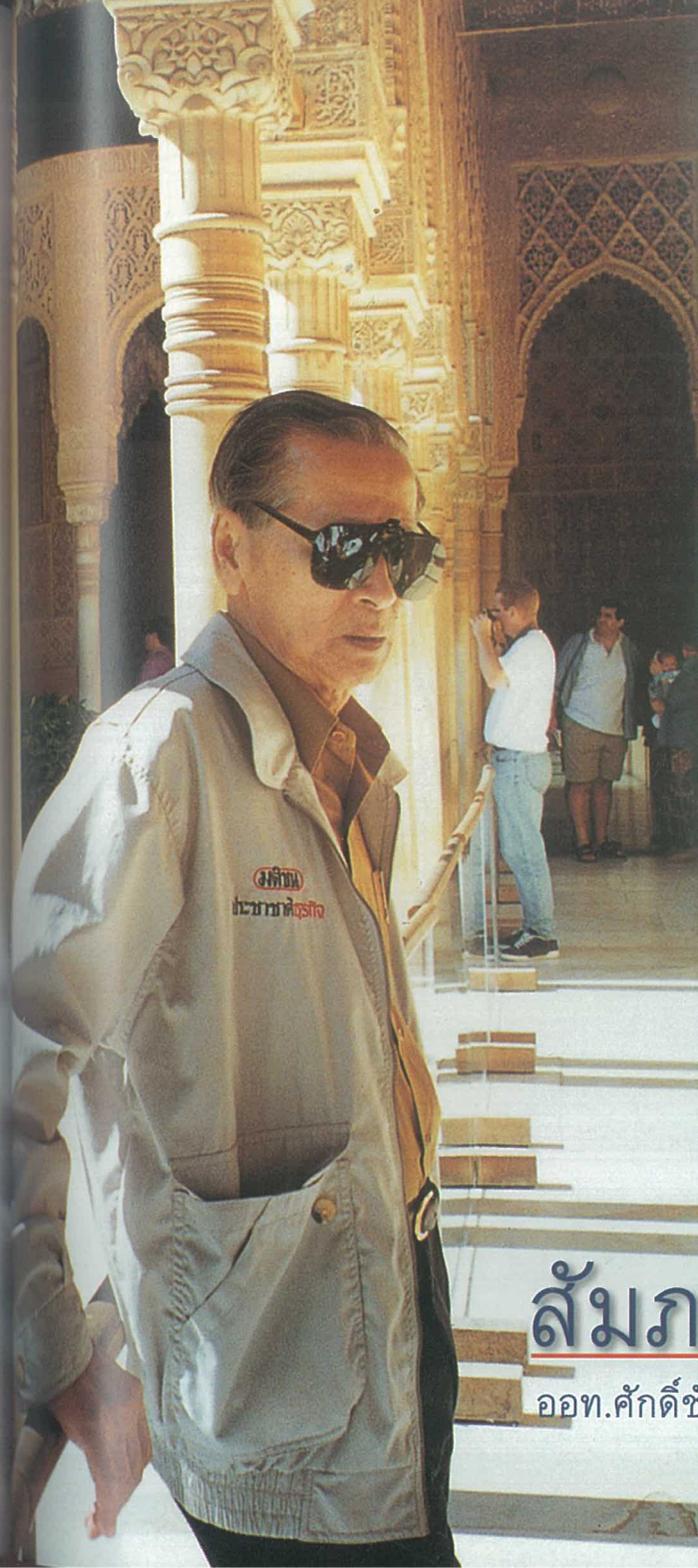
ผู้ใช้สารรังสีจะต้องขออนุญาตมีไว้ในครอบครองและขออนุญาตใช้และต้องรับผิดชอบการจัดการกากกัมมันตรังสีที่เกิดขึ้น การบำบัดกากกัมมันตรังสีนั้นมีหลายวิธี ถ้ากากกัมมันตรังสีเป็นของแข็งก็ทำได้โดยบีบอัดให้มีปริมาตรเล็กลงและเผาทำลายในส่วนที่ลุกไหม้ได้ทั้งสิ้นไป ถ้าเป็นของเหลวก็อาจจะต้มกลั่นหรือทำให้ตกตะกอนทางเคมีเป็นต้น

เมื่อผ่านการบำบัดแล้วก็นำกากกัมมันตรังสีนี้มาแปรสภาพ โดยผสมแล้วตรึงให้แน่นกับเนื้อสารที่มีความคงทนต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เช่น ปูนซีเมนต์ ยางมะตอย พลาสติก เนื้อแก้ว เนื้อเซรามิก แล้วให้เป็นรูปทรงต่างๆ ตามลักษณะและขนาดภาชนะที่จะบรรจุ เพื่อให้ได้มีความคงทนต่อแรงกด/อัด ไม่ติดไฟ ไม่ละลายในน้ำ ไม่เสื่อม

คุณสมบัติเร็ว

จากนั้นก็เข้าสู่กระบวนการเก็บรักษาไว้ชั่วคราวเพื่อทอดเวลาให้คลายความร้อนลงแล้วนำไปจัดการยึ่งที่ทิ้งกากอย่างถาวรต่อไป โดยนำไปฝังดินตื้น โดยมากกากกัมมันตรังสีเหล่านี้จะมีระดับรังสีต่ำจนถึงปานกลาง หากแยกห่างจากสิ่งแวดล้อมของมนุษย์มันก็จะสลายตัวหมดสภาพไปในเวลาประมาณ 200-300 ปี

รวบรวมจากเอกสารเผยแพร่ สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ

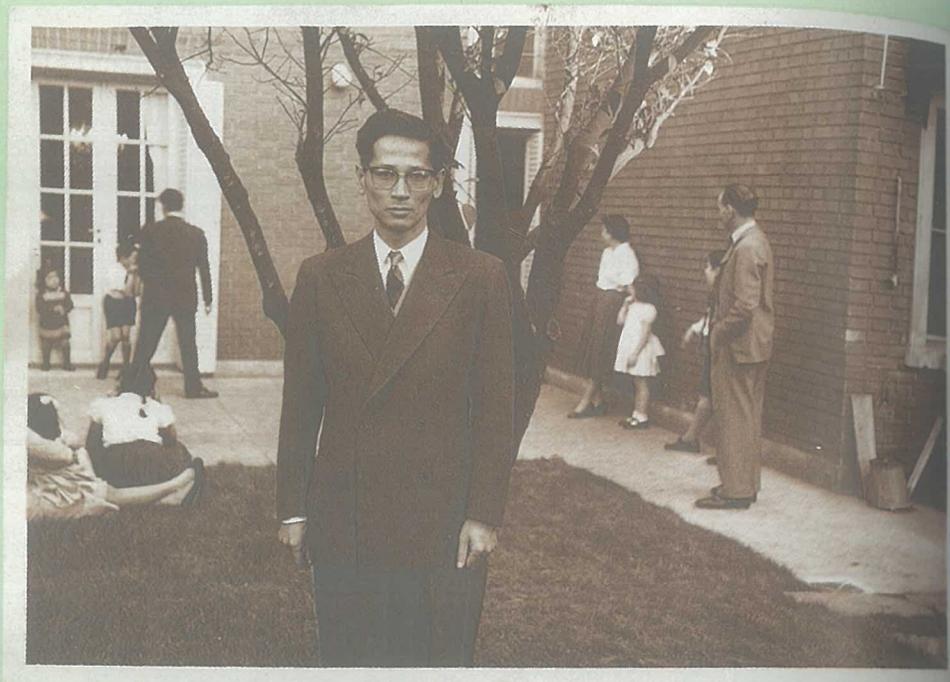

สัมภาษณ์

ออท.ศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์

สัมภาษณ์

สัมภาษณ์

อ.ศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์

เงาอดีต เอกอัครราชทูตศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์

พิษณุ จันทรวีทัน

สวัสดิ์ครับท่านผู้ฟัง วันนี้วันที่ 14 เมษายน เป็นวันหยุดราชการ แต่รายการรอบบ้านเรา ของสถานีวิทยุสุราษฎร์ กระทรวงการต่างประเทศ ก็ยังมีรายการที่น่ารู้มาเสนอท่านเป็นประจำ

วันนี้เป็นวันสำคัญวันหนึ่งของกระทรวงการต่างประเทศ เพราะเป็นวันที่ครบรอบการสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ เมื่อ 125 ปีมาแล้ว

ผมได้ถือโอกาสนี้เรียนเชิญผู้ใหญ่ท่านหนึ่งมาพูดคุยในรายการนี้ โดยหวังว่าจะเป็นประโยชน์กับพี่น้องประชาชนที่สนใจเรื่องของกระทรวงการต่างประเทศในสมัยก่อน

บุคคลที่ผมเชิญมาในวันนี้ท่านผู้ฟังหลายๆ คนคงจะรู้จักกันดี อยู่แล้วในแวดวงของนักอ่านและแวดวงของนักเขียน แต่หลายคนอาจ

ยังไม่ทราบว่าท่านเป็นข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศ เคยเป็นถึงเอกอัครราชทูตไทย คือ ท่านเอกอัครราชทูตศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์

ในฐานะนักเขียนอาวุโส ท่านเป็นนักเขียนระดับศิลปินแห่งชาติ ซึ่งมีนามปากกาว่า เสนีย์ เสาวพงศ์ ท่านผู้ฟังที่เป็นนักอ่านคงจะจำหนังสือดีๆ หลายเล่มที่เกิดขึ้นในช่วงแห่งการจุดประกายความคิดด้านประชาธิปไตยในประเทศไทยเรา ก็คือเรื่องปีศาจ และเรื่องความรักของวัลยา ชัยชนะของคนแพ้ย และอีกเล่มหนึ่งที่น่าประทับใจมากคือเรื่องคนดีศรีอยุธยาซึ่งเป็นการถ่ายทอดชีวิตของชาวนาในสมัยศรีอยุธยาได้อย่างน่าชม *สวัสดิ์ครับท่านทูตครับ*

ออท.ศักดิ์ชัย สวัสดิ์ครับ

ผมได้ทราบว่าท่านทูตทำงานด้านหนังสือพิมพ์มาก่อน และได้เข้ารับราชการในกระทรวงการต่างประเทศ ในช่วงที่ญี่ปุ่นได้ยกพลขึ้นบกที่ประเทศไทยแล้ว คงในราวประมาณปี 2485 ตอนเริ่มรับราชการอยู่ที่กรมกองอะไรครับ

ออท. ศักดิ์ชัย เริ่มแรกผมไม่ได้เป็นข้าราชการครบรูป เป็นลูกจ้างกินเงินเดือนพิเศษซึ่งไม่ถือว่าเป็นข้าราชการ ไม่ถือว่าเป็นชั้นจตุวาก็เป็นลูกจ้างอยู่ในแผนกนักเรียน ตอนหลังผมก็ได้ขึ้นมาอยู่สำนักเลขานุการรัฐมนตรีทำงานเป็นเสมียนหน้าห้องท่านรัฐมนตรีต่างประเทศคือคุณดิเรก ชัยนาม ตอนหลังคุณดิเรกไปเป็นเอกอัครราชทูต คุณหลวงวิจิตรวาทการ มาเป็นรัฐมนตรีต่างประเทศต่อ ผมก็อยู่ที่สำนักเลขานุการ มาตลอด ตั้งแต่สมัยนั้นรู้สึกจะเป็นสมัยคุณกวอดหุ้มแพร เป็นเลขานุการ และคุณวรการบัญชา ก็เคยเป็นเลขานุการรัฐมนตรีมาก่อน ตอนหลังท่านก็เป็นรัฐมนตรีต่างประเทศและก็มีอีกท่านหนึ่งคือคุณสุจิต

ศิริณพฤกษ์

ตอนนั้นที่ทำการของกระทรวงการต่างประเทศยังอยู่ที่วังสราญรมย์

ออท.ศักดิ์ชัย ครับ อยู่ที่วังสราญรมย์ เฉพาะวังสราญรมย์แท้ๆ ตึกในสวนสราญรมย์นั้น มาสร้างขึ้นทีหลัง รวมทั้งตึกข้างๆ ที่ขยายขึ้นมา เมื่อก่อนนั้นเป็นตึกชั้นเดียวเป็นกองพัสดุ ต่อมาได้รื้อตึกนั้นไปสร้างเป็นตึกสองชั้นที่ขนานกันฝั่งตรงข้ามกระทรวงกลาโหม ตอนหลังสงครามก็เป็นที่ตั้งของกรมสหประชาชาติ ข้างล่างก็ดูเหมือนจะเป็นกรมพิธีการทูต สาเหตุที่มีการขยายต่อมาเพราะหลังสงครามงานของกระทรวงฯ เพิ่มมากขึ้น ในระหว่างสงครามผมคิดว่าข้าราชการที่ประจำในกระทรวงฯ มีประมาณ 300 กว่าคน ที่อยู่ในต่างประเทศราว 150-200 คน ค่อนข้างจะเล็ก ในระหว่างสงครามก็ไม่ได้มีการสอบข้าราชการใหม่ ผมมาสอบชั้นตรีในครั้งที่เขาเปิดใหม่เป็นครั้งแรก หลังจากสงครามสงบแล้ว

ท่านบรรจุชั้นตรีที่กรมอะไรครับ หรือว่ายังอยู่ที่สำนักเลขานุการรัฐมนตรี

ออท.ศักดิ์ชัย ผมเข้าอยู่กรมองค์การระหว่างประเทศก่อน เดิมเรียกว่ากรมสหประชาชาติ แล้วทีหลังมาเป็นกรมองค์การระหว่างประเทศ

ตอนนั้นในกรมสหประชาชาติ มีข้าราชการประมาณกี่คนครับ

ออท.ศักดิ์ชัย ตอนนั้นแบ่งออกเป็นสำนักงานเลขานุการกรม มีกองการประชุมระหว่างประเทศ กองการเมือง กองการสังคม กองหนึ่งก็มีหัวหน้ากองคนหนึ่ง และก็มีหัวหน้าแผนก 2 คน 3 คนเป็นอย่างมาก

แต่ละแผนกก็มีชั้นตรีประจำแผนกอีก 2-3 คน และเสมียนอีก 2-3 คน

ออกไปประจำการในต่างประเทศครั้งแรกที่ประเทศอะไรครับ

อท.ศักดิ์ชัย ผมไปประจำอยู่สหภาพโซเวียต ที่มอสโก เป็นครั้งแรก เป็นข้าราชการชุดแรกๆ ที่ไปเปิดสถานทูต เราไม่มีความสัมพันธ์ทางการทูตกับรัสเซีย จนกระทั่งหลังสงคราม ตอนนั้นก็มีความพยายามที่จะเปิดสถานทูตแล้ว แต่ในสภาพสงครามเราพยายามจะเปิดแต่ก็ไม่แล้วเสร็จ ผมกับข้าราชการอีก 3-4 คนเป็นรุ่นแรกที่เข้าไปประกอบเป็นสถานทูต ถือว่าเป็นชุดบุกเบิกครับ

ท่านทูตครับ ในตอนนั้นมีคณะทูตมากมายหรือยังครับ

อท.ศักดิ์ชัย ยังไม่ค่อยมีมากนัก เพราะว่าหลังจากที่รัสเซียเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นสหภาพโซเวียตแล้ว คล้ายๆ กับว่าประเทศอื่นๆ เขาตั้งข้อรังเกียจ แต่ว่าเมื่อภายหลังสงครามสงบแล้ว สหภาพโซเวียตอยู่ในฝ่ายที่ชนะสงคราม เกียรติยศเกียรติภูมิของสหภาพโซเวียตก็มีความสำคัญมาก

เมื่อผมไปสหภาพโซเวียตมีสถานทูตต่างๆ มาเปิดกันขึ้นใหม่เป็นการใหญ่ จนไม่มีที่จะให้เปิดทำการสถานทูต สถานทูตไทยเราเองก็ยังไม่มีที่ เมื่อเขายังไม่สามารถหาที่อยู่ให้เราได้ ก็ไปอยู่โรงแรมแห่งหนึ่งชื่อโรงแรมแกรนด์ไฮเต็ล เป็นโรงแรมเก่า โรงแรมใหม่ๆ เช่น โรงแรมมอสโก ก็มีสถานทูตอื่นๆ เขาอยู่ โรงแรมแกรนด์ไฮเต็ลนี้ เมื่อสถานทูตไทยเราไปเปิดก็เช่าห้องในโรงแรมนั้นเป็นที่ทำการด้วยแล้วก็มีข้าราชการอาศัยอยู่ด้วย ต่อมาก็มีสถานทูตอาร์เจนตินาไปอยู่แห่งเดียวกันและมีสถานทูตอื่นๆ อีกอยู่ชั้นเดียวกันก็มีคนละชั้นก็มี รวมทั้งสถานทูตเวเนซุเอลาด้วย แน่นไปเลย

ตอนนั้นเรามีข้าราชการที่สถานทูตไทยที่มอสโกกี่คนครับ

อท.ศักดิ์ชัย ก็มีคุณหลวงอรรรถกิตติกำจรเป็นเอกอัครราชทูต และก็มีเลขานุการตรี คุณเสริม ศรีกลิพันธ์ มีข้าราชการอีกชั้นต่ำกว่าเลขานุการตรี แต่ว่าเรายกขึ้นเป็นเลขานุการตรีเพื่อให้ได้สิทธิทางการทูตอีก แล้วก็ผม คุณสีสวาสดี บันกระสินธุ์ คุณเดช ตาละภักดิ์ คุณสุภา ศิริमानนท์ รวมทั้งหมดก็ 5-6 คน

ผมเข้าใจว่าตอนหลังสงครามความเป็นอยู่ในประเทศรัสเซียหรือสหภาพโซเวียตในขณะนั้น ความสะดวกสบายต่างๆ คงจะยังไม่ค่อยมี ท่านทูตพอจะเล่าให้เราฟังได้ไหมครับ

อท.ศักดิ์ชัย สถานทูตเปิดรู้สึกว่าจะเป็นช่วงหลังสงครามสงบแล้วปีหรือสองปี กว่าพิธีการต่างๆ จะเรียบร้อย และสถาปนาความสัมพันธ์กันได้ พอไปถึงได้เห็นความอดอยากแค้น กลางคืนก็ไฟมืดๆ ทึมๆ อาหารการกินอะไรต่างๆ ก็มีการปันส่วน เราไปเปิดสถานทูตเป็นครั้งแรกเขาก็ยังให้บัตรปันส่วนอาหาร ซึ่งต้องไปกินที่โรงแรมแห่งหนึ่ง แล้วก็อาหารที่เขากำหนดเมนูไว้เลย มีอยู่ 3 อย่างคือ มีซูป มีปลา หรือสลัดนิดหน่อย

หมายความว่า การที่จะไปซื้ออาหารที่ตลาดแล้วกลับมาทำกินเองคงเป็นไปไม่ได้ ต้องมีบัตรปันส่วนที่ว่านี้ แล้วก็ไปทานอาหารตามที่เขากำหนดไว้

อท.ศักดิ์ชัย ก็เป็นเรื่องจำเป็น...แล้วความเป็นอยู่ต่างๆ ก็แตกต่างจากที่อื่นๆ ไปหมด สมมุติว่าในประเทศอื่นๆ เราไม่มีที่อยู่จะไปอยู่ไฮเต็ลไหนก็ได้ แต่ที่นั่นเขาเลือกให้เลยว่าคุณจะต้องอยู่ที่นี้ ถ้าไม่พอใจจะหิวกระเป๋ไปอยู่ไฮเต็ลอื่นไม่ได้

เวลาเจ็บป่วยล่ะครับ

ออท.ศักดิ์ชัย ตอนเจ็บป่วยก็สะดวก คือว่าการรักษาพยาบาลของเขาฟรีหมด แต่ว่าเราเป็นคนต่างประเทศไปเขาคิดสตาจ์บ้างแต่ก็ค่อนข้างสะดวก ตอนหลังก็มีท่านทูตจัด เศรษฐบุตร ท่านไปเจ็บก็ได้รับการดูแลอย่างดี

ท่านทูตอยู่ที่มอสโกทั้งหมดประมาณกี่ปีครับ

ออท.ศักดิ์ชัย ประมาณ 3 ปีกว่าๆ แล้วก็ย้ายกลับมาที่กระทรวงในราวปี 2494 หรือ 2495

ซึ่งช่วงนั้นก็คงเป็นช่วงที่การเมือง เมืองไทยกำลังเข้มข้น และเป็นช่วงที่เริ่มการเขียนหนังสือด้วยหรือเปล่า

ออท.ศักดิ์ชัย เริ่มเขียนตั้งแต่ก่อนไปแล้ว...เมื่อก่อนนี่เขามีคำสั่งจากสำนักนายกฯ ว่าข้าราชการจะเขียนหนังสือต้องขออนุญาต ต้องรับอนุญาตจากเจ้ากระทรวงก่อน ผมเข้ามาในกระทรวงได้หน่อย ผมก็เริ่มเขียนเรื่องแรกเป็นเรื่องยาว เป็นเรื่องที่ใช้ฉากในต่างประเทศ ชื่อเรื่อง ชัยชนะของคนแพ้ ผมขออนุญาตก่อน ตอนนั้นคุณหลวงวิจิตรฯ ท่านเป็นรัฐมนตรี เพราะว่าท่านก็เป็นนักเขียนอยู่จึงขอยาย ผมเขียนคอลัมน์นิสต์เขียนนวนิยายไม่ได้เขียนการเมือง ก็ได้รับอนุญาต อันนี้ก็คุ้มมาตลอด ไม่มีคำสั่งเป็นอย่างอื่นผมก็ถือว่าได้รับอนุญาตแล้ว ก็ยังมีผลบังคับใช้ได้ตลอดไป

ท่านทูตย้ายกลับมารับราชการในกรุงเทพฯ กรมอะไรครับ

ออท.ศักดิ์ชัย ผมอยู่กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย จากนั้นก็ไปประเทศอาร์เจนตินา

ตอนนั้นไม่ทราบที่ท่านพลเอกชาติชายอยู่ที่นั่นด้วยหรือ

เปล่าครับ

ออท.ศักดิ์ชัย ผมไปตอนนั้นสถานทูตเพิ่งเปิดอีกเหมือนกัน ตอนนั้นคุณเขมชาติ บุญรัตน์พันธ์ ซึ่งเคยเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศไปเป็นทูต และเลขานุการเอกก็คือท่านรัฐมนตรีอุปดิษฐ์ ปาจริยางกูร และผมก็เป็นรองจากท่านรัฐมนตรีอุปดิษฐ์ฯ และก็มีเสมียนอีกคนหนึ่ง

การเปิดสถานทูตที่อาร์เจนตินาคงง่ายกว่าที่โซเวียตมาก

ออท.ศักดิ์ชัย ง่ายกว่าครับ แต่ขณะนั้นผมรู้สึกเหมือนกันว่าการบริหารงานของเราไม่ค่อยพร้อม ผมไปเปิดสถานทูตทั้งสองแห่งคนที่จะไปต้องเป็นคนคิดเองว่าที่ตรงการจะมีอะไรบ้าง หนังสือราชการแบบต่างๆ รวมทั้งทะเบียนราษฎรและทะเบียนอะไรก็ตามให้หมด อันนี้เราต้องคิดเองและต้องขอราชการ แม้กระทั่งสมุดรหัส แต่บังเอิญผมมีเพื่อนอยู่ในกระทรวงฯ ส่งไปให้ และเคยเห็นเขาทำวิทยุโทรเลขเข้ารหัส ถ้าไม่เคยเข้าไปทำก็งงเหมือนกัน ไม่รู้เรื่องว่าจะทำยังไง

เดี๋ยวนี้คนรุ่นใหม่คงจะไม่รู้จักการถอดรหัสด้วยสมุดแล้วนะครับ ผมเองก็มีโอกาสได้ทำรหัสรุ่นเก่า ก็ยังพอจะเห็นภาพที่ท่านทูตพูดและคิดว่าสมัยก่อนยังไม่มีฝ่ายราชการในต่างประเทศ ข้าราชการรุ่นเก่าจึงต้องอาศัยความสามารถเฉพาะตัวเป็นอย่างยิ่ง การเดินทางไปอาร์เจนตินาสมัยก่อนใช้เวลาที่วัน

ออท.ศักดิ์ชัย เมื่อก่อนตอนที่ผมไปการบินพลเรือนยังไม่ก้าวหน้ามากนัก เครื่องบินก็ยังไม่ทันสมัย อย่างผมไปรัสเซียต้องค้างคืนตลอด ไม่แน่ใจว่าไปค้างคืนที่กัลกัตตาหรือเปลา หรืออาจจะเป็นการจี และไปอีกที่บินกลางวันและไปหยุดค้างกลางคืนที่โคโร จึง

จะไปถึงลอนดอน แล้วพักอยู่ 3-4 วัน แล้วไปสต็อกโฮล์มเข้าเฮลซิงกิ
เข้าเลนินกราดเข้ามอสโก

*ท่านทูตอยู่อาร์เจนตินากี่ปี และความเป็นอยู่ของข้าราชการ
ไทยที่อเมริกาใต้เป็นอย่างไรครับ*

อท.ศักดิ์ชัย ผมอยู่ 4 ปีกว่าครับ จะพูดไปก็ไม่ค่อยลำบาก
นัก อย่างผมแต่งงานไปแล้วไปถึงก็ไปมีบุตรที่นั่น จ้างคนมาช่วยดูแล
ทำความสะอาดบ้านก็ได้ราคาไม่แพงค่อนข้างสะดวกกว่าอยู่ใน
ประเทศที่ร่ำรวยและได้เงินมากกว่าแต่ไปหาแรงงานมาช่วยงานบ้าน
ไม่ค่อยได้ ถึงกระนั้นก็ตามเขาก็มีระเบียบให้แก่คนที่มาช่วยงานเรา
อาทิตย์หนึ่งจะต้องหยุดงานฟรี 1 วัน ตามระเบียบของเขา เราเองก็
ต้องทำงานบ้านวันที่เด็กหยุด

*เมื่อเกือบ 50 ปีมาแล้ว ในอาร์เจนตินา งานดูแลคุ้มครอง
คนไทยมีหรือไม่ครับ*

อท.ศักดิ์ชัย ไม่มีเลยครับ และถ้าพูดไปแล้วงานการเมือง
ด่วนพิเศษก็ไม่ค่อยมี ผมไปอยู่ไม่กี่อาทิตย์ก็มีการปฏิวัติโค่นรัฐบาลเปรอน
สิ่งพวกนี้พวกเราที่ไม่เคยรู้จักไม่เคยเห็น ก็ได้เห็นกันในวันปฏิวัติ วันนั้น
ถนนว่างปั้มน้ำมันมีรถจอดคอยเติมน้ำมันเต็มไปหมด แสดงว่าคน
พื้นเมืองเขารู้กัน แต่เราไม่รู้ เพราะเราฟังภาษาสเปนไม่รู้เรื่อง แต่
เรื่องพวกนี้เราก็ต้องส่งโทรเลขแจ้งกระทรวงฯ ว่ามีอะไรเกิดขึ้น ตอน
คำต้องไปส่งที่ Western Union เป็นบริษัทวิทยุของอเมริกา เข้าไปใน
ชอยและตรงข้ามชอยก็เป็นหน่วยกล้าตายของเปรอนที่เขาไปตั้งไว้สูง
กันอยู่เต็ม พอส่งโทรเลขเสร็จก็กลับมา ช่างตีกล่าพนักงานโทรเลขเกือบ
จะพังไป เพราะเขายิ่งปืนใหญ่ แต่เราก็รอดออกมาได้ หากเป็น

ประเทศที่อยู่ใกล้ถ้าเพื่อเรารู้ว่าจะมีรัฐประหารหรือการเปลี่ยนแปลง
เราส่งรายงานมากระทรวงก็ได้ประโยชน์ แต่ที่นี้เราอยู่ห่างไกลก็ไม่ได้
ให้ประโยชน์เท่าไร แต่ขณะนั้นเราต้องการเพื่อน ต้องการคนรู้จักเราเพื่อ
ความสนิทสนมทางการเมืองหรือความร่วมมือในองค์การสหประชาชาติ
เพื่อประโยชน์ของประเทศ

*ท่านทูตอยู่ 4 ปี พอจะนึกออกไหมครับว่าเขามีการทำ
รัฐประหารกี่ครั้ง*

อท.ศักดิ์ชัย หลายครั้งที่เดียวครับ และครั้งหลังก็หลังสุด
สำเร็จไปแล้ว เขาก็ยังมีการทำรัฐประหารกันเองอีก ฝ่ายที่ต่อต้าน
เปรอนไปแล้วก็ยังมีการพาดพิงกันเอง หัวหน้าขุนตาเองก็ถูกคณะของ
เขายึดอำนาจ เปลี่ยนเอาคนใหม่ขึ้นมาคือพลเรืออาร์มบูลู แล้วตอน
หลังก็มีการเลือกตั้งประธานาธิบดีฟรีดเอนดีซี ได้รับการเลือกตั้งตาม
ระบอบประชาธิปไตย ฟรีดเอนดีซีเคยมาเมืองไทยเป็นแขกของประเทศ
และฟรีดเอนดีซีก็ถูกฝ่ายทหารโค่นอีก

*ก็สรุปว่ามีความวุ่นวายทางการเมืองมากทีเดียว พอท่านทูต
กลับมาแล้วพลเอกชาติชายท่านไปทีหลังใช้ไหมครับ*

อท.ศักดิ์ชัย อยู่ด้วยกันครับ หลังจากคุณแซมชาติเป็นทูต
อยู่ได้หน่อยก็กลับ แล้วคุณชาติชายก็ไป ตอนไปนั้นเป็นอุปทูตก่อน
เพราะว่าสถานการณ์การเมืองภายในต้องการให้ท่านไปโดยเร็ว ตอน
หลังก็ได้เลื่อนให้เป็นอัครราชทูต แล้วก็เลื่อนเป็นเอกอัครราชทูต ผม
อยู่กับท่านทูตชาติชาย 3 ปี ก็คุ้นเคยกันดี ท่านก็เป็นคนสนุกสนาน
การสมาคมดี มีเพื่อนฝูงเยอะ

หลังจากอาร์เจนตินาแล้วท่านทูตก็กลับเข้ากระทรวงฯ คราวนี้

มาอยู่กรมอะไรครับ

ออท.ศักดิ์ชัย คราวนี้กลับมาอยู่กรมองค์การระหว่างประเทศอีก เป็นหัวหน้ากองการประชุมระหว่างประเทศ สมัยนั้นเขาไม่เรียกผู้อำนวยการ แต่เขาเรียกหัวหน้ากอง ซึ่งหัวหน้ากองเป็นชั้นเอก ก็กลับเข้ามารับราชการอีก 4 ปี จากนั้นก็ไปที่นิวเดลี ประเทศอินเดีย ประมาณปี 2500 นิด ๆ ตอนนั้นท่านเนห์รูเป็นนายกรัฐมนตรี มีอาจารย์สุกิจ นิมมานเหมินทร์ เป็นทูต ผมอยู่จนกระทั่งท่านเนห์รูหือลัญกรรม ชาวอินเดียรักท่านมากไปในงานท่านแน่นไปหมด การเปลี่ยนแปลงในอินเดียก็ไม่มีอะไร มีแต่การเลือกตั้งใหม่

ตอนนั้นในอินเดียคงมีคนไทยอยู่มากทีเดียวใช้ไหมครับ และมีปัญหาเรื่องดูแลคุ้มครองคนไทยบ้างไหมครับ

ออท.ศักดิ์ชัย ก็มีนักเรียนไทย มีพระ ก็มากเหมือนกัน บางครั้งก็มีนักเรียนตีกันกับนักเรียนต่างชาติหรือนักเรียนอินเดียเอง

ในขณะนั้นเรื่องงานการค้าขายในอินเดียคงมีแล้วใช้ไหมครับ

ออท.ศักดิ์ชัย ก็มีบ้าง แต่ส่วนใหญ่จะอยู่ที่สถานกงสุล กัลกัตตา ผู้คนเข้าออกทางนั้นมากกว่า เพราะเป็นด่านที่ใกล้เมืองไทย พวกพระไปก็ไปเข้าพาราณสี ก็มักจะเข้าทางกัลกัตตา ซึ่งเราก็ต้องช่วยดูแลเวลาที่ท่านมีปัญหา และการค้าขายทางกัลกัตตาก็มีมากครับ

สมัยนั้นที่ปรึกษาฝ่ายการพาณิชย์มีหรือยัง

ออท.ศักดิ์ชัย ไม่มีครับ จะมีอยู่ตอนหลังสงครามเสร็จใหม่ ตอนเปิดสถานทูต ก็จะมีผู้แทนกระทรวงการพาณิชย์ที่ทำงานเกี่ยวกับการค้าขายแะไปที่กัลกัตตา สมัยนั้นจะยังไม่มีที่ปรึกษาฝ่ายการพาณิชย์ เพิ่งจะมีเมื่อสักประมาณ 20 ปีมานี้เอง

ท่านทูตไปอยู่อินเดียมีโอกาสได้ไปทั่วประเทศไทยครับ

ออท.ศักดิ์ชัย ไปทั่ว แต่ผมไปพุทธคยาบ่อยหน่อย เพราะมีคณะกรรมการทางศาสนา และมีวัดไทยอยู่ที่นั่น บางแห่งพรรคพวกก็แอบไป อย่างแคชเมียร์สวยและมีที่ที่พักผ่อน เพราะอินเดียจะร้อน หน้าร้อนคนจึงมักจะขึ้นไปทางเซมหล่า และทางแคชเมียร์กัน แต่ทางกระทรวงเราไม่ให้ไปเพราะมีปัญหาความขัดแย้งกันอยู่ ถ้าเราไปก็เป็นฝ่ายอินเดีย ปากีสถานก็จะไม่ชอบ ซึ่งตอนนั้นกระทรวงก็มีคำสั่งออกมาเลยว่าไม่ให้ไป

จากอินเดียก็กลับเข้ามาอยู่ในกระทรวงการต่างประเทศ ที่กรมอะไรครับ

ออท.ศักดิ์ชัย ผมอยู่กรมการเมืองพักหนึ่ง แล้วก็ไปออสเตรเลีย ที่นั่นทำงานสนุก มีงานแบบทวิภาคีและมีงานเกี่ยวกับพหุภาคี คือมีงานองค์การพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ มียูนิโด มีองค์การอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ ซึ่งอาจจะไม่มีปัญหาเรื่องรุนแรง ที่สำคัญคือได้ฝึกฝน ได้มีการเข้าประชุมได้รู้ปัญหาต่างแม้แต่เรื่องทางเทคนิค ซึ่งเวลาที่คนหนึ่งไม่อยู่เราก็ต้องทำงานแทน ตอนนั้น ก็มีการแก้ไขปัญหากฎบัตร ธรรมนูญของการปรมาณูระหว่างประเทศซึ่งส่วนใหญ่ต้องใช้ความรู้ทางกฎหมาย ซึ่งเราก็ทำได้ดีพอสมควร

นี่คงเป็นลักษณะของกระทรวงการต่างประเทศตั้งแต่สมัยนั้นแล้ว คือพวกเราต้องทำงานหลายๆ อย่าง รู้หลายเรื่องแม้จะไม่รู้จัก แต่ต้องรู้พอที่จะทำงานให้ประเทศชาติได้ ในสมัยนั้นทราบมาว่าข้าราชการที่ไปประจำการในยุโรปจะต้องประหยัดกันมากเพราะมีค่าใช้จ่ายสูง

ออท. ศักดิ์ชัย ใช่ครับ ส่วนมากแล้วเวลาที่เรารู้ได้ไปอยู่ทางนั้นเมื่อมีโอกาสเราก็อยากจะไปเที่ยวที่โน่นที่นี้บ้าง ถ้าหากโสดไม่มีการค้าใช้จ่ายมากก็พอจะไปเที่ยวได้ ส่วนคนที่มิบุตรก็ต้องประหยัดกันส่วนใหญ่ก็จะไปไม่ได้ ส่วนใหญ่ที่จะไปก็ต้องมีเพื่อนฝูงเราจึงจะไปกัน
จากออสเตรเลียแล้วไปไหนต่อครับ

ออท. ศักดิ์ชัย จากออสเตรเลียผมก็ไปเป็นที่ปรึกษาที่ลอนดอนเลย สมัยก่อนไม่มีตำแหน่งมากเหมือนอย่างปัจจุบัน ก็มีเลขานุการเอก เลขานุการโทแล้วก็ที่ปรึกษา จากที่ปรึกษาก็เป็นทูตเลย ไม่มีอัครราชทูต ไม่มีอัครราชทูตที่ปรึกษา อยู่ลอนดอน 3 ปีกว่าเกือบ 4 ปีจากลอนดอนผมก็ไปเป็นเอกอัครราชทูตที่แอสติสออบาบา เอธิโอเปีย เมื่อผมเข้ามารับราชการในกระทรวงการต่างประเทศ ได้ปิดสถานทูตแอสติสออบาบาไปแล้ว

ทำไมตอนนั้นเราจึงมีสถานทูตครับ มีความสัมพันธ์พิเศษอะไร

ออท. ศักดิ์ชัย ตอนนั้นเราต้องการเพื่อนอีกเหมือนกัน เพื่อนแอฟริกาตอนนั้นเรายังไม่มีเลย เราจึงไปเปิดที่เอธิโอเปียเป็นครั้งแรก และเอธิโอเปียก็มีระบบพระมหากษัตริย์ และกษัตริย์ไฮเลเซลาสซีก็เคยมาเป็นราชอาคันตุกะของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็เลยเลือกเป็นประเทศแรกที่เปิด ก่อนประเทศเคนยา นอกจากอียิปต์ กษัตริย์ไฮเลเซลาสซีเป็นที่เคารพนับถือในอาฟริกามาก ท่านมีอิทธิพลมาก ท่านพยายามต่อสู้และต่อต้านกับอิตาลี เป็นเอกลักษณ์ของการต่อสู้ของอาฟริกาเป็นชาติแรก องค์การเอกภาพอาฟริกาที่อยู่ที่นั่น ซึ่งตรงนั้นเป็นจุดที่เหมาะสมที่สุด เวลาเขามาประชุมกันเขาก็เชิญเอกอัครราชทูตและกัผู้แทนประเทศต่างๆ ไปร่วมด้วย

ในเอธิโอเปียสมัยก่อนลำบากไหมครับ

ออท. ศักดิ์ชัย ลำบากครับ เป็นประเทศที่มีความล้าหลังและมีโรคภัยไข้เจ็บมาก บางแห่งต้องกินยาแอนติมาเลเลียทุกวันเหมือนกินกาแฟทุกเช้า อากาศเย็นสบายมากทั้งปี แต่อากาศบางหน้อย แรกๆที่ไปหายใจไม่ค่อยออกเพราะอากาศบาง ความจริงแล้วอากาศไม่พอจึงทำให้เราหายใจไม่ออก ก็คล้ายๆ กับที่เปรู ทางแถวนั้นก็อากาศเบาและที่เบาที่สุดก็ที่ลาปาซ เป็นเมืองหลวงของโบลิเวียที่อยู่สูงที่สุด

ข้าราชการของเราที่อยู่ในต่างประเทศก็ต้องปรับตัวอย่างมากทีเดียวบางคนสุขภาพไม่ดีจะลำบากมาก ตอนท่านอยู่แอสติสออบาบา มีข้าราชการกี่คนครับ

ออท. ศักดิ์ชัย มี 3 คน คือ เอกอัครราชทูตคนหนึ่ง เลขานุการโทคนหนึ่ง และเลขานุการตรีอีกคน ในสมัยนั้นยังไม่มีคำว่าเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน พวกเราก็ต้องทำงานคลังเองและก็ต้องพิมพ์กันเอง เรื่องอาหารการกินที่นั่นก็ค่อนข้างลำบากมาก คนจะสภาพกันเลย ตอนนั้นไม่มีของไทยเลย แม้จะหาขนมปังกินก็ยังมี มีแต่ขนมปังที่ผสมข้าวโพด เวลาเจ็บป่วยก็ลำบากมากครับ เวลาเจ็บป่วยก็ต้องไปโรงพยาบาลฝรั่งซึ่งเขาก็มีหมอจากรัสเซียมาช่วย

ผมเคยได้ยินว่าข้าราชการรุ่นเก่าบางคนเสียชีวิตด้วยไข้มาเลเรียก็มี

ออท. ศักดิ์ชัย ที่เอธิโอเปียก่อนผมก็มีท่านทูตจำเนียรเกียรตินาด ท่านอยู่กระทรวงท่านแข็งแรงมาก ท่านเล่นปิงปองและแบดมินตันเก่งมาก ไม่มีอาการอะไรเลยที่ท่านไม่สบาย ท่านไปอยู่ที่นั่นได้สองปีท่านก็เสียชีวิตด้วยโรคหัวใจ อาจจะเป็นเพราะอากาศเบาหรือ

ป กิ ณ ก ะ

อะไรไม่ทราบ

ครั้งแรกที่ผมออกประจำการครั้งแรก ผมไปอยู่ที่อิรัก ท่านที่
ปรึกษาวิทยา ยัมเจริญ ท่านเป็นโรคหัวใจอยู่แล้วไปเจออากาศที่นั่น ก็ไป
stroke ที่นั่นแล้วกลับมาเสียชีวิตที่ประเทศไทย เป็นข้อเท็จจริง งาน
ของเราเราชาวกระทรวงการต่างประเทศ มีทั้งความลำบากและม
ความสุขคละเคล้ากันไป ท่านทูตศักดิ์ชัยนี่ยังมีอีกโพสต์ที่พม่าใช้ไหมครับ
ไปพม่าในช่วงนั้นประมาณปีเท่าไรครับ

ออท. ศักดิ์ชัย คือผมกลับจากเอธิโอเปีย มาพักกรุงเทพฯ หลาย
วัน เพราะอยู่ใกล้กันกับพม่า ผมก็มีโอกาสได้เข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว ก่อนที่ผมจะกลับจากเอธิโอเปียผมก็ไปลาประธานาธิบดี
เอธิโอเปียเขาก็ฝากความเคารพมากกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวด้วย ผมก็นำข้อความนี้กราบบังคมทูลท่าน เมื่อผมกลับ
มาแล้วไม่นานเท่าไรก็มีการปฏิวัติในเอธิโอเปีย ประธานาธิบดีก็หลุดไป
มีนายทหารยศพันโทขึ้นมาแทน

ที่พม่าในช่วงนั้นมึงงานหลักอะไรบ้างครับ

ออท. ศักดิ์ชัย มีมากครับเพราะใกล้ชิดกัน เมื่อประมาณปี
2518 ผมเกษียณ เมื่อปี 2521 ตอนนั้นก็ได้อ่านรับคณะท่าน
นายกรัฐมนตรีเกรียงศักดิ์ ท่านไปเยี่ยมพม่า ซึ่งตอนนั้นปัญหาประมง
ล้ำน่านน้ำก็มีแล้ว คุณอินแสงไม่เคยว่างนักโทษชาวไทยที่เป็นกะลาสี
เรือประมงก็ประมาณ 2-300 คนเข้าราชการสถานทูตก็ต้องไปคอยดูแล

จากรายการรอบบ้านเรา ดำเนินรายการโดย พิษณุ จันทน์วิทัน
ออกอากาศทางสถานีวิทยุสุราธรรมย์ เมื่อวันที่ 14 เมษายน 2543

ประเพณีเดือนมีนาฯ ของโรมาเนีย

เบญจภา ทับทอง
สอท. ณ กรุงบูคาเรสต์

ในทวีปยุโรป มีหลากหลาย อากาศก็เป็นเรื่องที่ทำให้เกิด
ประเพณีขึ้นมา ในประเทศโรมาเนียมีประเพณีที่เกี่ยวข้องกับเทพและ
ศาสนาคริสต์ประเพณีหนึ่ง เรียกกันว่า ประเพณีมาร์ติซอร์ อันแปลว่า
ของขวัญ

ในวันที่ 1 มีนาคม เป็นวันต้นฤดูใบไม้ผลิ หลังจากฤดูอัน
แห้งแล้งและยาวนาน แสงแดดเดือนมีนาคมนำความอบอุ่นมาปลูก
ชีวิตของดอกไม้และต้นไม้บานาพันธุ์ มีนาคมเป็นเดือนที่รู้จักกันใน
ภาษาโรมาเนียนว่า Martie หรือ Gemanar Mart หรือ Martisor ช่วง
9 วันแรกของเดือนมีนาคม เป็นวันที่เรียกกันว่าเป็นวันหญิงชรา หรือ
ในภาษาอังกฤษว่า Hag Days ฟังแล้วดูเหนื่อยแ่ก่เหมือนคนแก่ๆ พิกล
ที่เรียกอย่างนี้เพราะเดือนมีนาคม อากาศแปรปรวน พิธีนี้ คือ

การให้คนเลือกวันใดวันหนึ่งในช่วง 1-9 มีนาคม เพื่อเสี่ยงทายโชคชะตา กับลักษณะอากาศ ถ้าเลือกวันไหนแล้วอากาศดี ปีนั้นก็จะประสบความสำเร็จ มีความสุขตลอดปี ทำการงานใดก็ได้ผลดี นอกจากนี้ เดือนมีนาคมยังเป็นเดือนเสี่ยงทายสำหรับเกษตรกรด้วย เพราะโรมาเนียเป็นประเทศเกษตรกรรม ชีวิตจึงขึ้นอยู่กับดินฟ้าอากาศเสียมาก ในวันที่ 1 มีนาคม เกษตรกรที่เลี้ยงแกะจะไปหยิบก้อนหินมาจากไร่และหากพบว่าแมลงอยู่ข้างใต้ การเลี้ยงแกะก็จะสมบูรณ์ได้เงินมาก ส่วนวันที่ 2 มีนาคม เป็นวันเสี่ยงทายเหมือนพิธีแรกนาขวัญของเรา ถ้าวันนั้นอากาศไม่ดี ผลผลิตก็จะไม่ดีไปตลอดปี นับเป็นวิธีฉลาดของผู้คิดประเพณี เพราะฟังดูแล้วเหมือนการผูกเรื่องอากาศไว้กับการเกษตร เป็นการฉลองความร่าเริงของการผลัดฤดูจากหน้าหนาวไปเป็นฤดูใบไม้ผลิอันแสนอบอุ่น วันอื่นๆ ที่ต่อมาจากวันแม่แก่หรือหญิงชรา นั้น เรียกกันว่า วันนก ก็คิดง่ายๆ ว่านอกจากดอกไม้ดอกไม้แล้ว อากาศอื่นๆ แบบนี้ย่อมต้องมีนกโบกบินกันด้วย แปลว่าวันหลังจากนั้น ก็จะเรียกชื่อนกต่างๆ คือ วันแรกเป็นวันนก Thrush วันที่สองเป็นวันของ Blackbird นก Skylark อยู่ วันที่สาม นก Coooc วันที่ 4 นก Swallow นก Snow และนก Stork อยู่วันที่ 5,6,7 ตามลำดับ ส่วนวันที่ 8 เรียกกันว่าเป็นวันแกะ เพราะเป็นวันแรกที่เริ่มฆ่าแกะ

พิธีของชาวตาเซียนในโรมาเนียมีมานานนักหนา คู่กับฤดูที่เปลี่ยนแปลงของเดือนมีนา เหมือนหญิงแก่ที่อารมณ์แปรปรวน บางวันอ่อน บางวันฝนตก บางวันหิมะลง ผิเข้าผิออก เอาแน่ไม่ค่อยได้ ความน่ารักของพิธีนี้คือการที่มีกาให้ของขวัญกัน หนึ่งในบรรดาขอด

ธิดที่ขายกันเกลื่อนถนนก็คือ เข็มกลัดสารพันชนิด หลากหลายแบบ ของจากเมืองไทยเราก็มีวางขายอยู่ด้วย สัญลักษณ์ที่สำคัญคือ ขดเชือกสีแดงกับขาว บางบ้านในแถบชนบทนิยมให้เหรียญเงินหรือทอง เพื่อเป็นเครื่องรางปกป้องผู้นั้นจากโรคภัยและเป็นเครื่องหมายแห่งความโชคดี เหมือนสายสิญจ์ในศาสนาพุทธ ทุกคนจะซื้อเข็มกลัดนี้ให้กันและติดไว้ 9-12 วัน หลังจากนั้นจะนำด้ายนั้นไปผูกไว้กับต้นไม้ เชื่อกันว่าต้นไม้จะช่วยปกป้องผู้ที่นำด้ายไปผูกให้แข็งแรงตลอดปี ในบางท้องถิ่นก็ติดไว้นานกว่านั้น ด้วยมีความเชื่อว่าเด็กผู้หญิงจะมีผิวสวยขาวตลอดปี

ชาวโรมาเนียเล่าให้ฟังว่า ต้นกำเนิดของพิธีนี้มีมาก่อนยุคคริสเตียน ด้ายสีขาวแทนความบริสุทธิ์ ความไร้เดียงสา แสงแห่งฤดูใบไม้ผลิและการเริ่มชีวิตใหม่ ด้ายแดงคือความโชคดี ธรรมชาติที่เจริญงอกงาม ความแข็งแกร่งของธรรมชาติที่กำลังจะเริ่มขึ้น ในชนบทที่ห่างไกล ปีใหม่เริ่มขึ้นในเดือนมีนาคม เพื่อเริ่มปีเกษตรกรรม เขาย้ำกันว่าพิธีนี้มีเฉพาะในบัลแกเรียและโรมาเนีย ในบัลแกเรียเรียกเข็มกลัดนี้ว่า martenitsa ในสมัยก่อนไม่มีด้ายแดงและขาว ใช้ใบโคลฟที่มี 4 กลีบ ไม้กวาดกวาดปล่องไฟ รูปหมู เลข 13 เต้าทอง รูปเกือกม้า และดอก snowdrops ติดแทน สมัยก่อน Moldavia และตะวันตกเฉียงเหนือของทรานซิลเวเนีย นิยมให้กันเฉพาะเด็กชายและผู้ชายเท่านั้น เดี่ยวนี้ให้เด็กหญิงและหญิงสาวด้วย

ในประวัติศาสตร์ กล่าวกันว่า วันที่เก้ามีนาคม เป็นวันที่ผู้ที่นับถือ ออโรด็อกซ์รำลึกถึงการที่ผู้จงรักภักดีต่อพระเยซูคริสต์ในนิกายออโรด็อกซ์ 40 คน แสดงความศรัทธาต่อพระเป็นเจ้าในปี 320

หลังจากที่พระเยซูเสียชีวิต คนเหล่านี้ล้วนมาจากจังหวัดคัปปาโดเซีย ภูมิภาคเอเชียไมเนอร์ ที่ล้วนเคยอยู่ในกองทัพเดียวกันที่แคว้นอาร์มาเนีย (ประเทศอาร์มาเนียปัจจุบัน) พวกเขาล้วนเคยรับใช้พระเป็นเจ้า ต่อสู้กับผู้ที่ไม่นับถือศาสนาคริสต์ แต่โชคดูเหมือนไม่เข้าข้าง เมื่อผู้นำทัพคือ อากริโคล่าที่ไม่นับถือคริสต์ทราบว่ามีคนในทัพ 40 คน แข็งข้อไม่ยอม นับถือพระเจ้าของโรมันจึงจับขังคุก แต่ไม่เป็นผล สาวก 40 คนนั้นก็สวดอ้อนวอนพระเจ้าในคุกและยังคงนับถือพระเยซูอยู่เช่นเดิม เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงกษัตริย์เป็นลิซิอุส ก็มีบัญชาทำโทษให้ 40 คนนี้ แก้วน้ำเย็นกลางฤดูหนาว จนทำให้คนหนึ่งเปลี่ยนใจ แต่ทันทีที่ย้ายออกไปแช่น้ำอุ่น ก็เสียชีวิตทันที (คงเป็นเพราะเปลี่ยนอุณหภูมิเร็วเกินไปด้วย-ผู้เขียน) พวกที่เหลือ 39 คน ก็ยังสวดอ้อนวอนต่อไป โดยมีผู้เข้ามาร่วมนับถือศาสนาด้วย คือ ผู้คุมนักโทษ ชื่อ Aglays หลังจากนั้นไม่นาน เมื่อกษัตริย์โรมันเห็นว่ายังไม่มีใครเปลี่ยนใจ ก็จับ 40 คนนี้ ขึ้นมา หักข้อต่อแขนและขา เผาทั้งเป็น ทิ้งอังคารลงน้ำ แต่มีบางคนนับถือยังคงเก็บอังคารของพวกเขาไว้บูชา

นั่นเป็นเรื่องราวที่จารึกในประวัติศาสตร์ศาสนาอโธด็อกซ์ เป็นที่มาสำคัญของขนมอร่อยที่ชาวโรมาเนียรับประทานกันในวันที่ 9 มีนาคม ซึ่งเป็นช่วงต่อระหว่างฤดูหนาวกับฤดูร้อน วันหยุดนี้คล้ายวันตรุษจีน ที่มีการห้ามทำงาน ปลูกได้เฉพาะกระเทียม ผักกาดและหัวหอมใหญ่

ในทางดาราศาสตร์ วันที่ 9 มีนาคมของทุกปีเป็นวันทำนายอากาศเชื่อกันว่า ถ้าฝนตกในวันนั้น หนาวร้อนจะได้ผลผลิตมาก แต่ถ้าฟ้าผ่าก่อนหน้านั้นสัก 2-3 วัน ผลผลิตจะไม่ดี ฝนในวันนั้นมี

มนต์วิเศษ บางคนเก็บไว้เป็นเหมือนน้ำมนต์ รักษาตาเจ็บและแก้ปวดศีรษะ นอกจากนี้มีการผสมน้ำกระเทียม เกลือ และน้ำส้มสายชูก่อนพระอาทิตย์ขึ้น เพื่อป้องกันวัวจากงูและแมลงหวี่ มีการเก็บกวาดทำความสะอาดบ้าน เผาขยะกลางลานบ้าน ให้เด็กๆ กระโดดข้ามเพื่อให้มีสุขภาพดีตลอดปี เผาพรหมเช็ดเท้า รมควันทั่วบริเวณบ้าน คอกปศุสัตว์ป้องกันงูและสัตว์ร้าย ถ้ายังคงมีหิมะเหลือที่ไม่ละลายอยู่บนดิน ปีนั้นจะเป็นปีที่ดี มีการโรยขี้เถ้าไว้รอบบ้านเพื่อไม่ให้หูกเข้ามาในบ้าน เป็นวันที่ส่วนใหญ่ท้องฟ้าจะเปิด มีการตีฆ้องแดง 40-44 แก้ว (การตีฆ้องนี้มาจากศาสนาโรมัน) หลังจากวันนั้น มีการไถหว่าน ปลูกพืช และทำความสะอาดรังผึ้ง

วันนี้ยังเป็นวันรำลึกถึงคนตายและเพื่อนำมาซึ่งผลผลิตที่ดีไม่ให้แมลงเกาะกินพืช แม่บ้านจะทำขนม Mucenici (อ่านว่ามุชชินิช) แจกเพื่อนบ้าน ญาติมิตร และจุดเทียน 40 เล่ม รำลึกถึงสาวก 40 คนนั้น ขนมนี้หน้าตาคล้ายบัวลอย แต่เป็นบัวลอยเย็น เป็นรูปเลขแปด แจกกันในหมู่เพื่อนฝูงญาติมิตร แป้งนั้นหมายถึงแทนกายของคน หรือของผึ้งเรียกว่า มุชเชนิช หรือมาเชนิชหรือตามภาษาตาเซียว่า มุซุนอาโกล แปลตรงตัวได้ว่า ลงไปกับไฟ แปลได้ว่า ขอฉลองกับความเศร้าโศกเพื่อรำลึกถึงสาวก 40 คนนั่นเอง ขนมรูปเลข 8 นี้มีรสหวานหอม ใส่น้ำตาลกวนกับน้ำผึ้งวอลนัทบด ผงอบเชย เปลือกมะนาว เปลือกส้มผสมเหล้ารัมนิดหน่อย ลี้ออกน้ำตาลๆ มีรสเหล้ารัม อร่อยดี หรือบางคนก็ทำเป็นขนมปังรูปเลข 8 โรยหน้าด้วยน้ำผึ้งกับวอลนัทบด บางคนก็ถือโอกาสฉลองวันนี้เป็นวันเซนต์ของตัวเอง เนื่องจากชื่อของตนไม่ตรงกับชื่อของเซนต์องค์ใดองค์หนึ่งในปฏิทิน

ที่น่าประทับใจคือ หลังจาก 9 วัน ในเดือนมีนาคมแล้ว มีการให้ดอกไม้แก่เด็กผู้หญิงและหญิงสาว ดอกไม้ที่นี้ก็หลากหลาย สีสดใส ชายโดยยิบซีกระโปรงบานสีสดพอกับเด็กผู้หญิงและหญิงสาว ดอกไม้มีตั้งแต่กุหลาบสีงามก้านยาวกลีบหนา ไอริส ฟริเซีย เยบีร่า แดฟฟอดิล ดอกกิโลเซล ที่เป็นดอกไม้ท้องถิ่นคล้ายๆ ดอกพุด ดอกแซมบีลากลิ่นหอมเย็นมีหลากสีคือ เหลือง ม่วง ชมพูและขาว ที่นี้ยังมีดอกทิวลิป สลารพัคสี ร้านขายดอกไม้ก็มีอยู่ทุกหัวถนน ชวนให้ซื้อยิ่งนัก

สิ่งลึกลับและมหัศจรรย์

ท.เลียงพิบูลย์

หลายท่านได้ถามข้าพเจ้าว่า “วิญญาณ” หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์และปาฏิหาริย์มีจริงไหม ทั้งที่ข้าพเจ้าเคยตอบมามากแล้ว แต่ก็ยังมีบุคคลที่สนใจได้พยายามไต่ถามมามาก ข้าพเจ้าก็ตอบสั้นๆ อย่างที่เคยตอบมาแล้วว่า ท่านเชื่อว่ามีจริงข้าพเจ้าก็ว่ามีจริง หากท่านไม่เชื่อว่ามีจริง ข้าพเจ้าก็ไม่จริง สิ่งที่จะเชื่อหรือไม่เชื่ออยู่ที่ตัวท่าน ไม่ได้อยู่ที่ข้าพเจ้า

พระพุทธเจ้าท่านยกย่องผู้มีปัญญาว่าเป็นผู้ประเสริฐเลิศกว่าสิ่งอื่น ท่านสอนให้ใช้ปัญญาพิจารณาหาเหตุผลด้วยตนเอง อย่าเชื่อสิ่งใดเพียงแต่เขาบอกเล่า หรือสิ่งที่ปู่ย่าตายายได้เคยปฏิบัติมาแต่โบราณติดต่อกันมาก็ดี ให้เราใช้สติปัญญาความสามารถนำมาพิจารณาด้วยตนเองให้รู้แจ้งความจริงก่อน เมื่อแน่ใจแล้วจึงเชื่อ ท่านไม่ให้เชื่อตามเขาบอกอย่างงมงาย เชื่อตามปู่ย่าตายายเชื่อตามกันมา แม้หลัก

ธรรมคำสั่งสอนของพระองค์ท่านก็ให้พิจารณาหาเหตุผลเสียก่อนค่อยเชื่อ

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาผี ท่านให้ใช้สติปัญญาของตนเอง ฉะนั้นพิจารณาดูแล้วควรจะทำปฏิบัติเข้าหลักของท่านว่า ตนเองเป็นที่พึ่งของตน เรื่องเชื่อหรือไม่เชื่อก็อยู่ที่ตัวเองไม่ได้อยู่ที่ผู้อื่น

ข้าพเจ้าได้รับคำตักเตือนจากท่านผู้ใหญ่ ท่านผู้เชื่อแต่หลักทางวิทยาศาสตร์ ไม่เชื่ออะไรที่ไม่มีเหตุผลง่ายๆ ที่ขัดกับหลักวิทยาศาสตร์ หลายท่านแสดงความหวังดีต่อข้าพเจ้า ท่านเหล่านี้ต่างก็เชื่อเรื่อง “กฎแห่งกรรม” และนิยมสนใจกันมาก เมื่อมีเรื่องวิญญานเรื่องปาฏิหาริย์หรือเรื่องศักดิ์สิทธิ์และลึกลับเกี่ยวกับผีสิง ที่ข้าพเจ้าเขียนขึ้น ท่านก็เกิดเป็นห่วงใยแทน เพราะเรื่องเหล่านี้พิสูจน์ไม่ได้ จะทำให้ผู้อ่านเสื่อมความนิยม ในเรื่องวิญญานผีสิงศักดิ์สิทธิ์ที่ท่านคิดว่าพิสูจน์ยาก

ข้าพเจ้ากราบขอบคุณที่ท่านห่วงและหวังดี เพราะมีความสนใจติดตามหนังสือของข้าพเจ้าตลอดมา และทุกท่านก็หวังดีตักเตือนต่อข้าพเจ้านับว่าเป็นพระคุณสูงยิ่ง ข้าพเจ้าไม่สามารถจะลืมคุณค่าความหวังดีของท่านได้ จึงเรียนกับท่านที่เคารพว่า ข้าพเจ้าไม่มีความรู้ในเรื่องเหล่านี้ แต่การเขียนขึ้นก็อาศัยเหตุที่เกิดขึ้นแล้วและประสบการณ์เป็นหลักและถือว่าความจริงเป็นของไม่ตาย หากทุกท่านได้ประสบการณ์แล้วไม่กล้าเขียนกล้าเล่ากลัวคนไม่เชื่อจะหาว่างมาย เหตุการณ์มหัศจรรย์ที่ควรรู้จักจะเกิดขึ้นแล้วก็สูญสิ้นไปโดยไม่มีผู้บันทึก เขียนเล่าต่อมาก็น่าเสียดาย เพราะปัจจุบันนี้ยังมีคนสนใจไม่น้อย ต่อไปอนาคตก็คงจะมีผู้ค้นคว้าหาความจริงมาพิสูจน์ก็จะได้เรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อไป อาศัยที่ข้าพเจ้าได้ประสบการณ์และหมู่เพื่อนฝูงและท่านที่ศรัทธาได้บันทึกส่งมาให้และข้าพเจ้า ไม่ใช่คนงมมาย

จึงได้พยายามพิจารณา ก่อนจะเขียนก็ได้ชี้แจงอยู่ในตัวเรื่อง สำหรับผู้ถามมาจำนวนไม่น้อย ข้าพเจ้ายังไม่มีเวลาตอบ ก็จะขอตอบรวมกันในที่นี้ให้ทราบ ฉะนั้นการเชื่อว่าจริงหรือไม่จริงอยู่ที่ตัวท่าน เรื่องวิญญานและสิ่งอภินิหารและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ขอให้ท่าน ใช้สติปัญญาที่มีมาหาเหตุผลความจริงท่านตัดสินใจเอาเองเพราะสิ่งเหล่านี้หาข้อพิสูจน์ยาก ข้าพเจ้าไม่สนับสนุนให้ท่านเชื่อ ขอให้ท่านพิจารณาด้วยตัวเอง ดังเรื่องที่ข้าพเจ้าได้รับมาจากผู้เชื่อถือได้

เช้าวันหนึ่งข้าพเจ้าได้รับโทรศัพท์จาก คุณเชื้อ แนวบุญเนียร บอกว่า “ผมอยากขอร้องให้คุณช่วยแนะนำให้ผมรู้จักท่านผู้นั่งทางในเก่ง สามารถจะรู้ถึงสิ่งลึกลับให้ผมสักหนึ่งท่าน” ข้าพเจ้าถามว่า “มีเรื่องอะไรเกิดขึ้นหรือ จึงต้องการหาผู้มีความรู้ในเรื่องนี้” คุณเชื้อพูดอย่างตื่นเต็นว่า “มีสิครับ เมื่อคืนนี้ตอนตี 2 ผมหลับอย่างสบาย เหมือนมีเสียงมากกระซิบที่ข้างหูบอกว่าตื่นเถิด ไฟจะไหม้เครื่องทำความเย็น เมื่อผมได้ยินไฟจะไหม้ก็ตกใจ รีบลุกขึ้นมาปิดสวิทซ์ไฟแล้ว จึงเห็นควันและกลิ่นไหม้ออกจากเครื่องทำความเย็น ผมนึกว่าคงมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์อะไรมาเตือน มาช่วยทำให้ผมพ้นจากอัคคีภัยไปได้ มันเป็นเรื่องแปลกซึ่งผมได้ประสบกับตัวผมเอง” ข้าพเจ้าพูดไปว่า “เอ เครื่องทำความเย็นมีฟิวส์ เวลาไฟรั่วมันก็คงตัดสวิทซ์ในตัวเอง เป็นอัตโนมัติอยู่แล้วนี่” เสียงคุณเชื้อพูดมาว่า “มันไหม้ทางพัดลมมาก่อน ฟิวส์ยังไม่ทันขาดผมรีบถอดออก หากไม่ได้ยินเสียงกระซิบบ้านผมเกิดไหม้แน่ และทั้งเครื่องทำความเย็นอาจเกิดระเบิดขึ้นได้ อันตรายมากมายติดตามมา ผมจึงอยากรู้ว่ามีสิ่งลึกลับอะไรที่ช่วยผมไว้” และพูดต่อไปว่า “ผมจะไปเที่ยวต่างประเทศสักพักหนึ่ง ออกเดินทางใน 2

วันนี้และคิดว่าจะรีบกลับมาทำงานประชุมเพลิงศพแม่ของคุณ”

ข้าพเจ้าบอกว่า “งานศพแม่ผมไม่จำเป็น เรื่องเล็กน้อยอย่าเป็นห่วงเลย โปรดเที่ยวให้สนุกทำจิตใจให้สบายเถิด งานศพแม่ผมถือว่าเป็นเรื่องไม่สำคัญอย่างกังวล การไปเที่ยวรอบโลกนั้นเมื่อไหร่จะได้ไปสักครั้ง ไปเที่ยวปล่อยอารมณ์ให้สนุกสนานอย่างก่อวนใจในเรื่องเล็กๆ เลย มิฉะนั้นผมก็ไม่สบายใจ เพราะทำให้ผู้อื่นมีความห่วงกังวลในเรื่องธรรมดาไม่สำคัญ”

ต่อจากนั้นก็ทราบข่าวว่า คุณเชื่อกับคุณวนิดาก็เดินทางไปเที่ยวทางยุโรปและอเมริกาแต่ก็กลับมาพอดีในวันงานศพแม่ข้าพเจ้า และได้อุตส่าห์มาในงานและเวลาประชุมเพลิง

คืนหนึ่ง ข้าพเจ้ากำลังนั่งเขียนหนังสืออยู่ในห้อง โทรศัพท์ที่ตั้งขึ้นเมื่อรับขึ้นฟังก็ทราบว่า คุณประสิทธิ์ การุณยวานิช อยากรจะเล่าเรื่องอภินิหารความดีให้ฟังว่า

“เย็นวันนี้ผมได้ไปงานพระราชทานเพลิงศพท่านผู้หนึ่งที่วัดเทพศิรินทราวาส ได้พบเพื่อนเก่าเป็นข้าราชการ ท่านได้เล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวท่านเอง แม้จะไม่ใช่เรื่องใหม่แต่เป็นเรื่องน่าคิดน่าเขียนมาก”

ข้าพเจ้าถามว่า “เป็นเรื่องอย่างไรครับจะเล่าหรือบันทึกมาให้ผม”
เสียงคุณประสิทธิ์ตอบมาทางโทรศัพท์ว่า “ผมได้รับเรื่องมาสดๆ ร้อนๆ เย็นวันนี้ ผมอยากจะถ่ายทอดให้คุณ ท. ทางโทรศัพท์ดีกว่า ถ้าข้าพเจ้าอาจลืมจำได้ไม่หมดก็จะเสียเนื้อเรื่องไป”

ข้าพเจ้าบอกว่า “ตกลงครับ ขอขอบคุณ โปรดเริ่มเล่ามาได้เลยครับ”
ต่อจากนั้นคุณประสิทธิ์ก็ได้บรรยายถ่ายทอดมาให้ข้าพเจ้าดังได้

เรียบเรียงขึ้นว่า

ข้าราชการเก่า (ท่านขอรับรองอย่าเอ่ยชื่อ) เล่าว่า ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ผมได้ย้ายไปรับราชการหัวเมืองไกลทางชายแดนซึ่งเป็นดินแดนใหม่สำหรับผม ซึ่งผมยังใหม่ต่อท้องถิ่น ตำบลต่างๆ ใหม่ต่อถนนหนทาง เพราะเพิ่งเหยียบย่างเข้าไปในจังหวัดนี้เป็นครั้งแรกในชีวิต

วันหนึ่งผมได้ขับรถออกไปนอกเมือง ในชนบทอำเภอบ้านนอกห่างไกลมาก เมื่อขับรถออกไปไกลเพื่อดูชีวิตชาวชนบทและอาชีพก็พอดีไปเห็นชาวบ้านกำลังจับปลาในคูอยู่ข้างถนนกลุ่มหนึ่ง ชุดกันเป็นทำนบวิดน้ำจับปลา เห็นหลายคนวิ่งไล่ตะครุบปลาช่อนตัวใหญ่โดดหนีไปมา ชาวบ้านเหล่านั้นไม่สามารถจะจับ ตัวมันใหญ่โตต่างก็วิ่งไล่ล้อมเพื่อจับปลาช่อนตัวเดียว แต่ปลาตัวนั้นวิ่งไวโดดเร็วและดีดตัวสูงข้ามหัวชาวบ้านที่ล้อมไว้ออกมาได้ ผมจึงหยุดรถข้างถนนออกมายืนดู ทันใดนั้น ปลาช่อนก็กระโดดขึ้นมาบนถนน และกระเลือกกระสนมาจนมุมข้างหน้าแทบเท้าของผม

พวกชาวบ้านเหล่านั้นก็ตะครุบตัวได้อย่างง่าย ไม่ดีดตัวโดดหนีต่อไป ผมก็เกิดมีความสงสัยขึ้นมา นึกในใจว่าปลาช่อนตัวนี้แปลกประหลาดหนีขึ้นมาที่ผมยืนอยู่ คล้ายจะขอร้องให้ช่วยชีวิตมันไว้ หนีหนีต่อไป ผมก็เกิดเมตตาจิตสงสัยจึงบอกกับพวกชาวบ้านเหล่านั้นว่าผมขอซื้อปลาช่อนตัวนี้เกิดจะไปปล่อยเอาบุญ เมื่อตกลงซื้อขายกันแล้วผมก็จ่ายเงินตามราคาที่ค่อนข้างจะแพงกว่าธรรมดา แล้วผมก็ให้นำปลาช่อนตัวนั้นไปใส่ในรถ คล้ายว่าปลาจะรู้ตัวว่ามีคนช่วยให้พ้นภัยแล้วมันก็หยุดไม่เดินไม่โดดต่อไป อยู่นิ่งในรถ ระหว่างที่กำลังตกลงใจซื้อปลาช่อนนำไปปล่อยก็มองเห็นมีรถแล่นมาข้างหลังแล้ววิ่งผ่านขึ้นไป

ข้างหน้า เป็นรถขนาดเดียวกับของผม ครู่เดียวก็กลับสายตาไป

เมื่อผมซื้อปลาแล้วก็ต้องใช้ความคิดว่า จะเอาไปปล่อยที่ไหนที่จะปลอดภัย ควรเป็นหนองน้ำลึกใหญ่หรือคลองหรือแม่น้ำ ซึ่งชาวบ้านไม่สามารถจะติดตามไปจับมาอีก ผมขับรถพลาจ ดาก็จ้องทั้งซ้ายและขวาเพื่อหาบึง คลอง หนองน้ำ

ผมขับรถช้าๆ สายตาเพื่อหาที่ปล่อยปลา ได้เห็นบึงใหญ่ห่างข้างทางไปประมาณ 100 เมตร ก็หยุดรถข้างถนน คราวนี้จะทำอย่างไรดี จับปลาช่อนตัวนี้เดินลงข้างทางโดยปลาไม่ตื่นไม่โดด ปลาขนาดสองกำมือก็นับว่าใหญ่ไม่ใช่เล่น และปลาช่อนเป็นปลาที่แข็งแรงทำอะไรจึงไม่ทำให้มันตื่นหลุดมือไป ก่อนจะเดินทางไปถึงบึงน้ำ ห่างจากถนน หากปลาตัวนี้เป็นตัวผู้ก็คิดว่าเป็นปูปลาตัวหนึ่งที่ใหญ่โตเท่าที่ผมเคยเห็นมา

ทันใดนั้น ผมก็คิดได้ว่าหลังรถมีผ้าขาวม้าอยู่ผืนหนึ่งเอาไว้สำหรับเช็ดรถยังดีพร้อมไม้ขาดไม้เปื่อย คิดว่าเอาผ้าขาวม้าหุ้มห่อตัวปลาแทนสวิงปลาคงจะตื่นไม่ได้ เหมือนเราจับด้วยมือคงไปไม่ทันถึงไหนคงจะอาละวาด ดิ้นหลุดมือเพราะตัวปลามันลื่น ทั้งได้เห็นฤทธิ์ตอนปลาตัวนี้อะละวาดเวลาชาวบ้านต้องวิ่งไล่จับ

เมื่อก่อนที่ผมจะได้จัดการจับปลาหุ้มห่อผ้าขาวม้า ผมได้พูดว่า เราได้ช่วยชีวิตเจ้าไว้จะนำไปปล่อยลงน้ำ เจ้าอย่าตื่นอาละวาดนะ พุดแล้วก็เอาผ้าขาวม้าห่อแล้วก็เดินออกจากรถลงไปข้างล่าง เดินบุกตามคันนา ปลาตัวนั้นเหมือนจะรู้ภาษาคน ไม่ตื่นสะบัดกระโดดเหมือนทำกับชาวบ้านเหล่านั้น มันนิ่งให้ผมใช้สองมือประคองเดินไป หรือมันอาจตื่นจนเหนื่อยอ่อนมาก่อนก็เป็นได้ เมื่อมาถึงบึงก็มองดูน้ำใสมีบัว

ข้างบึงและต้นสาหร่ายและต้นไม้ขึ้นทั่วไป แล้วผมก็หาที่น้ำลึก ผมก็แก้ห่อผ้าขาวม้าแล้วเอาปลาปล่อยลงน้ำ ผมยืนมองดูครู่หนึ่ง เห็นมันผุดขึ้นแล้วดำลงเหมือนจะแสดงความขบใจที่ได้รอดชีวิตมาได้ มันคงดีใจมากที่กลับมาอยู่ในน้ำตามเดิม ผมยืนมองดูอยู่ ในใจนั้นเกิดปีติขึ้นมาที่ได้ช่วยปลาช่อนตัวนี้ให้มีชีวิตยืนยาวอยู่ต่อไป ผมยืนมองอยู่ครู่หนึ่งเห็นปลานั้นผุดขึ้นผุดลงหลายหน เหมือนจะแสดงความขบใจที่ได้ช่วยชีวิตไว้แล้ว ก็ดำหายลงไปในกันบึง ผมยืนมองดูครู่หนึ่งเมื่อไม่เห็นปลาช่อนตัวนั้นโผล่ขึ้นมาอีก ผมก็เดินกลับมาขึ้นรถเพื่อขับรถต่อไปให้ถึงอำเภอหรือหมู่บ้านตามที่ผมตั้งใจไว้ เป็นทางที่ผมไม่เคย ผ่านมาก่อน

เมื่อขับรถไปได้พักหนึ่ง มองดูข้างหน้าเห็นคนมุงดูกลุ่มหนึ่งแต่ไกลเมื่อรถผมเข้าไปใกล้ ก็มองเห็นเป็นสะพานไม้ ชำมคลองกว้างพอสมควร ผมจึงจอดรถข้างทางแล้วก็เดินมองดูและชะโงกดูข้างล่าง เห็นรถยนต์คันหนึ่งตกลงไปอยู่ข้างล่างในห้วย ตอนท้ายยับยู่ยี่ ผมก็นึกสงสัยทำไมรถคันนี้ไม่เอาหัวลงกลับเอาท้ายไปกระแทกกับเสาสะพานตอมือ เมื่อผมเห็นรถคันนั้นทำให้ผมตื่นเต้นตกใจมากเพราะจำได้ว่ารถคันนี้วิ่งออกหน้าผมตอนผมกำลังซื้อปลาช่อนกับชาวบ้าน ผมรีบถามชาวบ้านที่เห็นเหตุการณ์เพราะอยากรู้ว่าคนในรถ มีบาดเจ็บสาหัสตายบ้างหรือเปล่าชาวบ้านที่ผมถามรู้สึกว่าจะเป็นผู้มีอาวุโสในหมู่คนเหล่านั้นบอกว่า “ในรถมี 3 คน แต่บาดเจ็บสาหัสทุกคน หัวแตกแขนหักไปตามกัน” ผมถามต่อไปว่า “คนเหล่านี้เป็นใคร มีคนรู้จักไหม มาจากไหน” ชายสูงอายุผู้หนึ่งตอบว่า “พวกชาวบ้านไม่มีใครรู้จักมาก่อนหรอกครับ เพียงแต่เคยเห็นว่าพวกนี้เคยมาเที่ยวยิงนกเสมอ แถวนี้นกเขาชุม รถที่ตกก็ยังมีนกเขาถูกยิงอยู่เป็นพวงและมีปืนแฝดอยู่ในรถ”

ผมถามว่า “แล้วคนเจ็บไปไหนหมด ใครช่วย เห็นแต่รอยเลือด
หยด” ชายผู้นั้นตอบว่า พอสะพานหักรถตกลงก็พอดีมีรถสวนมาเข้า
เมืองจอดชลออยู่ริมฝั่งสะพาน เมื่อเห็นรถควงท้ายลงไปต่างก็ตกใจ
รีบพากันลงจากรถไต่สะพานไม้ที่หัวลงไปช่วยคนเจ็บออกมาพร้อมทั้ง
ชาวบ้านช่วยกันอุ้มแล้วเห็นว่าจะเป็นคนรู้จักกันมาก่อน เห็นเรียกชื่อ
เขย่าตัวเพราะต่างก็สับสนหมดสติไปตามกัน

เมื่อสะพานไม้พังไปแล้วจะข้ามไปไม่ได้ รถคันนั้นก็ถอยกลับ
หลังทั้งนำเอาคนป่วยใส่รถรีบขับไป คงจะไปที่อนามัยอำเภอซึ่งอยู่ไม่
ไกลจากที่นี่ ชายผู้นั้นพูดแล้วก็ถอนใจว่า “รถโดยสารเขาก็เคยวิ่งกัน
น้ำหนักรมากกว่านี้ยังไม่หัก จำเพาะมาหักเอารถคันนี้” ผมจึงบอกว่า
“สะพานไม้นี้สร้างมานานแล้วและไม่ค่อยมีคนดูแล จึงเกิดอุบัติเหตุ
เช่นนี้ขึ้น สะพานมันจะพังอยู่แล้วก็พอดีรถคันนี้มารับเคราะห์ก่อน”
ผมพูดแล้วก็ลาผู้เฒ่าและชาวบ้านที่ได้สนทนาด้วยมาขึ้นรถ กลับรถ
วิ่งเข้าจังหวัด จิตใจผมสั่นเต้นตึกตักหัวใจหดหู่ เคราะห์ผมยังดีที่
รถคันนั้นรับเคราะห์แทนผม หากผมไม่หยุดรถขอซื้อปลาชาวบ้าน
เคราะห์กรรมอันนี้คงจะเกิดขึ้นแก่ผมแน่ เมื่อผมผ่านบึงที่ผมปล่อย
ปลาช่อน ผมก็สะอึกสะอื้นอยู่ภายใน แล้วก็อดรำพึงไม่ได้ว่า เจ้าช่อน
เอ๋ยไม่แต่ข้าจะช่วยชีวิตเจ้าแต่ฝ่ายเดียว แต่เจ้าก็ยังได้ช่วยชีวิต
ข้าเป็นการตอบแทนด้วย ข้าจะไม่ลืมเรื่องนี้ไปตลอดชาติ

การสร้างกรรมดีเพียงแต่เล็กน้อย ซึ่งมองเห็นว่าไม่เป็นสิ่งสลัก
สำคัญอะไร แต่บางครั้งก็ได้รับผลตอบแทนอย่างสูงค่าซึ่งเปรียบเทียบ
กันไม่ได้ หากทางโลกก็จะพูดว่าเหตุบังเอิญแต่เมื่อพูดถึงหลักธรรม
แล้วไม่มีคำว่าบังเอิญ มีแต่ผลของกรรมดีและกรรมชั่ว ที่จะตามสนอง

ตามกฎแห่งกรรม เหตุการณ์เช่นนี้ย่อมจะเกิดขึ้นได้เสมอ สำหรับผู้
สร้างกรรมดี ซึ่งตรงข้ามกับผู้สร้างกรรมชั่ว ย่อมจะได้รับผลเช่นเดียว
กันแต่ตรงกันข้าม

จาก “กฎแห่งกรรม” ของ ท. เลียงพิบูลย์

...ดิฉันได้ติดตามข่าวสารของทางสถานี
มาประมาณปีเศษ ข่าวสารทุกอย่างให้ความรู้มาก
โดยเฉพาะเรื่องการต่างประเทศ...

(งามนิศ เลขวัตรประดิษฐ์ ด.ทะเลชุมศร
อ.เมือง จ.ลพบุรี)

...ท่านผู้อำนวยการครับ เป็นที่ประจักษ์
แก่สายตาประชาชนโดยทั่วไปแล้วว่า รายการของ
ทางสถานีวิทยุสุราษฎร์ เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป
ทั้งภายในและต่างประเทศแล้วเดี๋ยวเดี๋ยวมาเป็นลำดับ
น่าภาคภูมิใจแทนคณะผู้จัดทำทุกๆ รายการ...
(ยุทธพิชัย ชูกะลี โรงเรียนวัดป่าไผ่ อ.แก่งคอย จ.สระบุรี)

ข้าวแช่รามัญ

วิไล เอมทรัพย์

การทำข้าวแช่เป็นประเพณีที่ชาวมอญนิยมทำกันในวัน
สงกรานต์ เนื่องจากข้าวแช่เป็นส่วนหนึ่งซึ่งทำในวันสงกรานต์ ฉะนั้น
จึงขอกล่าวความหมายของวันสงกรานต์เสียก่อนสักเล็กน้อย

คำว่า "สงกรานต์" ตามพจนานุกรมแปลว่าการย้ายที่ เคลื่อนที่
คือพระอาทิตย์อย่างขึ้นสู่ราศีใหม่ เป็นวันเริ่มต้นปีใหม่ วันสงกรานต์
เป็นประเพณีที่สนุกสนานของชาวไทยมาแต่ดั้งเดิม เป็นพิธีที่มีมานาน
แล้ว ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย ตามปกติก็ตกอยู่ราวๆ วันที่ 10 เมษายน
ถึงวันที่ 18 เมษายน แต่ส่วนมากแล้วมักตกอยู่ในราววันที่ 13 14 และ
15 เมษายนทุกๆ ปี เมื่อถึงวันนี้ ประชาชนจะทำพิธีแสดงความยินดีที่
ได้มีชีวิตอย่างขึ้นปีใหม่ จะมีการทำบุญตักบาตรและมีการเล่นต่างๆ
โดยมีวิธีการสนุกสนานแตกต่างกันไปตามท้องถิ่น สำหรับการทำบุญ

ตักบาตรในวันสงกรานต์ ชาวรามัญนิยมทำข้าวแช่ไปทำบุญที่วัด โดยนำไปถวายพระทั้ง 3 วัน แล้วนำไปให้ผู้ใหญ่ด้วย ชาวรามัญถือว่าปีหนึ่งควรจะได้กระทำกิจสิ่งหนึ่งเพื่อทดแทนพระคุณบรรดาท่านผู้มีพระคุณทั้งหลาย เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ ตลอดจนผู้ที่เคารพนับถือ ทั้งจะได้ขอพรจากท่านด้วย ข้าวแช่เป็นอาหารที่ประกอบไปด้วยของเย็นๆ เหมาะสำหรับเทศกาลสงกรานต์ซึ่งเป็นฤดูร้อน

ก่อนถึงวันสงกรานต์ บ้านที่จะทำข้าวแช่จะจัดเตรียมอาหารสำหรับรับประทานกับข้าวแช่ไว้ก่อนล่วงหน้า เป็นต้นว่า ฉักเนื้อเค็ม หั่นหัวผักกาดเค็ม ต้มปลาแห้ง ทำไข่เค็ม พอรุ่งขึ้นจะเป็นวันสงกรานต์ แต่ละบ้านจะเตรียมทำบ้านสงกรานต์ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ศาลเพียงตา” โดยใช้ผ้าขาวหุ้มและข้อสำคัญจะต้องมีดอกไม้ชนิดหนึ่งมีสีเหลืองซึ่งเรียกว่า “ดอกคูน” หรือ “ดอกสงกรานต์” ประดับไว้ด้วย แล้วก็ต่างตกแต่งให้สวยงาม เพราะเชื่อว่าในวันสงกรานต์ นางสงกรานต์จะลงมาประจำอยู่เพื่อคุ้มครองให้ครอบครัวของตนอยู่เย็นเป็นสุขตลอดปีใหม่ที่ย่างมาถึง ในการทำข้าวแช่ต่างก็ตื่นกันแต่เช้ามืดเพื่อจัดเตรียมประกอบอาหารที่ได้เตรียมไว้แล้ว เช่น ผักเนื้อเค็ม ผักผักกาดเค็ม ผักปลาเค็ม ผักกระเทียมดอง ของสำหรับรับประทานกับข้าวแช่เป็นจำพวกของแห้งๆ ทั้งนั้น ซึ่งเป็นอาหารที่ทำได้ง่าย ไม่ยุ่งยากอะไรนัก เฉพาะการหุงข้าวมีการปฏิบัติที่เคร่งครัดอยู่บ้าง คือข้าวที่จะนำมาหุงนั้นจะต้องใช้ข้าวสารที่เป็นตัว อย่างชนิดที่หนึ่ง การหุงข้าวจะต้องหุงให้พ้นชายคาบ้าน ก่อนหุงจะต้องเก็บกากข้าวให้สะอาด และจะต้องนำข้าวสารไปชาน้ำให้สะอาดถึงเจ็ดครั้งจนหมดความเหนียวของข้าว เสร็จแล้วก็ใส่ภาชนะใช้ผ้าขาวคลุมไว้ น้ำที่จะใส่ข้าว

แช่จะต้องใสสะอาด อบอุ่นเทียบอบ บรรจุน้ำในหม้อน้ำที่ทำด้วยดินเผา เวลารับประทานจึงตักใส่ในข้าว ทำให้มีกลิ่นหอมเย็นชวนรับประทาน เมื่อทำข้าวแช่เสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะต้องจัดข้าวแช่ พร้อมทั้งน้ำและกับข้าวทุกอย่างที่ทำไว้ ใส่ถาดแล้วนำไปเช่นที่บ้านสงกรานต์ซึ่งตกแต่งเตรียมไว้นั้น พร้อมทั้งจุดธูปเทียนสว่างไสว ต่อจากนี้ต่างก็จัดเตรียมข้าวแช่เพื่อนำไปถวายพระตามวัดบ้าง และแจกไปตามเพื่อนบ้าน ใกล้เคียงบ้าง และเชื้อเชิญผู้ที่มีได้จัดทำข้าวแช่มาร่วมรับประทานที่บ้านบ้าง ในวันนี้ต่างก็แต่งตัวกันอย่างสวยงาม หนุ่มๆ สาวๆ จะนำข้าวแช่ไปถวายพระตามวัดต่างๆ ที่ตนเลื่อมใสศรัทธา หรือตามวัดที่มีญาติพี่น้องของตนบวชอยู่ นอกจากนั้นก็นำไปให้แก่ผู้มีอาวุโสและบุคคลที่เคารพนับถือ ซึ่งเรียกกันว่า “ส่งข้าวแช่” ชาวรามัญถือว่าเป็นการแสดงความกตัญญูรู้คุณ เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกันให้ยั่งยืนนานและเป็นสิริมงคลแก่ตน จะประกอบกิจการใดก็จะได้รับความสำเร็จและความเจริญรุ่งเรืองต่อไป

เรื่องการทำข้าวแช่ที่เล่ามาข้างต้นนี้ เฉพาะชาวรามัญในจังหวัดปทุมธานีถือปฏิบัติกันอยู่ทั่วไป แต่อาจจะแตกต่างกันออกไปตามท้องถิ่นบ้าง แต่ถึงกระนั้นก็เข้าใจว่ารูปรอยและความมุ่งหมายก็คงเป็นอย่างเดียวกัน การทำข้าวแช่ในหมู่ของชาวรามัญยังคงถือเป็นประเพณีสืบเนื่องมาจนทุกวันนี้

จาก วารสารวัฒนธรรมไทย เมษายน 2506

... ผมเป็นแฟนสถานีวิทยุสุราษฎร์ธานี ตั้งแต่อยู่สิงคโปร์ ตอนนี้กลับมาอยู่บ้านก็ฟังเป็นประจำทุกวัน ชัดเจบดีไม่มีเสียงรบกวน มีสาระมีประโยชน์ต่อผู้ฟังมากๆ

(สาริต ศรีสงคราม ต.บัวใหญ่ อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น)

... ผมได้ติดตามฟังวิทยุเอเชียเสรีมาตั้งแต่ก่อนปี 2510 ช่วงที่มีสงครามเวียดนาม และได้ฟังอย่างต่อเนื่องเรื่อยมาจนปัจจุบัน เนื่องจากผมเคยสนใจอยากเป็นนักการทูต ผมเป็นแฟนวิทยุนี้มานานแล้ว ฟังทุกรายการทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาลาว

(กิตติ เทพนรินทร์ ต.ทอรัตนไชย อ.พระนครศรีอยุธยา

จ.พระนครศรีอยุธยา)

พิสดารร้อยแปดวงการ

อุตร จารุรัตน์

💡 ก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง ราชนาวิสหรัฐ ไม่มีทหารเรือที่เป็นคนดำ เข้าใจว่าไม่ใช่เป็นการเหยียดผิวหรืออะไรทำนองนั้นหรอกครับ คงเป็นเพราะนิโกรว่ายน้ำไม่ค่อยเป็นมากกว่า ไม่เชื่อลองสังเกตุดูซี เคยเห็นแชมเปียนว่ายน้ำดำตัวดำๆ มั่งมั๊ย

💡 ฝรั่งเศสนั้นก็มิได้น้อยหน้าฝรั่งเผ่าอื่นๆ ในเรื่องเช็กส์ เว้นไว้แต่ในยามสงคราม ซึ่งควรจะต้องบันยะบันยังกันไว้มั่ง มิฉะนั้นจะไม่มีเรี่ยวแรงสู้กะข้าศึก ดังในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง กองทัพฝรั่งเศสประกาศห้ามการมีรักร่วมเพศในเหล่าทหาร มันผู้ใดกระทำการที่เป็นโฮโมเช็กฉวอล มีโทษสถานหนักลูกเดียว นั่นคือถูกยิงเป้า ยกเว้นสำหรับนายทหารจะได้รับเกียรติให้ออกศึกเป็นหนสุดท้ายในสนามรบ

ด้วยเงื่อนไขว่า จะต้องตายคาสนาม

 อเล็กซานเดอร์มหาราช ทรงมีบัญชาให้ทหารทุกคนในกองทัพ โกงหนวดเคราให้เกลี้ยงเกลา และห้ามไว้ผมยาวโดยเด็ดขาด เหตุผลนั้นมือยุ่ง่ายๆ คือ เคราและผมยาวนั้นเป็นจุดอ่อนในการต่อสู้ศึก โดยหม่อมมิตรที่คิดร้ายอาจฉวยคว้าเอาเคราหรือผมไว้แล้วตัดคอบอย่างสบายสบาย โดยเฉพาะทหารจีนสมัยมังกอลยึดครอง และถูกบังคับให้ถักเปียนั้น รบกับใครก็โดนลากหางเปียเป็นที่สนุกสนานไปทุกครั้ง

 นายพลจอร์จ คัสเตอร์ ผู้ซึ่งมารบกับอินเดียนแดงจนลือลั่นในสมัยนั้น จัดว่าเป็นนายพลที่อายุน้อยที่สุดของสหรัฐ ด้วยวีรกรรมที่ห้าวหาญหาใครเทียม คัสเตอร์ ได้เป็นนายพลตั้งแต่อายุแค่ 23 อ้อฮือลองนับนิ้วดูสมมุติว่าได้เลื่อนยศปีละขั้นนับย้อนหลังไปแล้วเขาเป็นร้อยตรีเมื่ออายุเท่าไรเอ่ย

 จอมจักรพรรดิเจ็งกิสข่าน หรือนามเดิมว่าเตมูยีนนั้น นับเป็นจักรพรรดิจอมโหดติดอันดับคนหนึ่งของโลก ถึงจะมีชัยในการรบก็หาได้ปราณีเหล่าเชลยไม่ ทหารเจ็งกิสข่านทุกคนจะได้รับมอบหมายให้เป็นเพศฆาตหลังพิชิตศึกทุกครั้ง โดยเชลยจะถูกกวาดต้อนให้มารวมกันอยู่นอกกำแพงเมือง จากนั้น ทหารมังกอลพร้อมด้วยขวานศึก เล่มโต ก็จะลงมือบั่นคอเชลย ทหารแต่ละคนจะแข่งขันกันทำสถิติสูงสุดในการนี้ อย่างต่ำๆ ควรจะทำได้ห้าสิบหัว เพื่อมิให้น้อยหน้าผู้อื่น

สถิติการฆ่าจะต้องมีหลักฐานเอาไปให้ผู้บังคับบัญชาตรวจนับนั้นคือ ต้องตัดใบหูข้างหนึ่งของศพเก็บใส่ถุงรวบรวมไว้ เคยทำสถิติประหารมนุษย์ถึง 1,748,000 คน! ภายในเวลาหนึ่งชั่วโมง ที่เมือง NISHOPUR ใน ค.ศ.1221

 ทหารญี่ปุ่นนั้นใครๆ ก็กลัวในความเด็ดขาดเหี้ยมหาญ รวมทั้งชาмуไรคมกริบนั้นก็น่าเสียวสยอง แต่มีทหารพระเจ้าจักรพรรดิหมู่หนึ่ง ซึ่งไม่มีชาмуไรในมือ แล้วก็งานเขานำอิจฉาสำหรับทหารหมู่อื่น มีหน้าที่ในยามศึกอย่างเดียว คือคอยนับศพเข้าศึกภายหลังการรบ

 ทหารบางคนก็ชอบพระคุณมากกว่าพระเดช ในขณะที่นายทหารส่วนใหญ่นิยมการลงโทษรุนแรงสำหรับลูกน้องที่ผิดวินัยหรือฝ่าฝืนคำสั่ง แต่ท่านนายพลจอห์น เบอร์กอยเน แห่งกองทัพภูซาคติสหรัฐ ใช้วิธีการลงโทษตรงกันข้าม แทนที่จะใช้วิธีโบยหรือเอาตัวไปขังคุกมีด ท่านนายพลกลับสั่งสอนเพียงให้กลับเสื่อด้านในไว้ข้างนอก ทหาร ได้บังคับบัญชาของท่านนายพลชื่นชมและรักใคร่นายของตนคนนี้อย่างจนถึงตอบแทนพระคุณด้วยการปฏิบัติตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด จนสถิติทหารผิดวินัยของกองพลนี้ต่ำที่สุดในเหล่าทหารสหรัฐทั้งกองทัพ ใครจะลองเอาวิธีการนี้ไปใช้บ้างก็ไม่ผิดกติกาแต่ประการใด

 เห็นบูลิ้มในวงการกำลังภายในใช้พัดฟาดฟันกับดาบอย่างน่าดูจริงๆ แล้วญี่ปุ่นก็มีศิลปะการต่อสู้โดยใช้พัดเป็นอาวุธเหมือนกัน

เรียกว่าวิชา เตเซ็นจุตสึ (TESSENJUTSU)

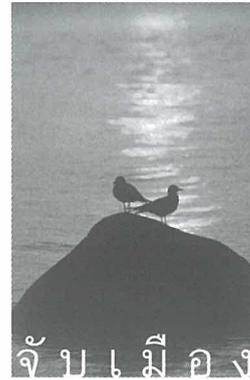
💡 สงครามกัซชาติประกาศตนเองเป็นอิสระของสหรัฐนั้น ทุกคนมีส่วนร่วมในการยุทธครั้งนี้ไม่เว้นแม้แต่ผู้พิการ สภากองเกรสได้จัดตั้งกองร้อยขึ้นเป็นกองพิเศษจำนวน 8 กอง มีทหารกองละ 120 นาย แต่ละกองจะมีคนง่อยเปลี้ยเสียขา ตาบอด ขาขาด แขนขาดหรือไม่มี เป็นอัมพาต ปุ่มบันทึกไม่ได้บอกไว้ว่า ทหารแปดกองร้อยนี้ได้รับมอบหมายให้ไปสู้กับใครที่ไหน และเหลือรอดมาบ้างรีเปลา

💡 ปลายศตวรรษที่ 14 กองทัพมองโกลภายใต้การนำของจักรพรรดิตีเมออร์ (TIMUR) ได้บุกโจมตีป้อมทหารของเซนต์จอห์นที่ลิมาไนนา ในการนี้สัมพันธมิตรของเซนต์จอห์นได้ส่งกองทัพเรือมาช่วยเหลือหลายลำด้วยกัน จักรพรรดิตีเมออร์เห็นท่าจะไม่ได้การ จึงบัญชาให้ตั้งเครื่องยิงแบบหนังสะตึกขนาดใหญ่ แต่แทนที่จะเอาก้อนหินยิงอย่างที่เคยทำแล้วๆ มา หนนี้จอมจักรพรรดิกลับสั่งให้เอาหัวจากศพทหารข้าศึกบรรจุเป็นลูกกระสุนแทน โดนโจมตีแบบไม่คาดคิดอย่างนี้ กองทัพเรือที่มาช่วยจึงเปิดแนบ หนีไปไม่เหลือวหลังทิ้งให้ทหารในป้อมเผชิญชะตากรรมไปตามลำพัง ได้ผลยิ่งกว่าใช้ปืนใหญ่กระสุนเหล็กซะอีก

จาก “พิสดารร้อยแปดวงการ” โดย อุดร จารุรัตน์

บ ท ก วิ

โกศล กลมกล่อม
จาก
“เงียบสะท้อน”
2541

แดดดับจับกลอก ระลอกน้ำ
ฉายฉ่ำแวบเดียวบัดเดียวหาย
กลางทุกซักรุกทันทुरนทुरาย
ปลาตายลอยวนจนลับตา

เจ็บวนจนจำอย่างล้าลึก
คิดนึกปลดโซ่ตรวนล่ามขา
เกลียวแน่นแอนลืออยู่นานมา
อ่อนล้าอ่อนไหวใกล้หมดแรง

กำมือคือหมัดอันหยัดกล้า
ยึดขาคือทางอันกล้าแกร่ง
แม่น้ำสายนี้ไม่มีแล้ง
เคยแสงหยาดสายรายทาบ

ระดับกับเมืองที่มีบอด
โอบกอดให้ขึ้นตีนขยับ
ทำลายสายโซ่ให้ย่อยยับ
ไม่กลับไม่เคยไม่เคยแพ้

๖๖

. . .ดิฉันก็ยังคงรับฟัง-ติดตามรายการตลอดมา โดยเฉพาะจะฟังมากในช่วงเช้า ก็ได้นำมาเล่าให้คณะครูหลายๆ คนในโรงเรียนทราบว่า เป็นรายการที่ดีน่าติดตาม เพราะมีสาระครบครันจริงๆ คลื่นชัดเจน ไม่มีเสียงอะไรรบกวนเลย จะมีบ้างเป็นบางวัน แต่ก็น้อยมาก ดิฉันก็คงจะติดตามฟังและเป็นสมาชิกตลอดไป รู้สึกชื่นชมในความสามารถหลายๆ ด้านของคณะผู้จัดทำรายการ. . .

(สุภัทราพร พุกบุญมี โรงเรียนอนุบาลลพบุรี จ.ลพบุรี)

๙๙

๖๖

. . .ดิฉันชอบรบกวนคุณกนกเทศช่วยส่งสูตรไก่ต้มน้ำปลาและน้ำจิ้มมาให้ดิฉันด้วย ดิฉันขายไก่ย่างมาตั้ง 5-6 ปี แต่เดี๋ยวนี้คนขายกันมาก จึงอยากจะเปลี่ยนมาขายไก่ต้มน้ำปลาบ้าง. . .

(อำเพียร เล็กสุขสมบูรณ์ ต.ท่านาว กิ่ง อ.ภูเพียง จ.น่าน)

. . .หนังสือวิทยุสราญรมย์ทุกเล่มที่ผมขอมาได้อ่านหมดแล้ว ให้ทั้งความรู้ ความเข้าใจ เนื้อหาสาระดีจริงๆ ผมเขียนจดหมายมายังรายการของคุณเพื่อเป็นกำลังใจในการจัดรายการตลอดไป อย่าสงสัยเลยที่ไม่มีคนสนใจ มีมากครับแต่เขาไม่ยอมเขียนจดหมายเข้ามาเท่านั้นเองเพราะเกรงใจ. . .

(เลื่อน ต่อทุน ต.คอนสาร อ.คอนสาร จ.ชัยภูมิ)

๙๙

ณ วันที่ 5 พฤษภาคม 2493 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงบรมราชาภิเษก และทรงมีพระปฐมบรมราชโองการ ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ พระบรมมหาราชวัง ต่อที่ประชุมมหาสมาคมว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” จนถึงปี 2543 พระปฐมบรมราชโองการสถิตยสถาพรมา 50 ปี และประโยชน์สุขต่างๆ ที่มหาชนชาวสยามได้รับอยู่ตราบทุกวันนี้ ล้วนบังเกิดจากการครองแผ่นดินโดยธรรมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโดยแท้

วันที่ 28 เมษายน 2543 ก็เป็นมหามงคลสมัย ครบ 50 พรรษาพระราชพิธีอภิเษกสมรสแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทั้งสองพระองค์ทรงเสด็จพระราชดำเนินเคียงคู่กันทั่วทุกตารางนิ้วของประเทศไทยเพื่อบำบัดทุกข์ยากเดือดร้อนของเหล่าอาณาประชาราษฎร์โดยมิได้คำนึงถึงความเหนื่อยยากของพระองค์ และทรงเป็นทั้งมิ่งและขวัญของประชาชนชาวไทยตลอดเวลา 50 ปีที่ผ่านมา

วันที่ 14 เมษายน 2418 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงสถาปนากระทรวงการต่างประเทศขึ้น เพื่อดูแลกิจการด้านการติดต่อกับต่างประเทศในยุคที่ประเทศสยามก้าวสู่ความเปลี่ยนแปลงและเผชิญกับภัยอันตรายจากภายนอก นับถึงปีนี้ กระทรวงการต่างประเทศ มีอายุครบ 125 ปี และมีภารกิจเพิ่มพูนขึ้นตามสถานการณ์ของโลกปัจจุบัน แต่ข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศทุกคนยังสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อบ้านเมืองยามวิกฤต และดำเนินตามรอยพระยุคลบาทเพื่อร่วมแก้ไขวิกฤตการณ์ที่ประเทศชาติกำลังเผชิญอยู่

หนังสือวิทยุสราญรมย์ เล่มที่ 7 ประจำเดือนเมษายน - มิถุนายน 2543 อยู่ในช่วงเวลามหามงคลและสำคัญดังกล่าว ผมจึงขอเชิญชวนผู้อ่านทุกท่านน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งทรงคุณูปการต่อพสกนิกรและแผ่นดินไทยอย่างหาที่สุดมิได้

ประภัสสร เสวิกุล
บรรณาธิการ